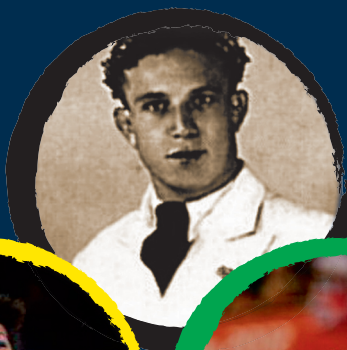
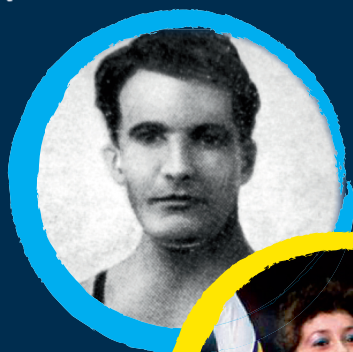

BECZE ZOLTÁN

CSÍKI
SPORTTÖRTÉNET

SZÉKELYFÖLDI OLIMPIAI BAJNOKOK, CSÍKI OLIMPIKONOK

Csíkszereda Kiadóhivatal

Becze Zoltán
SZÉKELYFÖLDI OLIMPIAI BAJNOKOK,
CSÍKI OLIMPIKONOK

Becze Zoltán

**SZÉKELYFÖLDI
OLIMPIAI BAJNOKOK,
CSÍKI OLIMPIKONOK**

Csíkszereda Kiadóhivatal

Csíkszereda, 2013

A könyv és a DVD-n található kisfilmek elkészítését és kiadását támogatták:

Csíksszereda Megyei Jogú Város Önkormányzata
Magyarország Csíksszeredai Főkonzulátusa
Olimpia Stúdió Filmegyesület

Balási Csaba
Syrinx Kft.
Korond Polgármesteri Hivatala
Parajd Polgármesteri Hivatala
Konzol Kft.
Árcsó Fogadó, Korond
Jaffa Impex Kft.
Becze Tibor vállalkozó
Antal Előd vállalkozó
Albert Elek vállalkozó
Tánczos Barna

© Becze Zoltán, 2013
© Csíksszereda Kiadóhivatal, 2013

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

„Bajnokcsapat! Bajnokcsapat!” – kiáltottuk öten a galaci jégpálya lelátójáról. „Hajrá, Szereda!” – ugráltunk, tapsoltunk, tomboltunk. Magunkba szívtuk az élmény minden pillanatát. Maroknyian. Játékosok és szurkolók, sportvezetők és újságírók. Az utolsó dudaszót követően egymás nyakában lógtunk a jégen. Csíkszereda ismét bajnok! 1997 februárjában 34 év várákozása, bizakodása és reménysége vált valósággá.

Kisszámú táborunkban kamerával a vállán egy 35 éves fiatalember. Alacsony, zömök, heves vérmérsékletű, kissé öntörvényű szív-lélek sportember. Nyakas, elszánt és szokimondó. Hús-vér székely. Ráadásul csíki is. A '89 decemberi eseményeket követő időszak megbízható tanúja. Sportújságíró, -riporter, -szerkesztő, -kommentátor és -műsorvezető. Ír, beszél, vitatkozik és lökdösődik is, ha kell. Közvélemény-formáló. A helyi tévéadón Sportszerda című műsorával heti rendszerességgel jelentkezik. Mondhatni, mindenevő, de számára az igazi csemege, a sportok sportja, a jégkorong. Gyerek-, majd ifjúkorában szenvedélyesen kergette a korongot. Férfiemberként már csak szemmel követi ugyan, de az egykori hév teljességgel megmaradt. Sőt, alkalomadtán meg is sokszorozódik.

Műhelye csukott ajtaja mögött lehiggad. Az alkotásban könyvek, felvételek, diák, fotográfiák, újságok és ereklyék tömkelege ihleti. Ezek társaságában kimértté és alpossá válik. Tudja: a múlt felé fordulni csak így szabad. Múzsája a csíki ember, hazája a Székelyföld. Dokumentumfilmjeiben öröklük regél, számukra állít emléket. Portréfilmjei hiánypótlóak. A ma nemzedékét a múlt nagyaival szembesítik.

Útja ezúttal a coubertini dimenzióba vezet. A sportvilág legjelentősebb porondján fellépő csíki székely fiatalokról ír. Hősei valóságos ikonok, akik Becze Zoltán tolmácsolásában kivétel nélkül azt üzenik számunkra, hogy a lehetséges és a lehetetlen közötti határvonalat az akarat erő húzza meg.

Csíkszereda, 2013. január 22.

Bevezető

Ha a Hargita-hegy legmagasabb csúcsáról egy 100 km sugarú kört húznánk, meglepődve tapasztalnánk, hogy e kis régió hat olimpiai és egy paralimpiai bajnokot adott a sportvilágnak.

A székelyek és székelységüket büszkén vállaló öt bajnok: az alsósófalvi Keresztes Lajos 1928-ban, a korondi Lőrincz Márton és a marosvásárhelyi Hazai Kálmán 1936-ban, a gyergyószentmiklósi Molnár Endre 1976-ban, a zágoni Szabó Katalin pedig 1984-ben állt az olimpiai dobogó legfelső fokára. Novák Eduárd 2012-es paralimpiai aranyérme pedig nem csak Székelyföld, hanem Románia első paralimpiai győzelmét jelentette. A maroshévízi Urzică Marius ötkarikás teljesítménye is minden elismerést megérdemel. Ő viszont nem tartja magát székelynek. Ő román etnikumára büszke, és ez így van rendjén.

1998. augusztus 26-án a Budapesti Kongresszusi Központban, a Magyar Sportolók Első Világtalálkozóján a spanyol válogatottban is játszó Puskás Ferencről az osztrák színekben olimpiát nyert Hunyadi Emesén keresztül az egyetlen, román színekben lett olimpiai bajnokig, akinek tiszteletére külön részleg van Olympiában, a Nemzetközi Olimpiai Múzeumban – a nevét nem fogom leírni, hogy a hazai „nemzeti sajtó” ne kerítsen köréje olyan nacionalista kampányt, mint tette a csíki hokisok esetében 2011 telén – mindenki azt nyilatkozta, hogy: „Bármilyen színekben is küzdöttünk, mindig a magyarságért harcoltunk.” És ezt így érezte, érezhette a fenti hat székelyföldi sporttitán is. A fent említett kivételes képességű sportembereknek is köszönhetjük, hogy a nagy találmányokon és a világegéseken túl, a 20. századot a sport évszázadának is nevezik.

Ha székely hőseink Székelyföld néven indultak volna az olimpiákon – mert bár-hogy igyekeznek ezt egyesek tagadni, Székelyföldet már a 12-13. századi iratokban jegyzik, ugyanakkor egy 1453-as (Fra Mauro), majd egy 1528-as (Lázár-féle) térkép is Siculis Parsnak vagy Terra Siculorumnak említi –, akkor 8 arany-, 3 ezüst- és 2 bronz-éremmel a világ 52. nemzete lennénk a 204-ből (ennyi a NOB-tagországok száma) az ötkarikás örökranglistán (99 nemzet nyert aranyérmet, 145 pedig olimpiai érmet).¹

Olyan sportnemzetek állnának többek között mögöttünk, mint Szlovákia, Izrael, Egyiptom. Persze, a mondat elején ott a *ha* szó. Sajnos, a fenti táblázat csak a székely sportkedvelők szívében élhet, és nem csak azért, mert nem vagyunk autonóm tartomány, hanem már azért is lehetetlen, mert a NOB vaskalapos urainak nagy része szerint olimpián csak a nemzetközi diplomácia által – ENSZ – elismert országok sportolói állhatnak rajthoz. Pedig az olimpiai mozgalom kezdetekor Coubertin báró hangsúlyozta, hogy az olimpián nem nemzetek, hanem egyéni versenyzők indulhatnak. Azóta a nemhivatalos nemzetek éremtáblázata és ponttáblázata a leghivatalosabb, a legmediatizáltabb lett.

Így történhet meg, hogy amíg Skócia és Wales indulhat ezen a néven a labdarúgó-világbajnokságon, az olimpián a skótok és a welsziek csak brit, a baszkok vagy a katalánok pedig spanyol sportolók lehetnek.

*A magyar küldöttség az első modern kori olimpián.
Felső sor balról a harmadik Szokoly Alajos. A modern kori olimpiák első sportolója,
ő kapta a rendezőktől az 1-es rajtszámot. (MOB 110–sajtóanyag)*

A magyar nemzet és kiváló képviselői – mind a sportarénákban, mind a sportdiplomáciában – sokat tettek, hogy az ötkarikás játékokat a mai színvonalra emeljék. Magyarország 168 aranyérmével és összesen 486 olimpiai érmével nyolcadik mindkét All Times éremtáblázaton.²

1894. június 23-án báró Pierre De Coubertin a párizsi Sorbonne egyetem dísztermében létrehozta a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot, ahová meghívta a magyar polgári családból származó Kemény Ferencet is. Kemény óriási lelkesedéssel látott munkához, és megalakította a Magyar Olimpiai Bizottságot. Coubertin álma az volt, hogy felelevenítse az ókori görög hagyományt, ismét bevezesse a nemzetek versenyét. Az első játékok idejét 1896-ra tűzték ki, egyhangúlag Görögországot jelölve annak helyéül. A görögök jó szokásukhoz híven, elszieztázták a rendezést, s mikor a beígért állami támogatást sem kapták meg, fontolgatták, hogy lemondanak a rendezés jogáról. A szervezőbizottság elnöke Kemény Ferenchez fordult, hogy a görögországi állapotokat figyelembe véve, ha ott nem sikerülne megrendezni az első újkori olimpiát, átvinné-e Budapest a rendezést. Kemény a magyar politikai elit elé tárta a kérdést, de sajnos, elutasító választ kapott, annak ellenére, hogy az esemény

jól beillett volna a millenniumi ünnepségsorozatba. Ám ez végül már nem is volt lényeges, mert egy görög szállító-vállalkozó, aki szinte 200 000 dollárt (mai értékben úgy 80-100 millió dollárnak felel meg) vett ki a zsebéből, megmentette a görögöket a visszamondás székelyétől.

Később az 1920-as olimpia megrendezésére Magyarország is beadta pályázatát, amit Ferenc József is támogatott. A NOB VI. kongresszusán, 1914-ben nagy többséggel Budapestet választotta a játékok színhelyéül, Antwerpen és Lyon előtt. Az I. világháború azonban elfújta ezen álmokat olyannyira, hogy Magyarország mint vesztes háborús fél részt sem vehetett az 1920-as antwerpeni olimpián. Azonban az ország hamarosan visszanyerte önbecsülését és hitét. Az 1936-os olimpia után (itt Magyarország tíz arannyal harmadikként végzett a nemzetek rangsorán) megint pályázatot adott be az 1944-es olimpiára, igen jó eséllyel. Sajnos, ennek kimenetelét ismerjük: az olimpia elmaradt a második világháború miatt.

Az olympiai régészeti feltárások ébresztették fel a görögökben az ősi játékok felélesztését modern formában és rendezésben. 1859-ben Athénban – Evangelosz Zappasz kezdeményezésére – már rendeztek atlétikai játékokat. Ám az 1863-ra kitűzött és csak görög sportolók számára kiírt „olimpia” elmaradt az uralkodó halála miatt. A kezdeti nemzeti elzárkózást követően, több helyen megindultak a nemzetközi viadokok: az angol–amerikai ökölvívó mérkőzések, az angol–skót labdarúgó-mérkőzések, a francia–belga kerékpárversenyek. A 19. század utolsó évtizedében Pierre de

*A Nemzetközi Olimpiai Akadémia
programlapja és márkajele
(A szerző tulajdona.)*

*A szerző a Nemzetközi Olimpiai Akadémia
székhelyén, az Olümposzi szent ligetben, az
olimpiai könyvtár előtt. Olympia, Görögország
(A szerző tulajdona.)*

Coubertin francia arisztokrata fogalmazta meg először publikusan az Independance Belge című lapban az újkori olimpiai játékok felújításának ötletét. Az ötkarikás játékok újrászervezését Coubertin báró már 1892-ben elkezdte, és még a 19. század végén az ősi játékok földjén, Hellászban szeretne volna lebonyolítani, ezért is van (egyések szerint) szíve a Nemzetközi Olimpiai Akadémia parkjában, Olympiában eltemetve.

Ám az olimpiai játékok újrászervezésének ötlete – fél évszázaddal megelőzve a francia bárót – egy erdélyi nemesembertől származik, aki 1836-ban egy levélben – és sajnos, nem egy sajtótermékben – próbálta gróf Széchenyi Istvánt rávenni arra, hogy négyévenként – lehetőleg szökőévben – a görög játékok példájára, szervezzék meg az Új Nemzeti Olimpiai Játékokat.

Íme a történelmi levél erre vonatkozó részletei:

Nemes Kerekes Mihály levele Széchenyi István grófhhoz (részlet, korabeli helyesírással)

„Az ilyen játékok győzedelmi vizein ifjakból váltának ki aztán Görögország hallhatatlan emlékezetű polgárai, remekmű emberek, különösen dicső bajnokai.

A görögöknek tudományai, az építkezések hamar elterjedtek a világ nagy részében.

Végre e nemzet, a pallérosság görög ifiaik magokra emelik azt, amit elkótyavetyéltek magok között (...) elpuhultak, idegen népek hatalma alá estek.

Említésék évente itt a hajdani Romai Nagy Amfiteátrum, a Campus Martius, melyben a nemzeti bajvívás gyakorlatoztatik, az ifjak vitézi tettekre való oktatása végett.

(...)

A kis Magyar Hazánkban sehol sincsen ifjainkat vitéz tettekre formáló Nemzeti Magyar Olimpiai Játék – nincs Amfiteátrum, nincs Campus Martius. Ez az oka. (...) Még a 14. században egy Magyar követ így ír a Konstatinápolyban élő követnek:

Úgy hallom, hogy a Magyar Nemzeti tűz már kezd lassanként kialunni bennetek!

Igaz: vagynak jóreménységű, jó erkölcsű, derék ifjaink. (...)

Nagy része a mostani ifiaknak azokkal a multságokkal vagynak elfoglalva, amit a kártya, pohár és az ágy okoznak (...).

Vagynak hasznos, ártatlan multságok, melyek megvidámítják az elmét, megerősítik a testet, és oly szükségesek.

Vezessük hát ifjainkat az oly hasznos, de szükséges multságokra, melyek által a testi erő, tehetség növekedik; a szerénység, bátorság, vitézi tettekre éledezik. Költsük fel őket a puhaságnak párnájáról; ragadjuk ki azon veszedelmes, fent említett multságokból. Küldjük, hívjuk vigyük őket, férfiakat illető, vitézeket formáló, ősi magyar játéknak gyakorlására. Készítsünk jól megalapítva, minden 4-ik, szökő esztendőben Nemzeti Magyar Olimpiai Játékokat, úgy mint volt a régi görögöknél. Szervezzünk meg minden oda való készüléket, tégyünk meg lelkes erővel minden igyekezeteket, mert Nemzetünk javára ennél felségesebb áldozatot nem tehetünk. De előre, a Nemzetünk Felsőség Királyával, a Haza Attyjával. (...)

Virágzó Magyar Hazánk közepében áll a Magyar Athenas, azaz Budapest városa. Ennek végvidékén van a Campus Martius, azaz a dicsőséges Rákos mezeje, ahol oly sok nevezetes országos gyűléseket tartottak, oly sok véres harcokat folytattak, hogy vérpatakok között is megtartották Hazánkat, Koronánkat. Gyűljünk mi is oda, ismét üssük fel Nemzeti Sátorunkat.

runkat, tartsuk kezünkben a békesség olajágát. Gyűljünk oda ünnepi módon, nagy számmal. Nagyok és kicsinyek, öregek, ifiak, férfiak, asszonyok és leányok. Gyűljünk össze nyáron.

10 vagy 20 napig legyünk szemléloi, biznyságai, biztatói, elrendelői és megjutalmazói ifjaink nemzeti pályafutásának, bajvívásainak. Így leszen Hunnyának – így leszen minden megyénk, minden kisebb magyar társaságok az igazi Árpád unokáival teljesekek...

Van magyar Tudós Társaságunk, vagynak gőzerőműveink, magyar gőzhajóink, vasútaink, van lóverseny, van állatokat nemesítő és tenyésztő intézetünk, készülnek a hidak. Egy tsuda hidak születnek a Budapesti Dunán, vagynak gyorsfutó szekereink. Emelkedik a Nemzeti Magyar Amfiteátrum, terjed a Nemzeti Casinók száma.

Sokmindenfelé a sok közhasznú Intézetek boldogítyák Hazánkat, gyámolítyák Nemzetünket.

Mindezek a nagy új találmányok, öt vagy hat éve állottak elő Magyarföldön. Nagy előre való haladások! Óriási tettek! Ezenképpen nem kell késlekedni a Magyar Olimpiai Játékok felállításával. Csak erő kell, a Magyarok Istene megszenteli e munkát.

Kitárulkozott elmém már azzal nyugtatom meg, hogy Nemzetem javára én is irtam valamit. Méltóságodnak nyújtám Munkám, nagy tisztelettel, aki vagyok holtomig

Grófi Méltóságodnak alázatos szolgája

Nemes Kerekes Mihály – 1836

22. szept. a Magyar Olimpiai - Gyűlés oda ünnepi módon, nagy számmal, nagy...
Nagyok és kicsinyek, öregek, ifiak, férfiak, asszonyok és leányok. Gyűljünk össze nyáron.
10- vagy 20. napig, legyünk szemléloi, biznyságai, biztatói, elrendelői és megjutalmazói
ifjaink nemzeti pályafutásának, bajvívásainak. Így leszen Hunnyának - így leszen minden
megyénk, minden kisebb magyar társaságok az igazi Árpád unokáival teljesekek...
Van magyar Tudós Társaságunk, vagynak gőzerőműveink, magyar gőzhajóink, vasútaink,
van lóverseny, van állatokat nemesítő és tenyésztő intézetünk, készülnek a hidak.
Egy tsuda hidak születnek a Budapesti Dunán, vagynak gyorsfutó szekereink.
Emelkedik a Nemzeti Magyar Amfiteátrum, terjed a Nemzeti Casinók száma.
Sokmindenfelé a sok közhasznú Intézetek boldogítyák Hazánkat, gyámolítyák Nemzetünket.
Mindezek a nagy új találmányok, öt vagy hat éve állottak elő Magyarföldön.
Nagy előre való haladások! Óriási tettek! Ezenképpen nem kell késlekedni a Magyar Olimpiai Játékok
felállításával. Csak erő kell, a Magyarok Istene megszenteli e munkát.
Kitárulkozott elmém már azzal nyugtatom meg, hogy Nemzetem javára én is irtam
valamit. Méltóságodnak nyújtám Munkám, nagy tisztelettel, aki vagyok holtomig

Grófi Méltóságodnak

Nemes Kerekes Mihály

Nemes Kerekes Mihály levele Széchenyi Istvánhoz, az olimpia újraindításának ötletével
(Országos Széchényi Könyvtár)

Jegyzetek:

¹ www.allcompetitions.com, www.olympic.org

² www.mob.hu

I.

SZÉKELYFÖLDI OLIMPIAI BAJNOKOK

KERESZTES LAJOS

birkózó

1900. április 30., Alsósófalva – 1978. augusztus 9., Budapest

Olimpia:

1924, Párizs – ezüstérem – kötöttfogás, könnyűsúly

1928, Amszterdam – aranyérem – kötöttfogás, könnyűsúly

Európa-bajnokság:

1925, Milánó – aranyérem – kötöttfogás, könnyűsúly

1900. április 30-án született Alsósófalván. Születését a parajdi anyakönyv 398. oldalán regisztrálták. A legrangosabb, magyar nyelvű, olimpikonokkal foglalkozó kiadványokban születési helyét tévesen – Parajdként – jelölik meg.

– Keresztes Lajost parajdi születésüként tartják nyilván – mondta 2002-ben Szöcs Lajos korondi helytörténész és pedagógus. Nekem sikerült Parajdon a polgármesteri hivatalban az anyakönyvvezetővel előkerestetni azt az iratot, amelyben megtaláltuk 1900. április 30-án beírva Keresztes Lajost, aki Alsósófalván született.

Keresztes Lajos születésekor édesapja, Keresztes Lukács 41 éves önálló szabadke-reskedő, édesanyja, Gál Berta 32 éves háztartásbeli. A családnak Parajdon volt üzlete, így aztán Lajos születését követően a család átköltözött a Sóvidék központjába, az akkor már híres és sós fürdőjéről ismert Parajdra.

– Keresztes Lajos szülei mészárosok voltak – mesélte 2012 nyarán az akkor 83 éves Szekeres Lajos bácsi –, a jobb üzlet reményében költöztek be Parajdra. A gyermek nagyon gyenge fizikumú volt, ezért javasolták, hogy birkózzon, sportoljon.

A gyermek eléggé lassan cseperedett, s ezért orvosi tanácsra birkózni kezdett. Marosvásárhelyre küldték, ahol hentes és mészáros szakmát tanult. Tizenhét éves, amikor otthagyja a Maros-parti várost, és Budapestre költözik, maga mögött hagyva a Sóvidék szívében rejtőzködő sötömböt; magával viszi könnyed mozgását, ruganyosságát, gyorsaságát, lendületét, kitartását, székely szívét. Egyes beszámolók szerint nem is annyira költözésről, mint menekülésről volt szó, mert egy kamaszcsinnyentett következményeként fél tucat társával felgyújtották a fél falut.

– Görgényalján, a Kis-Küküllő hajtott a vízimalom háta mögött – ahol szénatartó is volt – a gyerekek fürödtek a kánikulában – mesélte a parajdi Szekeres Lajos. Köztük volt Keresztes is, aki egyszer csak hazafutott, és szivarat hozott. A szénásban szivaroztak, amitől az meggyulladt, és akkora tűz lett, hogy szinte az egész utca leégett.¹

A Marosvásárhelyen tanult mesterséggel a főváros központi vágóhídján kapott munkát, s a Húsos Sport Club színeiben birkózhatott tovább. A fiatal legény géneiben hordozta a székely östehetséget, a sóvidéki emberek szívós munkabírását, vasakarátát, tanulékonyágát, és nem utolsósorban kivételes testi erejét, melyet aztán meglepően

rövid idő alatt kamatoztatni is tudott. Alig néhány hónapos edzés után súlycsoportja legjobbjá lett a magyar mezőnyben. Keresztes viszont úgy gondolta, hogy ha már birkózásra adta a fejét, akkor a legjobbaktól fog tanulni. Pályafutásában egy észak-európai kitérő következett.

Egy évet Finnországban és Svédországban töltött. Itt tanulta az északi fogásnemeket, hiszen akkoriban a nagy tudású skandináv birkózók uralták a kontinensviadatok és az ötkarikás játékok dobogóját. A skandináv kitérő után a Magyar Atlétikai Klub (MAC) versenyzője lett. Történt ez annak ellenére, hogy az egyesület alapszabályzata szerint csak érettségizett fiatalok lehetnek a klub tagjai. A nagynevű MAC-nak annyira kellett egy Keresztes-tudású versenyző, hogy a kedvéért az alapszabályzatból törölték a fenti passzust.²

1924-ben részt vett a párizsi olimpián, s bár sérülten érkezett a francia fővárosba – munkahelyén, a pesti vágóhídon egy megvadult bika felhasította lábizmát –, az aranyéremtől csak a pártos zsűri döntése fosztotta meg.

Párizsban a kötöttfogású birkózás légsúlyában állt rajthoz. A versenyt 1924. július hatodika és tizedike között bonyolították le. Keresztes az első fordulóban a fáraók országából érkező Rahmyt tusolta hat perc negyvenöt másodperc alatt. A második fordulóban az olasz De Marchival került össze, ám a taljánok visszaléptették sportolójukat, teljesen kilátástalannak tartva a küzdelmet.

A harmadik fordulóban aztán megkapta az első északi ellenfelét, a finn Westerlundot (ekkor még egy országból akár négy sportoló is indulhatott egy súlycsoportban), akit hét perc negyven másodperc alatt tusolt.

A negyedik fordulóban a súlycsoport egyik esélyesével, a lett Ronissal volt az első olyan megmérettetése, ahol mind a húsz percet végig kellett birkóznia, ám itt is egyöntetű pontozással nyert.

Keresztes Lajos (balról a negyedik) a MAC bajnokcsapatában (Dr. Papp László magángyűjteménye.)

*Keresztes Lajos a milánói Eb-n mint a magyar csapat zászlóvivője
(Dr. Papp László magángyűjteménye.)*

Az ötödik fordulóban már a dobogó volt a tét, de végül dán ellenfele, Frisenfeldt sérülésre hivatkozva nem állt ki a sóvidék Toldija ellen.

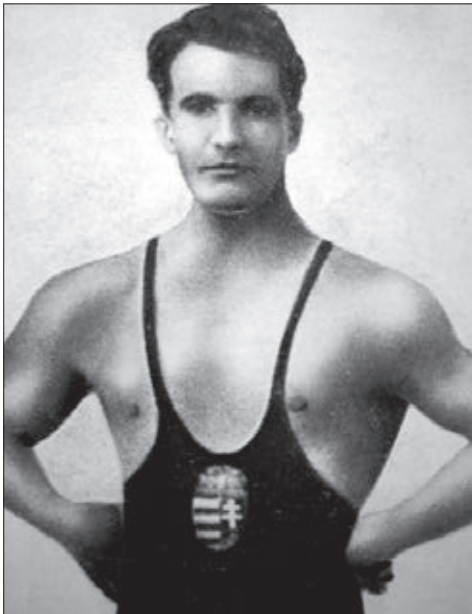
Így a július tizedikén este tartott döntőbe az addigi két veretlen és öt-öt győzelemmel rendelkező Keresztes és a legjobb finn, az 1920-as anverszi olimpiai bajnok és az 1921-es Európa-bajnok O. Friman került.³

A kiegyenlített húszperces küzdelem után a bírók egy háromperces hosszabbítást rendeltek el. Keresztes bár nem tudta tusolni ellenfelét, végig fölényben birkózott. A nézők már ünnepeltek, amikor a bírák 3–1 arányban a sportolói pályafutását befejező, harmincéves finn sportolót hozták ki győztesnek. A négy döntőbíróból három finn volt, így nem csoda, hogy ők saját honfitársuknak, Frimannak pontoztak. A nemzetközi közönség felháborodásában akkora tüntetést rendezett a Vélodrome d’Hiver környékén, hogy lovas rendőrök kellett lecsillapítsák a kedélyeket.

Keresztes annyira ismeretlen volt a nemzetközi mezőnyben, hogy a súlycsoportjának szánt fényképes összefoglalón bemutatott öt portré, és három küzdési jelenetből egyiken sincs rajta, pedig a versenyt hetedikként záró másik magyar versenyző, Matura Mihály megtalálható.

Keresztest nem törte le a bírák csalása, ő tovább készült. 1925-ben kétszeres magyar és német bajnok lett. Az 1925-ös milánói Európa-bajnokságra két szövetség is a maga színeiben szeretne indítani. Az olasz városba a német szövetség pénzén utazott, ám amikor a nemzetközi zsűri döntésre kényszerítette, hogy válasszon, melyik válogatotott listáján fog indulni, a magyar színek mellett voksolt.

– Keresztest szőlította a nemzetközi zsűri – mesélte később Kárpáti Károly, az 1936-os csapat versenyző trénera –, és megkérdezték: Uram, ön német vagy magyar?

*Keresztes Lajos a párizsi olimpián
(Szepesi György: 100+1)*

A székeley sportoló habozás nélkül választott: magyar. Így magyar színekben indult a további versenyein is.⁴

Az Eb-döntőn a finn Frimannak visszavágott a párizsi vereségért, így most az ő nyakába akasztották az aranyérmeket.

Az 1928-as amszterdami ötkarikás játékon már egyértelműen ő az esélyes.

A holland fővárosban Keresztes nem talált legyőzőre. Hat vetélytársa közül hármat tusolt (a luxemburgi Dumongot, a holland Massopot és a cseh Vávrát), hármat (a norvég Pedersent, a finn Vesterlundot, és a döntőben a német Sperlinget) fölényes pontozással győzött le.⁵

Így székeleyként ő az első, aki az ötkarikás dobogó legmagasabb fokára állhatott.

Keresztes minden idők legismertebb székeleye lehetett volna, ugyanis mint a kor legszebb testfelépítésű sportolóját, a Metro

Goldwyn Mayer producerei (Johnny Weismüller előtt) 1925-ben a pesti New York kávéházban felkérték a Tarzan film címszerepének eljátszására.⁶ Nem vállalta. 1936-ban Kárpáti Károllyal közösen készítette fel a magyar válogatottat a berlini olimpiára.

1945-től diplomás edzőként tevékenykedett. Legismertebb tanítványa a kétszeres olimpiai bajnok, Kozma István volt. Kozma Picit egy buszállomáson fedezte fel, és ha nem jött volna közbe egy tragikus baleset, akkor trénerre és felfedezője minden idők legsikeresebb edzőjévé avanzsálhatott volna.

Keresztesről számos legenda maradt fenn. Hihetetlen testi erejét a legendás Arany János által is megírt Toldi Miklóshoz hasonlították. A balladában megénekelte két legismertebb cselekedetét ő a valóságban véghez is vitte. Az elvadult bika pusztára kézzel való megfékezését így írta le Arany János Toldi című remekművében:

„Hirtelen nagy lárma, nagy sikoltás támad:
Tűz van-é vagy árvíz, vagy víják a várat?
Nincsen tűz, sem árvíz, nem is jó ellenség,
Hanem van egy másik rémítő jelenség:
Egy nagy szilaj bika fut a keskeny utcán,
Valahogyan vágóhidrul szabadulván;
Bömböl és sikangat, és a vért szagolja,
Mely füléből ömlik s szügyét végig folyja.
(...)

Toldi nem futott el, csak felállott szépen,
S a bikát bevárta az utcaközépen.
(...)
lábával elébe toppantott,
Rémitő szavával erősen kurjantott:
E fogással visszahökkenté a marhát,
S azon pillanatban megragadta szarvát,
Vágószékre voná két szarvánál fogva,
A mészárosokat előkiáltotta,
Nagy-sokára el is jöttek azok oztán,
Erős köteleket és pányvákat hozván.”

Toldi – Arany János által – versben megörökített tettét a pesti vágóhídon a valóságban is véghezvitte a mészárosként dolgozó sóvidéki Herkules. Egy nap egy vad, fekete színű, öt mázsás bikát hajtottak le a budapesti vágóhídra. A mészáros mester tanácsára utolsónak hagyták, de mikor eljött a vágás ideje, a vérszagtól megvadult állat rárontott egy mészárossegédre. Keresztes, aki nagyon jó erőnlétben volt (még 53 évesen is beállt birkózni egy helyi versenyen) a bika elé állt. Két kézzel elkapta a megvadult állat két szarvát, s hátraesve csavart egyet a bikán. A bika mintegy egy méterre emelkedett fel a földtől, és elindult félkörös útján. A többit elvégezte a fizika, a centripetális erő. Nagyot puffant a földön a féltonnás állat, így az odarohanó mesterek, mészárossegédek már meg tudták fékezni.⁷

A magyar delegáció az amszterdami olimpián. Jobbról az első dr. Papp László, a harmadik Keresztes Lajos. (Dr. Papp László magánygyűjteménye.)

Egy másik Toldi-féle esetet, a katonáknak szálfával utat mutató parasztleány nem mindennapi tettét így írta le Arany János:

„Hé, paraszt! melyik út megyen itt Budára?”
Kérdi Laczfi hetykén, csak amúgy félvállra; (...)
„Én paraszt? én?” – Amit még e szóhoz gondolt,
Toldi Györgyre szörnyű nagy káromkodás volt.
Azzal a nehéz fát könnyeden forgatja,
Mint csekély botocskát, véginél ragadja;
Hosszan, egyenesen tartja félkezével,
Mutatván az utat, hol Budára tér el,
S mintha vassá volna karja, maga válva,
Még csak meg se rezzen a kinyujtott szálfa.

1991-ben sóvidéki gyűjtéseim kezdetekor egy idős parajdi bácsi mesélte az alábbiakat:

– A kis magyar világban (1940–1944) hazalátogatott Parajdra a híres tékozló fiú. A főtéri mézárszék előtt a tűző napon ült a mintegy másfél mázsa súlyú mézáros mester. Keresztesen végignézett, majd nyersen megkérdezte: – Na, Laji, hadd lássam, mit is tanultál te Pesten? Erre Keresztes megragadta a szék egyik lábát, majd egy kézzel, székestől felemelte a nagysúlyú mézárosot, és csendben annyit mondott:

*Keresztes Lajos (állósorban jobbról a második) a kormányzói fogadás előtt
(Dr. Papp László magánygyűjteménye.)*

– Ezt. A nagyszámú szájtáti pedig hitetlenkedve nézte azt a nem mindennapi mutatványt, amely bármelyik erőművésznek, cirkuszi artistának dicsőségére válhatott volna.

1968-ban hazalátogatott Székelyföldre, a szeretett Sóvidékre. Sok portára hívták élménybeszámolót tartani.

– Én személyesen megkérdeztem tőle – mesélte Szekeres Lajos, hogy mondjon egy meghatározó élményt a sportolói időszakáról. „Miután 1928-ban lettem világbajnok, egy mesztic irigy volt és pénzért birkóztunk Oszlóban. Amikor megérkeztem hajóval, találkoztam Amundsen Északi-sark-kutatóval. Azt mondta: »Én magát nagyon sajnálom, mert egy üldözött népnek a fia, és vigyázzon, mert itt az életére törnek.« Volt nekem egy tartalék, rejtett fogásom. A második menetben az ellenfelem hátgerincén a harmadik csigolya fölött van egy pont. A hüvelykujjamat oda benyomtam. Egy pillanatra a szeme meghomályosodott, ezután tizenegy méterre vágtam ki a porondról.”

Keresztes Lajos még hatvanöt évesen is lejárt a Vasas birkózótermébe. A Magyar Nemzeti Filmarchívumban egyik híradófelvételen a pesti birkózópalántáknak Kozma Picin gyakorolva mutatja be földije, az ugyancsak olimpiai bajnok Lőrincz Márton híres karfelszedését.

Jegyzetek:

¹ Szócs Lajos: Sóvidék olimpiai bajnok birkózó aranyérmesei – Korond, 2004

² Uo.

³ VIII – me Olympiade – Rapport official – Paris, 1924

⁴ Olimpiai Arcképcsarnok – TS Budapest, 1992

⁵ The ninth Olympiad Amsterdam 1928 – Official report

⁶ Balázs Árpád: Az első székely olimpikon

⁷ Magyar Ifjúság, 1979-es évkönyv

LŐRINCZ MÁRTON

birkózó

1911. október 23., Korond – 1969. augusztus 1., Buenos Aires

Olimpia:

1936, Berlin – aranyérem – kötöttfogás, légsúly

Európa-bajnokság:

1934, Stockholm – aranyérem – szabadfogás, légsúly

1935, Bruxelles – ezüstérem – szabadfogás, légsúly

Lőrincz Márton a magyar sporttörténet legkevésbé ismert, leginkább elfeledett olimpiai bajnoka.

Szepesi György 100+1 arany című, a magyar olimpikonokkal foglalkozó könyvében róla csak egy rövid mondat található: „Korondon született 1911-ben.”

A 2005-ben 110. évét ünneplő MOB-kiadványban is az egyetlen sportoló, akinek a fényképét a szerkesztőknek egy csoportképről kellett beollóznuk. Ugyanakkor az In Memoriam-listán szereplő 111 elhunyt olimpiai bajnok közül az ő és még hét néhai olimpiai bajnok sírhelyét nem ismerik a Magyar Olimpiai Akadémia szakemberei.

Életútja a szakirodalom legnagyobb fehér foltja. Ahány életrajz vagy sportlexikon, annyi születési és elhalálozási dátum, valamint elhalálozási hely szerepel bennük.

Székelyföld östehetségű birkózó olimpiai bajnoka, Lőrincz Márton – a korondi polgármesteri hivatal anyakönyvének adatai szerint – a Sóvidék központjában, az európai hírű keramikusok községében, Korondon született 1911. október 23-án. 144. gyermeknek volt beírva a faluban. Édesanyja Vajda Anna, édesapja Lőrincz Mózes. A szülőháza helyén jelenleg egy, a kilencvenes években felújított faház található, a Malom utcában. A mozgalmas gyerekeket a világháború vágta ketté. Ötévesen tanúja a román katonák 1916-os erdélyi bevonulásának, sóvidéki garázdaságainak. 1917 őszétől elmaradtak a fronton szolgáló apa levelei. A szeretett édesapa eltűnt az első világháborúban. A román hatóságok csak 1939-ben nyilvánították halottnak.

Tanulmányait szülőfalujában kezdi meg, de elemi osztályait sem tudja befejezni, hiszen hadiárvaként már gyermekként segítenie kellett édesanyjának a család fenntartásában.

Kezdetben – akárcsak a nagy előd, sóvidéki Keresztes Lajos olimpiai bajnok – mérsáros inas volt Szállasi Ferenc üzletében, majd három évig asztalos inasnak szerződött Székelyudvarhelyre. Itt került első ízben kapcsolatba a birkózással. Itt mesélték a csodálatos történeteket a sóvidéki Herkulesről, a parajdi Keresztes Lajosról, aki már akkor Magyarország egyik legismertebb és legünnepeltebb sportolója volt. Európa-bajnoki címére, az 1924-ben Párizsban szerzett olimpiai ezüstérmére büszke volt a székelyföldi ifjúság. Az inasnak viszont Székelyföldön sem volt jövedelme. Így visszament Korondra, ahol Knop

Vencel aragonit gyárában dolgozott mint csiszoló-fényező, és jövedelem-kiegészítésként előkészítette a sóvidéki agyagot a korondi keramikus mesterek keze alá.¹

16 évesen megkapta a sorozópapírt, de Márton nem akart román katona lenni. Szász Domokossal és néhány korabeli legénnyel sokáig a falu határában bujkáltak, és kalandos történetekbe keveredtek.

1929-ben meghozta a végleges döntést: átszökött Magyarországra. Budapesten a helyi érdekű vasútnál talált állást, majd hamarosan a már említett Keresztes Lajos biztatására sportolni kezdett a Magyar Atlétikai Klub színeiben.

Lőrincz Anna, Lőrincz Márton testvére így mesélt bátyja életének első feléről 1991-ben:

– Márton bujdosó volt. Bement Udvarhelyre, ott dolgozott mint inas. Később átment Magyarországra, elég körülményesen. Cegléden volt meg a legelső vizsgálója. Hattal küzdött, s győzött.²

Keresztes Lajos számára a legjobbkor érkezett honfitársa, hiszen a két világháború közötti legpatinásabb magyar sportegyesület, a Magyar Atlétikai Klub 1931-ben végleg elvesztette csapatelsőségi hegemóniáját.

Keresztes megkereste földijét és felajánlotta, hogy kezdjen el birkózni a MAC-nál. A légsúlyú, de keménykötésű korondi fiatal a legnagyobb úrt tudta betölteni a csapatban. Ugyanakkor Keresztes, a példakép hívó szava sokat jelentett számára.

1934-ben mind a magyar, mind a nemzetközi porondon leteszi névjegyet a birkózók világában. Magyarországon légsúlyban megnyeri mind a szabadfogású, mind a kötöttfogású bajnokságot. A magyarországi versenyeket a nemzetközi megmérettetés követte. 1934 októberében Stockholmban a szabadfogású Eb-n aranyéremmel robbant be a nemzetközi élménybe is. Az aranyéremért a döntőben a toronyesélyes német Fischert győzte le. Egy év múlva sérülten is ezüstérmet szerzett a brüsszeli Eb-n. Lassan megkezdte felkészülését a közelgő berlini olimpiára. A magyar sportvezetés Kárpáti Károlyt kérte fel a birkózócsapat edzésére. Kárpáti Papp Lászlót és Keresztes Lajost választja segítőtül. Keresztes, Lőrincz Márton földije egyébként már 1934-től a magyar csapat vezetője volt.

A berlini olimpiát sokan és sokféleképpen értékelik. Más volt a visszhangja 1938-ban, mint például 1947-ben, vagy akár napjainkban.

Lőrincz Márton civil képe
(A korondi hozzátartozók hagyatékából.)

*A magyar csapat kalaplengetve – és nem náci köszöntéssel – felvonul a berlini 1936-os olimpián.
The XIth olympic games – Jegyzőkönyv, 559. oldal (A korondi hagyatékából.)*

*Amerikai színes bőrű sportolók az olimpiai dobogón karlendítéssel hallgatják
az amerikai himnuszt. The XIth olympic games – Jegyzőkönyv, 665. oldal*

Maradjunk a tényeknél. 1936-ban Németország egy fejlődő gazdasági óriás. A birodalmi kancellár Adolf Hitler a Times Magazin szerint is az év embere. Hitlernek – lehet-e ez másképp – az olimpiával kapcsolatban is voltak ötletei. Például le akarta váltani a NOB által kijelölt szervezőbizottsági elnököt, Theodor Lewaldot, ám a NOB-elnök, Henri de Baillet-Latour keményen a szemébe mondta, hogy: „Kancellár úr, Ön az olimpián vendég és nem rendező.”³

Végül is a megnyitón mindhárman barátságosan lépdelnek az Olimpiai Stadion zöld gypén. Tény, hogy a németek az akkori idők legmodernebb ötkarikás játékaikat rendezték meg. Olyan újításokat is bevezettek mint az olimpiai lánggal történő futás. Így az ógörög játékok színhelyén, Olympiában az ősi kandeláberben meggyúj-

tott láng Bulgáriát, Jugoszláviát, Magyarországot, Ausztriát, Csehszlovákiát érintve jutott el Berlinig. Volt olimpiai harang, modern eredményjelző tábla, és bevezették a célfotót az atlétikai versenyeken. Ugyanakkor az olimpiai győzteseknek a szokásos oklevélen és aranyérmén kívül egy tölgyfacsemetét is adományoztak, amelyet a kiírás szerint szülőhelyükön kellett elültetniük.

A megnyitón – ma már hihetetlennek tűnik – náci kézlendítéssel vonult fel az ősi ellenség, a francia csapat, a dobogón leszorított kézzel álltak a tengelyhatalmak képviselői, míg karlendítéssel a kanadai és amerikai színes bőrű sportolók.⁴

A birkózóversenyeket a Deutschlandhalleban rendezték, és egy új szabályzat szerint bonyolították le. A versenyzők büntetőpontokat kaptak. A tussal történő győzelem nulla pontot, ám a 3–0-s és 2–1-es bírói döntés utáni győzelem már 1 büntetőpontot jelentett. A 2–1-es vereség két büntetőponttal, a 3–0-s bírói döntéssel végződő vereség vagy leléptetés pedig három büntetőponttal járt.

Lőrincz Eb-címe ellenére egyáltalán nem tartozott a súlycsoport esélyesei közé. Az aranyérmre a kétszeres Európa-bajnok finn Perttunent, a svédek kétszeres olimpiai bajnokát, Svensont, valamint a hazai közönség előtt birkózó és az 1932-es olimpián aranyérmet nyert címvédő Brendelt tartották. Olyan biztosak voltak a Brendel–Svenson-döntőben, hogy az olimpiát bemutató könyvben a birkózásnak szánt fejezetet ezzel a párharccal illusztrálták.

A XI. olimpián a kötöttfogás küzdelmei augusztus 6-án kezdődtek. Az első fordulóban Lőrincz a svájci Crisztent 2 perc 15 másodperc alatt tusolta. Augusztus 7-én két mérkőzése is volt a korondi fiúnak. A belga Gilles már keményebb diónak bizonyult, őt 14 perc után tudta két vállra fektetni, míg a norvég Stokke-val szemben végigbirkózta a 20 percet, és 3–0-s bírói döntéssel nyert. Két nap és három forduló után a 0 büntetőpontos Svenson mögött Lőrincz egyetlen büntetőponttal a második volt, holtversenyben a román Tojarral. Az a Tojar, akiről kiderült, hogy becsületes neve Tőzsér József, ám a román sportvezetésnek nehéz volt leírni az ő z s betűkombinációt.

Fontos még, hogy a két másik esélyes versenyzőnek, a finn Perttunennek és a toronyesélyes hazai kedvenc Brendelnek már négy-négy büntetőpontja volt.

Augusztus nyolcadikára már csak heten maradtak, és Lőrincz pontozással elszenvedti egyetlen vereségét az észt Sikkell szemben. A sorshúzás neki kedvez, és míg ő erőnyerő

Lőrincz Márton olimpiai formaruhában

volt, addig Perttunen Tőzséért búcsúztatta. A másik ágon pedig sor került az előrehozott beharangozott álmöntőre, ahol bár 3–0-ra győzött a német címvédő, mégis kiesett, mert összeszedte 5. büntetőpontját. Így az este fél kilenckor kezdődő döntőre a négy hibapontos Lőrincz és a három hibapontos svéd Svenson állhatott ki.⁵ Az ötödik percben egy gyors Svenson-akció nyomán az északi lerántja a földre a székely ifjút, aki nehezen szabadul a svéd gyűrűséből. A 10. percben megszólal a gong. A bírók döntetlen ítéletét három fehér lámpa kigyúlása jelenti.

Következett a második menet. A 13. percben Svensonnak egy utolsó lerántási próbálkozása sikertelen volt. Ezután Lőrincz percei következtek. Átcsavarás, reburr, majd a korondi újítás, a Lőrincz-féle karfelszedés következett. Az utolsó percben a székely ifjú leviszi a szőnyegre ellenfelét. Sokan már tust reklamálnak. Nem volt tus, de Márton fölényét jelezte a zsűri egyöntetű 3–0-s döntése.⁶

Lőrincz a harmadik magyar birkózó volt, aki elrontotta a németek győzelmi örömét. Zombori Ödön Herberttet, Kárpáti Károly Ehrlt győzte le szabadfogásban pár nappal korábban. A győzelem után Pluhár István mikrofonja előtt a következőket nyilatkozta a korondi Herkules: „Küzdelmemben az én jó öreg édesanyámra gondoltam, meg a szülőfalumra, a Hargita aljára, ahol édesanyám imádkozott értem.”⁷

Másnap délelőtt az Olimpiai Stadionban átadták az aranyérmeket, az oklevelet és a győzelmi tölgyet. Marci a himnusz akkordjai alatt gondolkodhatott, hogy hová ültesse a tölgycsemétét, hisz a Haza akkor már elhagyta a szülőföldet.

Lőrincz Márton a berlini Olimpiai Stadionban az aranyérem átvételekor (A korondi hagyatékból.)

A rendezők utolsó gesztusként a győztesek nevét, így a Mártonét is négy nagy márványtáblára vésték, amelyet még másik kettővel kiegészítettek és a berlini Olimpiai Stadion főbejáratánál helyeztek el.

Az aranyvonat érkezését százezrek várták, hisz Magyarország 10 győzelmével harmadiknak végzett a nem hivatalos, de mindig a legfontosabb rangsoron, a nemzetek éremtáblázatán. Ez volt Trianon után az első nagy ünnep, ahol a magyar név ismét szép lett.

Lőrincz Márton rokonait nem engedték ki a román hatóságok a fogadásra. Ennek ellenére az olimpiai siker után a romániai sportvezetés megpróbálta hazacsalogatni (Romániának a berlini játékokig egy bronzérme volt, amit rögbiben szerzett 1924-ben. A párizsi turnén három csapat nevezett. A hazaiak 61–3, az amerikaiak 37–0-ra verték a Sfetescu tesvéreket.⁸⁾), sikertelenül.

– Rengeteget hívták vissza – mondta Lőrincz Anna, Lőrincz Márton testvére –, két kerek hétig szalagcímekekben írták, hogy jöjjön vissza, mert Romániából ment el. Erre ő azt válaszolta: „Igaz, hogy Romániából mentem el, de édesanyám székely aszszony.” – S ezzel befejezték.

Az olimpiát bemutatók, élménybeszámolók követték. És egyre-másra jelentkeztek a települések, hogy fiává fogadnák a korondi hőst, és kérték, ültesse el náluk az aranytölgyet. Lőrincz – talán az ugyancsak berlini győztes Zombori Ödön és az 1928-as olimpián ezüstérmes Papp László tanácsára – Szentés mellett tette le a voksát. Szentés városházának tanácstermében az ódon csillár és három évszázados, nagyméretű festmény lehetett tanúja, mikor a megye alispánja, Szentés város főjegyzője 1936. október 17-én bejelentette: „A felajánlott tölgyfacsemetét hálás köszönet mellett fogadja el a képviselő-testület. Annak illő helyéül a polgári leányiskola előtti teret jelöli ki. Utasítja a polgármestert, hogy ünnepélyes keretek közt eszközöltesse a felajánlott tölgyfacsemete elültetését.”⁹ A szentesi testület egyhangúlag örömmel szavazta meg az aranytölgy elfogadását. A korondi bajnok pedig lelkes levélben köszöntötte a szentesi városi tanács döntését. Levélrészlet: „...Szentés város engem, a hontalanná vált magyar olimpikont fiává fogadott mindaddig, míg szülőföldemet ellenség tapossa. Ennek hatása alatt, valamint a Szentési Munkás Testező Klub iránti tiszteletemből elhatároztam, hogy a berlini olimpián nyert tölgyfacsemetét Szentés városnak ajándékozom, illetve ott ültetem el, ha ezt a képviselő-testület elfogadja, és annak megfelelő elhelyezést biztosít. Hirdesse ez a tölgy Szentés város iránti szeretetemet, mert fiává fogadott.” – írja Szentés polgármesteréhez és képviselő-testületéhez címzett levelében.

A tölgyet nagy ünnepségek keretében 1937. március 29-én ültették el az akkori polgári leányiskola előtti téren.

Az olimpiát követően a szürke mindennapok következtek. Márton levanteoktatóként keresi kenyerét, és közben készül az 1940-es olimpiára. Egy 1938-as képalírás sokatmondó: „Lőrincz Márton olimpiai bajnokunk civil képe után hiába kutattuk fel az egész várost..., hatvan pengős fizetésből tengődő izomembernek eddig nem teltett fotográfára.”¹⁰

Nagyságos Polgármester Ur!
Tisztelt Képviselő Testület!

Méltóztassék megengedni, hogy elsősorban is hálás köszönetet mondjak Csongrád vármegye és Szentos város nagytisztelt vezető ségének, valamint a város közönségének szentesi szereplésem alkalmáb történt végtelenül megtisztelő ünnepélyes fogadtatásért és vendéglát sért.

Még fülemben csengenek a vármegye és a város vezető Ura által hozzám intézett szíves szavak, amelyekben úgy az Alispán Ur űa tósága, mint a Pöjegyző Ur űnagysága engem, a hontalanná vált magyar olimpikont Szentos város fiának fogadott, mindaddig, míg szülőföldem ellenség tepossa.

Ennek hatása alatt és a vendéglátó nagynevű Szentosi Munkás Testedző Klub, valamint annak elnöksége iránti tiszteletből elhatároztam, hogy a berlini olimpián nyert tölgyfacsontémet Szentos városának ajándékozom, illetve ott ültetem el, ha ezt a város közöns ge nevében Polgármester Ur, és illetve a tok. Képviselő Testület elfogadja és annak megfelelő méltó elhelyezést biztosít.

Hirdesse ez a tölgyfa Szentos városra iránti szeretetemet és legfőképen azt, hogy bár az ország sok városa megtisztelt ünnepelésével, azívemhez mégis ez a nemes város férköszött a legközelebb, amikor fiának fogadott.

Amidőn Polgármester Urnak és a város egész közönségének őszinte tiszteletomat és nagyrabecs űlésemet nyilvánítom,

maradok városuknak hű fia:

Budapest, 1936. évi október hé 5. napján.

Lőrincz Márton
olimpiai bajnok.

Lőrincz Márton olimpikon levele a szentesi tanácshoz
(Szentos, Városi levéltár 10551/1936. október 17.)

1937. március 29., Szentés. Lőrincz Márton olimpiai tölgyének elültetése.
A két csendőr között, középen balról jobbra: Lőrincz Márton olimpiai bajnok, dr. Papp László olimpiai ezüstérmes, Zombori Ödön olimpiai bajnok. (Dr. Papp László magángyűjteménye.)

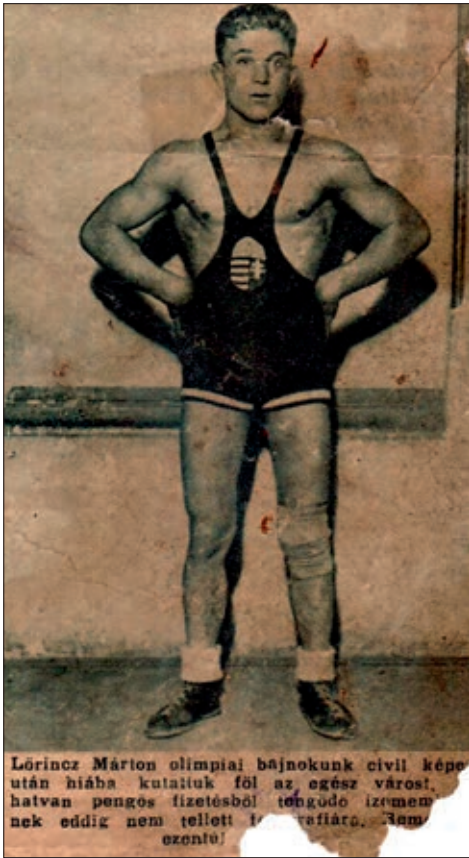
Egy következő felvétel sporttörténeti kuriózum, 2004-ben a Magyar Olimpiai Akadémia évkönyve is megkülönböztető figyelmet szentel neki. „Győrben a strandon készült. Keresztes, Kárpáti és én hárman birkózók vagyunk, mind a hárman világbajnokok. Keresztes, parajdi, 1928-ban nyerte a világbajnokságot.” – áll Lőrincz írása a kép hátoldalán. A fotón jobbról a második Keresztes Lajos, a negyedik Lőrincz Márton, ötödik az ugyancsak olimpiai bajnok Kárpáti Károly.

A második világháború elsodorta az 1940-es és 1944-es olimpiákat. Csak egy helyszín és az olimpiai sorszámuk jelzi, hogy a sportszeretet nem tudta elnyomni a fegyverek zaját. Az orosz csapatok már Budapest belvárosában voltak, amikor Zombori Ödön társaságában gépkocsival kimenekült az ostromgyűrűből.

1945 őszén Salzburgban élt. Zomborival egy cirkuszban lépett fel, ahol látványos birkózófogásokat mutattak be. 1948. április 29-én Marseille-ből postázta azt a levelét, amelyben édesanyját értesíti, hogy Argentínába fog emigrálni.

Az egyetlen felvétel, ahol együtt van a két székelyföldi birkózó olimpiai bajnok. Jobbról a második Keresztes Lajos, a negyedik Lőrincz Márton, az ötödik Kárpáti Károly.

Lőrincz Márton 1938-ban.
Képes Magazin, 1938

Levélrészlet: „Szeretett édesjó anyám! Mielőtt hajóra szállnék, írom e sorokat. Most Argentínába megyek, és egyelőre nem tudom, hogy ott maradok-e vagy továbbmegyek. Ezért egy későbbi időpontban mindent megírok pontosan.”¹¹

Dél-amerikai első hónapjairól Haynálné Keserű Zsuzsanna, az Argentínai Magyarország című havilap főszerkesztője írja: „Mi 1948 elején kijöttünk Argentínába. Lőrincz utánunk érkezett, 1948 májusában. Ugyanolyan nehezen boldogult, mint mi, emigránsok valamennyien. Alkalmi munkából próbálta magát a víz fölött tartani. Meg kellett ismerkedni az ország körülményeivel, az itteni lakosság mentalitásával, megtanulni spanyolul.”

San Carlos de Bariloche-ban véglegesen letelepedik. A táj főleg télen a Hargitát juttathatta eszébe, ugyanakkor akárcsak Korondon, a régió egyik ismert terméke a kerámia. Igaz, a bariloche-i vázák színvilága és motívumai már nem a Székelyföld, hanem a pampák világát idézik.

Egy későbbi, 1951-es levelében így ír: „Tudatlak, hogy levelem azért késett,

mert Chilében voltam. Úgy volt, hogy pár hétre megyek, de egészen más lett a vége. Most kaptam meg az argentin állampolgárságot, s akkor rendezem az itteni dolgaim.”

Egy év múlva San Carlos de Bariloche-ból írt. 1951-ben autójavító műhelyt nyit, és birkózőiskolát alapít az argentin üdülőtelepen. 1962. november 15-én Kanadából kíván boldog új évet.

Levélrészlet: „Nem tudom elképzelni, hogy sok levelemre miért nem kapok választóletek, amelyre már régóta vágyok. Még ez évben itt vagyok.”

Utolsó ismert levelét a barát, sportoló, edzőnek, Kárpáti Károlynak írta 1963-ban. A címzett Balázs István, aki második férje volt Lőrincz Márton kisebbik lánytestvérének, Lőrincz Máriának.

Egy kanadai kitérő után Bariloche-ban dolgozott. Tüdő- és gégerákot kapott. 1969. augusztus elsején hunyt el Buenos Airesben. Haláláról a korondi hozzátartozókat Boros Mártonné értesíti.

Bs Aires, 1969. augusztus 3.

Igen tisztelt honfitárs, Balázs úr!

Ismerősünk, Lőrincz Márton papírjai között találtam egy borítékot az ön címével, gondolom, rokoni kapcsolat fűzte hozzá, azért kötelességemnek tartottam értesíteni, hogy Isten szent nevében augusztus elsején belső vérzés következtében meghalt.

Mivel háza Bariloche-ban van, és ő itt Buenos Airesben dolgozott, nem volt senkije, ki temetését intézze, így a város temettette el. Ha örökösödési joga van, vagy érdeklődni akar utána, ügyvédje címe: Louis Russzthy C.C 164 San Carlos de Bariloche, Rio Negro Rep Argentína.

*Tisztelettel üdvözli,
Boros Mártonné*

Arcos 2181 (suc28)

Bs. Aires Rep Argentina

A korondi hozzátartozók semmilyen örökösödési igényt nem támasztottak.

Lőrincz Mártonról nem volt ildomos beszélni a kommunizmus éveiben. A magyar sportvezetés agyonhallgatta, a románoknak meg kínos volt olyan Székelyföldön született sportolóról beszélni, aki magyar színekben állt Hitler olimpiáján az olimpiai dobogó legmagasabb fokán, és utána nem volt hajlandó román színekben indulni a nemzetközi megmérettetésen.

Az 1989-es demokratikus változások után is nagyon nehéz volt adatot beszerezni a berlini hősről.

1997-ben Szentesen az 1937-es tölgyültetés 60. évfordulóján az öreg tölgy mellé egy újabb, az aranytölgyből fogant kis csemetét ültetett az egykori tuskirály és szövetségi elnök, Hegedüs Csaba.

1997 augusztusában a székelyföldi Hargitafürdőn megrendezett Magyar és Román Olimpiai Akadémiák találkozásán már előadás hangzott el a két sóvidéki olimpiai bajnokról.

1996-ban Józsa Gábor tanár újraszervezte a korondi ifjúsági birkózócsapatot. 1999-től Lőrincz Márton-emléktornát szerveznek Korondon. A házra egy kis emléktábla került, a sportcsarnok az olimpiai bajnok nevét vette fel.

2007-ben Szentesen az olimpiai tölgy által uralt teret Lőrincz Márton térnek nevezték el.

2011. augusztus 9-én, olimpiai győzelmének 75. évfordulóján Szentesen az olimpiai tölgy alatt felavatták az új emléktáblát.

2011. október 22-én Korondon, születésének 100. évfordulóján az Olimpia Stúdió Filmegyesület által készített dokumentumfilm levetítésével, valamint a Hargitai Bélyeggyűjtők Egyesülete által a bajnok képével díszített emlékboríték és bélyeg forgalomba hozásával emlékeztek a nagyszerű sportolóra.

Élt egyszer Korondon egy legkisebb fiú, aki a román mundér elől Pestig menekült. Aki bár 21 évesen kezdett el sportolni, östehetségként robbant be az erősek sportjába.

Volt egyszer egy Lőrincz Márton, a hadiárva, aki már gyerekkorában kalandos történetekbe keveredett. Lehet, hogy tele volt emberi hibákkal, de egy valamiben nagyon különbözött tőlünk: hihetetlen akaraterővel győzött egy olyan világversenyen, ahol – a papírforma szerint – esélye sem volt.

1936. augusztus 10-én a berlini Olimpiai Stadionban az olimpiai dobogó legmagasabb fokán, képletesen a világ tetején állt, és hallgatta annak az országnak a himnuszát, melyet mindig is hazájának tartott.

Jegyzetek:

¹ Szócs Lajos: Sóvidék olimpiai birkózó aranyérmesei, Korond, 2004

² Becze Zoltán: Lőrincz Márton-kisfilm, 1997

³ Mayer Otto: Az olimpiai öt karikán át, Genf, 1960

⁴ The XIth olympic games, 1936, Berlin, 563. o.

⁵ The XIth olympic games, 1936, Berlin 665. o.

⁶ Népsport – 1936. augusztus 10. (a reggeli kiadás címlapja)

⁷ Böződi György: Ellenzék – 1936. augusztus 20.

⁸ Maria Bucur-Ionescu și alții: România la jocurile olimpice, Ed. Sport Turism – 1986

⁹ Szentés Városi Tanácsának jegyzőkönyve, 10 551/1936. 11. 17.

¹⁰ Eredeti újságkivágás (egyres vélemények szerint 1938-as Nők Lapja)

¹¹ Részletek Lőrincz Márton Korondra küldött leveleiből

HAZAI KÁLMÁN

vízilabdázó

1913. július 17., Marosvásárhely – 1996. december 21., Koppenhága

Olimpia:

1936, Berlin – aranyérem

Európa-kupa:

1937, 1939 – aranyérem

Főiskolai világbajnokság:

1935, Budapest – aranyérem

1937, Párizs – aranyérem

Erkel Ferenc dédunokája Székelyföld történelmi fővárosában, Marosvásárhelyen született. A család az első világhégest követően Budapestre költözött. Itt figyeltek fel úszó és vízilabdázó tehetségére. Első magyar bajnoki címét is úszóként szerezte 1934-ben, sőt, az akkor igen erős magyar úszómezőnyből még a válogatottot is erősítette az 1934-es magdeburgi Európa-bajnokságon. 1934 és 1942 között negyvenszer szerepelt a magyar vízilabda-válogatottban. Legnagyobb sikert a berlini olimpián ért el, ahol olimpiai bajnok lett.

– A legnehezebb dolog volt bekerülni a csapatba – emlékszik vissza Tarics Sándor, Hazai egykori csapattársa, az utolsó élő 1936-os olimpiai bajnok a 2012-es londoni olimpia napjaiban készült telefonbeszélgetésben –, mert akkor Magyarországon volt három olyan gárda, amelyik közül bármelyik Magyarország néven megszerezhetette volna az olimpiai bajnokságot. A nagy izgalom akkor volt, mikor lejátszottuk Budapesten a magyar bajnokságot, ami után a szövetség összeállította az olimpiai csapatot, amelyik 11 tagból állott.

A berlini olimpián Hazai első ízben csak az utolsó csoportmérkőzésen kapott játéklehetőséget Nagy-Britannia ellen, ahol 10–1-re (3–0) nyertek. (Az első két mérkőzésen Jugoszláviát múlták felül 4–1-re, majd Máltát ütötték ki 12–0-ra a magyar sportolók.)¹

Ezt követően minden mérkőzésen játszott.

– Az akkori szabályzat szerint – mesélte Tarics Sándor –, nem volt cserelékenység a mérkőzés alatt, tehát akivel kezdett a kapitány, azzal a hat játékosal fejezte be a mérkőzést, Hazai egy jó játékos volt, aki a legfontosabb meccseken szerepelt. Őt mindenki ismerte, hisz már ifi korában jó úszó és válogatott pólós volt.

A középdöntőben 3–0-ra győztek a belgák ellen és 8–0-ra a hollandokkal szemben. A mindent eldöntő német–magyar előtt, akárcsak a birkózóknál, ismét egy hazai – német rendezői – csavarral kellett szembenéznük.

Hazai Kálmán (balról az első) az olimpiai győzelem után (Szepesi György: 100+1)

– Csütörtökön kellett volna játszani a németek ellen – mondta Sárkány Miklós, egykori csapattársa –, de a németek fáradtak voltak, elhalasztották egy nappal, hogy ők kipihenhessék magukat.²

A nagy döntőre a Bródy, Homonnai, Hazai, Halassy, Brandi, Németh, Bozsi összeállításban állt rajthoz a magyar csapat.³

1–1-es félidő után 2–2-es döntetlenre végződött a legfontosabb találkozó. Így az olimpiai bajnoki címet az utolsó napi mérkőzés eredményei döntötték el. Augusztus 15-én délután hat órakor Hazaiék már úgy ugrottak vízbe, hogy egy egygólos győzelem is az aranyérmeket jelenti. (A németek csak 4–1-re verték a belgákat.)

Hazaiék, Halassy Olivér – a csonka lábú Trianon-hős becenevet viselő sportoló – vezetésével 5–0-ra múlták felül a franciákat. Így másnap a berlini Olimpiai Stadionban ők vehették át – Hazai anyai dédnagyapja, Erkel Ferenc zeneművére, minden magyarok nemzeti imájára – az aranyérmeket és az olimpiai tölgyfacsemétét.

– A fő tudásunk az volt – mesélte Sárkány Miklós –, hogy a világ legjobb kapusa a mi kapusunk volt, a Bródy Gyuri. A védelem (Homonnai–Hazai) megvolt, össze volt szoktatva a kapussal. Volt egy nagyszerű half a Halassy személyében. A Halassy–Németh duó mindig megtalálta egymást és nagyszerűek voltak. Németh volt akkor – elég hosszú ideig – a világ legjobb centeré.⁴

1937-ben és 1939-ben Európa-kupát nyert, 1940-ben megszerezte egyetlen magyar bajnoki címét az új csapatában, a BSE-ben. A második világhéget követően Svédországban, majd Dániában telepedett le. Nyolcvanhárom évesen, 1996-ban hunyt el Kopenhágában.

Jegyzetek:

¹ MTV – Olimpiai arcképcsarnok, 1992

² MTV – Olimpiai arcképcsarnok, 1992

³ The XIth olympic games, 1936, Berlin, 986–994. o.

⁴ MTV – Olimpiai arcképcsarnok, 1992

Az ugyancsak erdélyi Jeney László „Pierre” és a legendás Boros Ottó „Api” klasszis hálóőröket kellett helyettesítenie a magyar szempontból legeredményesebb olimpiai csapatsportban.

Amikor a válogatott egyes számú sapka gazdájaként első ízben szállt vízbe, még Kárpáti Károly „Kuka” és Rusorán Péter voltak a csapattársak, 1980-ban pedig Szívóssal és Faragóval vonult vissza.

Válogatottként 189 alkalommal védte a magyar kaput. A hihetetlen éremeső a mexikóvárosi olimpiai bronzsal kezdődött. Rá négy évre Münchenben a román bíró, Mărculescu sípolta el az aranyat, és így az ötkarikás dobogó második fokára állhattak fel. 1972-vel megkezdődött a nagy menetelés. 1973 – Belgrád, világbajnoki cím, 1974 – Bécs, Európa-bajnoki arany, 1975 – Cali, vb-ezüst, 1976 – Montreal, olimpiai bajnoki cím, 1977 – Jönköping, Eb-arany és az első ízben megrendezett Világkupa aranyérme. Szinte hihetetlen sorozat egy olyan sportban, ahol a játévezetők nem szeretik a címduplázásokat. És pólóban – a jégkoronghoz hasonlóan – sok múlik azon, hogy mit lát meg egy bíró és mit nem, hogy kit állít ki és kit nem.

Olimpiai, világ- és kétszeres Európa-bajnok. Négy olimpián négy érmet szerzett.

Az ötkarikás diadalnál edzője, a Hall of fame-tag Gyarmati Dezső szerint is Faragóval és Szívóssal együtt Montrealban ő volt az aranykovács mesterhármas egyik tagja: „Sok hőse volt a győzelmünknek, de három nevet ki szeretnék emelni a csapatból: Faragót, Szívóssal és Molnár Endrét.”²

Az olimpia végső hatos döntőjében veretlenül, három ponttal előzték meg a második olasz és a harmadik holland együttest.

Molnár Endre a mexikói olimpián (A szerző magángyűjteménye.)

Itt a válogatott legemlékezetesebb mérkőzése az olaszok elleni csata volt. S bár Faragó négy találata sokat nyomott a latban a győzelemnél, azt mindenki elismerte, hogy 4–2-es és 4–3-as olasz vezetésnél három Molnár-bravúr nélkül nem lett volna meg az olimpiai bajnoki cím.

„Jó formát hozott az egész társaság. Egyik a másikat magával ragadta. Minden mérkőzésen volt két-három játékos, aki még önmagát is felülmulta. Ez a 76-os csapat. Szerintem már az 1972-es csapatban is benne volt az olimpiai bajnokság lehetősége, de akkor nem jött össze. Négy meccsen is csak egy-egy góllal kellett volna többet dobni.”³ – mondta később Molnár.

Így 1976-ban egy Székelyföldről indult sportoló negyedszer állhatott képletesen a világ tetejére, az ötkarikás dobogó legmagasabb fokára.

Molnár E.: „Sokszor emlékszem, hogy milyen érzés volt a dobogón állni, s bár meglett kemény férfiak voltunk, ott sírt az egész társaság. Egy 25 éves rossz sorozat szakadt meg 76-ban – s bár már azelőtt is megérdemelte az a társaság az olimpiai bajnokságot, nem tudott nyerni.”

1996-ban az atlantai olimpia idején egy hosszabb interjút készíthettem vele. Egy kérdésnél homályosodott el a szeme, amikor azt kérdeztem, hogy szeretne-e szülővárosa, Gyergyószentmiklós díszpolgára lenni. A sok nagy csatát megélt emberkoloszsus erre a kérdésre csak sírni tudott. Tizenöt éves utánajárásum és több polgármestéri meghallgatásom után, 2006 decemberében végre szülővárosa is elismerte kivételes sportolói pályafutását, emberi nagyságát. A gyergyószentmiklósi városvezetés Pro Urbe-címet adományozott a nagyszerű sportolónak.

Molnár Endre Montrealban (Váradi Gábor magángyűjteménye.)

MOLNÁR ENDRE

vízilabdázó

1945. július 23., Gyergyószentmiklós

Olimpiai játékok:

1968, Mexikóváros – bronzérem

1972, München – ezüstérem

1976, Montreal – aranyérem

1980, Moszkva – bronzérem

Világ bajnokság:

1973, Belgrád – I. hely

1975, Cali – II. hely

Európa-bajnokság:

1974, Bécs – I. hely

1977, Jönköping – I. hely

1978, Berlin – II. hely

A legnagyobb Hargita-alji sportoló kétségtelenül a Gyergyószentmiklóson született Molnár Endre vízilabdakapus. Világversenyen összesen kilenc érmet nyert.

1945. július 23-án a gyergyószentmiklósi Arany János utca 16-os számú házában született. Itt töltötte gyermekéveit. Ám mikor kiderült, hogy a II. bécsi döntés után az ország határait ismét eltolja a történelem, a szülei úgy döntöttek, Budapesten telepednek le.

1960-ban, 15 évesen a Budapesti Építők csapatában kezdett vízilabdázni.

A kezdetekről így vall az olimpikon Molnár Endre: „Én nagyon sok sportot végigcsináltam: futball, kézilabda, úszás – ezt nem nagyon szerettem –, vívás, birkózás. S mikor

Molnár Endre 16 évesen már ifi pólós (Váradai Gábor magánygyűjteménye.)

az uszodába lekerültem másodszorra, egy nagyon jó társaságba kerültem, nagyon rendes edző keze alá, és ott ragadtam. Mondták nekem, hogy álljál kapuba, mert úszni nem is nagyon tudsz, és úgysem szeretsz, a kezed, az meg elég hosszú. S mikor már nem csak eltaláltak a labdával, hanem néha én is bele tudtam érni, volt kapus-sikerélményem, magától ment tovább a dolog.”¹

1966-ban a Budapesti Spartakus sportolója lesz. Tehetségére hamar felfigyelnek a válogatott irányítói is, s bár nem a fővárosi sztárolt együttesek tagja, 15 évig helye megkérdőjelezhetetlen lesz a válogatottnál.

„Hát ez egy nagyon nagy megtiszteltetés és meglepetés számomra, hogy szülővárosom megtisztelt ezzel a címmel, és megszavazták nekem. Igazán megható volt. Meg is hatódtam, talán látszott ez rajtam. Szerintem ez a cím minden ember életében olyan megtiszteltetés, amelyre egész életében büszke lehet” – nyilatkozta a sajtónak a díj átvétele után.⁴

Visszavonulása után edzőként tevékenykedett anyaegyesületénél, a Spartacusnál, a BVSC-nél a Tunsgam csapatánál, majd évekig Kuwaitban oktatót.

Ezt követően a vendéglátóiparban tevékenykedett. Jelenleg boldog nyugdíjas, még le-lejár a „Csasziba” találkozni a régi aranykezü gyerekekkel, szinte nyaranta megfordul Székelyföldön és megnézi márványba vésett nevét a csíkszeredai Olimpikon-emlékműnél.

Molnár Endre (balról a második) a montreali repülőtéren csapattársaival

Jegyzetek:

- ¹ Sportszerda – Csíki Tv, 1996. augusztus – interjúrészlet
- ² Telesport – Olimpiai arcképcsarnok: Aranylabda – Vízilabdázók
- ³ Sportszerda – Csíki Tv, 1996. augusztus – interjúrészlet
- ⁴ Duna Tv-híradó – 2006. december 21.

SZABÓ KATALIN

tornásznő

1968. január 22., Zágon

Olimpiai játékok:

- 1984, Los Angeles – csapataranyérem; egyéni: ugrás, gerenda, talaj
- 1984, Los Angeles – ezüstérem; egyéni összetett

Világbajnokság:

- 1983, Budapest – aranyérem – talaj
- 1983, Budapest – csapatezüstérem; egyéni: ugrás, felemás korlát
- 1983, Budapest – bronzérem – egyéni összetett
- 1985, Montreal – csapatezüstérem; egyéni: ugrás, gerenda
- 1987, Rotterdam – csapataranyérem
- 1987, Rotterdam – bronzérem – gerenda

Európa-bajnokság:

- 1983, Göteborg – aranyérem – felemás korlát, talaj
- 1983, Göteborg – ezüstérem – gerenda
- 1983, Strasbourg – bronzérem – egyéni összetett
- 1985, Helsinki – ezüstérem – gerenda

Szabó Katalin tornász négyszeres olimpiai bajnok (NTSZ, sajtóanyag)

Szabó Katalin romániai magyar többszörös olimpiai, világ- és Európa-bajnok tornász.

1968-ban született a Kovászna megyei Zágonban. Hatévesen az onești-i, majd a dévai tornaiskolába került. Első edzői Maria Cosma és Mihai Agoston, később Károlyi Béla és Károlyi Márta voltak.

1983 és 1984 között 17 alkalommal kapott maximális, 10-es pontszámot a tökéletesen végrehajtott gyakorlataira.¹ Pályafutása során világ- és kontinensviadalon 8 arany-, 9 ezüst- és három bronzéremet szerzett. Ebből 19 egyéni érem. Az 1988-as szöuli olimpia előtt egy évvel váratlanul visszavonult. A Bukaresti Egyetem Sport és Testnevelés Karán szerzett oklevelet, majd Déván edzősködött. Tanítványa volt többek közt az 1999-es világbajnok, Maria Olaru is.

2000-ben bekerült az International Gymnastics Hall of fame-be.²

Jelenleg férjével és két fiával a franciaországi Chamalières-ben él, és egy helybeli csapat edzője. Nevét viseli szülőfaluja, Zágon óvodája és a sepsiszentgyörgyi sportcsarnok. 2008-ban megkapta a román sport legmagasabb kitüntetését, a Sport Érdemrend I. fokozatát, továbbá a Román Nemzeti Sporthivatal Legendás Bajnokok-díját.

Jegyzetek:

¹ Maximális 10-es pontszámot elérő tornászok listája a GymnStands-en

² Adatlapja az International Gymnastics Hall of fame weblapján

Interjú Szabó Katalin olimpiai bajnokkal **Népsport – 1991. május 1.**

Senki nem lehet próféta a saját hazájában

Becze Zoltán: *Rég nem hallottunk rólad. Az RTV Magyar adása 1990 tavaszán készített egy interjút. Azelőtt mikor szólaltál meg a médiában legutóbb?*

Szabó Katalin: Az utolsó interjút 1987 őszén készítették velem, azóta nem vagyok kapós interjúalany.

B. Z.: *Ennyire el lehet feledni egy négyszeres olimpiai bajnokot?*

SZ. K.: Őszintén szólva, én ezt már megszoktam. Sajnos, a tornában majdnem mindig így van. Csak addig vagy jó, amíg versenyzel, hozod az érmeket, utána viszont csendben elfelednek.

B. Z.: *Négy arany- és egy ezüstéremmel szálltál le a Los Angeles-i gépről. Eredményeid alapján te voltál a világ 14. sportnemzete. Anyagilag mivel honorálta a román sportvezetés ezt az egyedülálló sportteljesítményt?*

SZ. K.: 102 200 lej volt beígérve, de a szakszövetség kasszájából csak 50 000 lejt (ez az akkori átlagfizetés mintegy tizenötszöröse volt) vehettem fel. A többit adóként levonták.

B. Z.: *A csapat többi tagja is ekkora prémiumban részesült?*

SZ. K.: Nem. Figyelembe vették az érme számát, a pontot érő helyezéseket.

B. Z.: *Bejelentették-e az ötkarikás játékok előtt, hogy mennyit ér anyagilag a bajnoki, az olimpiai érem, vagy helyezés?*

SZ. K.: Nem. Versenyek előtt soha nem volt szó, hogy mi mennyit jelent majd a premizáláskor.

B. Z.: *Egyáltalán volt szó pénzről, anyagi juttatásokról?*

SZ. K.: Hát igen. Ha jöttek az érmek, a versenyek után szóltak, hogy menjünk be a szakszövetség pénztárába, és felvettük a kiutalt összegeket.

B. Z.: *Az 1984-es olimpiai játékok tornaversenyén a lehetséges ötből négy aranyat nyertél. Az egyszeres olimpiai bajnok Mary Lou Retton anyagiilag jobban járt, mint te?*

SZ. K.: Semmi konkrétat nem tudok, néhány sajtóinformációból értesültem, hogy ő sokkal jobban megtalálta számításait.

B. Z.: *A szűkebb pátriád, a Székelyföld elismerése?*

SZ. K.: Otthon, szülőfalumban, Zágónban nagyon szépen fogadtak, ami nagyon jólesett. Az akkori Kovászna Megyei RKP első titkár a megye nevében egy szobabútorral ajándékozott meg.

B. Z.: *1984-ben az egyedi olimpiai teljesítmény ellenére, az év sportolója címet mégsem te kaptad, hanem egy egy aranyat szerző. Kiknek volt több az egy a négynél?*

SZ. K.: Ezeket a rangsorokat nem az érmek, helyezések száma dönti el. A sportújságírók szavaznak, és az összesített voksok alapján állapítják meg a végeredményt.

B. Z.: *Ha Ecaterina Sabău-nak hívnak, tiéd a pálma?*

SZ. K.: Ezt nem tudhatom. Az igazsághoz tartozik, hogy sokszor meg akarták változtatni a nevem. Én ezt nem hagytam, és ezt sokszor meg is jegyezték. De a kérdésre válaszolva: 1984-ben az AIPS (Sportújságírók Nemzetközi Szövetsége) szavazáson az év sportolónőjévé választottak. Nemzetközi szavazáson lehettem első, Romániában soha.

B. Z.: *Minden sportoló életében eljön a nap, mikor kialusznak a reflektorok fényei, megszűnik a taps, pont kerül egy karrier végére. Te mikor vonultál vissza?*

SZ. K.: 1987. október 27-én. Egy hazai versenyen. A szakszövetség ígért egy visszavonulási gálaestet, de csak az ígérettel maradtam.

B. Z.: *Aktív sportolói pályafutásod befejezése után felvételizned kellett a Testnevelési Főiskolára.*

SZ. K.: Igen, és akkor is értek csalódások. A kálváriám már a beiratkozásnál elkezdődött. Én egy kötelező nemzetközi versenyen voltam, ám sem a szakszövetségnél, sem a Sportminisztériumban nem akadt egy ember, aki a jelentkezési irataimat eljuttatta volna a főiskola titkárságára. A dévai Sportiskola titkárnője ingázott a Déva–Bukarest útvonalon az irataimmal. A felvételi alatt senki nem nézett felém. Tíz napig egy bukaresti szállodában laktam a szüleimmel.

B. Z.: *Jelenleg (1991 tavasza) mivel foglalkozol?*

SZ. K.: Levelező tagozaton végzem a főiskolát, és Déván oktatom a második osztályos tornász lányokat.

B. Z.: *S ezzel megelégszik a Los Angeles-i tornakirálynő?*

SZ. K.: Természetesen jól jönne egy külföldi szerződés, de erről csak a főiskola elvégzése után lehet szó.

B. Z.: *Ha választhatnál, hol lennél edző?*

SZ. K.: Amerikában él egy nővérem, de én nem szeretnék olyan messzire kerülni. Inkább Európában vállalnék munkát, akár Magyarországon is.

B. Z.: *Milyen volt a viszonyod a sajtóval?*

SZ. K.: A világbajnokságokon, az olimpián nagyon népszerű voltam, állandóan fényképeztek és a riporterek serege vett körül. Csak itthon próbáltak agyonhallgatni. Lehet, hogy nem szerettek, talán túl jó voltam mindenkire, könnyű volt úgy egyszerűen elfelejteni. Most már nem fáj, és nem is haragszom senkire.

B. Z.: *Szerinted ki a hibás mindezekért?*

SZ. K.: Az edzőket kivéve mindenki, aki körülöttünk forgolódott, aki belőlünk jól megélt, aki a mi népszerűségünkben sütkérezett.

Szabó Katalin (Áros Károly tulajdona.)

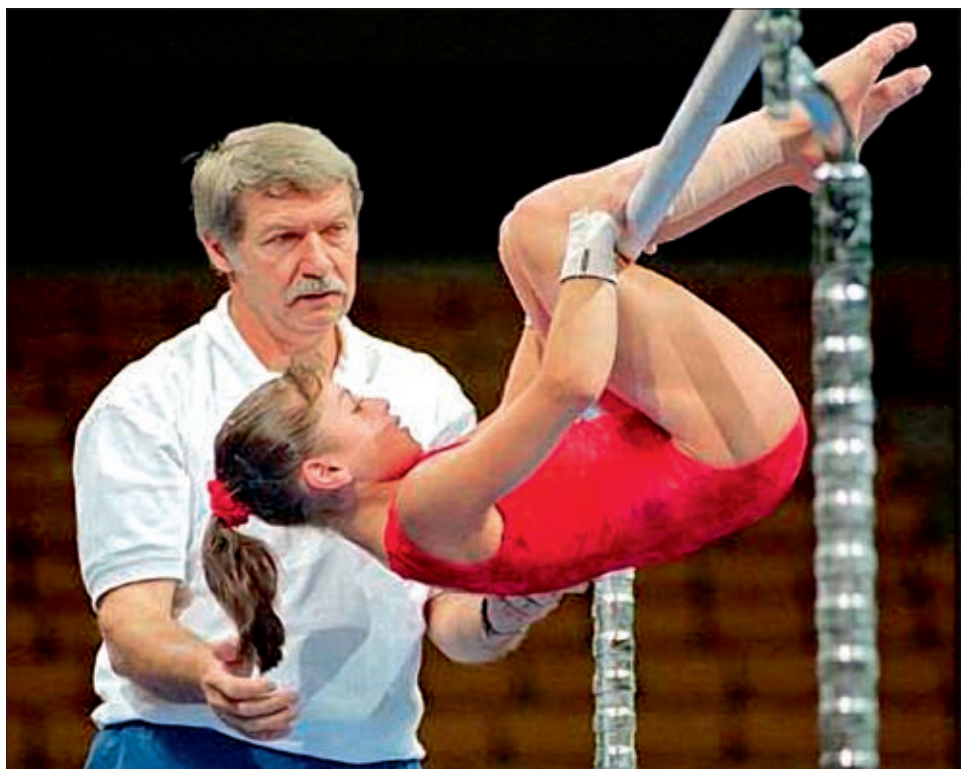
Jegyzet – Adalékok a robot természetrajzához

Velem szemben ültél szerényen, mintha én lettem volna a négyszeres olimpiai bajnok, s te a kezdő riporter. Rövid, pontos, őszinte válaszokat adtál, s bár palástolni igyekeztél, az érdemtelenül elfelejtett Los Angeles-i csillag beszélt belőled. Külföldön te voltál az isten, a zágoni őzike, mosolyogva válaszoltál az örök kíváncsi riportereknek, nem jöttél zavarba az ezernyi vaku villogásától, a mikrofonerdőtől, s bakfís örömmel integetté a világot jelentő teleobjektívokba. Lefogadom, hogy volt ember, aki ekkor látott először életében székelly kislányt. És ez szűkebb pátriának, a szülőföldnek nagyobb szolgálat volt, mint a pályafutásod során nyert tucatnyi érem. Aztán a repülőgépről leszállva, itthon is fogadtak a hivatalos elvtársak, a hivatalos virágcsokrokkal, s a

hivatalos interjúbán a féktelen jókedvednek nyoma veszett. Agyonfogalmazott mondataidban vigyáztál, hogy ne adj' isten, sértés árnyéka essen a mindenhez, így a tornához is jobban értő legnagyobb elvtársra. Te nem szöktél Amerikába, hogy a felkavart szenvedélyeket kemény dollárokra váltsd be. Nem lettél élő legenda, tizenéves filmsztár vagy idealizált életregényhős. Itthon sosem jártál a napos oldalon. Te csak tetted, amit tenned kellett. Sosem nyújtottad be a számlát verseny előtt, csak keményen edzettél napi nyolc-tíz órát, érmeket nyertél s szó nélkül aláírtad négy olimpiai aranyéremért az ötvenezer lejt. Ennyi pénzért az ugyancsak négyaranyos Carl Lewis nemhogy egy olimpián, de egy Grand Prix-versenyen sem húzná fel a futócipőt. Egy sportjára jogosan büszke ország annyira érdemesíti világklasszisát, mint amennyit egy harmadik ligában igyekvő futballcsapat osztályozó mérkőzésén a középbíró kap. Olyan háromnegyed 1980-as kiadású Dacia gépkocsi ára.

Ennyit ért az elrabolt gyermekkor és ifjú élet, a meg nem tanult gyermekversikék, az elmaradt osztálykirándulások, a meg nem nézett filmek, a végig nem táncolt sulibulik.

Vajon, ki volt a szakember, akinek ennyit ért egy arany? Tudta az illető, hogy kisgyermekként felnőttmunkát végeztél, hogy sok-sok éven keresztül a legádázabb ellenség a mérleg nyelve volt? Itt nem létezett „fogyasztás”, a mindennapos gya-

Egy kis tornász nagy edzője, Károlyi Béla (NTSZ, sajtóanyag)

korlatnál a kicsi, de erős kezek egy-két kiló súlyfelesleget már nem tudnak pörögve megtartani a szereken. S aki a gyakorlatot dupla vagy tripla szaltóval fejezi be, s cövekként áll meg, majdnem olyan erővel ütődik a talajhoz, mint az ejtőernyős, csak nem tornászcipővel, hanem befáslizott lábbal, erre a célra készített csizmában.

A világ legtekintélyesebb napi- és hetilapjainak címlapján szerepeltél. Romániáról beszélt a világ közvéleménye és ezt kellett volna megfizetni. Volt egy célod, amit tűzön-vízen keresztülvittél, s volt hozzá akaraterőd. Hisz, ha nem lett volna ez a szikra öt éves korodban, mondhatták volna, hogy te most dolgozol keményen 10-12 évet és minden nap nyolc órát, s ha bajnok leszel, kapsz egy úrhajót – egy hét, két hónap múlva búcsút intettél volna a tornateremnek. Ám te odaadással tetted, amit szerettél, fanatikusan hittél álmaidban, hogy világklasszis légy. Székelyföldi világklasszis.

Az lettél, és az is maradsz. Köszönjük ezt neked! Szép volt, Kati!

Megjelent: Népsport, 1990. május 1., címlapon

Becze Zoltán

NOVÁK EDUÁRD

gyorskorcsolyázó, kerékpáros

1976. július 23., Csíkszereda

Olimpiák:

- 2004, Athén – összetett 4. hely
- 2008, Peking – II. hely, országúti szakasz, 24,8 km
- 2012, London – aranyérem, 4 km-es üldözési verseny (C4)
- 2012, London – ezüstérem, országúti szakasz (C4)

Világ bajnokságok:

- 2006, Aigle (Svájc) – II. hely
- 2007, Bordeaux – II. hely
- 2009, Bognono – I. és II. hely
- 2011, Raskilde – I. hely
- 2012, Los Angeles – I. hely

Európa-bajnokság:

- 2003, Teplice – I. hely
- 2005, Alkmaar – I. hely

Mint minden csíkszeredai gyerek, Novák Ede is arról álmodott, hogy jégkorongozóként az ő góljával nyeri meg a székely csapat a három évtizede várt hatodik bajnoki aranyat. Aztán egy huszárvágással a gyorskorcsolyázóknál kötött ki.

Novák Eduárd édesapjával Pekingben
(A Novák család gyűjteménye.)

– Igazából túl fiatal voltam ahhoz, hogy el tudjam dönteni, hogy én mit is akarok – mesélte Ede.

– A hokival kezdtem, ám édesapám látta, hogy nem igazán nekem való. Kis, vékony gyerek voltam, s javasolta, hogy inkább próbáljuk meg a gyorskorcsolyát. S ez pont az a sport volt, ami megfelelt nekem.

A téli szünidők pajkos korizását hatéves korától már a kemény edzések váltották fel. 1990-ben, tizennégy évesen négy országos rekordot megdöntve négy bajnoki címet szerzett. Olyan versenyen is nyerni tudott, ahol a selejtező kör után egy esés miatt a kilencedik helyről indult a középdöntőben. Ami kiemelte korosztályos társai közül, hogy bátran vállalta a kihívást a

nagyobb korosztályos versenyzőkkel is. Időeredményeire jellemzőek, hogy négy ifjúsági rekordját – a modern technika és a Klapp-típusú korcsolya bevezetése ellenére – 1992-től a mai napig nem tudták megdönteni.

1993-ban már külföldön is felfigyeltek kivételes tudására. Sita Sape Viser, egy ifi tehetségeket támogató gyorskorcsolya-szponzor, az akkori magyar nyelvű sportnapilapban – Új Sport – úgy nyilatkozott, hogy Edéből, ha fejlődése töretlen, akár világbajnok is lehet, és egy finn versenyzővel egyetemben számíthat az ő támogatására. 1995-ben a még ifi versenyző a Hargitai Sportgálán már az előkelő ötödik helyen végzett egy olimpikonok által uralt mezőnyben. Utolsó ifi szezonjában a korosztályos top 10-be szeretett volna bekerülni, ám egy kegyetlen autóbaleset kettévágta álmát. És akkor még úgy tűnt, hogy sportolói pályafutását is.

– Elég nehéz pillanat volt az életemben – mesélte később a nagy sportoló –, mikor láttam, hogy pár másodperc alatt 15 év kemény munkáját elveszítettem. De egy hónappal rá már azon gondolkoztam, hogy melyik sport lenne igazából jó nekem az új helyzetemben. Jó döntésre és nagy elhatározásra volt szükség, hogy a kerékpárt válasszam.

Ami első látásra egy rehabilitációs sportgyakorlatnak tűnt, az lassan profi sportolókat is megszégyenítő kihívás lett. És bár voltak embert-próbáló pillanatok, mikor az egésztest abba akarta hagyni, a baleset után négy évvel már első kerékpárversenyén rajt-hoz állt. 2001-től már hivatalosan leigazoltan kezdett el versenyezni országúti és hegyi kerékpárral is. Rá két évre már Európa-bajnok lett Csehországban, és így megszerezte az olimpiai kvótát a 2004-es athéni olimpiára. A szinte a semmiből jövő székely kerékpáros olyan versenyzőket utasított maga mögé, akik a világ legrangosabb kerékpárkörversenyein – a Tour de France és a Giro d' Italia – az etapgyőzelemig is eljutottak.

Az athéni ötkarikás játékokon a mezőversenyen hatodik, a rövid távú időfutamon a harmadik lett, ami az egyéni összetett verseny negyedik helyét jelentette. Egy rövid pihenő után Ede teljesen átalakított edzési tervvel vágott neki az újabb olimpiai ciklusnak. 2006-ban már 11. a Román Körversenyen, így ő lett a fél évszázados múltú nemzetközi megmérettetésen az első olyan sportoló, aki sérült versenyzőként szakaszgyőzelmet ért el.

2006 szeptemberében először teszi le névjegyét világbajnokságon. Az eredmény kitűnő. Ezüstérmes. Az ő javaslatára indul a Székelyföld Kerékpáros Körversenye is.

2007-ben megismétli a Román Körversenyen elért sikerét és a vb-ezüstérmet. Két Eb-arannyal és két vb-ezüsttel lép a pekingi olimpia évében, hogy megvalósítsa gyerekkori álmát, az ötkarikás érmet. És kísért Athén szelleme. A felkészülés döntő szakaszában egy gyomorfertőzés egy hétre kórházba utaltatta. 40 nappal az ötkarikás játékok előtt, a II. Székely Körversenyen csak az első nap állhatott rajt-hoz. Az eredménye lehangoló.

És eljött az igazság pillanata, a második ötkarikás esély. Egy város, egy megye, egy sokat próbált nemzet leste a pekingi híreket. Szeptember 8. délelőtt – egyéni üldözéses verseny, előfutam: 4. hely. Vajon, ismét kísért a múlt?

Szeptember 8. délután – egyéni üldözéses verseny, döntő: 4. hely. Az a fránya, olimpiai pontokat érő, nagy sporttemberi kvalitást jelentő, sokaknak elérhetetlen, Athénban már teljesített, de most mégis átkozott negyedik hely.

Szeptember 9. – egy kilométeres egyéni gyorsasági verseny, döntő: 4. hely. Egy versenyszáma maradt, az utolsó, a 25 kilométeres országúti szakasz. Egy verseny, egy utolsó rajt.

Amiért hét éves korában kivitték a húsz fokos embert-próbáló csíki hidegbe sportolni, amiért a baleset után elkezdett kerékpározni, amiért negyedszázada rója a jégpályákon és velodromokon a végtelen köröket. Egy utolsó küzdelem az ötkarikás dobogóért, amiről álmodott, és általa sokunknak álmodnunk adatott egy csíki ötkarikás éremről. 24 kilométer, mintegy fél óra. Fociban egyharmadnyi mérkőzés, jégkorongban a mérkőzés fele, akkor, ott, egy örökkévalóságnak tűnt. A startpisztoly dörrenése, és félórás, szinte kibírhatatlan csend és várakozás és remény.

33 perc kemény küzdelem után, 2008. augusztus 12-én reggel kilenc óra 58 perckor a pekingi Triatlon Arénán Novák Ede másodikként lépte át a célvonalat, ezüstérmes lett.

– Jól éreztem magam, tudtam, hogy jó formában vagyok – nyilatkozta később Ede. – Éreztem, hogy be kell jöjjön az időfutam. Én tulajdonképpen az olimpia alatt erre a versenyre készültem a legjobban. S jól is gondoltam, mert a tavalyi világbajnoknál, aki két másodperccel vert meg a vb-n, most két perccel én voltam a jobb. A pálya nekem megfelelt, technikás is, gyors is kellett legyenél.

Novák Eduárd a pekingi dobogón (A Novák család gyűjteménye.)

Novák Eduárd első világbajnokságán (A Novák család gyűjteménye.)

Székelyföldiként hatodik, csíki székelyként az első, aki az ötkarikás játékok dobogójára állhatott.

– Nagyon büszke vagyok arra, hogy nem csak a hazámnak, hanem annak a helynek, ahonnan származom, hozhattam egy olimpiai érmet – nyilatkozta az olimpikon –, és remélem, hogy sok emberben a reményt fel tudom ébreszteni, hogy meg lehet csinálni, csak sok munka, vasakarát és ambíció kell ehhez.

És ha valakinek, hát Edének kivételes vasakarata van. Annak ellenére, hogy tudta, hogy a londoni olimpia évében már jóval túl lesz a harmadik X-en, vállalt egy újabb olimpiai ciklust.

– Londonból aranyat hozok, meglátod – mondta sokszor a megszállottak nyugalmaival. És nemzetközi eredményei egyre javultak. Az olimpiai ciklus minden nagyobb versenyéről aranyéremmel jött haza.

2009-ben az olaszországi Bognonóban megszerezte élete első világbajnoki címét a mezőversenyben, és második lett az egyéni időfutamban.

2011-ben a dániai Raskildeben megismétli világbajnoki címét a C4-es mezőnyversenyben. Ugyanebben az évben a legjobb romániai kerékpárosnak választják. A nem-

zetközi versenyeken elért eredményei után járó 2523 pont szinte tízszer több, mint a második helyezést elérő Andrei Nechiță 295 pontja.

2012 februárjában a Los Angeles-i vb-n megszerzi harmadik világbajnoki címét a négy kilométeres üldözési versenyben.

És eljött a londoni olimpia. Ede négy versenyszámban állt rajthoz. Augusztus 31-én az egyéni időmérőversenyben hetedik lett. Az eredmény a leggyengébb olimpiai futamát jelentette, hiszen még soha nem fejezett be ötkarikás versenyt olimpiai pontnál (hatodik hely) gyengébb teljesítménnyel. Ugyanakkor a négy versenyszámból kettőnél összevonták a C4 (lábprotézises) és C5 (kézprotézises) futamokat. Sőt – lehet-e ez másképp – kezdtek olimpiai pontos helyre bejönni a kínaiak, akikről a nagy vízipólós Csapó Gabi azt nyilatkozta: „A kínaiak nem doppingolnak. Jobb cuccuk van.”

Ennek ellenére másnap este fél hatkor teljesült egy harmincéves álom: a 4 km-es üldözési versenyben világrekorddal lett aranyérmes. A győzelmet már az elődöntő ideje sejtette, Ede világrekorddal, legjobb idővel került a döntőbe.

2012. szeptember elsején, szombat este elnéptelenedtek Csíkszereda utcái. Annak ellenére, hogy sem a román nemzeti adó, sem a kereskedelmi televíziók nem közvetítették a Pekingben már olimpiai ezüstérmes Novák Ede versenyét, egyénileg vagy szervezett formában mindenki a csíkszeredai háromszoros világbajnok paralimpikon sikeréért szorított. A legtöbben a versenyző szüleinek tulajdonát képező Marien cukrászdában szurkoltak.

„A Székelyföld Kerékpáros Körverseny előfutára volt a londoni olimpiai játékoknak Novák Károly Eduárd részére – nyilatkozta Pál Pál Előd sportújságíró. Nyilván, mi is követtük az eseményeket, létrehoztunk egy fan clubot, egy szurkolóközpontot, és a szurkolók részére elérhetővé próbáltam tenni a játékokat. Nyilván, amikor volt az éremátadó ünnepség és Ede nyakában láthattuk az érmet, akkor mindannyian elgondolkoztunk azon, hogy szépek ezek a román színek is, talán valahol helye lenne a székely zászlónak, és amikor hallottuk a román himnuszt, mi sokan itt a székely himnuszt énekeltük.”

„Interneten lehetett követni a versenyt – mondta Forró Gyöngyvér, a helyi tévé szerkesztője –, ami viszonylag jól is működött itt a Marien Presszóban, ahol kiállítás is nyílt Ede sportpályafutásáról. Hát itt volt a szurkolói bázis, nagyon sokan voltunk, és együtt szurkoltunk. Amikor meglett a győzelem, pezsgőbontás, jó hangulat és felhívtuk őt is, hogy gratuláljunk neki.”

„Az interneten élőben lehetett követni – mondta Lovassy Krisztián magyar olimpikon, Ede klubtársa –, én ott néztem a versenyt. Egyértelműnek véltem, hogy Ede meg fogja nyerni az olimpiát, mert világrekordot ment az előfutamban és azzal jutott a döntőbe. Tudtam, hogy ha minden rendben lesz, akkor ő fogja nyerni az olimpiát.”

És hogy mit jelentett Ede sikere?

„Sok jeles sportolója van Csíkszeredának, Csík vármegyének – véli Forró Gyöngyvér –, viszont Ede győzelme mindenkinek sokkal többet jelent, már csak azért is, mert balesetet szenvedett. Abból a kudarcból, abból a tragédiából ő úgy állt fel, hogy néhány év múlva olimpiai érmet szerzett.”

„Magyarországról is sokan büszkéek rá – mondja Lovassy Krisztián, Ede olimpikon csapattársa –, ez egyértelmű. Inkább a fiatal versenyzőknek lehet egy példa az Ede, hogy ő honnan építette fel ezt, és mi az az eredmény, amit el tudott érni.”

A két olimpiai éremmel hazatérő Edét mintegy kétezer ember várta Csíkszeredában a Szabadság téren, 2012. szeptember 11-én.

– Nehéz volt – mesélte a bajnok. Két nappal az üldözési verseny előtt úgy éreztem, hogy nincs semmi erőm. Nyugtalanul tértem pihenőre, sok minden kavargott a fejemben. Lehet, hogy nem jön össze az arany, lehet, hogy csak harmadik leszek. Hiába dolgoztam az utóbbi négy évben nagyon sokat. Nagy volt a nyomás, éreztem az otthoni hatalmas elvárást. Aztán próbáltam az agyamban mindent helyre tenni. Tudtam, hogy ez az én életem, minden emberit megcsináltam a siker érdekében, de nagyon vágytam az aranyéremre. Másnap frissen ébredtem, erőt éreztem magamban. Kíértünk a pályára és megkértem édesapámat, aki a csapat tagja, hogy menjen fel a tribünbe. Biztos, rosszul esett neki, de nekem jót tett, nem kellett átvegyem az ő esetleges stresszét. Elkezdtük az edzőmmel, Cristianóval a bemelegítőt és jól éreztem magam. Az edző is meglepődött, látván, hogy van erő a lábamban. Egyre közeledett a rajtom. Mindenki tudta, hogy a brit sráccal versenyzek. Hatezer szurkoló őt biztatta. Nem tudtam, mit tud a brit, de arra számítottam, hogy egy kemény versenyző. Előttünk a cseh Jiri paralimpiai világcúcsot döntött, ez egy kicsit stresszelt is, de feldobott is. Start előtt odajött az edzőm és azt mondta: Edi, nézz fel a tribünbe, ott van a fiad. Ez a verseny a tiéd. S akkor tényleg eszembe jutott, hogy mennyit is kínlódtam, mennyit harcoltam azért, hogy itt lehessenek, a családom is ott volt a lelátón. És egyszer csak jött egy gondolat, hogy ez az én napom. Nem érdekel semmi, ami elvonna a versenytől. Felültem a biciklire és elindultam abban a tempóban, amiben szoktam. Edzőm kérdezte, hogy milyen fogaskereket tegyen. Azt mondtam, nem változtatunk semmin, azt kérem, amivel a legjobb időt mentem eddig. Jó volt a rajtom, az edzőm minden kör után mutatta, hogy egy tizeddel gyengébb vagyok. De nem érdekelt. Mikor még volt nyolc kör, éreztem, hogy kissé fáradok. De aztán már úgy éreztem, hogy több és egyre több erőm van, és nagyon jól megy minden. Mindig azt hittem, hogy a brit srác van előttem, mert ezt jelezte a trénerem. Amikor beértem láttam, hogy világcúcsot mentem és két másodperccel vertem a britre. Óriási volt az öröm. Gyorsan megfuttattam, hogy 1,6 másodperccel jobb idő volt, mint a cseh versenyzőé, és akkor 90%-ban tudtam, hogy a döntőben győzni fogok, mivel tudtam, hogy Jiri a második futamban sokat esik vissza. Három óra múlva volt a második futam és nagyon számít, hogy ki mennyire jön rendbe. Ez be is következett, szinte három és fél másodperccel nyertem a döntőben. Hát az az érzés, mikor győztesen beértem a döntőbe,

Novák Eduárd – a londoni győztes öröme (telefotó)

azt nem lehet leírni. Mintha egy teljesen más világba csöppentem volna, pár másodpercig abszolút elszakadtam a realitástól, a tribün hangulata fantasztikus volt. Azok az emberek mennyire tudják tisztelni a versenyzőket. Végül is olyan sportban nyertem, amely a briteknek egyik nemzeti sportjuk, ők is hősként tekintettek rám. A világ legnagyobb kerékpárszakértői odajöttek gratulálni. Odamentem a családomhoz és azok a pillanatok örökre bennem maradnak. Hihetetlen pillanatok voltak. Akárhányszor rá gondolok, mindig elérzékenyülök, és sose fogom elfelejteni. Ezt az eredményt úgy tudtam elérni, hogy Romániában NINCS kerékpárpálya velodrom. Végül is mindenki szeretettel halmozott el, és ez megfizethetetlen. Az, hogy milyen sok embernek számít a győzelem, azt pénzben nem lehet kifejezni.

A Hargita alján él egy tehetséges fiatalember, aki egy évtizede úgy tüntette el a gyorskorcsolyapálya jégköreit, mint bűvész cilinderében a nyulat. Akitől a sors megtagadta, hogy a téli olimpiák legendás székely hőse legyen. Aki a csíki hegyek konokságával egy nyári sportág Európa-, világ- és olimpiai bajnoka lett. Aki hét évtized után, ugyancsak a borvizek hazájából induló Keresztes, Lőrincz, Molnár és Hazai olimpiai bajnokok örökébe lépett. Ő Novák Károly Eduárd, a mi Edénk. Az örök példakép. – Nagyon sok esetben észrevettem azt, hogyha valaki testileg sérült, akkor visszahúzódnak és szégyelli azt – vallja a dokumentumfilmem záró részében. – Ám ebben nincs, amit szégyellni, mert ez nem az ő hibája, testi sérülés vagy egy baleset. Pont ezáltal meg lehet mutatni azt, hogy ezek az emberek mennyi mindenre képesek, és milyen ambíciójuk van. Ugyanebből a szerencsétlenségből lehet csinálni egy fordítottat, pont az ellenkezőjét, hogy sok egészséges ember ne lenézze, hanem fölnézzen rá.

Novák Eduárd és londoni aranyérme (A Novák család gyűjteménye.)

II.

CSÍKI OLIMPIKONOK

Hálátlan dolog kategorizálni a több tucat csíki olimpikont. Ennek ellenére ebben a fejezetben csak azon olimpikonokról készült egy-egy portré, akik Csík régióban születtek, sportolóként legalább két olimpián részt vettek, és csíki színekben legalább egy felnőtt országos bajnoki címet is szereztek Csíkszeredának. Sport- és civil pályafutásuk, a szabályerősítő kivételtől eltekintve, példaértékű lehet a mai csíki fiatalok számára. Ugyanakkor azon egyszeres olimpikonokról, akik megkapták *Az évszázad csíki sportolója* címet, vagy a kiírás szerint eredményeikkel kiérdemelték azt (csíkiaként olimpiai, vb-, Eb- vagy főiskolás érmet nyertek), de a szakszövetségek vagy Hargita megyei alegységeik rossz adatbázisa miatt 2000 nyarán nem kerültek fel *Az évszázad csíki sportolója* listára (mint történt Basa János, Texe István esetében). A továbbiakban 20 sportember, csíki olimpikon életútját ajánlom figyelmükbe.

BALLÓ FERENC

birkózó

1932. október 22., Csíkcsomortán

Olimpiák:

1964 – Tokió

1968 – Mexikóváros

Világ bajnokságok:

1965, Manchester – II. hely és Európa-bajnoki cím, aranyérem

1967, New Delhi – II. hely

A csíkcsomortáni születésű Balló Ferenc húszéves koráig egyáltalán nem sportolt. Édesapjától eltanult ácsmesterséggel kereste kenyerét a székely falvakat járva.

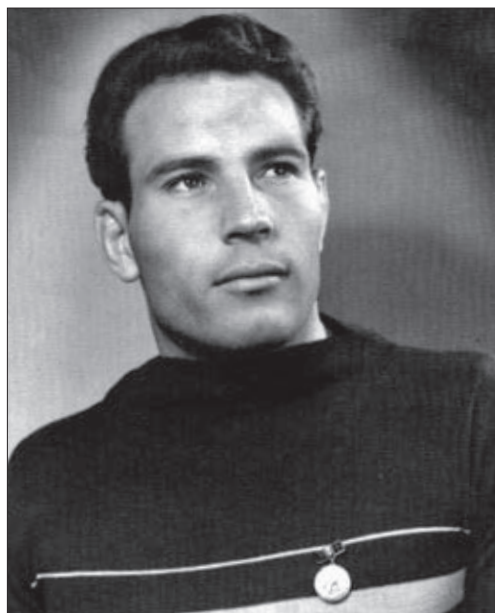
1952-ben megkapta a katonai behívót, mehetett a nagybányai tűzoltókhoz. Egy nyári foglalkozás után parancsnokának feltűnt a székely gyerek csodásan kidolgozott felsőteste, erős kézfogása, és javasolta, hogy kezdjen el sportolni.

Először dobóatlétát akartak belőle fabrikálni, első edzésén szinte országos súlylökő-rekordot dobott, ám mindenki szerencséjére, végül a Dinamo sportszázadában és a birkózószőnyegen kötött ki. 1956-ban részt vett a Balkán-bajnokságon. Nagy meglepetésre legyőzte a bolgárok világbajnokát, ám veszített a török versenyzővel szemben. Mivel a bolgár legyűrte a törököt, hármas holtverseny alakult ki. A versenykiírás értelmében a mérleg lett a döntőbíró. Balló kevesebb mint száz grammal „súlyosabbnak” bizonyult a töröknél, de könnyebb volt a bolgár versenyzőnél, és így ezüstérmet szerzett.

1957-ben és 1958-ban Balkán-bajnok lett, ami az erőviszonyokat figyelembe véve nem kis teljesítmény egy négy éve sportoló versenyzőtől, hiszen akkor a kontinentális versenyek dobogóit a bolgár és török birkózók uralták.

1964-ben részt vett a tokiói olimpián.

– Tokióba már itthonról sérülten mentem el – nyilatkozta egy általam készített interjúban Balló.

Balló Ferenc Európa-bajnok, kétszeres világbajnoki ezüstérmes (Dobos László tulajdona.)

– Az olimpia előtt hat héttel volt egy Balkán-bajnokság. Nagyon csúnya vállficcámom volt. Le is tagadtam, hogy mennyire fáj; ott akartam lenni Japánban. Ennek ellenére bíztam magamban. (Még úgy is, hogy egy nagyobb súlycsoportba nevezte a román szakvezetés.) – A sorshúzás nyomán, mindjárt az első fordulóban az orosz világ- és olimpiai bajnokkal kellett megküzdenem. Ez a Medvedem nevű fiú több mint száz kiló volt, én még kilencven sem. Egy olyan támadással indított, hogy a sérülésem kiújult. Azt hittem, csillagokat látok, olyan fájdalom lett. Az orosz megvert, utána még döntetlent értem el az amerikaival, ám annyi büntetőpontot szedtem össze, hogy számomra befejeződött az olimpia.

Azonban a csomortáni székelyt nem keserítette el a kudarc, fanatikusan edzett, próbálta behozni a versenyzőtársaival szembeni egy évtizedes lemaradást, és készült a 1965-ös manchesteri világbajnokságra. A Nemzetközi Birkózó Szövetség kiírása szerint az angol városban nem csak a világbajnoki cím volt a tét, hanem súlycsoportonként a legjobb helyezést elérő európai versenyző megkapta az Európa-bajnoki címet is. Balló fantasztikusan birkózott, például legyőzte a bolgárok tehetségét, Gardzhevet, ám minimális vereséget szenvedett az iráni Mehidizdahetől, így az utolsó iráni–svéd csata döntött a bajnoki címről.

Balló Ferenc, a manchesteri világbajnokság ezüstérmese a dobogón (A Csíki Hírlap tulajdona.)

– Én már befejeztem a versenyt – mesélte később Balló Ferenc. – Az utolsó mérkőzésre az iráni és a svéd bajnok állt fel. Nekem már megvolt a biztos második helyem, ám ha az iráni csak pontozásos győzelmet ért volna el, akkor az enyém a világbajnoki cím. Másfél perc volt még, amikor a svéd versenyző lába lecsúszott a birkózószőnyegről – akkor még nem a mai modern szőnyegek voltak –, a svéd lesérült, fel kellett adnia a mérkőzést, még dobogós helyet sem ért el. A versenybírók tust ítélték az iráni javára, így lett világbajnok.

Rá két évre New Delhiben megismételte angliai teljesítményét. A világbajnoki ezüstérmét. A döntőbe jutásért a mongol Jigidin Mönkhattal került szembe. Egy csomortáni viszont nem fél egy – Jigidin – zsögödítől (románul Jigodin), így a döntőben a szovjet Boris Gurevich-csel birkózhatott.

– A döntőben az oroszral találkoztam – mesélte a kétszeres világbajnoki ezüstérmes. – Ha egy ponttal megve-

rem az orosz, akkor én vagyok a világbajnok. Az utolsó percig döntetlen volt. Nekem reszkírozni kellett, ám sajnos, így sem tudtam pontot szerezni.

Az 1968-as mexikóvárosi olimpia viszont máig is fájó emlék maradt.

– Majdnem könnyezik a szemem, amikor rá gondolok, hogy a sportdiplomácia áldozata lettem. Kirobbanó formában érkeztem. Az első ellenfelem a sokszoros világ- és olimpiai bajnok iráni volt. Nagyon jól ismertem. Az a típusú birkózó volt, aki várta, hogy támadják, és kontrából építette fel az akcióit. Levittem a szőnyegre, rámentem erővel, és az első akcióm után feladta, a mentők vitték el. A második mérkőzésemen pedig életem legnagyobb csalását követte el ellenem a versenyzsűri. Az ellenfél egy Hollósi Géza nevű sportoló volt. Végig menekült előttem – azelőtt többször birkóztunk, mindig megvertem –, végig szaladt, menekült a semleges részre, ahol az akciókat már nem pontozzák. Mindig a vonalon volt, és látta, hogy a bírók nem intik meg, így futott tovább. Nem sikerült pontozható akciót csinálnom a szőnyegen. És a bírók őt hozták ki győztesnek. Biztos, hogy egy érmet vettek el tőlem. Később tudtam meg, hogy egy háttéralku áldozata voltam.

Sportkarrierje végén Marosvásárhelyen telepedett le. Edző lett, és olyan tanítványokat vezetett a világhírnév felé, mint Ambrus Lajos, vagy a világbajnok és *Az évszázad marosi sportolója* titulust elnyerő Simon László olimpiai érmes. 2000 augusztusában – Csíkszereda Önkormányzatának döntése értelmében – neki is odaítélték *Az évszázad csíki sportolója* címet.

SZABÓ ÁRPÁD

cselgáncsozó

1957. október 27., Szászrégen

Olimpia:

1980 – Moszkva

Európa-bajnokság:

1977, Ludwigschafen – bronzérem egyéniben és csapatversenyben

1978, Helsinki – egyéni ezüstérem

1981, Debrecen – egyéni ezüstérem

A szülővárosában, Szászrégenben elvégzett nyolc osztály után, tanulmányait Csíkszeredában folytatta, a faipari szakközépiskolában. Az erős régeni fiatalember alig-hogy Csíkszeredába került, rögtön korcsolyát kötött. Mint minden csíkszeredai fiatal, hokista akart lenni, ám a társaival szembeni egy évtizedes korcsolyázáshiány hamar megmutatkozott. Ugyanakkor olyan pillanatban érkezett, amikor nehéz volt bekerülni a Lyceum legjobb korosztályos csapatába, igaz, a palánk melletti küzdelmekben utolérhetetlen volt. Sportot váltott, a szorítók világához igazolt, ám itt sem tudott gyökeret verni.

Tánczos Gaál József hívására végül a tatamit választotta. Nem volt könnyű az első csapatba bekerülni, mert akkor tájt a csíkszeredai Akarat sportolóit – Udvari Dezsőt, Onodi Bélát – nem csak hazai, hanem nemzetközi szinten is jegyezték.

Kemény három évig tartó munka után már válogatott tag volt, 1977-ben pedig megszerezte első országos bajnoki címét a 60 kilós súlycsoportban, és válogatott ke-rettag lett.

A Ludwigschafenben megrendezett Európa-bajnokságon csapatban és egyéniben is bronzérmel szerzett. A fiatal tehetséget egyéniben a szovjet Evgeny Pogarelov és a francia Guy le Baupin előzte meg. Egyéni harmadik helye a román válogatott legjobb eredményét jelentette. A verseny alatt egy majdnem politikai botrányba fulladt kis – számunkra örvedetes – rendezői baki történt. Szabó Árpád egyéni bronzát a szervezőbizottság a sportoló neve alapján a magyarországi éremgyűjteményben jelenítette meg. A román sportvezetés tiltakozása nyomán került vissza a román – romániai eredménylistára.¹

Rá két évre Helsinkiben már a döntőbe jutott, és talán ekkor állt a legközelebb az áhított aranyéremhez. Nagy küzdelem után veszített az olasz Felice Marianival szemben.

1980 a moszkvai ötkarikás játékok éve, ám itt hamar búcsúra kényszerül, de Balló Ferenchez hasonlóan, nem keseríti el az ötkarikás kudarc. Újból edzeni kezd, és az 1981-es debreceni Eb-n ismét a dobogó második fokára küzdi fel magát. Ekkor egy lengyel sportoló, Andrez Dziemaniuk előzte meg.

Szabó Árpád (jobbról az első) első országos bajnoki címe után (Roman Ioan tulajdona.)

1982-ben a rostocki Eb-n búcsúzott el a versenyzéstől. Előbb a Dinamónál edzősködött Bukarestben. Tanítványa, Lascău Florin német színekben világbajnokságot nyert. Az 1989-es változások után Marosvásárhelyen telepedett le, és az ASA-nal tevékenykedett 1992-ig.

Kivételes eredményei elismeréseként 2000 augusztusában őt is kitüntették *Az évszázad csíki sportolója* címmel.

Jegyzet:

¹ Szakács József: *Egy élet, egy eszmény* – Csíkszereda Kiadóhivatal, 2010, 274. o.

ÉLTHERS CSABA

vívó

1912. március 10., Csíkszereda – 1995. november 18., New York

Edzőként hat olimpián vett részt 1964–1988 között.

1912-ben született Csíkszeredában, apja, Élthes Zoltán, ismert csíki ügyvéd volt. Nagypapja, Élthes Jakab, magas rangú bíró, majd Csíkszereda polgármestere 1897–1901 között. Nyolc éves koráig élt Csíkszeredában. Itt kezdte el alapfokú tanulmányait. 1919-ben a család Magyarországra menekült, mivel édesapja megtagadta, hogy felesküdjön a román alkotmányra, nem akart az új nagy román világban élni. Inkább választotta a pesti vagonlakást és az ezzel járó nélkülözést. Tizenhárom éves, amikor édesapja tanácsára vívni kezd.

„Nem is azért – nyilatkozta az American Fencing Magazine 1987. februári számában –, hogy valamikor bajnok lehetek, hanem mert az életben még szükségem lehet a vívó tudásra. Apám valószínűleg felmérte, hogy miután befejezem tanulmányaimat és tartalékos tisztként jogi végzettséggel, ha felső körökben fogok fogogni, megtörténhet, hogy párbajba keveredem, és így meg tudom védeni magam.”

Élthes megfogadta az atyai tanácsot, és annak ellenére, hogy a középiskolában a vízilabdacsapat kapitánya volt, jeleskedett az atlétikai dobószámokban, jól síezett és ping-

pongozott, 18 évesen Gerentser László, Borsodi László és a híres Italo Santelli vívómesterek tanítványa lett. 1936-ban már főiskolás válogatott. 1938-ban jó eredményekkel szerepel mind a magyar, mind a nemzetközi versenyeken.

A második világháború kitörése után hadnagyként szolgált a Harmadik Lovashusár Alakulatnál, majd jogi diplomájának köszönhetően a belügyminisztérium alkalmazottja lett.

Ha 1919-ben a román felszabadítás az édesapja erdélyi jogász karrierje végét jelentette, neki a Nagy Vörös Hadsereg budapesti bevonulása a belügyminisztériumból történő kirúgását, és a magyarországi jogi karrier végét hozta. Így nem csoda, hogy a vívás lett a legfontosabb számára. S bár az oroszok le akartak számolni a szerintük burzsoá

Élthes Csaba vívómester hat olimpián vett részt
(museumofamericanfencing.com – Great Coaches)

sporttal, a magyar olimpiai aranyak és Bay Béla konoksága megmentette a vívást a magyar sport számára. 1951-től már hivatásos vívó edző lett Pilár György budapesti klubjában. 1953-ban megkapta az edzői, 1956-ban a szakértői oklevelet. 1956-ban felkérték, hogy Pilar, Boros és Gerevich társaságában vegyen részt az olimpiai csapat tatai felkészülésén. Aztán nem lett semmi az egészből. Az októberi forradalom elmosta azt a lehetőséget, hogy részt vegyen élete első olimpiáján, a melbourne-i ötkarikás játékokon. A forradalom véres végkifejlete megerősítette benne azt az elhatározást, hogy – édesapjához hasonlóan – egy jó anyagi háttérrel, országos ismertség ellenére elhagyja Magyarországot. 1957-ben Jugoszláviába menekült, majd október 7-én New York-ba érkezett. New Jersey-ben egy hamuzógyárban kezdett el dolgozni.

Giorgio Santelli vívóklubjában kezdett el újra vívást oktatni. Az általa felkészített csapat (Pallaghy, Worth, Blum, Kvartlerrel) nagy meglepetésre megnyerte az országos csapatbajnokságot. Ez belépője volt a legismertebb amerikai vívóklubokban: a New York-i Atlétikai Klubban és a New York-i Vívó Klubban történő további edzősködésnek. 1963-tól az USA válogatott tréneréként dolgozott. 1964–1988 között hat olimpián vett részt. 1984-ben a hazai közönség előtt Peter Westbook tanítványa az ötkarikás dobogóra állhatott. Westbook amúgy 13-szoros egyéni amerikai bajnok (1974–1995 között) és kétszeres (1983, 1995) Pán Amerikai Játékok győztese is volt.

Egy másik ismert tanítványa, Orbán Sándor (Alexander) pedig ötszörös amerikai egyéni győztes (1965 és 1972 között).¹

1978-ban neve felkerült a vívók Hall of fame-jébe. Így ő az egyetlen csíki sportoló, aki megkapta ezt a ritka elismerést.²

Jegyzetek:

¹ American Fencing Magazin, 1987. február

² museumofamericanfencing.com – Great Coaches

Élthes Csaba az ugyancsak magyar származású és ötszörös amerikai bajnok Orbán Sándorral (fencingmagazine.com)

VARGA DEZSŐ

jégkorongozó

1939. május 13., Csíkszereda

Olimpiák:

1964 – Innsbruck

1968 – Grenoble

1976 – Innsbruck

Universiade:

1966, Torino – II. hely

Az egyetlen székelyföldi jégkorongozó, aki három olimpián szerepelt. 1964-ben még Ion Țiriac későbbi teniszcsillag és sportmenedzser is csapattársa volt, 1976-ban már az Antal–Gál bekkpárossal együtt lépett jégre.

1957-ben, még alig tizennyolc évesen a román élvonalban szerepelt a Haladás színeiben. A következő szezonban már átigazol a Terméshez, majd Ferencz Jánossal átmennek az Akarathoz. Így a hatvanas évek legendás csapatához nem csak egy jó csatár került, aki a Szabó-ikkal kiegészítette az „aranytrójkát”, hanem talán minden idők egyik legjobb háttvédje is.

Varga Dezső Szabó Géza és Czáka Zoltán között – az egyetlen, három olimpián részt vevő csíki jégkorongozó (A Csíki Hírlap tulajdona.)

Az 1959–1960-as szezonban az Akarat megszerezte első bajnoki címét. Ám a román sportpolitika közbeszólt. Azonnali hatállyal a Szabó-fivérekkel és Tasnádi Györggyel együtt bevonultatták katonának. Így nem csoda, hogy a Steaua lett a következő szezon bajnoka. 1962 nyarán – akkor még ő sem sejtette, hogy csupán egy szezonra – visszatért szülővárosába. S hogy mennyire ő volt az akkori romániai pontvadászatban a mérleg nyelve, azt az a tény is mutatja, hogy a csíkszeredaiak visszahódították a bajnoki címet, az utolsót az 1989-es változásokig.

– Velem együtt érkezett a csapat-hoz egy Sofian nevű rádăuți-i kapus

– nyilatkozta az olimpikon a csíki jégkorongról szóló filmemben –, mert nem volt kapusa Csíkszeredának. – Sprencz Pali bácsi hozta a csapathoz. A bajnokág elején még ő védett, de a legfontosabb meccset a Steaua ellen 2–1-re már úgy nyertük meg, hogy Pali bácsi már Tasnádi Gyurit rakta a kapunkba, mert ez a Sofian már láthatóan a Steaua felé húzott. Gyuri, szegény nem volt kapus, de felöltöztettük a kapusszerelésbe, és attól kezdve ő védett. Az utolsó percben Bíró Tóni egyedül kitört a háttvédek közül, ám szerencsére, Gyuri kivédte a nagy helyzetet, és a harmadból kivágódott koronggal mi lőttünk gólt. Így nyertük meg az Akarattal másodízben a bajnokságot.

A következő szezontól ismét a fővárosi katonacsapatot erősítette. Három olimpián vett részt. Ő az egyetlen, aki a székelyföldi hokiban ezt elmondhatja magáról.

– Négy is lehetett volna. 1980-ban is a bővített keret tagja voltam – mesélte a „kanadai” –, de aztán mást vittek ki helyettem.

Innsbruckban kezdte, és ott is fejezte be ötkarikás pályafutását, igaz, közben eltelt tizenkét év.

Az 1964-es olimpián tizenkettedikként zárt a román válogatott (a 15-ös keretből 11 csíkszeredai játékos volt). A román csapat mérlege négy vereség, egy döntetlen, három győzelem. Az osztrákokat 5–2-re, az olaszokat 6–2-re verték. Tagja volt az 1966-ban Torinóban az Universiadén ezüstérmet szerzett együttesnek. Sem a szovjetek, sem a finnek, sem a kanadaiak, sem a házigazda olaszok nem tudtak Vargáról gólt szerezni. A turné egyik legbiztosabb háttvédje volt. Nemzedéke legsikeresebb vb-szereplésén, az 1967-es ausztriai világversenyen bekk létére hat gólt szerzett. Az olaszok elleni 7–2-es győztes találkozón négyet. Nem rajta állt a B-csoport megnyerése.

Az 1976-os olimpián pedig, ha megverik a jugoszláv válogatottat, akkor hatodik helyen olimpiai pontot szerezhettek volna Romániának. Kétszer kikaptak, ám felülmúlták a már akkor is kitűnő játékerőt képviselő Svájcot 4–3-ra vagy Japánt 3–1-re. A nyolcvanas-kilencvenes években a fővárosi ifi csapatokat irányította. A román szakszövetség javasolta a Hall of fame, a hokilegendák sorába történő felvételre. Megérdemli.

SZABÓ GYULA

jégkorongozó

1940. december 1., Csíkszereda – 2003. március 15., Csíkszereda

Olimpiák:

1964 – Innsbruck

1968 – Grenoble

Universiade:

1966, Torino – II. hely

„Nem fogjátok Szabó Gyuszit véglegesen kiállítani!” – üvöltötte a hatvanas évek végén egy fiatalember a Brassó Pojána-i jégpályáján, majd egy számomra idegen nyelven – ötéves koromig a színmagyar Csíkcsonortánban nevelkedtem – kezdett érvelni valami csíkos ruhás egyre sápadóbb bácsinak. Nem mondhatott szép szavakat, mert két milicista bácsi is rögtön ott termett, minket pedig betessékeltek a rendőrautóba. A fiatalember édesapám volt, és számomra a Brassó Pojána-i meccs az első igazi hoki-émlék.

De valójában ki is Szabó Gyuszi, akit körülrajongott szüleim generációja, aki már-már Puskás-szerű népszerűségnek örvendett Székelyföldön?

Szabó Gyuszi a csíki szurkolók által megálmódott, sokszor idealizált hokista volt. Kitűnően korcsolyázott, fanatikus akarattal hajtott, nem számított az ellenfél, legyen Brassó vagy egy akkori élcsoportos válogatott, ő mindenkinek tudott gölt ütni. És ami talán a fentieknél is fontosabb, a kötelező katonaság után mindig is Csíkszereda színeiben hokizott. Szíve mindig csíki ritmusban dobogott.

A Szabó-ikrek idősebb tagjának már nagyon fiatalon a korcsolyázás volt a minde. Nem számított, hogy a hely egy tenyérnyi jégfolt valahol a város határában, a Czáká tava, vagy egy Szentlélek úti épület befagyott pinchelyisége.

Bekerült az Akarat törpecsapatába. Tizenhárom évesen már korosztályos tartományi bajnokságot nyert. 1958-tól az Akarat (Voința) A-osztályos csapatát erősítette. Az 1959–1960-as szezon végén a fantasztikus „aranytrojka” kitűnő játékanak köszönhetően negyedik bajnoki címét ünnepelhette Csíkszereda. A Szabó Gyula–Ferencz János–Szabó Géza csatártrió megállíthatatlannak bizonyult a bajnokságban.

– Sobolánok, patkánysor – mondta 1995 októberében a Csíki Tv Sportszerda adásában. – Ezt a nevet a bukaresti közönség adta nekünk, mert „körmöltünk”, nem ismertünk elveszett korongot, és zsákszámra lőttük a gólokat nekik.

Bukarestben nem esett jól az elvtársaknak a csíki győzelem, így megpróbálták szétzedni a csapatot. Őt meghatározó játékosok: a Szabó-fivérek, Vargát és Tasnádit behívták katonának, Ferencz Jánost pedig a fővárosi egyetemistákhoz vezényelték.

A sportszázadban eltöltött két év után Varga és Tasnádi társaságában hazatért szülővárosába, hogy megnyerjék az ötödik – és a kommunista éra utolsó – bajnoki címét.

– Nem tudnám megmondani, hogy kik ütötték a gólokat. Nehezen nyertünk 2–1-re. A szeredai vonatállomáson történt fogadtatást viszont soha nem tudom elfelejteni. Az emberek szeretete nagyon meghatott. Akkor eldöntöttem, hogy mindig Szeredában fogok játszani.¹

1964 az innsbrucki olimpia éve. A 11 székelyt – a 15-ös keretből – felvonultató román válogatottban ismét összeáll az „aranytrojka”, és a román válogatott a 12. helyen végez. Egy-két eredményükről csak álmódzhatnak a mai válogatottak: Románia–Ausztria 5–2, Románia–Olaszország 6–2.

1966-ban tagja volt a főiskolás válogatottnak. Az olaszok elleni találkozón testvérével együtt öt gólt szereztek. S bár sérült és nem játszik a csehek ellen, a szovjet – későbbi többszörös világbajnok – Nikitinnel holtversenyben ő lett a torinói Universiade gólkirálya.² A hat mérkőzésen hét gólt szerzett. Csak a norvégok ellen nem volt eredményes.

Az 1968-as grenoble-i ötkarikás játékok a Szabó-ikrek második olimpiája volt, a csatártrió centeri pozíciójában viszont már Kalamár helyettesítette Ferencz Jánost. Akkor is a 12. helyen végeztek. Néhány eredmény az olimpiai turnéről: Románia–Ausztria 3–2, Románia–Franciaország 7–3. Második olimpiáján öt gólt szerzett. Így 12 ötkarikás találattal ő a legeredményesebb székelyföldi olimpiai gólgáró.

Az olimpiák között a csíki csapatot erősítette, ő a példakép, a közönség kedvence.

„Szabó Gyula megszerezte a korongot, és olyan táncot jár vele a pálya szélében-hosszában, hogy öt kolozsvári játékos több mint egy percen át nem tudott hozzájutni. Csak akkor sikerült ez nekik, amikor hatalmas tapsvihár közepette a hálójukba került Szabó Gyula akcióbefejező bombagólja.”³ – írta a korabeli sajtó.

Sokat csalogatta a Steaua, hogy testvééréhez hasonlóan ő is igazoljon a katonacsapathoz, ám Gyuszi mindörökre hű maradt Csíkszeredához.

Az 1972-es C-csoportos világbajnokság nyitónapja előtt búcsúzott a csíki csapattól, a közönségtől. Klassziséra jellemző, hogy a Csíkszereda–Olaszország kettős mérkő-

Szabó Gyula a hokis szobor előtt
(Készítette: Becze Antal)

A legendás Szabó-ikrek (A szerző tulajdona.)

zésén Szabó Gyuszival a csapatban 1–1-es döntetlent játszottak a csíki fiúk, másnap Szabó Gyuszi nélkül 11–1-re kaptak ki.

Egy pár évig irányította a csíki A-osztályos csapatot. Olyan korszakban, amikor a legjobb szeredai hokisták a bukaresti Steauát és Dinamót erősítették, és csak álom volt az ezüstérem. 1974-ben végképp kiállt a jégkorongéletből. Családjának, munkájának élt.

Jegyzetek:

¹ Interjúrészlet: Csíki Tv – Sportszerda – első adás, 1995. október 11.

² Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România, 152. old.

³ Előre (Bokor Lajos) – 1964. december 16.

SZABÓ GÉZA

jégkorongozó

1940. december 1., Csíkszereda – 1993. április 14., Brassó

Olimpiák:

1964 – Innsbruck

1968 – Grenoble

Universiade:

1966, Torino – II. hely

A legendás hírű „aranytrojka” harmadik tagja, Szabó Gyula öccse. A katonaságig a Szabó-ikrek szétválaszthatatlanok voltak. Gyerekként együtt korcsolyázták végig a telet, együtt mentek el a legendás Sprencz Pali bácsi gyerekcsapatába hokizni, együtt húzták fel első A-osztályos csapatuk, az Akarat mezét, és együtt ittak az 1960-as bajnoki serlegből. 1962-től viszont már csak a válogatottban állt össze a legendás csatársor, előbb Ferencz Jánossal, majd Kalamár Sándorral a centeri posztban. Két olimpián összesen nyolcszor volt eredményes. 1968 decemberében egy 11 mérkőzéses kanadai portyán szinte minden mérkőzésen gólt szerzett. Legfontosabbat a kanadai ligaválogatott ellen (1–6).¹

Az 1966-os vb-n egy kivétellel minden mérkőzésen gólt szerzett, összesen hatot. A legfontosabbakon Jugoszlávia (5–5) és Anglia (4–1) ellen kettőt is.²

A hatvanas évek végén édesapám kempingsátrat varratott a Szabó-fivérek szülei-nél. Az ikrek édesanyja könnyes szemmel mondta édesapámnak: „Csak egyszer, Tónika – mondta édesapámnak –, csak egyszer érhetném meg, hogy együtt hokiznak Szeredának!” Az anyai kérés, ami sok ezer szeredai szurkoló titkos álma volt, sajnos, soha nem valósult meg.

A Steaua játékosaként 11 bajnoki címet szerzett, tíz világbajnokságon és két olimpián szerepelt.

1993. április 14-én hunyt el autóbalesetben.

Sportkarrierje színhelyén, a Steauánál már nem is emlékeznek rá, ám szülővárosában a csíkszeredai Olimpikon-emlékművön a két olimpia évszáma alatt márványba véste nevét a hálás utókor. Ott örök időkre együtt hirdeti bátyjával, hogy Csíkban is volt egyszer egy legendás „aranytrojka”.

Jegyzetek:

¹ Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România 163., 164. old.

² Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România Flamaropol 154., 155. old.

CZÁKA ZOLTÁN

jégkorongozó

1932. december 2., Csíkszereda

Olimpiák:

1964 – Innsbruck

1968 – Grenoble

Világdiákjátékok (UEI):

1951, Brassó – II. hely

Czáka Zoltán alig tizenhét évesen már a csíkszeredai felnőttcsapat (IPEIL–Fások) tagja lett. Játszott abban az együttesben, amelyik 1949-ben Marosvásárhelyen megszerezte Csíkszeredának az első országos bajnoki címet.

– Óriási élmény volt, hogy 17 évesen bajnokok lettünk. Arra emlékszem, hogy a vásárhelyiek elleni mérkőzésre már nagyon sokan feljöttek Szeredából, és nagyon sokat segített a drukkolásuk. Hazafelé pedig már Csicsóban annyian ünnepeltek velünk, hogy az ember azt hitte, megérkezett Szeredába.

A kolozsvári főiskolára jutott be, de átigazolt az alig alakult CCA-hoz, a Steaua elődjéhez, így a fővárosban tudta folytatni tanulmányait és megszerezni a tanári diplomát.

1951-ben részt vett a Brassói Világdiákjátékokon (ez a hivatalos megnevezés, és nem Universiade), ahol a főiskolás román válogatott a második helyet szerezte meg Csehszlovákia mögött.

A CCA, majd Steaua színeiben még tíz bajnoki címet szerzett, és hivatalos mérkőzésen összesen 158-szor volt válogatott.

Mind a két olimpián, minden mérkőzésen jégre lépett, amit csak a Szabó-ikrek és Varga Dezső mondhat el magáról (Innsbruckban Pană kétszer, Ion Țiriac pedig öt alkalommal szerepelt a lehetséges hét mérkőzésből)¹. Innsbruckban nagyon fontos gólt szerzett a japán válogatott ellen, ám az ő teljesítménye sem volt elég, hogy nyerjenek a felkelő nap fiai ellen.

Az ötkarikás játékokon túl, Czáka Zoltán kitűnő játékosa segítette a román válogatottat, hogy 1959-ben Svájcban megnyerje az európai vb-selejtezőt, majd ugyancsak Svájcban, rá két évre a C-csoportos világbajnokságot. Első ízben juttatta fel a válogatottat a világbajnokság második értékcsoportjába.

1966–1967 a legjelentősebb két esztendő a válogatott játékos számára. A román nagyválogatott mindkét esztendőben másodikként zárta a B-csoportos világbajnokságot. Czáka dobogós helyezést érő találatot szerzett az angol válogatott ellen 1966-ban, Zágrábban.

Czák Zoltán – hét évtized a jégkorong szolgálatában

Rá egy évre veretlenül kerültek a második helyre. A sokat álmodott A-csoportbeli részvételtől csak egy rossz gólarány fosztotta meg e nagyszerű generációt. Első vb-jét még a negyedik értékcsoportban kezdte, hogy az 1967-es bécsi teljesítmény alapján a válogatott a világ első tíz csapata, a top 10-be kerüljön.

Az aktív pályafutása befejezése után edzői feladatot lát el a katonacsapatnál. Az 1985–1986-os szezonban a Sportklub vezetőedzője. A fiatalítás híve: Lakatos, Moraru, Imecs, Antal Cs., Augusztin, Szvitlák az ő idejében lesznek a Sportklub tagjai.

Az 1998–1999-es szezonban muszáj-herkulesként még egy fél szezonra elvállalja a munkát. Nagy tervekkel érkezik, de csalódik a csapat hozzáállásában. A Steaua elleni kettős vereség után (6–4, 4–2) keserűen lemond a megbízatásról.

Az igazi elismerést, a sportolói és edzői karrier utáni megbecsülést csak szülőföldjéről kapta meg. 2000-ben a csíkszeredai városvezetés *A 20. század csíki sportolója* címmel tüntette ki. 2003-ban sportkategóriában a *Megye Embere* címet vehette át. Jelenleg, a nyolcadik X-et is elhagyva, elfeledett nyugdíjasként él Tusnádfürdőn.

2012. szeptember 25-én a CCA–Steaua klub megalakulásának 65. évfordulóján jégkorong-kategóriában nem őt, Kalamárt vagy Vargát, hanem Ion Ionițăt tüntette ki a katonaklub.

Jegyzet:

¹ Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România

BASA JÁNOS

jégkorongozó

1944. június 4., Csíkszereda

Olimpia:

1968, Grenoble – 12. hely

Főiskolás vb – Universiade:

1966, Torino – II. hely

Basa János műkorcsolyázóként kezdte el sportolói pályafutását az ötvenes években a híres Horosz-féle csapatban. Első országos ifjúsági versenyén már dobogós helyet tudhatott magáénak. Ám számára valami mindig hiányzott a kűrök világában. S ha már megtanult magas szinten korcsolyázni, úgy gondolta, hogy ezt hokistaként kamatoztatja. Szabó Pista bácsi ifi csapatában kezdett el hokizni. Olyan társakkal játszhatott egy csapatban, akiknek nevével még sokat találkozunk a csíki hoki történetében: Császár Jenő, Holló Gábor, Nagy Gábor, Mezey Imre.

1963-ban ez a csapat, legyőzve a bukaresti korosztályos ellenfelét, elhódította az ifjúsági bajnoki címet. Pár hétre rá a felnőttek is megszerezték a csíki hoki ötödik bajnoki aranyérmét, így hát teljes volt az öröm a Hargita lábánál. Akkor még senki nem sejtette, hogy 34 évet kell majd várni egy ilyen teljesítmény megismétléséhez. Öröm az örömben, hogy az alakuló Dinamo a katonakorba kerülő fiatalokból szinte a fél csapatot belügyi bakaruhába parancsolta.

Húszévesen már román felnőttválogatott. 1966-ban az olaszországi főiskolás világbajnokságon Kanadát, Csehszlovákiát, Finnországot!!! maguk mögé utasítva, az általa vezérelt csapat másodikként zárta az Universiadét a Szovjetunió mögött, ami a román jégkorong eddigi legjobb nemzetközi eredménye.

– 1966-ban tartották ezt a rendezvényt, a világ egyetemistáinak találkozóját. Egy nagyon jó egyetemista korú csapat gyűlt össze. Másodikkok lettünk, tehát ezüstérmet nyertünk. Olyan országok mint Kanada, Finnország, Csehszlovákia előtt végeztünk. Ez egy hatalmas eredmény volt. Az oroszok nyerték meg azt a kiírást.

Basa János passzából szerezte Texe István a Szovjetunió–Románia mérkőzés egyetlen találatát. Az 1–1-re végződő találkozó azóta is a román jégkorong egyik legjobb nemzetközi eredménye. Egy évre rá meghívják az olimpiai keretbe.

Basa János (Halmágyi Zsolt felvétele.)

Az egy évtizedes bronzkorszak után végre ezüstérem 1976-ban. Az ezüstérmes „aranycsapat”.

*Állósor balról: Mezey Imre, Antal István, Borbáth András, Balogh Zoltán, Sándor Ferenc, Péter Tibor, Szentés László, Gabrielli Sándor, Dénes László, Bogos Sándor, Roth György, Csiszér Gábor, Tamás Elek;
Alsó sor, balról: Basa János, Prákab Gábor, Petres Tamás, Gál Sándor,
Antal Előd, Eröss Vilmos, Lázár Attila, Texe István (Texe István tulajdona.)*

A grenoble-i téli olimpián elveszítik az első értékcsoport osztályozó mérkőzést (0–7 Nyugat-Németországgal szemben), így a második értékcsoportba kerültek, ahol Ausztriát 3–2-re, Franciaországot 7–3-ra legyőzve, ám Japántól, Norvégiától, Jugoszláviától vereséget szenvedve a 12. helyen zárták az ötkarikás játékokat.

A katonaság után Papp Tiborral egyetemben hazatértek, és már az 1969–1970-es szezonban a csíki színeket képviselték. Egy – a legjobb szeredai válogatott szintű játékosokat nélkülöző – jobb sorsra érdemes csapatnak lett a vezéregyénisége. 1975-ben szögre akasztotta a korcsolyát.

– Nagyon sok játékos – mondta Basa János – a katonaság vagy az egyetemi oklevél megszerzésének lehetősége miatt itt hagyta a csíkszeredai csapatot. Ezért volt egy látható visszaesés. 1975-ben a saporói világbajnokság után visszavonultam. 1976-ban újra korcsolyát kötöttem, hogy segítsem a csíki csapatot. Még hazajött Texe István és Borbáth András, és akkor visszahoztuk a csíki jégkorongot a második helyre az egy évtizedes bronzkorszakból.

1977–1978 az első szezon, amikor már vezetőedzőként állt a csapat élére. A 1980–1981-es szezonban Mezey Imrével, 1983–1984-ben Bartalis Lajossal, majd 1985-től egyedül látta el a Sportklubnál a vezetőedzői teendőket egészen az 1990-es változásokig.

Ő volt az egyetlen, aki az általam rendezett dokumentumfilmben vállalta az igazság kimondását: – Sajnos, a kommunista rendszer nem engedte, és megmondták a szemünkbe, hogy nem lehetünk bajnokok, mert magyarok vagyunk, és ugyanakkor a Kommunista Párt részéről Nicolae Constantin, aki a KISZ-szervezet központi bizottságában dolgozott Nicu Ceaușescuval – Nicolae Ceaușescu államfő fiával – együtt, azt

is hozzátette, hogy örvendjünk annak, hogy másodikok lehetünk. Ilyen felfogásuk volt. Szóval, nagyon-nagyon nehéz volt. Nagyon jó csapatunk volt. Itthon vertük őket, viszont Bukarestben szinte egy mérkőzést sem lehetett megnyerni. Szekeres elvtárs, a megye akkori harmadik embere egyszer eljött Bukarestbe. Saját szemével láthatta, hogyan zajlott le egy ottani mérkőzés. Kékre-zöldre verték a csapatot, és mi nem szólhattunk semmit.

Az edző Basánál nem a név, a teljesítmény számított. 1984 őszén mély vízbe dobta ifj. Antal Károlyt már az első gyergyói fordulóban. Az alig 18 éves Kajec az olimpiát is megjárta Nagy-testvérekkel alkotott egy támadó hármast. Első mérkőzésén a nagy Tureanu mellett szerzett két gólt, szinte egyedül verte meg a Dinamót. A további fordulóiban Sofron István is játéklehetőséget kapott. S mikor mindenki azt hitte, hogy a „Bacilus” nemzedéke meghozza a hatodik bajnoki címet, a legtehetségesebbek innen is a fővárosba igazoltak. Kajec csak 12 év múlva, 1996-ban tér haza magyarországi vendégszereplés után, hogy visszahódítsa a három évtizedes szeredai álmot: a hatodik bajnoki címet.

Az 1984–1985-ös szezon kivéve, a '89-es változásokig ő látta el Csíkszereda első csapatának a vezetését. A kilencvenes évek elején a Ferencvárosnál és a jászberényi Lehelnél vállalt edzői feladatot, és mindkét együtttest a magyar bajnoki címig vezette. A Fradival kétszer nyert magyar bajnokságot, Magyar-kupát.

2000-től a Román Szakszövetségénél és a Sportklubnál lát el feladatokat.

Annak ellenére, hogy a kiírás szerint főiskolás ezüstérmével ő is kiérdemelte *Az évszázad csíki sportolója* címet, nem került fel a listára, a rossz kommunikáció miatt nem kapta meg. Reméljük, a sportot szerető és a sportért sokat tevő jelenlegi városvezetés minél hamarabb korrigálja a 2000–2004-es városvezetés tévedését.

Négy olimpikon-nemzedék. Balról jobbra: Miklós Tibor, Basa János, Varga Dezső, Antal Előd
(Antal Előd gyűjteménye.)

TEXE ISTVÁN

jégkorongozó

1947. június 6., Csíkmadaras

Olimpia:

1968 – Grenoble

Universiade:

1966 – Torino, II. hely

A csíkmadarasi pedagógusházaspár fia már tizennégy évesen a csíkszeredai Lendület ifi csapatában jeleskedett. Mint országos ifjúsági bajnok került a Dinamóhoz. Alig tizenkilenc éves múlt, amikor részt vett az 1966-os Torinói Universiade játékokon (Csíkszeredából még a Szabó-testvérek, Varga, ifj. Vákár, Fogarasi, Basa János és Kalamár Sándor volt a csapatban).¹

A román csapat Szovjetunióval és Magyarországgal kerül egy csoportba. Az első mérkőzésen nagy meglepetésre egy Basa–Texe-kombináció után az utóbbi kiszúrta a szovjet hálót, és a zömében székelyföldiekből álló együttes 1–1-es óriási meglepetésdöntetlennel fejezi be a találkozót. A második csoportmeccsen, ha nehezen is nyertek

Az 1968-as grenoble-i olimpiára utazó keret.

Állósor: balról az első Varga Dezső, második Kalamár Sándor, harmadik Bíró Antal, hetedik Basa János, nyolcadik Szabó Gyula, tizenegyedik Czáka Zoltán.

Alsó sor: harmadik Szabó Géza, ötödik Fogarasi Zoltán, hetedik Texe István. (Texe István tulajdona.)

2–1-re, de bejutottak a hatos döntő tornára. A döntő torna első mérkőzésen simán nyertek 11–0-ra a házigazdák ellen. A szovjetek elleni második találkozón egy elfogadható 6–9-es eredmény született, ám a jégkorong tanítómesterét, Kanadát 5–0-ra hokizták le. A következő ellenfél Csehszlovákia volt, akitől 8–3-ra kaptak ki, és végül a második helyen Kanada és Csehszlovákia előtt végeztek a főiskolás világbajnokságon. Texe ekkor már a nagyválogatott oszlopos tagja. A zágrábi (1966) és bécsi (1967) B-csoportos vb-n másodikok, ezüstérmesek. Egy gondolattal maradtak le az aranyat és a világ elitjébe történő feljutást jelentő A-csoportról. Texe fontos gólokat szerzett a svájciak (4–3) és a lengyelek (3–3) elleni találkozókön.²

A grenoble-i olimpia évében egy kanadai felkészülés-sorozaton vett részt a válogatottal (a házigazda Kanadától 6–1-re, az egykori NHL-es profi bajnok Red Wingstől 7–2-re kaptak ki).³ Az ötkarikás játékokon legyőzik az osztrák (3–2) és a francia válogatottat (7–3), és a 12. helyen végeznek.

Kevesen tudják, hogy Texét két kanadai csapat is megkereste, profi szerződést ajánlottak fel a madarasi fiatalembernek. Ám Texe hazatért. Sikeresen felvételizett a kolozsvári Agronómiára, és így egyetemi évei alatt a Szamos-parti együttest erősítette.

1975-ben állatorvosi diplomát szerzett és végleg hazatért Csíkszeredába. Az ő és a Basa János játéka meghatározó volt, hogy 1976-ban az egy évtizedes bronzkorszak után ismét bajnoki ezüstérmet ünnepelhetett Csíkszereda. Jelenleg nyugdíjas állatorvos.

Jegyzetek:

¹ Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România, 153. o.

² Uő., 154. o

³ Uő., 162–163. o.

FOGARASI ZOLTÁN

jégkorongozó

1942. január 11., Csíksomlyó

Olimpia:

1968 – Grenoble

Universiade:

1966, Torino – II. hely

Egyetemista korában döntött véglegesen a jégkorong mellett, ugyanis jó kosárlabdázó is volt. Azon ritka jégkorongozók közé tartozott, aki 22 éves első osztályú jégkorongozó karrierje során hat csapatban is játszott. Háromszor a Dinamo színeiben, egyszer a Steaua mezében nyert bajnokságot. Hatszor vett részt világbajnokságon és egyszer az ötkarikás játékokon. Tagja volt a főiskolás vb-n ezüstérmet nyert csapatnak.¹

Sem edzőként, sem játékosként nem nyert felnőttbajnokságot a csíkszeredai csapattal. Az Akarat aranykorában (1960–1963) a bukaresti csapatokat erősítette. 1982-től a sepsiszentgyörgyiek edzője. 1987-től családjával Svédországban él.

Jegyzet:

¹ Áros Károly: Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon

KALAMÁR SÁNDOR

jégkorongozó

1941. június 20., Budapest

Olimpiák:

1964 – Innsbruck

1968 – Grenoble

Universiade:

1966, Torino – II. hely

Miután Csíkszeredában elsajátította a jégkorong-ábécét, átigazolt az akkor még CCA néven működő katonacsapathoz. 1961-ben ő a középcsatár a Szabó-ikrek között a katonacsapat bajnok csatársorában. 1962-ben már Steaua néven nyert bajnoki címet egy olyan katonacsapatban, ahol Ionescun kívül még 13 székely fiatal alkotta a keretet.¹ 1961-ben tagja volt annak a válogatottnak, amelyik Genfben megnyerte a C-csoportos világbajnokságot. 1964-ben az osztrákok és magyarok ellen, az 1966-os Universiadén Kanada és Magyarország ellen volt eredményes. Az 1968-as kanadai portyán gólt szerez a korábbi Stanley-kupa győztes Red Wings ellen.² A két olimpián és az 1966-os Universiadén fontos gólokat szerzett a román címeres mezben. Összesen hét bajnoki címmel fejezi be játékos pályafutását, mindeniket a Steaua mezében szerezte. Az Akarat első osztályos szezonjaiban is a katonacsapatot erősítette. A visszavonulás után a Steaua és a szakszövetség keretén belül tevékenykedett. 2008-tól ő volt az egyik edzője a HC Csíkszereda csapatának.

Jegyzet:

¹ Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România, 134. o.

² Mihai Flamaropol – 50 de ani de hochei în România, 164. o.

ANTAL ELŐD

jégkorongozó

1955. március 11., Csíkszentkirály

Olimpiák:

1976 – Innsbruck

1980 – Lake Placid

A Hargita-hegy lábánál, Csíkszentkirályon született a csíki jégkorong egyik legendás alakja, Antal Előd. A hatvanas évek elején sokszor –20, –30 fokban hidegben is felgyalogolt Csíkszeredába, hogy lássa a Szabó-testvérek mérkőzéseit. Egyszerűen elvarázsolta ez a sport. Így senki sem lepődött meg azon, hogy amikor Ferencz János a Pionírháznál 1955–1956-os születésű gyerekekből egy csapatot indított, ő is jelentkezett.

– Édesapám felhozott engem Szeredába – mesélte később Antal Előd. – Nagyon nehéz volt akkor egy falusi gyereknek feljönni. Nem voltak autóbuszok, nem volt jármű közlekedni. Utána is sokszor gyalog jöttem fel. Itt ismerkedtem meg későbbi legjobb barátommal, Gál Sanyival. Együtt jártunk, együtt kínlódtunk.

1970-ben hosszú kilincselések után a Tanügyminisztérium megengedte egy jégkorong szakosztály létesítését. Megalakult a híres Lyceum csapata, mely évről évre termelte a válogatott szintű játékosokat.

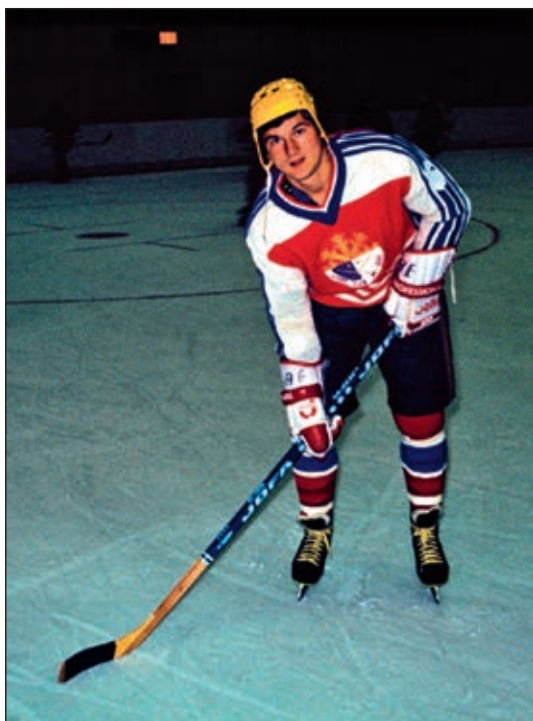
– Abban az osztályban, amelyben jártam, csak egy párat említenék, akik nagy hokisták lettek: az említett Gál Sanyi mellett Nagy Zoltán, Bartalis Lajos, Csiszér Dénes, Sándor Ferenc, Péter Tibor. Mindegyik kiváló hokista lett.

1972 októberében Antal Zsombor és Szabó Gyuszi hívására, még középiskolásként a város első csapata, a Sportklub igazolta le. 1973 és 1977 között a Sportklub játékosa, majd egy sikeres egyetemi felvételi vizsga után egy évig a Steauánál katonáskodik.

– 1978-ban visszajöttem Csíkszeredába és 1985-ig a Sportklubnál hokiztam. '85-ben volt köztem és a vezetőség között egy nézeteltérés és átkerültem a Haladás csapatába.

*Antal Előd az A-csoportos világbajnokságon
(Antal Előd tulajdona.)*

*Antal Előd a Sportklub színeiben
(A szerző tulajdona.)*

Előd egyetlen bánata, hogy játékosként szülővárosának nem szerzhetett bajnoki címet.

– Szerintem egy olyan rövidzárlat alakult ki a Klubnál a záró, utolsó percekben, amit egy Cazacu vagy Tureanu kihasznált. Nagyon sokszor úgy volt, hogy az utolsó percben kaptunk egy-két gólt. Sajnos, ez volt. Nagyon jó meccseket játszottunk. A középkorú generáció jól emlékszik azokra a meccsekre, amikor gyönyörűség volt a pályára bejönni, telt ház előtt hokizni. Ott volt Csíkszereda apraja-nagyja. Mindenki fanatikusan szurkolt.

1973-tól 1987-ig nagyválogatottként 13 világbajnokságon szerepelt. 1976-ban tagja volt annak a csapatnak, amelyik a B-csoport megnyerésével kiharcolta a jogot, hogy az A-értékcsoportban, tehát a világ legjobb 8 együttese között szerepeljen.

266 válogatott mérkőzésen szerepelt. Természetesen a legemlékezetesebbek az 1976-os és 1980-as olimpián lejátszott meccsek maradtak.

– A világ legjobb játékosai között játszottunk. 1976-ban csíkszeredaiak voltunk ötön, és hetedik helyen zártuk az olimpiát. 1980-ban megismételtük a hetedik helyet. Csak egy eredményt mondok el, megvertük a nyugat-németeket. Az olimpiai bajnok amerikai csapattól 7–4-re kaptunk ki úgy, hogy 4–3-nál Cazacu, az akkori Steaua kiválósága egy büntetőt kihagyott.

Az 1989-es események után szinte minden csíkszeredai jégkorongozó hazajött, ám 1990–1991 között két nagy hullámban 21 játékos igazolt külföldre. Ebben a kilátástalan helyzetben csupán egy ember vállalta a kispadon az újrakezdés nehézségeit: Antal Előd.

Négy év nehéz munka után, 1995 októberében megkezdődött a nagy menetelés. A hármas sikorsorozat első etapjaként Székesfehérváron megnyerik az Európa-kupa egyik alcsoportját, majd decemberben, első ízben 7–4-es győzelemmel a Steaua otthonából elhódítják a Román-kupát. És megnyílt az út a hatodik bajnoki arany felé. Gyergyószentmiklóson 1996 őszén 5–3-ra nyerik az örökrangadót a kék-fehérek. Sepsiszentgyörgyön pedig megtörtént a csoda, a székely hokisok ismét 5–3-ra legyűrték a katonacsapatot, s ezzel biztosították a bajnoki címet. Így a Szakszövetség

legnagyobb fájdalmára, Galacon 34 év után ismét csíkszeredai hokisok kezébe kerültek a bajnoki aranyérmek.

A következő szezon már inkább a huliganizmusról szólt, mint jégkorongról. 1998. január 16-án a fővárosi jégpályán csendülnek fel először a „Ki a magyarokkal az országból!” vagy „Rátok rontunk, és lemészárolunk” és „Jöjjön Funar, és dobjon át Hungáriába” rigmusok.

Ilyen körülmények között a mindig sportszerű Elődnek elege lett az egészből. Felállt a kispadról, átadta helyét az örök barát Gál Sándornak.

Volt egyszer egy csodálatos hátvéd, hátán a hatos számmal. Aki úgy tüntette el a világ legjobb csatárait, mint bűvész cilinderében a nyulat. Aki hátvédként lett gólkirály, két vb legjobb játékosa, és akinek aláírásáért sorba álltak a világ nagy klubjai. A nyolcvanas évek ezüstcsapatának aranyhokisa. Aki a korcsolyát szegre akasztva, már edzőként első ízben nyert Román-kupát, és 34 év után ismét bajnoki serleggel tért haza a Hargita lábához. Köszönjük neked, Előd!

GÁL SÁNDOR

jégkorongozó

1955. november 23., Csíkszereda

Olimpiák:

1976 – Innsbruck

1980 – Lake Placid

„Elmenni is úgy mentem el, hogy állandóan oda néztem vissza, ahonnan elindultam.”
Ezzel az idézettel indítottam egy hatodikos magyar nyelv és irodalom házi dolgozatot, melynek témája a szülőföld iránti szeretet volt. A magyartanárő az én munkámat előszeretettel és szótagokra boncolva elemezte, miután pár hónappal azelőtt a *Petőfi Sándor, a forradalom viharadara* című évharmadi dolgozatomban azt írtam, hogy „a költő Nemzeti dal című verse rövid idő alatt nem csak a forradalom, hanem a magyar nemzet második himnusza lett”.

Letts is a fenti sorokért riadalom, hogyan írhat ilyeneket egy megbecsült elvtárs – a Megyei Kultúrbizottság elnökének – gyereke, milyen nevelést kap otthon, mit olvas? stb. Fel is hívták édesapámat, de az általam várt fejmosás – akkor csodálkoztam, ma már értem – elmaradt.

De térjünk vissza a házi dolgozathoz. A kiértékelőnél csak dicséretet kaptam, hogy lám-lám, Becze most nem vetette el a sulykot, egy nagy (és a románok által is elfogadhatónak ítélt) ’48-as forradalmárt idézett.

Mikor kiderült, hogy az idézet nem a csíkszentgyörgyi tábornoktól, hanem a csíkszögödi hokistától származik, akkor megint kitört a ballhé. Hogy az csak valami hokis, így az idézet érvénytelen. A dolgozatjegyet pedig két jeggyel levonták. Azóta sem idéztem jégkorongozót magyar dolgozatban.

Nos, nem tagadhatom, én az Antal–Gál hávédpáros játékán nőtem fel, ittam minden szavukat, nyilatkozatukat, csodáltam kivételes tudásukat. Az én nemzedékem számára ők voltak a mondabeli igazságot hirdető és osztó hősök, a modern kor székely lovagjai, akik legyőzik a piros–kék sokfejú és más nyelvű sárkányt. Székely Kalevala-hősök, képletesen az utolsó szabad székelyföldi végvárat védő Dugovics Tituszok, akik, ha kellett, a betolakodó támadóval együtt zuhantak a mélybe, úgysem engedték az ellenfél-ellenségnek kitűzni a győzelmi lobogót, és ami a legfontosabb, bátor gesztusuk után is állt még a vár. Miattuk szorultunk a szeredai lelátón már két-három órával a mérkőzések kezdete előtt, rontottuk el Szikszai Laci osztálytársunk nagyapjának gyűjteményi vadászkiürtjét, varrtunk kék–fehér zászlót, amelyet kollégánktól irredenta eszközök címen elkobzott a rendőrség, vagy mentem el bukaresti, galaci, gyergyói mérkőzéseikre. Minden vereség után megesküdtünk, hogy többé soha át nem lépünk a műjégpálya kapuján, hogy aztán a következő mérkőzés kezdése előtt, pénztárnyitáskor már ott szorongjunk az első sorokban a legfontosabb székelyföldi devizáért, a hokimeccsjegyekért.

Gál Sándor a Ferencz János által edzett Pionírház csapatában kezdte bontogatni szárnyait, majd a Mezey Imre által vezetett Lyceum csapatánál folytatta.

– A legjobb gyerekeket – mesélte Sanyi a *Csiki olimpikonok* című, általam rendezett dokumentumfilmben – a Pionírházról, Gyergyó környékéről, Felcsíkról összeválogatták, és egy osztályba tömörítették. Két csapatra való gyerek gyűlt össze. Nagyon komolyan dolgoztunk Mezey tanár úr vezetésével, és természetesen jöttek az eredmények is.

Az első és azóta is a legjobb hokiosztály tagjaként érettségizett, két szezont kivételével (a Dinamo sportszázadába parancsolták a katonaság idejére) Romániában csak Csíkszeredának hokizott, és lett később az együttes legeredményesebb edzője.

1974-ben, tizenkilenc évesen lett válogatott, hogy még utána több mint 350-szer öltse magára a címeres mezt. Két olimpián, tizenegy világbajnokságon szerepelt, 1977-ben Bécsben az akkor nyolc együttest tömörítő, úgynevezett A-divíziós vb-n a világ legjobbjai ellen léphetett jégre. Az USA elleni 6–5-ös győzelemnél a mezőny egyik legjobbja volt.

Barátjához, bektársához hasonlóan, neki is örök bánata, hogy játékosként nem szerezhette bajnoki címet szülővárosának.

Antal Előd (8) és Gál Sándor (5) a Kanada elleni mérkőzésen (Antal Előd tulajdona.)

Gál Sándor (A szerző tulajdona.)

– Most már nem titok – mondta később Sanyi –, mielőtt közel kerülünk a bajnoki címhez, letiltással, bírói tévedésekkel csak kihozták a Steauát bajnoknak. Volt úgy, hogy Bukarestben szabályos gólt nem adtak meg, a csapat leszállt a jégről és letiltották a legjobb öt játékost. Az én esetemben volt olyan is, hogy kaptam áprilisban a szezon végén egy három hónapos letiltást, amit szeptemberben a bajnokság kezdetekor kellett letöltenem. Nagyon sok ilyen kis húzásuk volt. Ám ezek összeadódtak. Ami a legkönnyebb, és amit a szurkolók is láthattak, azok a bírói tévedések voltak. Közrejátszott az is, hogy abban az időben a legjobb játékosokat akarva-akaratlan vitték be katonának. Kötelező katonai szolgálót kellett teljesíteni. Mese nem volt, vagy mentél Bukarestbe a sportszázadba, vagy elküldtek az ország másik felébe katonának. Szerintem a csapat nagyon jó volt, de nem engedték, hogy bajnokok legyünk. Azért meg lehet nézni, hogy abban a rendszerben vidéki csapat alig nyert bajnokságot. Olyan volt a politikai helyzet, mindent a fővárosi két nagy klub kellett megnyerjen.

Egy 1977-es fénykép, amelyen az akkori idők egyik legnagyobb játékosával, az egy fejjel magasabb amerikai Espositoval küzd a korongért, bejárta a világsajtót. Barátjához, bekkársáéhoz hasonlóan, ő is két olimpián tette le névjegyt.

– A két olimpián, amin részt vettem – mesélte később Sanyi –, két érdekes dolog volt. Az elsőt, hogyha megnyerjük az első mérkőzésünket, akkor olimpiai pontot érő helyezést érhetünk volna el. A lengyelekkel volt egy előselejtező mérkőzés, ahol 7–4-re kikaptunk. A mérkőzés felénél még mi vezetünk, de az akkor már sok éve A-csoportos lengyel válogatott megvert. A Lake Placid-i olimpián pedig két csoportot csináltak. A miénkben voltak a csehek, a svédek, az amerikaiak, a nyugat-németek és a norvégok. Nagyon jól kezdtünk, az előző olimpia bronzérmes csapatát 6–4-re vertük, a svédektől kikaptunk 8–0-ra, de már a csehekkel 2–7-et játszottunk. A norvégok ellen még 3–1-re vezetünk, és még csak másfél perc volt hátra, de sajnos, kiegyenlítettek, és így elúszott egy pontot jelentő ötödik hely.

Amikor Antal Előd játékos-edzői pozíciót vállalt a város második csapatánál, egyértelműen ő maradt a Sportklub igazi vezéregyénisége. A '89-es változások előtti években őt élte a többezres közönség:

„Hideg van, de nem fázunk,
Gál Sanyi a királyunk.”

Zúgott a lelátó elemi erővel, és ez volt az egyetlen dolog, ami ellen sem a szekuritáé kék szemű fiainak, sem a sporthoz is jobban értő fő és első pitiáner párttitkároknak nem volt ellenszerük.

Bezárhattak magyar iskolát, hozhattak olyan törvényt (1988. április), hogy csak Miercurea Ciuc-ként szabadott magyar nyelvű sajtótermékben is leírni az ősi székely város nevét, ám azt senki nem tudta megakadályozni, hogy Gál Sanyi-királyt és Szeredát magyarul éltesse a többeszes szurkolósereg.

A '89-es változások után még két szezont játszott szülővárosában, majd 1991 októberében az osztrák Kismartonba igazolt, és itt fejezte be játékos-pályafutását.

1999-ben a frissen elnöknek kinevezett Mezey Imre felkérésére, Antal Istvánnal közösen készítettek fel a Sportklubot, és érték el a legsimább 3–0-s eredményt a bajnokság rájátszásában úgy, hogy a fővárosi jégpályán 8–0-ra, valamint 7–4-re mosták le az öt svéd légióssal felálló katonacsapatot. Sanyi az utolsó bírói sípszó után elemi erővel ugrotta át a palánkot, és úgy szorongatta a kupát, mint egy féltett álmát megvalósító suhanc.

A csíki hoki 75 éves évfordulóján, a 2003–2004-es szezonban már Prakab Gáborral ketten érték el azt a kivételes eredményt, hogy mind a bajnoki címet, mind a Román-kupát megnyerték.

Ám edzőként a legnagyobb fegyverténye a 2008–2009-es szezonban elért bajnoki cím. A tét nagy volt. A pénzemberkék által összeverbuvált, a csíki hoki-mentalitástól távol álló, eszközökben nem válogató, a székely hokitörténelmi folytonosságot tagadó sötét erők vagy a székely hokibecsület, a nyolc évtizedes csíki hagyomány győzelme.

Gál Sándor behúzza a 2008-as bajnoki címet (Csíki Zsolt felvétele.)

A híres svéd edző a rájátszás előtt látva, hogy az új csapat, a jövőbeni play off-ellenfél még a nagy székesfehérvári Volánt is legyőzi, sorsára hagyta a Sportklubot. Mindenki elkönnyvelte a kék-fehérek vereségét. A HC csapata egy hétgyőzelmes sorozat és a MOL Liga-győzelem után már zsebében érezte a bajnoki aranyat. Ám Sanyi megmutatta, hogy mekkora székely szíve és tántoríthatatlan hite van. Hét vereség után is, a padlóról, vert helyzetből felállva, összesítésben 4–1-re nyertek egy olyan bajnoki címet, amire a Sportklub legfanatikusabb szurkolói sem számítottak.

ANTAL ISTVÁN jégkorongozó

1958. szeptember 18., Csíkszépvíz – 2009. január 9., Csíkszereda

Olimpia:

1980 – Lake Placid

A csíkszépvízi Antal István labdarúgóként kezdte el sportolói karrierjét. Gyors volt, kitűnő fizikai adottságokkal. Már a gimnázium első évfolyamán járt, amikor Mezey Imre hokizni hívta. István tudatában volt, hogy bár tudott korcsolyázni, négy év hátránnyal indul osztálytársaival szemben (a csíkszeredai Főgimnázium már a hetvenes évek elejétől indított ötödikes, úgynevezett hoki osztályt), ugyanakkor pár év múlva a szeredai hoki egyik legjobb ifi nemzedékével, az 1974-ben ballagó tizenkettedikesekkel kell majd megküzdenie, hogy a Sportklub játékosa lehessen. A Mezey–Antal I. duó munkájának, kitartásának köszönhetően egy év múlva már ifjúsági válogatott lett.

1975-ben már a csíkszeredai Sportklub játékosa lett és maradt mindörökre. Ő még katonának is inkább Galacra ment, minthogy a két bukaresti sportszázaddal rendelkező ellenfél, a Steaua vagy a Dinamo csapatát erősítse. Tagja volt annak az örök ezüstérmes csíki csapatnak, amelynek tilos volt a ceusista-érában román bajnoki címet szereznie.

Az 1980-as olimpiára készülő válogatott. Felső sor, balról a második Antal István.

A fiúk a bányában dolgoznak. Antal István jobbról az első. (Antal István gyűjteménye.)

– Az akkori nagy ellenfelek – mesélte később István – a Steaua és a Dinamo voltak. Jó keretünk volt, ám Bukarestből mindent elkövettek, hogy ne legyünk bajnokok, és a legegyszerűbb dolog a bírászkodás volt. Volt olyan eset Bukarestben, hogy sorsdöntő pillanatban nem adtak meg egy gólt. Leszálltunk a jégről. Erre a legjobb öt játékost letiltották. Tehát mindent megtettek, hogy ne nyerjünk.

Az 1980-as olimpiai keret összeállításánál nagy vihart kavart, hogy az öreg, de steauás Ion Ioniță vagy az alig 22 éves fiatal tehetség, Antal István utazzon az ötkarikás játékokra.

– Jó formában voltam, ám nem számítottam arra, hogy engem vigyenek ki – mesélte később István. – Mindenki látta, hogy jobb vagyok, mint Ioniță, ám egy amerikai turné nem csak a sportról szólt, hanem a játékosoknak, vezetőknek jó üzleti lehetőség is volt. Biztos voltam, hogy az addigi érdemeiért őt fogják kivinni, nagyon meglepett, hogy a sportszemponatok döntöttek.

A román válogatott a téli ötkarikás játékon nagyon jó teljesítménnyel, az olimpiai-pont-közeli helyen, hetedikként végzett. Megverték a nyugat-németeket, és 3–1-es vezetés után, 3–3-as döntetlent játszottak Norvégiával. Egy esetleges győzelem az ötödik helyet jelentette volna.

„Három perc alatt kiegyenlítették a norvégok, így elúsztak az olimpiai pontok. Ám maga az esemény az egy egyedi, kivételes rendezvény volt. Szinte hihetetlen volt, hogy a reggelinél szembejön veled Stenmark (két olimpiai aranyérmes nyert lesiklásban), vagy a vacsoránál melletted ülnek a sokszoros világbajnok szovjet hokisok: Harlamov, Cigankov, Gulikov és a többiek.”

1986-ban súlyos vállsérülése miatt abba kellett hagyja az aktív játékot.

A '89-es fordulat után vállalkozóként működött, ifi csapatokat edzett. Az 1989–1999-es szezon végén a Sportklub nem tudott megegyezni Vlaszov edzővel, így a klubelnök Mezey Imre hívására elvállalta a Sportklubnál a vezetőedzői feladatot. Nagyon nehéz idénynek ígérkezett az 1999–2000-es. A Sportklubtól hazament Gyergyószentmiklóásra négy nagyon jó játékos (Gál, Rusz, Kertész, Molnár), Horváth László Magyarországon vállalt munkát. Elekes Levente pedig váratlanul a Rapidhoz igazolt. A rájátszást – látva a Steaua gyenge formáját – a szövetség a Kínai vb utánra halasztotta. Tavasszal a Steaua öt svéd idegenlégióst igazolt. Ám a Sportklub sem ült tétlenül. Hazahívta a magyar bajnokságot befejező, Csíkban nevelkedett hokisait (Csibi József, Sándor Szilárd, Salamon Attila, Rajz Attila). Őket a fradis Dobos Tamás egészítette ki. A rájátszás első mérkőzésén két harmad után viszont vezetett a Steaua.

– Itthon nagy a nyomás – mondta István. – Elvárják, hogy a hazai csapat megnyerje a mérkőzést. Sikerült a Steauának gólt lőni. Ellentámadásra játszott és vezetett két harmad után. De a harmadik harmadban sikerült a mérkőzést megfordítani – amihez a közönség is nagyban hozzájárult –, és így mentünk Bukarestbe.

Bukarestben pedig megtörtént a csoda: soha nem látott 8–0-val és 7–4-gyel győzték le a Steauát, és ezzel 3–0-s összesítésben megnyerték a bajnokságot.

„Bukarestben mi játszottunk védekező szerepet, tartottuk az eredményt, jól zártak a védőink, és az első meccsen a nyolcból hat gólt ellentámadásból lőttünk. A magyar sor azért nem lőtt sok gólt, mert én ráállítottam, hogy fogják a Steaua legjobb válogatott sorát. Az volt a lényeg, hogy gólt ne kapjanak, viszont lőttek. A két gyengébb steauás sort a mi két sorunk simán felülmúlta, és így volt jó.”

Antal István átnyújtja az 1963-as bajnoki serleget Hozó Leventének (Csíki Zsolt felvétele.)

2004-ben fennállásának 75. évét ünnepelte a csíki jégkorong. A 75. szezon Antal Istvánt a Sportklub elnöki székében találta. Elnöksége alatt beteljesült a csíki szurkolók nagy álma. Hazai közönség előtt nyerték meg a Román-kupát, és a bajnoki címet.

„Egy kiváltságos álomszezon volt a 2003–2004-es bajnoki évad. Mindent megnyertünk, sőt, a Román-kupa döntőjét is sikerült itthon rendezni. És a bajnokságot is itthon nyertük, ezzel nagy örömet szerezve szurkolóinknak.”

Ekkor már kezdte bontogatni szárnyait a Csíkszeredai Hockey Klub. A 2007–2008-as szezonban már a két csíki csapat játszott a román bajnoki döntőt. A Sportklub még simán nyert.

A 2008–2009-es szezonban viszont jól erősített a HC, s fölényesen nyerte meg a Mol Ligát, ám a bajnoki döntőn hét, zsinórbeli veresége ellenére 4–1-es összesítésben a Sportklub diadalmaskodott. Ám Antal István ezt nem érhetette meg. A mindig Sportklubot szerető és érte sokat tevő szív 2009. január 9-én örökre megszűnt dobogni. A mínusz 20 fok ellenére több ezren kísérték utolsó útjára a nagy játékost, a jó stratégia edzőt, a kitűnő elnököt.

2008 nyarán a HBO csatorna többször tűzte műsorra a Csoda című amerikai filmet, amelynek témája az egyetemistákból álló amerikai csapat 1980-as olimpiai győzelme volt. Egy jelenetben – a Románia–USA-mérkőzésen (egy öt alakító színész által) ő is felvillant, amint Hergelegiu korongjával az amerikai kapu felé robot.

HODOS LÁSZLÓ, *a négyes bob tagja*

1966. június 6., Marosvásárhely

Olimpia:

1992 – Albertville

Európa-bajnokság:

1992, Königssee – III. hely

Tizennégy évesen kezdett el atletizálni. Kisíjúsági sportolóként országos bajnoki címet szerzett 110 méteres gátfutásban, majd tízpróbában a nagyíjúsági korosztályban. Sikeresen felvételizett a testnevelési főiskolára. Itt elsőéves, amikor megkeresi a sinaiai Városi Sportklub bob szakosztályának edzője, Papp Sándor, hogy váltson sportot, legyen fékező a kettes bobban. A Pap–Hodos kettős országos bajnokságot nyert. 1989-től a Cortina d’Ampezzo-i világbajnoksággal kezdődően minden világversenyen tagja a válogatottnak.

A romániai négyes bob – Neagu, Hodos, Buduru, Petrariu összetételben – az 1992-es Európa-bajnokságon nagy meglepetésre Eb-dobogóra állhatott, harmadiként zárva a kontinentális versenyt.

– Az Eb-bronz egy nagyon hosszú felkészülési folyamat eredménye – mesélte Hodos László. – Ez a csapat a második csapata volt Romániának, amelyet Paul Neagu támogatott. Nagyon komolyan vettük a munkát, a felkészülést, éjjel-nappal edzettünk. Én

A bronzérem felé száguld a román bob – 1992, Königssee (Hodos László tulajdona.)

Az Eb-bronzérmes négyes bob: Petrariu, Hodos, Buduru, Neagu (Hodos László tulajdona.)

akkor tanár voltam Szépvízen. Nyáron itthon, Csíkban egyedül edzettem, télen voltak a közös havas edzések, márciusig. Azóta sem volt ilyen jó eredménye Romániának, és ahogy nézem, egyhamar nem is lesz. Mi egy olyan bobbal versenyeztünk, ami szériagyártás, tehát több nemzeti csapat is versenyzett vele, de viszont új volt. A legjobb startidőnk volt, a legjobb rekordot is értük el Königsseeben, a pilótánk, Paul Neagu nagyon jól vezetett. Elsők is lehettünk volna, ám Paul az első napi két futamban hibázott, és a két futam után a hetedikiek voltunk. Utána a harmadik és negyedik futamoknál volt egy első és egy második helyezésünk, így jött ki a harmadik hely, összesítésben.

1992 az albertville-i olimpia éve is volt. Az Eb-bronz után jó helyezést remélt a román sportvezetés az ötkarikás játékokon is. Hodosék sajnós, a 20. helyen végeztek.

„Az olimpián nem kerültünk legalább pontos helyre. Az első gond én voltam. Életemben nem voltam beteg, de akkor olyan náthás voltam, mint soha. 40 fokos lázam volt, de akkor sem adtam fel. Felöltöztettek, kivittek a pályára, két ereszkedés a bobbal, és rögtön vissza a szállodába. Nem is melegítettem, egyszerűen égtem a negyven fokos lázban. A startunk nem volt olyan jó, mint az Eb-n, és ez mindent eldöntött.”

Az 1993-as vb sem sikerült. Hodos Lacinak akkor elege lett a szövetség hozzáállásából, visszavonult az aktív versenyzéstől.

– Mi kellemetlen egyének voltunk – nyilatkozta később Hodos – az akkori szövetségi vezetők szemében. Akkoriban sok pénz volt a bobban, és azoktól az emberektől, akik beszéltek angolul, németül és értették, mi történik a háttérben, próbáltak megszabadulni, mert tulajdonképpen nem az eredményen volt a lényeg, hanem hogy részt vegyünk, és ha már ott voltunk, akkor már mást is lehetett csinálni.

1998 telén a nagy négyes öregfiai csak úgy virtusból összemérték erejüket az akkori olimpiai csapattal. Simán megverték, ám Naganóba az új hullám utazott.

2000-ben megalapította az első romániai kettes bobcsapatot, és nagy meglepetésre, az alapítás esztendejében Európa-bajnoki címet szereztek a női kettesbob-start Eb-n.

– 2000-ben Romániában megalakítottam a női bob szakosztályt – mesélte Hodos. – Abban az időben nagyon furcsa volt, hogy egy nő 160 km/órás sebességgel száguldjon egy bobban. Kovács Erika, akivel azelőtt együtt edzettünk, bár gyorskorcsolyázó volt, elvállalta a pilótaszerepet. Került egy fékező is, egy atléta, Spirescu Maria személyében, aki távolugró volt. Elkezdtünk járni az első startversenyekre, s ott jöttünk rá, hogy bár kezdők vagyunk, kezdünk számítani a nemzetközi mezőnyben is. Monte-Carlóban már Európa-bajnokok lettünk, rá egy évre Splitben bronzérmesek, utána a világbajnokságon másodikok. Erika egy év alatt megtanult jól vezetni. A csapat életében fontos volt, hogy egykori csapattársam, Paul Neagu is segítette a felkészülésünket. 2001-ben a Világkupán a kilencedik helyen végeztünk, megvertük az amerikai világbajnokokat.

A 2002-es olimpián viszont elmaradt a várt siker, a top 10-be való bekerülés.

„Most az olimpián 25 csapat vehet részt. 2002-ben a létező 46 csapatból csak egyharmada, az első 15 vehetett részt az olimpián. Az akkori 15. hely most talán az első hattal érhet fel. Azt viszont senki nem értékelte. Erika, ha egy kicsit figyelmesebb és nem varázsolja el az amerikai olimpia – ami tényleg csodálatos volt –, szerintem simán végezhattünk volna az első nyolcban.”

Miután a két bobos lány befejezte aktív sportolói pályafutását, Hodos 2006–2011 között erónléti edző volt a Sportklub jégkorongcsapatánál. Jelenleg a csíkszeredai Sportklub igazgatója.

2000 augusztusában kitüntették *Az évszázad csíki sportolója* címmel.

Paul Neagu, Kovács Erika, Albert monacói herceg, Spirescu Maria, Hodos László a 2000-es monte-carlói Eb-cím után (Hodos László tulajdona.)

KOPACZ TIBOR gyorskorcsolyázó

1962. április 17., Csíkszereda – 2009. május 12., Csíkszereda

Olimpia:

1984 – Szarajevó, 19. hely

Európa-bajnokság:

1984, Larvik – III. hely 5000 méteren, V. hely egyéni összetettben

Kopacz Tibor az egyetlen romániai gyorskorcsolyázó, aki világversenyen dobogóra állhatott.

Kishokisként kezdte pályafutását, majd ritka kivételként letette a hokibotot és beállt Tasnádi Mária ifi gyorskorcsolyásai közé. Tizennégy évesen megszerzi első korosztályos bajnoki címét, ám a várt kiugrás elmaradt. Tibor egy későn érő sportolónak bizonyult, ami ugyancsak ritka a jégkörök háza táján. Tizenkilenc évesen viszont látszott, hogy minden idők legjobb romániai gyorskorcsolyása lesz, mint ahogy az is, hogy az 5000 és 10 000 méteres távokon nemzetközi szinten is számolni kell majd vele.

*Kopacz Tibor gyorskorcsolyázó utolsó rajtja előtt
(Dan Lăzărescu tulajdona.)*

1983-ban részt vett a Den Haagban megrendezett Európa-bajnokságon 10000 méteren tizennegyedik, 5000 méteren tizenötödik, egyéni összetettben pedig bekerült a legjobb tíz sportoló közé.

Pályafutásának csúcsa az 1984-es larviki Európa-bajnokság. 500 méteren az ötödik, 1500 méteren a nyolcadik, 10000 méteren a tizedik, és 5000 méteren harmadikként ér célba. Ez a román gyorskorcsolya első, és azóta is egyetlen kontinentális érmét jelentette.

A jó Eb-szereplést mindenki az olimpiai versenyek jó dobbantójaként értékelte. Ám Szarajevóban sérülten, injekciózva versenyzett – gyomorproblémái voltak – és nem tudta megismételni remek Eb-időeredményeit. Legjobb távon 5000 méteren 22 másodperccel futott nagyobb időt, mint Larvikban, és ez csak a 19. helyre volt elég az ötkarikás játékokon.

Kopacz Tibor az Eb-dobogón (Dan Lăzărescu tulajdona.)

Kopacz Tibor szurkolói az Eb-n (Dan Lăzărescu tulajdona.)

Az olimpia után viszonylag szerényebb évek következtek, majd mondvacsinált ügyekkel letiltották, eltiltották a versenyzéstől. 1987-ben még négy távon megnyerte az országos bajnoki címet, majd 25 évesen örökre szögre akasztotta a korcsolyát. Sokan bukaresti „felsőbb nyomásnak” tulajdonították az idő előtti visszavonulást. Ő erről soha nem akart nyilatkozni.

– Lehet, hogy egy profi világban egy profi menedzselés többet kihozhatott volna belőlem – mesélte később –, de ezt már soha nem fogom megtudni.

A sportolói pályafutását abbahagyva, edzői teendőket látott el. Hamar észrevette, hogy mekkora tehetséggel áldotta meg az Isten az akkor még fiatal versenyzőt, Novák Edét.

– Sokat jártunk le akkoriban Tusnádra – mesélte a *Csíki olimpikonok* című filmben –, a természetes jégre. Már ott látszott, milyen tehetséges ez a gyerek. Ő volt az egyetlen, aki a nagyobb korosztályos társaival is fel merte, fel tudta venni a versenyt. Tőle vártam, hogy nem csak országos, hanem nemzetközi szinten is érmet szerezzen. És nem csak bronzot, és egyet, mint én, hanem több versenyen „robbantson”, és még jobb nemzetközi eredményeket érjen el, mint amit én elértem.

2000-ben megkapta *Az évszázad csíki sportolója* kitüntetést. 2009-ben rövid betegség után fiatalon elhunyt. Olimpián gyorskorcsolyában 19. helyet – amiért ő abba kellett hagyja versenyzői pályafutását – azóta sem ért el romániai sportoló. Megérdemelné, hogy a gyorskorcsolyapályát róla nevezzék el.

BÓNIS ATTILA

alpesi síző

1971. április 2., Csíkszereda

Olimpiák:

1992 – Albertville

1996 – Lillehammer

Már három évesen sízett édesapja, Bónis Ferenc, a Csíki Siiskola legendás edzőjének társaságában. Az igazi profi munka is már hatéves korában elkezdődött. Nem csoda, hogy minden korosztályos bajnoki címet begyűjtött a gyermekkorosztálytól a felnőttekig. Ám a romániai lehetőségek nem kecsegtették jó nemzetközi eredményekkel. A család hosszú vívódás után nehéz döntést hozott, és 1987 őszén átköltözött Magyarországra. 1988-ban már magyar bajnok lett. A jobb felkészülési lehetőségek, a több ausztriai edzési lehetőség a Világkupa-futamok pályáin azt eredményezték, hogy elkezdtek jegyezni a nemzetközi mezőnyben is. Egy karintiai felkészülésen a világsztár Franz Klammerrel készülhetett az ötkarikás játékokra.

Az 1991-es világbajnokságon 31. lett a műlesiklásban. Első ötkarikás részvételén – Albertville-ben – műlesiklásban a 37. helyen, szuperóriás-műlesiklásban az 56.

EGY MAGYAR SÍ SZTÁR?

*Bónis Attila
Karintiában
készül az
olimpiára*

Lassan, de biztosan Magyarországra is elvihar az alpesi sízés divója. Nemcsak a fiatalok, hanem a felnőtt korosztály is egyre inkább elgondolkodik a téli sportok iránt. A sízés egy olyan sport, amely nemcsak a természet iránti szeretettel, hanem a testmozgás iránti vágyakkal is megteremtődhet. Bónis Attila, aki a 10 éves korától kezdve a sízés iránt érdeklődött, a múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra. Attila a múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Nemcsak a fiatalok, hanem a felnőtt korosztály is egyre inkább elgondolkodik a téli sportok iránt. A sízés egy olyan sport, amely nemcsak a természet iránti szeretettel, hanem a testmozgás iránti vágyakkal is megteremtődhet. Bónis Attila, aki a 10 éves korától kezdve a sízés iránt érdeklődött, a múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Bónis Attila, aki a 10 éves korától kezdve a sízés iránt érdeklődött, a múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Többek között a sízés iránti érdeklődés miatt a Bónis család a múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Karintiai felkészülésen a világsztár Franz Klammerrel készülhetett az ötkarikás játékokra. A múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Az 1991-es világbajnokságon 31. lett a műlesiklásban. Első ötkarikás részvételén – Albertville-ben – műlesiklásban a 37. helyen, szuperóriás-műlesiklásban az 56.

Karintiai felkészülésen a világsztár Franz Klammerrel készülhetett az ötkarikás játékokra. A múlt évben a Csíkszeredai Síiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanárja, Franz Klammer, a világsztár, aki az 1980-as években a Csíkszeredai Síiskolában tanított, a Bónis családdal együtt költözött Magyarországra.

Bónis Attila és Franz Klammer (Holiday című folyóirat)

helyen végzett. Itt együtt volt a Bónis család: Bónis Ferenc edzőként, két gyermeke, Artila és Annamária versenyzőként képviselte a magyar színeket. Az olimpiát követő évben már 30. lett a mariokai világbajnokságon.

Pályafutása csúcsa a lillehammeri olimpia. Műlesiklásban a 22., alpesi összetettben a 35. helyet szerezte meg.¹ Ez a helyezése minden idők legjobb csíki és székely sízőeredménye, hiszen Balázs Zsolt Szarajevóban egyik versenyét feladta, a másikon a 41. helyen végzett.²

Jegyzetek:

¹ Áros Károly: Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon

² Maria Bucur: România la jocurile olimpice, Ed. Sport–Turism, 1986

TÓFALVI ÉVA

sílövő

1978. december 4., Csíkszereda

Olimpiák:

- 1998, Nagano – 11. hely,
- 2002, Salt Lake City
- 2006, Torino – 14. hely
- 2010, Vancouver – két 11. hely

Világ bajnokságok:

- 2001, Pokljuka – 6. hely
- 2002, Pyon Chang – 7. hely

Világkupák:

- 2008, Hochfilzen 2001, 1. hely, Világkupa-futam-győzelem
- 2008–2009-es szezon: összesítésben 11. hely a világranglistán

Tófalvi Éva a Csíkszeredához tartozó szubalpesi településen, Hargitafürdőn született. Sífutóként kezdett sportolni, és már 14 évesen országos felnőttbajnok lett.

– Lesikló voltam – mesélte Éva –, és akkor hívott Márton Simon tanár úr, és átmentem sílövőnek. Megpróbáltam a lövést, jól ment a dolog, és akkor teljesen átálltam.

1997-től a felnőtt világkupák résztvevője. 1998-ban 19 évesen már rajthoz állt a naganói ötkarikás játékokon. A 15 km-es egyéni versenyen nagy meglepetésre 11-ként ért célba. Ez Románia legjobb helyezését jelentette az 1998-as téli olimpián.

– Naganóba úgy indultunk el – mondja Éva edzője, Márton Simon –, hogy nem gondoltuk, hogy esélyünk lenne bekerülni akár az első húszba. Nagyon az elején voltunk, Éva még under 20-as versenyző volt. Bátran versenyzett, nagyon jó formában volt sífutásban. Két lövéshibát vétett, amelyekből az egyik érintős volt, ha három fokkal melegebb lett volna, és nem ragad be a fagytól a célkorong, akkor Éva az ötödik.

– A végeredmény fantasztikus volt – idézi fel Éva az első ötkarikás futamát –,

Tófalvi Éva sílövő (Halmágyi Zsolt felvétele.)

emlékszem, hogy nagyon nehéz pálya volt, a cél előtt volt egy soha véget nem érő kapaszkodó, azt hittem, hogy már soha nem érek be az érkezésre. Persze, minden olimpián nagyon nehéz a pálya, csak akkor még nem tudtam ezt.

A 2001-es pokljukai világbajnokságon hatodik lett, rá egy évre Dél-Koreában pedig hetedik. Pályafutásának legjobb eredményét a 2008 decemberében Hochfilzenben megrendezett Biatlon Világkupán érte el a 15 km-es versenyen. Hibátlan lövés után másodikként ért célba, mintegy 17 másodperccel lemaradva a győztes orosz Albina Ahatovától, de fél perccel megelőzve a harmadik Svetlana Szlepkovát. Miután doppingvétség miatt mindkét oroszot kizárták a versenyből, Évát Világkupa-futam-győztesnek hirdették ki.

Ez a székelyföldi és a romániai biatlon minden idők legjobb eredménye. Egyébként Éva a 2009-es futamokon mindig az első harmincban végzett, többször volt hetedik és kilencedik is. Világkupa-versenyeken eddig 11-szer végzett a legjobb tíz között. A 2008–2009-es szezon összesített pontversenyében 11. lett 640 ponttal, 5-5 ponttal lemaradva (ez körülbelül egy negyed hibás lövés) a top 10-ről. Ez pedig hihetetlen eredmény.

A 2010-es olimpiára való felkészülését viszont sérülés és betegség lassította. Ennek ellenére is – rá négy évre – Vancouverben kétszer lett egyéniben 11., és fantasztikus futásával a román csapatot is felhozta a 10. helyre.

Tófalvi Éva ötödik olimpiájára készül, egyszerűen csoda, hogy a román sportvezetés és a szakszövetség hozzáállását követően még nem adta fel. Még olyan esztendőben sem kapott normális támogatást, mikor bekerült a NOB szolidaritási programjába.

Tófalvi Éva a Világkupa dobogóján (ISU sajtóanyag)

– Nem adtam fel, nem törtem le. Mindig is tudtam, hogy mivel állunk szemben, mennyire nem volt felkészülési lehetőség. Későn vittek hóra, baj volt a kiszállásokkal. Tudtam azt, ha egyszer elérem, hogy meglegyen minden, megszerez az esélyem, hogy ott legyek közöttük.

Éva sikereiben jelentős része volt Márton Simonnak, aki elhitette Évával, hogy világversenyen is dobogóra lehet állni, aki lassan két évtizede egyedül végzi azt a munkát, amit egy német sportoló körül nyolc, de még egy bolgár versenyző esetében is hat szakember végez el. Simi a vakszoló, a pályafelmérő, a fegyverbelövő, a szélviszonyok őrzője, gyúró és szövetségi kapitány.

S hogy milyen nagy sportoló és emberi karakter, az alábbi történetből kiderül.

1998 januárját írták. Éva miután megnyert minden ifi és felnőtt bajnoki címet, úgy érezte, segíti a csíkszeredai ifjúsági váltót, hogy megőrizze csapatbajnoki címüket. Nagyon gyengén muzsikált a csíki váltó első két embere. Amikor a csíki váltó záró embereként harmadiknak elindult, a Dorna-Vátra-i harmadik váltó sportoló már letudta a 7,5 km egyharmadát, és kijött az első lövőállásból is.

– Van esélye nyerni? – kérdeztük Márton Simont.

– Nem hiszem, túl nagy hátrányt kell lefaragjon. – jött a válasz.

Éva elindult, és méterről méterre faragta le a 2,5 km-es hátrányt, s bár lövése csak közepesre sikeredett, így is egy perc tíz másodperccel előzte meg ellenfelét. Ekkor már mi is láthattuk, hogy csiszolatlan gyémánt született a Hargita tetején.

2014-ben, a következő olimpián Éva harmincöt éves lesz. A svédek kiválósága, Forsberg ebben az életkorban érte el élete legjobb teljesítményeit.

*Márton Simon, Tófalvi Éva edzője
(Halmágyi Zsolt felvétele.)*

KRISTÓ KATALIN

rövidpályás gyorskorcsolyázó

1983. december 1., Tusnádfürdő

Olimpiák:

2002 – Salt Lake City

2006 – Torino

2010 – Vancouver

A rövidpályás gyorskorcsolyának mintegy három évtizedes múltja van Európában. Talán ez az egyetlen téli sport, ahol a felkészülési körülmények közötti különbségek a legkisebbek. A világversenyekek díjazottjait rendre az ázsiai kontinens adja. A nők mezőnyében Kína és Dél-Korea sportolói szinte verhetetlenek. A tusnádfürdői Kristó Katalin három olimpián is részt vett. Romániában nem volt versenytársa, mert bár van öt fedett műjégpálya, csak a csíkszeredai Sportklubnak van short track szakosztálya.

Kristó Katalin és Csizsér Judit a 2002-es olimpián

– Ne feledjük el, hogy Magyarországon van öt-hat kemény központ, ahol ezzel a sportággal foglalkoznak – nyilatkozta edzője, Szabó Judit. – Két edző az összes ifjúsági és felnőtt korosztályt le kell fedje, sőt a válogatottat is.

Ifjúsági versenyzőként kétszer került a legjobb tízbe a korosztályos világbajnokságon. Felnőtt sportolóként eddigi legjobb szezonja a 2007–2008-as volt. Ekkor az 1500 méteres távon a naganói és vancouveri Világbajnokság-futamokon kétszer végzett a hatodik helyen.

A torinói Európa-bajnokságon bejutott a B-döntőbe, és összetettben a nyolcadik lett. Ő az a csíki sportoló, aki a nemzetközi szövetség fehér kártyájával kapta meg a vancouveri olimpiai részvételi jogot. Szerinte az edzési feltételeken van mit javítani, a nemzetközi versenylehetőségekkel viszont elégedett.

– Úgy gondolom – mondta Kati a 2010-es olimpia előtt –, hogy az utóbbi időszakban ugyanolyan versenyeken veszünk részt, mint ellenfeleink. Nem járnak több versenyre, mint mi. Valami mást, valami jobbat csinálnak.

A három olimpián Katinak nem kedvezett a sorsolás, a viszonylag nehéz csoportjaiból nem került a középdöntőbe.

MIKLÓS EDIT

műlesikló

1988. március 21., Csíkszereda

Olimpia:

2010 –Vancouver

Ifi vb:

2007, Altenmark – 6. hely

2008, Formingal – 5. hely

Felnőtt vb:

2009, Val-d'Isère – 18. hely

Világkupa:

2010, Caspoggio – 18. hely

Európa-kupa:

2008, Tarvisio – 4. hely

Edzői: Bíró Tibor és Jürgen Albel

A csíkszeredai Miklós Edit egy évtizede az egyetlen romániai alpesi síző, akit jegyeznek a nemzetközi versenyeken.

A sportszeretetet édesapjától, Miklós Ferencről örökölte, aki sokszoros jégkorongválogatott volt.

2007-ben az altenmarki ifjúsági világbajnokságon hatodik lett. Rá egy évre Formingalban egy hellyel előbbre lépett. Ezek az eredmények szinte hihetetlenek, ismerve a romániai téli sportok helyzetét, támogatottságát. Azt is mondhatnánk, hogy a semmiből jöttek, hisz Romániában nemhogy versenypálya, de egyetlen jegyzett edzőpálya sem létezik.

– Romániában nem lehet készülni – mondja a sízőnő –, csak Ausztriában, külföldön. Nem jók a pályák, nincsen elég hó és nincsenek jól előkészítve a pályák.

2009-től a felnőttek mezőnyében állt rajthoz. A Val-d'Isère-i világbajnokságon 18. lett. Többször bekerült a legjobb 20-ba a különböző Világkupa-futamokon. Utoljára Caspoggióban 18. lett. Ezek az eredmények úgy születtek, hogy óriási felkészülési hátrányban volt az osztrák, a német, de még a bolgár sízővel szemben is. És ez igaz még a legfontosabb felkészülési időszakra, az olimpiát megelőző évekre is.

– Szinte 100 nappal többet síztek, mint én – nyilatkozta Edit a vancouveri játékok előtt. 2009 nyarán nem síztem, mert nem volt meg az anyagi háttér. Fontos hátrány számomra

Miklós Edit (A versenyző tulajdona.)

Miklós Edit – középen (A versenyző tulajdona.)

maga a szaktudás, irányítás, amit kapnak az edzőktől. Én elmegyek egy-két edzővel, az ellenfeleim hat-hét edzővel. Több információt kapnak a pályáról, több edző látja a versenyző hibáit, jobban tudják korrigálni ezeket.

A vancouveri pályán a táv egyharmadánál még a harmadik időeredménye volt. Edit ráérzett a ritka lehetőségre, kockáztatott, ám egy sikos részen – többedmagával – ki-siklott a pályáról, és ezzel számára véget ért a 2010-es olimpia.

Miklós Edit 2010 őszén jelezte, hogy a jövőben Románia helyett Magyarországot akarja képviselni a világversenyeken.

– Többet már nem akarok román színekben rajthoz állni. Magyarországon megbecsülnek, itt megtalálhatom a nyugalmamat, és biztosítanak a megfelelő felkészülési körülményeket is. – mondta akkor Miklós Edit. Tervezte, hogy folyamodni fog a könyvített magyar állampolgárságért, és megpróbál országot váltani.

Ezután felgyorsultak az események: a 10 éve magyarországi letelepedési engedéllyel is rendelkező sportoló 2011. november 3-án megkapta a magyar útlevelet. A FIS-szabályzata szerint ezzel a legfontosabb feltétel már fennállt ahhoz, hogy az alpesi síző a jövőben magyar színekben versenyezzen, az országváltás elé azonban akadályt gördített a román fél, amely nem akarta elengedni versenyzőjét. A FIS ezekben az ügyekben rendszerint a megegyezést szorgalmazza, ám a 2008-ban megváltoztatott alapszabályába rendkívüli körülményként belefoglalta, hogy ha valaki nemzetiségének megfelelően vált országot, akkor nem szükséges az eredeti ország szövetségének beleegyezése, a FIS saját hatáskörben dönthet a nemzetközi rajtengedély kiadásáról.

A váltás jól sikerült, 2012 áprilisában Edit – már magyar színekben – megnyerte az osztrák nyílt bajnokságot. Edit mindkét versenyen remekül csúszott. Amióta magyar színekben versenyzik, ezen a két versenyen elért eredménye számít szakmailag a legértékesebbnek (14,5 és 17 FIS-pont). Az osztrák sízőknek nem volt kötelező részt venni a bajnokságon, ennek ellenére több Világkupa-versenyző (Mader, Voglreiter stb.) és a teljes osztrák Európa-kupás csapat ott volt a rajtnál, és ez növeli Miklós Edit sikerének értékét.

A 42 fős mezőnyben Miklós mögött a dobogós helyeken Tamara Tippler és Mirjam Puchner végzett.

III.

SPORTCSILLAGOK A SPORTSZERDÁBAN

A Nemzetközi Sportújságíró Szövetség (AIPS) elhatározta, hogy 75. jubileumi évfordulóján, a budapesti kongresszusán díjazza a 20. század legjobb sportolóit. A szavazásra 130 országból több mint 30 000 szavazat érkezett, ugyanakkor a nemzetközi szakszövetségek is kijelölték legjobbjait. Első körben még 80 név szerepelt a listán, ezt a NOB szakértői csoportja 42-re, majd 35-re, végül 25-re szűkítette. A 25 sporttítán összesen 85 olimpiai aranyérmes, 75 világbajnoki címet, 161 világrekordot ért el.

Íme annak a 25 sportolónak a névsora, akik megkapták *A 20. század legjobb sportolója* címet:

1. Bobby Charlton – angol labdarúgó
2. Nadia Comăneci – román tornásznő
3. Dawn Fraser – ausztrál úszónő
4. Juan Manuel Fangio – argentin F1 autóversenyző
5. Franz Beckenbauer – német labdarúgó
6. Muhammad Ali – amerikai ökölvívó
7. Edy Merckx – belga kerékpáros
8. Paavo Nurmi – finn atléta
9. Jesse Owens – amerikai atléta
10. Papp László – magyar ökölvívó
11. Michael Jordan – amerikai kosárlabdázó
12. Alexander Karelin – orosz birkózó
13. Sawo Kato – japán tornász
14. Kipchoge Keino – kenyai atléta
15. Wayne Gretzky – kanadai jégkorongozó
16. Pelé – brazil labdarúgó
17. Puskás Ferenc – magyar labdarúgó
18. Emil Zatopek – cseh atléta
19. Nym Suleymanoglu – török súlyemelő
20. Mark Spitz – amerikai úszó
21. Larissa Latinina – orosz tornásznő
22. Jean-Cloude Killy – francia síző
23. Carl Lewis – amerikai atléta
24. Li Ning – kínai tornász
25. Niki Lauda – ausztriai F1 autóversenyző

J. A. Samaranch NOB-elnök
(A szerző felvétele.)

1999. június 26-án a Magyar Parlament vadásztermében Deutsch Tamás ifjúsági és sportminiszter, J. A. Samaranch NOB-elnök, Schmitt Pál NOB-alelnök jelenlétében Áder János, a Magyar Parlament elnöke díjazta a megjelent 15 sportlót. (Paavo Nurmi, Juan Manuel Fangio és Jesse Owens elhunyt. Muhammad Ali és Niki Lauda betegséggel küzdött.)

Két kitüntetett, Puskás Ferenc labdarúgó, valamint Papp László ökölvívó a magyar színeket képviselte. Egy tízmilliós kicsi ország, egy tizenötmilliós nemzet megelőzött több százmilliós nemzetet, sportnagyhatalmat. Itt volt lehetőségem egy rövid interjút készíteni a századvég legnagyobb sportvezetőjével, Juan Antonio Samaranch NOB-elnökkel és több sporttitánnal.

A budapesti 75. AIPS-kongresszus, valamint a 20. évszázad sportgálájának belépője

H. E. JUAN ANTONIO SAMARANCH

NOB-elnök

1980–2001

Becze Zoltán: *Tisztelt elnök úr, hogyan döntöttek, hogy a 80 legtöbb szavazatot kapó sportolóból kialakuljon a végső rangsor? Egyáltalán hogyan lehetett száz meg száz kitűnő sportolóból kiválogatni a 20. század legjobb 25 sporttitánját?*

J. A. Samaranch: Már az első 42 nevet nehéz volt kijelölni. De végül is a NOB szakbizottságai, az AIPS (Nemzetközi Sportújságíró Szövetség) szakemberei, figyelembe véve az eredményeket, a népszerűséget, a sportolói életutat, jelölték ki a végleges listát.

B. Z.: *Az úgymond kis országok, 10-20 milliós nemzetek, mint Magyarország vagy Románia éppen úgy képviseltetik magukat, mint az 1,3 milliárdos Kína.*

J. A. S.: Ez azt bizonyítja, hogy nem csak a népes vagy gazdag nemzetek, hanem a legkisebbek is tudtak kiváló sportolókat adni. Sok helyen, ha azt mondod Románia, azt mondják: Comăneci, ha azt mondod Magyarország, azt mondják: Puskás, ha azt mondod Kanada, azt mondják: Gretzky.

B. Z.: *Apropó Comăneci, az ő képe van a plakáton, meghívón, tiszteletjegyen, ő mégsem tette tiszteletét Budapesten.*

J. A. S.: Nem tudom, miért nem jött el. Biztos valami más, halaszthatatlan dolga volt. Ő egy nagy sportoló, egy nagy karakter. Én nagyon tisztелеm őt.

B. Z.: *Alexandru Siperco elhunytával nincs romániai tagja a NOB-nak. A román sporttársadalom Ion Țiriacot javasolja.*

J. A. S.: Țiriac úr egy nagyon fontos ember a nemzetközi sportmozgalomban. Nagyon sok és jelentős sporteseményt szervez, főleg teniszben. Nagyon örülünk, hogy ő vezeti a Román Olimpiai Szövetséget. Úgy gondolom, hogy a mostani nehéz időkben ő a legjobb lehetőség a román sportdiplomácia számára, ám nem én döntök egyedül. Akárcsak az olimpiák színhelyét, Țiriac úr tagságát, meg kell szavazza a 108 tagú NOB-bizottság döntő többsége.

Csíki Tv – Sportszerda, 1999. augusztus 1.

RTV magyar adás, 1999. augusztus 6.

LARISSA LATININA

orosz tornásznő

Kilencszeres olimpiai bajnok: 1956, 1960, 1964

Hétszeres világbajnok: 1958–1962

Hétszeres Európa-bajnok: 1957–1961

Azon négy sportoló egyike, aki sportkarrierje nyomán a legtöbb (kilenc) olimpiai aranyérmét szerzett, összesen pedig tizennyolc alkalommal állt az ötkarikás játékok dobogóján.

Becze Zoltán: *A tornasport mindig nagy bajnokokat adott. Ön Keleti Ágnestől vette át a királyi koronát, Vera Cászlavskának adta át, majd következett Nadia Comăneci, négy nemzet sporttitánjai, de érdekes módon mind a keleti tömbből érkeztek.*

Larissa Latinina: *Igen, mind a négyen kelet-európaiak vagyunk, s bár más-más iskolát képviseltünk, többszörösen állhattunk fel az olimpiai dobogó legfelső fokára. Látja, ezen a stafétás dolgon még nem gondolkoztam el, de igaza van, mikor valaki négy-ötszörös bajnok befejezte pályafutását, volt, aki továbbvigye a stafétát.*

B. Z.: *Ön pályafutása alatt 18 érmet nyert, ebből kilenc aranyérem. Melbourne-ben a lehetséges hétből hat érmet nyert, Rómában és Tokióban hatból hatot nyert. Lehet ezt túlszárnyalni?*

L. L.: *Ahogy ön mondta, mindig jöttek kiváló tornászok, ám nagyon nehéz sokáig a csúcson maradni. Én remélem, lesz, aki megdönti rekordomat, ez a tornasport érdeke is.*

Larissa Latinina (AIPS 75 – sajtóanyag)

B. Z.: *Tizenhat évesen kezdett el tornászni, és 1966-ban, 32 évesen még versenyzett.*

L. L.: *Természetesen azok más idők voltak, más volt a gyakorlat nehézségi foka. Most egy húszéves tornászlány már veteránnak számít. Talán azt mondhatom, hogy jó időben voltam jó helyen.*

B. Z.: *Ha az előbb említett négy nagy nevet egy örök 20. századi sorrendben kellene elhelyeznie, hogy nézne ki a rekorder listája?*

L. L.: *Holtversenyben négy első hely.*

Csíki Tv – Sportszerda, 1999. augusztus 1.

PAPP LÁSZLÓ

ökölvívó

Háromszoros olimpiai bajnok: 1948, 1952, 1956

Kétszeres Európa-bajnok: 1949, 1951

Profí Európa-bajnok: 5 (1962–1964)

Amatőr mérkőzései: 301 győzelem, 11 vereség

Profí mérkőzései: 27 győzelem, 2 döntetlen

Becze Zoltán: *Első mérkőzése a véletlen műve volt, egy Bicsák nevű ellen kellett küzdenie. Az ismeretlen fiatalember öt perc alatt kiütötte a nagy osztrák bajnokot.*

Papp László: *Rég volt, egy ideig abba is hagytam a bunyót, átszegődtem a futballistákhoz. Balösszekötőt játszottam az Elektromos II-ben. Aztán egyszer az angyalföldi moziban láttam egy bunyós filmet: Az utolsó menet volt a címe. A moziból kijövet már tudtam, hogy a szorító az én világom.*

Papp László londoni győzelme (AIPS 75 – sajtóanyag)

B. Z.: 22 évesen már a londoni csapat tagja. Belga, luxemburgi és finn ökölvívók kiütése után a hazaiak kedvencével, Wrighttal kellett megküzdenie az olimpiai aranyéremért tízezer igazi boxon felnőtt brit szurkoló hangorkánjában.

P. L.: Kemény fiú volt a brit. Az első menetben már három akkora balhorgot bevitem neki, hogy más már rég eldőlt volna, de azt a brit gyereket keményfából faragták. Igaz, a második menetet ellazsáltam, de az utolsó gong után tudtam, hogy enyém a pontozásos győzelem. Persze, akkor másképp és becsületesebben pontoztak.

B. Z.: 1983-ban az üzletéből kilépve én kértem Öntől egy aláírást. Ön megkérdezte, honnan vagyok. Mikor azt mondtam erdélyi, Ön közölte, hogy édesanyja is székely származású. Nos, az édesanyja Melbourne előtt azt mondta, hogy néger ökölvívóval ne álljon ki, Önt akkor is győztesnek tekinti, mégis három színes bőrű sportlót is le kellett győznie a döntőig.

P. L.: Hát nem lehet mindig a mamára hallgatni. Helsinkiben a legnehezebb mérkőzésem a bolgár Spaszovval volt, aki legyőzte az esélyes Fostert, őt pontozással győztem le. A döntőben megismétlődött a londoni sztori. Egy nagyon keménykötésű dél-afrikait kellett legyőznöm. A harmadik menetben a magyar szurkolók mintegy fél tucatszor ugrottak fel, hogy vége, KO, ám a dél-afrikai nagyon kemény gyerekeknek bizonyult.

Papp László átveszi Az évszázad sportolója kitüntetést (telefon)

B. Z.: *A második arany után a nemzetközi sportsajtó „a dinamitöklű” és „az elegancia nagymestere” címekkel illette. Az ausztráliai olimpiára, egy forradalomból kimentett csapat tagjaként érkezett, több hétig egy-egy vízilabdázó volt az edzésen az ellenfele, és ott volt egy súlyos vereség árnyéka, a lengyel Pietrzykowskitól, mégis véghezvitte a bravúrt, az első ökölvívó lett, aki három olimpián diadalmaskodott.*

P. L.: Hát kezdjük a lengyellel. Az olimpiák közti varsói mérkőzést sem én, sem a stábom nem akarta. Sérült voltam, 4-5 kilóval versenysúlyom alatt. Az elvtársak viszont küldtek. A sors fintora, hogy Melbourne-ben a második fordulóban összekerültünk. Ám a lengyel fiúnak nem volt esélye, már az első menetben padlóra küldtem, és csak a gong mentette meg a KO-tól. A második menetben csúnyán lefejtelt. A harmadik menet végén viszont sportszerűen még a zsűri ítélete előtt odajött a mi sarkunkba, és felemelte a kezem. Ő is érezte, hogy veszített.

A döntőben az amerikai Torres ellen a rutinom, tapasztalatom segített. Így megnyertem a harmadik aranyat is.

B. Z.: *Sok huzavona után aztán a profik között is kipróbálhatta magát. Kétszer volt Európa-bajnok, ám a nagy álom: ringbe szállni a profi világbajnoki címért, nem valósulhatott meg. Miért?*

P. L.: A párt legfelső vezetése nem engedte, hogy a mérkőzés létrejöjjön. Azt mondták, hogy megengedhetetlen, hogy valaki fél óra bunyóval annyit keressen, mint egy munkás tíz év alatt. Mit szólna ehhez a dolgozó nép? – mondta egy PB-tag. Így elmaradt a mérkőzés. Megmondom, ez még ma is egy be nem forrt seb.

Csíki Tv – Sportszerda, 1999. augusztus 8.

NADIA COMĂNECI

román tornásznő

1961. november 12., Onești

Ötszörös olimpiai bajnok: 1976, 1980

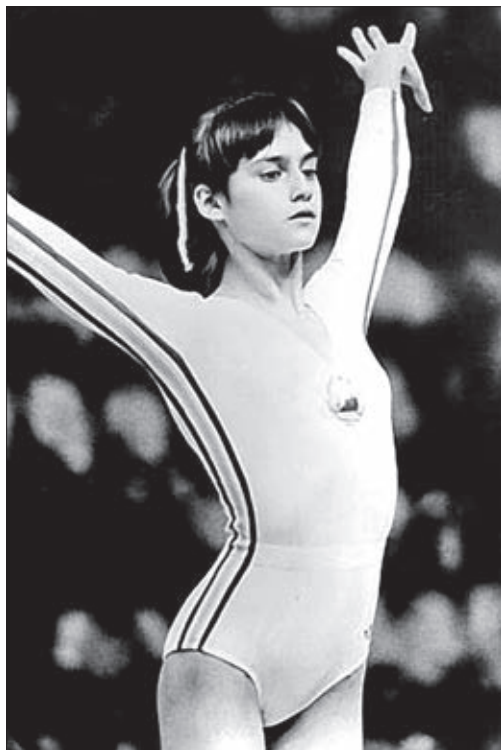
Kétszeres világbajnok: 1978

Kilencszeres Európa-bajnok: 1975, 1977, 1979

Olimpián összesen kilenc érmet gyűjtött össze: 5 aranyat, 3 ezüstöt, egy bronzot. A híres Károlyi házaspár első „aranyos” kislánya. Három arannyal robbant a montreali olimpián. Ő kapta az ötkarikás tornasport első tízesét.

1999-ben ő is elnyerte *Az évszázad sportolója* címet. Jelenleg az ugyancsak olimpiai bajnok Bart Connerrel tornaiskolát tart fenn az Egyesült Államokban.

Becze Zoltán: *Kilenc érem a két olimpián, amelyből öt arany, majd 1999 nyarán Az évszázad sportolója cím. Tudja, hogy a budapesti eseményen a plakáton és a címlapon is az Ön fotója volt?*

Nadia Comăneci (AIPS 75 – sajtóanyag)

Nadia Comăneci: Igen, megkaptam a meghívót, láttam, és örültem neki. Sajnos, nem tudtam elmenni az eseményre, de megtisztelő, hogy a magyar rendezők, az AIPS (Nemzetközi Sportújságíró Szövetség) engem választott.

B. Z.: *Mi az értékesebb, az első történelmi tízes vagy az öt aranyérem?*

N. C.: Én úgy gondolom, hogy mindkettő. Első tízeszt kapni egy olyan sportban, ahol óriási orosz, cseh, magyar elődök voltak, egy nagy teljesítmény, mert az első, az első és történelmi. Éppen annyi munka van benne, mint az aranyérmekben. És ez az egyetlen rekord, amelyet soha nem lehet megdönteni.

B. Z.: *Azt szokták mondani, hogy a ló lovas nélkül is ló, ám a lovas ló nélkül nem lovas. Az Ön sikereihez milyen arányban járult hozzá Károlyi Béla edző?*

N. C.: Jelenleg is nagyon jó a kapcsolatunk. Ő Houstonban él és dolgozik, és még mindig megjelenik a különböző torna-show-kon. Most, amikor találkozunk, már mint két edző, két felnőtt ember ülünk le és beszélgetünk. Neki nagyon fontos szerepe volt az életében. Nyugodtan mondhatom, hogy az eredményeimnél az arány 50-50%-os volt. Ha ő nincs mellettem, biztos nem lettem volna én, és nem lettek volna az ismert eredmények, és fordítva is igaz. A sikerötvozet nagyon szerencsés volt és a legjobb időben történt.

B. Z.: *Körülöttünk most nem a nyári, hanem a téli olimpiára készülö (a beszélgetés a 2002-es Salt Lake City-i olimpia előtt készült) román olimpiai csapat van. A román sport a nyári játékokon több mint 100 érmet nyert, a télin csupán egy bronz árválkodik.*

N. C.: Az az igazság, hogy a feltételek sem ideálisak, ugyanakkor nálunk a foci szinte mindent visz. Más sport ritkán van címlapon. Ha egy Nástase a világ legjobbja volt, nagyon sok gyerek elkezdett teniszezni, Montreal után pedig sok lány tornászni.

B. Z.: *Naganóban Tófalvi Éva érte el a legjobb eredményt, 11. lett alig 18 évesen. Szorít majd neki?*

N. C.: Ismerem Éva teljesítményét és nagyra értékelem. Nálunk világversenyen a tornában egy szeren maximum 20-30 versenyzö indult, sílövésben száznál is többen indulnak, és egy országból többen is, így nagyon nehéz a top 10-be is bekerülni. Ezért értékes Éva 11. helye.

Csíki Tv – Sportszerda, 2001. december 25.

Interjú Károlyi Béla mesteredzővel – Nadia Comăneeci és Szabó Katalin felfedezőjével, edzőjével

Becze Zoltán: *Az első, akivel kezdődött a sporttörténelem-írás, az Nadia Comăneeci volt. Egy kép, amely 1967-ben bejárta a világsajtót: egy copfos hétéves lány tornászik a gerendán az edző figyelme alatt. Már akkor látszott az isteni szikrának nevezett tehetség ebben a lányban?*

Károlyi Béla: Kicsi korától látszott, hogy egy tehetséges gyerek. Ám abban az időben senki sem mondta volna meg, hogy milyen eredményeket fog elérni az olimpián, és hangsúlyozom főleg az olimpián.

B. Z.: *Nagyon sokan önt a magyar úszópápához hasonlítják, aki a bedölt falú úszómedence lavornyi vízében olimpiai bajnokokat nevelt. Milyenek voltak a körülmények a moldvai városban, Oneşti-en?*

K. B.: Meg fog lepődni a válaszon: jók. Persze ahhoz képest, amit azelőtt a Zsil-völgyi bányászvárosban, Vulcanon tapasztaltunk. Még egyszer mondom: összehasonlíthatatlanul jobbak voltak. Egy új város volt, sok pénz bejött, hogy segítse a város fejlődését kulturális és sport szempontból is. Megépült az első igazi torna-sportcsarnok, és megalakult az első sportiskola, amelyik ritkaságnak számított az akkori Európában. Ezzel a nagy lendülettel mi is szárnyakat kaptunk, továbbmentünk azzal a munkával, amelyet már azelőtt nyolc évvel megkezdtünk a Zsil-völgyében.

B. Z.: *Az olimpia előtt, őszintén, hány aranyéremre számított?*

K. B.: Hát számítottam aranyéremre, de hogy olyan jól ki fog jönni, arra nem gondoltam. Őszintén megmondom, hogy az oroszok annyira erősek voltak akkoriban, a kelet-németeknek is kemény csapatuk volt, hogy közel járt az örültséghez kimondani, hogy arannyal jövünk haza. De én számítottam, mert már 1975-ben az Európa-bajnokságról Nadia egy ragyogó teljesítménnyel négy aranyat hazahozott, de azért azt gondoltam, hogy az olimpia az valahogy más, ez nem Eb, ez keményebb dió. Volt egy pár stratégiai elem, ami megerősítette Nadia elsőségét.

B. Z.: *Hogyan élte át azt a sporttörténeti pillanatot, mikor a montreali sportaréna eredményjelző tábláján megjelent az első 10-es jegy?*

K. B.: Az első tízes, az hihetetlen volt. A gyakorlat jó volt. Nekünk egy sokat ismert megszokott gyakorlat volt, de a közönség tombolt. És a nagy tombolás közepette egyszer megjelenik egy nagy egyes. Na – mondtam magamban, ez mi lehet? – egy egyes, egy pont és utána zéró. Nem tudtam, hogy mi: a sorszám, a legjobb gyakorlatot jelenti, a legjobb jegy, vagy mi lehet? – mert tízes nem volt addig az olimpiák történetében. És akkor a hangosbmondó bement: „Hölgyeim és uraim, ez az olimpiai játékok történetének első tízes osztályzata tornasportban.”

Hát egy nagy meglepetés volt, egy kellemes meglepetés.

B. Z.: *A nagy világversenyek díjkiosztásánál a kamerák szinte csak a sportolóra fókuszálnak, látjuk a zászlót, hallhatjuk a himnusz, ritka pillanat, amikor az aranykóvác edző rövid vágóképben megjelenik. Nadia, Szabó Kati, Mary-Lou Retton sikereiben hány százalék az edző és hány a versenyző munkája?*

K. B.: Az eredmény mindig a közös munka eredménye, egy szorosan összekapcsolódott munka. Az én véleményem szerint a nagy egészet a sportoló és edző 50-50%-ban teszi hozzá.

A dobogóra csak a sportoló állhat fel. S bár az edző a dobogó mellett áll, én mindig úgy éreztem, hogy amikor ők a dobogón álltak, az én szívem is örvendett, velük együtt örvendtem az eredményeknek.

B. Z.: *Sorrendben a második tanítványa, aki ugyancsak a Hall of fame, a sportlegendák tagja, az a székelyföldi Szabó Katalin. Igaz, hogy pályafutását csak 1981-ig egyengette, de döntően hozzájárult a négy ötkarikás aranyhoz.*

K. B.: Hát ez egy hosszú sztori. Kati nagyon kemény gyerek volt. Megvolt benne az a vasakarát, amivel odakerülhetett már pályafutása elején, hogy megbecsülték, mint kimagasló tehetséget. A kezdés után az Európa-bajnokságban hozott egy ki-robbanó formát, mindenki meglepetésére a kis Kati söpört. Hát így kezdődött az ő nemzetközi pályafutása, és így fejlődött tovább, hogy sokszoros világ- és olimpiai bajnok legyen. Számomra pedig óriási elégtétel, hogy az 1984-es olimpia mindenik tornász-aranyában az én munkám is benne volt.

Digital 3Tv, Csíki Tv – Sportszerda, 1998. április – részlet

Puskás 70

1997. április másodikán rendezték a legismertebb magyar, Puskás Ferenc tiszteletére a 70 éves születésnap rendezvényt. Az eseménysorozatra – nemzetközi sajtótájékoztató, magyar–ausztrál mérkőzés és az esti díszfogadás a Kongresszusi Központban – meghívót kapott a Sportszerda stábjá is. Ott készültek az alábbi interjúk.

PUSKÁS FERENC *labdarúgó*

Olimpiai bajnok: 1952

Világbajnoki ezüstérmes: 1954

Az év futballistája (FIFA-rangsor) I. hely: 1953

Aranylabda II. hely: 1960

Az évszázad gólkirálya: 533 mérkőzés 511 gól: 1946–1966

Az évszázad sportolója: 1999

Az évszázad legjobb 10 játékosa top ten FIFA-tag: 2000

*A világ legjobb támadó párosa:
Puskás–Di Stefano (Puskás 70 – sajtóanyag)*

Becze Zoltán: *Nagyváradon játszott a élete első bajnoki meccsét, akkor még útlevel nélkül lehetett menni Váradra. Hogyan emlékszik vissza élete első bajnokijára?*

Puskás Ferenc: *Igen, akkor nem kellett oda útlevel. Be rég volt. 15-16 éves voltam, az első meccsen kikaptunk 3–0-ra, tőlünk kiállítottak egy játékost is.*

B. Z.: *Mielőtt felültek a buszra, azt mondta az édesanyja: „Látod, én nem akartam, hogy labdarúgó légy, de most az egyszer apádnak volt igaza.”*

Puskás: *Én már akkor nem hallgattam senkire. 15-16 évesen már nem lehetett hallgatni a mamára vagy a papára. Apám volt a csapat elnöke és az edzője. Arra még emlékszem, hogy ő nem jött Váradra. Ott voltunk, akkor szép volt a pálya. Nemrég voltam ott kinn, de nagyon csúnyának láttam, akkor nagyon szép volt.*

B. Z.: Ön számára mi volt a nagyobb teljesítmény: a Wembley-i 6–3 vagy a négy pazar gól az 1960-as BEK-döntőn?

Puskás: Minden meccsre készülni kell, akár egy vb- vagy BEK-döntőre. Tulajdonképpen mindegy. Az a lényeg, hogy a labda bejusson a hálóba, akkor nincs vita.

B. Z.: Volt, amikor bejutott a hálóba, ám Mr. Ling – az 1954-es vb-döntő játékvezetője – másképpen látta?

Puskás: Rég volt. Tudom, hogy létezik egy amatőr felvétel, ami bizonyítja, hogy nem volt les. Ám sajnós, a végén a kupát a németek nyerték.

Ilyen az élet. Ez mindannyiunk számára egy örök bánat, egy gyógyulatlan seb.

B. Z.: Mikor lesz újabb Puskása a magyar labdarúgásnak?

Puskás: Azt nem tudom. Van egy lányom és két unokám, ők is lányok. Nem valószínű, hogy ők ehhez hozzákerülnek, de majd valahogy sikerül.

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

Puskás autogramot ad a szerzőnek (telefotó)

ALFREDO DI STEFANO

labdarúgó

Kétszeres aranylabdás: 1957, 1959

Ötszörös BEK-győztes: 1955–1960

Világkupa-győztes: 1960

„Amikor 1950 és '52 között Kolumbiában játszottam, a Santa Marte együttesben futballozott egy Zsengellér nevű játékos, akitől többször hallottam a magyar fenoménről, Puskás Ferencről. Puskást, magát nem ismertem. Később az 1954-es vb-filmén láttam, hogy milyen klasszis játékos, született gólvágó, fantasztikus csatár. Ugyanakkor labdarúgóként szokatlanul hosszú pályafutása volt. Tizenöt éves korától harmincévesig csillogtatta kivételes tudását.

Öcsi egy nagyon kedves ember, és nem csak velünk, játékostársakkal, hanem minden magyarral, aki megkereste őt problémáival. És mindenkin segített.

Hogy milyen volt a Realban? A földkerekség legpontosabban lövő gólszákja volt. A passzainak szeme volt, olyan mértani pontos passzokat adott, hogy hihetetlen. Ugyanakkor az akkori kor csatáraival ellentétben kivette részét a középpályások munkájából is.

Az ötvenes-hatvanas évek Realja egy rendkívüli gyors csapat volt. Főleg ezzel leptük meg az ellenfeleinket. Ebbe a gyors játékba jól beillett Puskás, nagyszerű technikájával, gólszerző képességével járult hozzá a csapat teljesítményéhez, sikorsorozatunkhoz. Egy futballcsapat viszont nem Gentóból, Puskásból, Di Stefanóból, tehát nem három-négy játékosból, hanem tizenegy játékosból állt és áll. A jó munkamegosztás a siker titka. Nagy barátság jellemezte azt a csapatot mind a pályán, mind a pályán kívül is. Gentó volt a gyorsaság, Alfredo volt az ész, „Pancho” Puskás a ballábas ágyú, Del Sol a technika, Canaria a passzmester, és

mindezek ötvözte a hatszoros BEK-győztes Real Madrid.

Puskásban annyira bízunk, hogy ha gólhelyzetbe került, bal lábán táncolt a labda, akkor mi a többi négy csatár reflexszerűen megfordultunk a kezdő kör felé. Csak annyit kérdeztünk, melyik sarokba rúgta a labdát?

Talán ez a legtöbb, amit barátként, játékostársként elmondhatok róla.”

Di Stefano és az öt BEK-serleg (Puskás 70 – sajtóanyag)

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

FRANCISCO GENTÓ

labdarúgó

Hatszoros BEK-győztes: 1955–1960, 1965–1966

Interkontinentális kupa-győztes: 1960

43-szoros spanyol válogatott

„Sajnos, nekem nem adatott meg, hogy fiatal korában megismerjem Panchót (így becézték Puskás Öcsit Spanyolországban), pedig mindenképpen érdemes lett volna. A legendáját, azt ismertem. Az első alkalom, amikor vele találkozhattam az volt, amikor a Real Madridhoz került. Akkoriban egy kissé el volt hívva, és az akkori vezetőedző azt mondta: »Ha ő játszhat, akkor én is beállok a Realba.« Ám Puskás a fölös kilókat hamar ledolgozta, és bekerült a nagy Real csapatába. Végül is egy vérbeli profi lett. És már az első perctől megcsillogtatta kivételes technikáját, egyedi lövő-technikáját. Sok nagy meccsen játszottunk együtt. Önzetlen volt. Én biztos lehettem, hogy bármikor adok neki a középpályán egy passzt, azt visszakapom tőle. Biztos, hogy az idős magyarok emlékeznek Öcsire, tudására, góljaira, a fiataloknak meg legenda.”

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

Gentó és a hat BEK-serleg (Puskás 70 – sajtóanyag)

FRITZ WALTER

labdarúgó

Világbajnok – 1954

B. Z.: *Mi volt a csodaszer, amellyel megverték az addig verhetetlen magyar gárdát?*

Fritz Walter: Mikor 8–3-ra nyertek a magyarok ellenünk, Puskás lesérült. A csoportban ez történt, ám mi számítottunk arra, hogy a döntőben fog játszani. A döntőre Puskás teljesen felépült. Mi ismertük a magyarok taktikáját, hisz láttuk a 6–3-as Wembley-i leckét, ahol úgy nyertek a magyarok, hogy Hidegkuti visszavont ékként játszott. Hátról indított, onnan irányította a játékot, és ez akkor nagy újdonságnak számított. Mi erre taktikailag felkészültünk. Az Engel fogta Hidegkutit, Liberich pedig Puskást. Ez volt a taktikánk egy része, Hidegkutit nem hagytuk annyira szabadon, mint a Wembley-ben az angolok.

Puskás és Fritz Walter kézfogása az 1954-es vb-döntő után (Fr. Walter tulajdona.)

B. Z.: *Van igazságalapja annak a legendának, hogy az akkor még ismeretlen Adidas-cipők is szerepet játszottak a győzelemben?*

F. W.: Herbergernek (a német szövetségi kapitány az 1954-es vb-n) az volt az egyik kedvenc mondása, hogy a mérkőzés nemcsak a zöld gyepen dől el, hanem az öltözőben is. És ez így is történt. Mérkőzés előtt kimentünk a pályára. Herbergeren egy esőkabát volt, én tréningben voltam. Felmértük, milyen a gyep. Láttuk, hogy csúszós. A szünetben Adi Dasler (az Adidas cég tulajdonosa) valóban kicserélte a stoplikot, ami egyáltalán nem volt könnyű munka, mert nem csavaros, hanem faékes illesztés volt. Így ezekkel játszottuk le a második féldőt, és végül nyertünk.

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

BUZÁNSZKY JENŐ

labdarúgó

Olimpiai bajnok: 1952

Világ bajnoki ezüstérmes: 1954

Becze Zoltán: *Sok anekdotát hallhattunk Puskás Ferencről. Én Öntől, az Aranycsapat egyetlen vidéki játékosától, egy igazi eredeti Puskás-sztorit kérnék.*

Buzánszky Jenő: Hát, amikor így direktben rákérdeznek, nem olyan könnyű előhúzni. Dorogon játszottam én. A Puskások a nagy Honvéddal jöttek Dorogra. Nekem egy héttel azelőtt megrúgták a sípcsontomat. Gyulladásban volt, Laticellel körbeborogatva. A mérkőzés előtt az Öcsi átjött. Kérdezte, hogy mi van. Mondta, ha megrúgnak, két hét múlva nem tudsz a válogatottal jönni. Én azt válaszoltam, hogy nekem ez a meccs nagyon fontos, és játszani fogok. Az Öcsi odahívta a Honvéd játékosait és kijelentette: „Gyerekek, aki a Jenőt megrúgja, azt én rúgom meg úgy, hogy leröpül a pályáról.”

Hát, mi ilyen barátságban voltunk abban az időben, és hogy „honoráljuk” Öcsi kedvességét, 2–1-re megvertük a nagy Honvédot.

Mi ilyenek voltunk csapaton belül. Vigyáztunk egymásra azért, hogy a válogatottban az a megszokott csapat együtt tudjon lenni.

B. Z.: *Amikor a Real Madridhoz távozott, sokan támadták. Mint katonatisztet, el is ítélte a Kádár-rezsim.*

B. J.: Én mindig szerettem az Öcsit. Szeretem ma is. Amikor eltávozott 1956-ban, akkor sem engedtem bántani, mert tudom, hogy neki milyen nagy igazi magyar szíve volt. Tudom, hogy nem csak a magyarországi magyaroknak, hanem a világ magyarságának abban a nehéz korszakban örömet tudtunk szerezni. És ha csak ennyit tudtunk

Az Aranycsapat

elérni, már akkor is megérte futballozni, és a sikerek, azok ugye jöttek. Mind nagyobb és nagyobb volt a szurkolótábor. Hallottuk, hogy Erdély egyes részein titokban hallgatták a közvetítéseket.

B. Z.: *Mondok önnek három világhklasszist: Maradona, Pelé, Puskás. Ha sorba kellene rakja, hogy lenne az ön sorrendje?*

B. J.: A Puskás ugye az ábécé sorrendben a leghátul van. Én megfordítom, és előre teszem az Öcsit, mert nálam Ő a labdarúgás száz százaléka magyar és nemzetközi viszonylatban is. Láttam a Pelét és a Maradonát is játszani. Puskás egy más típusú játékos, más egyéniség volt. Persze, egy minimális különbséget lehet tenni. Ma a statisztikák azt mondják, hogy a legtöbb gólt szerezte, így itt is föléje került a Pelének, mert a brazil nem rúgott annyit. Én maradok a Puskásnál, egy kicsit az ember látott a világban, és nekem ő a legnagyobb.

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

GROSICS GYULA labdarúgó

Olimpiai bajnok: 1952

Világ bajnoki ezüstérmes: 1954

Becze Zoltán: *Hogyan látta az aranycsapat kapujából Puskás Öcsit?*

Grosics Gyula: Kettős élményem van az Öcsivel kapcsolatban. Számtalanszor játszottunk együtt, mind a Budapesti Honvédban, mind a válogatottban, és egypárszor ellene. Nem tudom eldönteni, hogy melyik volt a nagyobb élmény, vele együtt vagy ellene játszani. A sors egyetlen egyszer megadta nekem azt a lehetőséget, hogy a Budai, Kocsis, Tichy, Puskás, Czibor csatársor ellen védhettem egy Tatabánya–Honvéd

Az 1952-ben olimpiai bajnokságot nyert labdarúgó válogatott - ez volt az Aranycsapat

A világbajnoki élt magyarok ebben a csapatban élte meg hovatartozását!

1952. máj. 9.

Az Aranycsapat. Grosics ajándéka a szerzőnek.

A világban élő magyarság ebben a csapatban élte meg hovatartozását! Aláírás: Grosics Gyula

mérkőzésen, és 1–0-ra nyertünk. Azt az egy gólt is a második percben rúgtuk, és utána alig-alig mentünk át a félpályán.

Az egész világ labdarúgását és az abban szereplő nagyszerű játékosokat teljesen egyéni módon kategóriákba sorolom. Az első kategória nálam az álomcsoport, amely minden más csoportot maga mögött hagy, és amely csoportban Puskás is helyet kap. De szerintem a magyar labdarúgásnak volt még egy másik nagyszerű játékosa, a Bozsik, aki szerintem szintén ebbe a csoportba tartozik, ahol Pelé, Beckenbauer, Maradona, Didi és még egy páran vannak. Hát őket nem lehet utolérni. Puskás itt is csapatkapitány lehetne.

B. Z.: *Mikor lesz a magyar válogatottnak olyan kapusa, aki egy Wembley háromgólos győzelem után cigánykereket vet?*

G. Gy.: Hát, azóta sem fordult elő ilyen szituáció, de egy jó darabig még várhatunk egy ilyen csapatra, hiszen nagyon ritka egy ország labdarúgásának történetében, hogy egyugyanazon időben négy-öt világklasszis születik és képviseli a nemzeti színeket. Hát az az időszak, amit a szakma, a sajtó az Aranycsapat időszakának tart, és a világ labdarúgásának történetébe így vonult be, az rendelkezett jó néhány világklasszis labdarúgóval, és Puskás vezérletével négy és fél évig veretlenek voltunk. Sajnos, az első vereség pont a legfontosabb mérkőzésen jött, a németek elleni berni döntőn, és az meghatározta további sorsunkat.

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

KÁRPÁTI GYÖRGY DR. *vízilabdázó*

Háromszoros olimpiai bajnok: 1952, 1956, 1964

Háromszoros Európa-bajnok: 1954, 1958, 1962

Becze Zoltán: *Miért van az, hogy mind a futballpályák, mind a vízilabdapályák Puskása, nem magasságáról, hanem egyedi játéktudásáról és szinte utolérhetetlen humorérzékéről volt híres?*

Kárpáti György: Hát köszönöm, hogy a póló Puskásának nevezett. A kérdésére válaszolva, hát nálunk, a vízipólóban a kis embereknek, hogy épen megérjék a pályafutásuk végét, kellett egy kis fifikával rendelkezniük, ami együtt jár a humorérzékkel. Hát mi mindig megpróbáltuk az életnek a humoros oldalát megfogni, és úgy élni. És így volt jó.

B. Z.: *Puskás, Pelé vagy Maradona. Ki volt a legnagyobb?*

K. Gy.: Az az érzésem, hogy minden sportágnak megvoltak, megvannak a világlklasszisai, a nagyjai. Tartson elfogultnak, szerintem Puskás volt a legnagyobb. És talán pluszban az is Öcsi mellett szól, hogyha a világ bármelyik tájára elmegy az ember, ha azt mondják Magyarország, azt mondják Puskás. Hát ez a nagydolog. De talán azt is mondhatnám, hogy majdnem holtversenyben egy orrhosszal győz Puskás.

B. Z.: *A FIFA nemrég közölte a 20. századi világ top 10 góllövő listáját, ahol a válogatásban szerzett és az élvonalbeli találatokat vették figyelembe, és ha nem volt meglepő Puskás első helye 511 találattal, az azért meglepő volt, hogy a képzeletbeli dobogó második és harmadik fokán is magyar labdarúgó található: Schlosszer és Zsengellér személyében. Gólra termelt a magyar?*

K. Gy.: Hát ők nagyon nagy játékosok voltak, és akkor a magyar labdarúgás nagy volt. Ezt a listát statisztikusok állították össze, és biztos van alapja. Jó ránézni erre a listára, és nagyon büszkék vagyunk rájuk.

B. Z.: *Olvastam a könyveit, és leírja, hogy 1952-ben alig jöttek ki a vízből a győztes olimpiai döntő után, máris rohantak a Rasunda stadionba Puskáséknak szurkolni. Hogy látja? Ez most is így van?*

K. Gy.: Igen, ez megmaradt. Akkor talán egy ilyen gyermekes lelkesedéssel, nagyobb tüzzel, de ez a mai napig megmaradt. Drukkolnak egymásnak, tényleg átmennek egymás versenyeire. Jó magyarnak lenni az olimpiákon.

Csíki Tv – Sportszerda, 1997. április 16.

RENÉ FASEL,
a Nemzetközi Jégkorong Szövetség, az IIHF elnöke

Becze Zoltán: 1997-ben két nemzetközi ifjúsági turnét is rendeztek Csíkszeredában (ifi Eb C-divízió U18, ifi vb C-divízió U20). Sajtótájékoztatón megtudhattuk, hogy a két eseményre a Nemzetközi Szövetség 150 000 svájci frankkal, a szponzorok eseményként mintegy 15 000 dollárral, a Román Sportminisztérium ötvenmillió lejjel járult hozzá a szervezéshez. Már hat éve kérjük a Román Jégkorong Szövetség vezetőit, hogy számoljanak el a közvéleménynek az összegekről. Ez a mai napig nem történt meg. Vajon miért?

René Fasel – IIHF-elnök: Nos, mi nem kaptunk semmilyen ilyen irányú átiratot. Ugyanakkor, ha bármi történt volna, azt jelentette volna a rendezvény IIHF felügyelője (Roman Neumayer technikai igazgató). Én nem emlékszem, hogy ilyen jellegű átiratot kaptam volna.

B. Z.: Elnök úr, négy nyelven próbáltuk felvenni a kapcsolatot az Önök sajtóreferensével, szóvivőjével. A német nyelvre érkezett egy rövid válasz, amelyben az állt, hogy bármilyen kérdésben vegyük fel a kapcsolatot Eduard Pană úrral, a RJSZ főtíkárával, vagyis azzal a személlyel, akitől az elszámolást várjuk.

René Fasel IIHF-elnök (A szerző felvétele.)

R. F.: Ez így van. A Nemzetközi Szövetség a főtitkárokon keresztül tartja a kapcsolatot a nemzeti szövetségekkel. A főtitkár képviseli az adott ország jégkorongsportját és tudtom szerint mi nem kaptunk panaszt Pană úrra. Sőt, nagyon jó viszonyt ápolunk.

B. Z.: *A Nemzetközi Jégkorong Szövetség évi támogatásának csak egy része érkezik a Román Jégkorong Szövetség számlájára, a támogatás jelentős része a Román Jégkorongért Alapítványhoz kerül, amelynek vezetősége szinte teljesen azonos a román szakszövetségével, vagyis ők döntenek a pénz útjáról. Helyes ez?*

R. F.: Amennyiben az átutalt összegeket a jégkorong fejlesztésére folyósítják, akkor nem látok semmilyen problémát. A lényeg, hogy a pénzt hokiügyben használják fel. Higgye el fiatalember, a keleti zónából több ország is el kell számoljon, és kijelenthetem, hogy a romániai elszámolásokkal soha nem volt gond.

B. Z.: *Örvendek, hogy nincs gond, elnök úr. De váltunk témát. A határok megnyitásával több orosz, ukrán jégkorongozó erősíti például a román vagy magyar bajnokságot. Vannak, akik simán válogatottak lehetnének ezekben az országokban. Ám egy régi törvény szerint, ha bármilyen szinten játszottak már egy korosztályos válogatottban, többet nem lehetnek más ország válogatottjában. Nem lehetnek kivételek olyan sportolók, akik teszem azt 5–7 évet is lehúztak egy másik ország bajnokságában?*

R. F.: Dolgozunk ezen a problémán, már van olyan javaslat, amely szerint, ha valaki csak ifjúsági válogatott volt, és legalább négy évet játszott egy másik ország bajnokságában, amennyiben megszerzi az adott ország állampolgárságát, akkor az adott ország válogatottjában is szerepelhet.

Csíki Tv – Sportszerda, 2003. április 23.

IV.

**CSILLOGÓ JÉGSZILÁNKOK.
ADALÉKOK A CSÍKI HOKI TÖRTÉNETÉHEZ**

Az indulásról Löffler Auréllal

Nem áll szándékomban egy újabb csíki hokitörténetet írni. E témában jelentek meg könyvek 1979-ben, 2000-ben és 2004-ben is. Tele hibákkal, tárgyi tévedésekkel. Az én hokitörténetemet a kor nagy játékosai, szemtanúi tévékamera előtt mesélték el. Ám tanulva két évtized hibáiból, az elmondottakat minden esetben összevetem a kor sportkrónikáival. Ugyanakkor mint szemtanú (előbb szurkoló 1968–1990 között, majd sportújságíró 1990-től napjainkig) kitérek az utóbbi két évtized általam is átélt, szemtanúként megélt, és filmrészletekkel bizonyítható fontosabb epizódjaira.

Ki más mesélhetne a kezdetekről, az első lépésekről, a húszas évek téli csíki csodájáról mint az utolsó élő alapító, Löffler Aurél, akit egri otthonában kerestem fel 2007 áprilisában.

– Csíkszeredában Trianon után szinte semmilyen társasági élet nem volt – mesélte a hokilegenda – egyetlen kivétel talán a mozi. Itt minden héten egy-egy filmet vetítettek, és előtte egy híradót. Az egyik híradóban láttuk, hogy ott hokiznak. Láttuk, hogy valakik egy bottal, korcsolyáznak, jönnek-mennek, lökik fel egymást. Többször megnéztük egy páran Vákárékkal, Dóczyval, és a látottak alapján született meg az ötlet, hogy csináljunk mi is egy hokicsapatot. Tudniillik addig sportélet Csíkban nem nagyon volt. Volt némi korcsolya, valami gyenge focizás, de más semmi. Az első közös

Az első csíki hokicsapat

*A csíki jégkorong alapítói – Vákár Lajos, Czáka István, Bedő Ákos – az 50 éves évfordulón
(A szerző tulajdona, készítette Becze Antal 1979-ben.)*

gyakorlatok után bejelentkeztünk a román szövetséghez, hogy itt vagyunk, hokizunk. Az akkori román szövetségnek három tagja volt. Egy bukaresti csapat, a kolozsvári egyetemisták és az inkább ukránokból álló Cernăuți. A csapat tagjai mintegy keresztmetszete volt a városnak. Az akkori kisvárosokra jellemzően főrangú ember nem volt a városban. A módosabbak az iparosok, a kereskedők voltak. A csapatunk összetétele a következő volt: Miklós Béla kereskedősegéd volt, Schmidt Béla sofőrködött, majd később taxi tulajdonos lett, Bedő Ákos egy szíjgyártó fia, aki a negyedik gimnáziumban (a mostani tizenkettedik osztálynak felel meg) abbahagyta a tudományokat, és beállt dolgozni segédként az édesapja műhelyébe. Ott volt Vákár Laji, egy nagyon tehetséges, értelmes okos férfi. Talán ő volt közülünk a legmódosabb. És végül ott voltam én, aki már akkor egyetemi hallgató voltam. Így az akkori csíki társadalom több reprezentánsaként éltünk együtt és – bár abban a korban lehet, hogy furcsa volt – semmilyen megkülönböztetést nem tettünk.

Az edzéseink, a felkészülésünk szinte teljesen jelentéktelen volt. Azt sem tudtuk, hogy mit kell csinálni. A korcsolyázás viszonylag jól ment, mert a korcsolyázás volt az a ritka társadalmi esemény, ahol – nem sporttolási szinten – mindenféle rendű, rangú szeredai kategória részt vett. Ez a szezontól, az időjárástól függően körülbelül három-négy hónapig tartott.

Az első bejelentkezésünk után viszonylag hamar meghívtak a bukarestiek Szinajára.

Semmiféle felszerelésünk a világon nem volt, kivéve a korcsolyát. Úgy emlékszem, hogy egyedül Vákárnak volt két hokiütője. Szinaja felé Brassóban, egy sportboltban vettünk magunknak rendes botot. A felszerelésünk pedig abból állt, hogy a télen vegetáló focicsapattól elkértük a harisnyákat és a lábszárvédőket. Ezzel érkeztünk meg Szinajára.

Az első meccs az úgy kezdődött, és ez igen érdekes volt, hogy nagyjából a szabályzatról annyit tudtunk, hogy egy hokimeccs az három harmados. Amikor jégre léptünk, kezdtük nézegetni, hogyan állnak fel a jégre a többiek, hozzájuk igazodtunk. Az első harmadban azzal okoztunk nagy meglepetést, hogy még gólt sem kaptunk. Egy másik érdekesség az volt, hogy mi sokkal jobban korcsolyáztunk, nem hoki technikában, hanem korcsolyatechnikában voltunk jobbak. Mindig elkerültük az ellenfeleket. A második két harmadban aztán elvesztettük a mérkőzést (4–0-ra nyert a bukaresti Telefon Club – szerkesztői megjegyzés.). Ennek már aztán Szeredában nagy híre volt. Fellelkesedtek a népek, hogy ez kérem, egy érdekes dolog, hogy ezek a fiatal emberek semmilyen anyagi támogatás nélkül egyszer csak itt vannak és tudnak valamit. Hát így kezdődött. Ezután jöttek az 1931. január 24. és 25-i mérkőzések. A mi felszerelésünk, pályánk a lehető legprimitívebb volt. A pályán nem volt palánk, csak valami ócska fakerítés. Szerencsénkre, egy módosabb fakereskedő adott annyi deszkát, hogy körberaktuk vele a pályát. Csak húszcentisre sikeredett így is, és azt is meg kellett támasztani kívülről hóval. Így is mikor nekimentünk, nagyokat estünk.

Az itthoni két szereplés nagyon jól sikerült (0–4, és nagy meglepetésre 1–1 – szerk. megj.), a mi kapusunk nagyszerűen védett. A mérkőzés után két héttel Krynicán, Lengyelországban volt hoki-világbajnokság, ahová a mi kapusunkat elvitték tartaléknak. Ugyanakkor Vákár Lajos, aki anyagilag nagyon jól állt, a saját zsebére elutazott a román csapattal együtt Krynicára.

Vákár Lajos, a hokialapító (A szerző tulajdona.)

*Bedő Ákos, az első csapat hátvédje
(A szerző tulajdona.)*

*Löffler Aurél, a 20. évszázad tanúja,
hokialapító százévesen (A szerző tulajdona.)*

Ő mint néző, szakember. Mikor hazajött a vb-ről, akkor kezdett nekünk magyarázni, hogy hogy kell egyáltalán hokizni, milyen az igazi technika. Ám az az évi szezon már rövid volt, és az igazi hokit a következő évben kezdtük el.

75 éve, 1932-ben Budapesten már az első nemzetközi mérkőzésen, az Európában is jegyzett BKE és BBTE társaságában is letették névjegyük a székely fiúk.

– Az első két szezonnak az volt az igazi hozadéka, hogy kezdtünk nevet kapni – mesélte Löffler Aurél. Budapesten akkor igazi székely nosztalgia volt. A Budapestre elszármazott székelyek meghívtak

minket Pestre. Két mérkőzés volt: a BKE-vel a Ligeten (Városliget), a BBTE-vel a Széna téri pályán. A pestiek sokkal jobban szerepeltek, az kétségtelen, hogy jobbak voltak nálunk (eredmények: BKE–Csíkszereda: 6–0 és 8–1, BBTE–Csíkszereda: 6–1). Ennek ellenére mi sok élménnyel és sok hokitanulással tértünk haza.

Otthon pedig a bajnokságra való benevezéssel beindult az igazi hokiélet. A szeredai meccseknek nagy lélektani hatása volt, és nem csak a szeredaiakra, hanem a környező falvakra, a közvetlen környékére is; mindenki odaözönlött meccsre. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy a környező falvakban is a gyerekek karóval, fűzfavesszővel elkezdtek hokizni. A hokibacilus megfertőzte az egész csíki népet. Ugyanakkor egy másik pszichológiai tényező is fontos. Ugye, minden meccsen a szurkolók ordibálnak, kiabálnak. Kérem szépen, Romániában, Csíkszeredán úgy ordítottak a magyarok, ahogy csak tudtak, sajnos, akkor máshol nem ordíthattak. Ez részben olyan nemzeti öntudatot ébresztett, mint a csíksomlyói búcsú.

A csíkszeredaiak első budapesti szerepléséről így számolt be a Nemzeti Sport 1932. február 28-i száma:

BKE–Csíkszereda 6:0 (2–0, 3–0, 1–0)

A csíkiek derekasan küzdöttek, de technikai fogyatékoságaik miatt nem tudtak eredményesek lenni a közepesen játszó BKE ellen. A játékosok lassan fordulnak, bizonytalanul veszik át a korongot, s mire megindulnának, már nyakukon is van az ellenfél. Néhány akciójuk sikerült, de akkor meg pontatlanul lőttek.

A második mérkőzésen még nagyobb arányban győztek a vendéglátók:

BKE–Csíkszereda 8–1 (5–0, 0–1, 3–0)

Az első harmadban a BKE hengerelt, a másodikban Szereda bravúrosan játszott. A BKE a végső harmadban is jobb volt.

A Csíkszereda a következő összeállításban lépett jégre:

Dóczy–Schmidt, Löffler–Miklós, Czáka, Vákár. Cserék: Bíró, Bedő.

Fradi-várás 1940 karácsonyán

A második bécsi döntés új energiát adott a székelyföldi és erdélyi hokicsapatoknak.

1940 karácsonyán nagy nevű vendéget fogadtak a Hargita alján. A Fradi mutatkozott be most már nem nemzetközi találkozón, hanem hazai barátságos mérkőzésen.

A kettős FTC–CSTE-találkozót az eddigi könyvek úgy tálalják (A csíki hoki sikerei a XX. században, 26. oldal), hogy az első mérkőzésen győzött a Fradi, ám a második találkozón – Vákár és Szabó István találatainak köszönhetően – 2–1-re diadalmaskodott a csíki csapat.

Szabó István 1996-ban így nyilatkozott a Csíki Tv Sportszerda adásában a kettős mérkőzésről:

„1940 karácsonyán nagy Fradi-fogadás volt Szeredában. Megváltottam a jegyet, érdeklődésből beléptem az öltözőbe, s erre a csapatkapitány azt mondta: Szabó úr, most kell jönni? Nem is gondoltam, hogy be fognak tenni. Másnap, mivel Schmidt Béla elakadt hófúvásban valahol a Gyimesek felé, így betettek a nagycsapatba. Első nap kikaptunk 1–0-ra, második nap 2–1-re nyertünk. Az egyik gólt én lőttem, a másikat Vákár Laji az én passzomból.”

A csíki közvélemény a fentiek szerint volt informálva hetven éven keresztül. De lássuk, mit ír a fenti kettős találkozóról a Nemzeti Sport 1940. december 27-i száma:

Mindkét napon győzött az FTC jégkorongcsapata Csíkszeredában címmel a következőkről számol be: „Az FTC jégkorongcsapata a karácsonyi ünnepeket Csíkszeredában töltötte. Mindkét nap a csíkszeredai TE-vel játszott.

Mindkét napon győzött az FTC jégkorongcsapata Csíkszeredán

Az FTC jégkorongcsapata a karácsonyi ünnepeket Csíkszeredán töltötte. Mindkét nap a Csíkszeredai TE csapatával játszott. A két mérkőzésről alábbi tudósításunk számol be:

Szerdán:
FTC—CSTE 7:2 (1:0, 4:0, 2:2)
 FTC: Kneisel — Pálfalvi, Sennyei
 — Biró, Tele, Bartos, csere: Háral, Debről.
 CSTE: Spren — Csárfák, Tarsai
 — Miklós I, Vákár, Miklós II.

Az FTC jégkorongcsapata karácsony első napján szerdán délután Csíkszeredán vendégszeredelt és 500 lányl közönség előtt egészen nagy nyávan, kiküzdött hőssé közben, 7:2 arányban győzött a csíkszeredai testület egyesület ellenis ellen. Harmadok: 1:0, 4:0, 2:2. Az FTC játékosai Tele (4), Sennyei (2) és Biró (1) gólokkal győztek Vákár és Csárfák gólokkal.

Csütörtökön:
FTC—CSTE 8:0 (0:0, 1:0, 2:0)
 Az FTC-ben Biró nem játszott az első két mérkőzésen. Most is nagy lendülettel korl az FTC. Az Spren mindent ment. A második harmadban hasonló a helyzet és csak az utolsó percekben liti be Tele a második Bartos. Az utolsó harmadban már nem bírja a CSTE védelme a nagy iramot és Bartos, majd Tele góllal val biztosan nyere az FTC. Az FTC jégkorongcsapata jól játszott. A CSTE-ben Spren válogatot formában védett.

KIJELÖLTÉK A NEMET VERSENYZŐKET A HÁROM VÁROS VERSENYÉRE

Berlinből: Zeller Erich — Kubn Ulrich, Ohrlight Gudrun és Schyabe Edit (500 műkorcsolyázóként, míg Berlin—Műkorcsolyázóként a Rot-Weiss FC csapatának: Bössel Rada Edl, May Helmut, Niernberger Hanna és Juslick Martha képviseli a műkorcsolyázókat, a jégkorongozókat pedig a W.F.V. Műkorcsolyázó ponttorúsróként Kahler mérnököt jelölték ki a nagy versenyre.

Tudósítás a Csíkszereda–FTC-kettős mérkőzésről. Nemzeti Sport, 1940. december 27., 5. oldal

Szerdán: FTC–CSTE 7–2 (1–0, 4–0, 2–2)

FTC: Kneisel–Pálfalvi, Szennyei–Bíró, Tele Simon, Bartos

CSTE: Sprencz–Czirják, Tarsai–Miklós I., Vákár, Miklós II.

Az FTC jégkorongcsapata karácsony első napján, szerdán délután Csíkszeredában vendégszerepelt, és 500 főnyi közönség előtt, erősen havas pályán, állandó hóesésben 7–2-re győzött a csíkszeredai csapat ellen. Az FTC góljait Tele (4), Szennyei (2) és Bíró ütötte, a csíkszeredaiak góljait Vákár és Miklós I. szereztek.

*Szabó István, a negyvenes évek kiválósága
(A szerző tulajdona.)*

Csütörtökön: FTC–CSTE 3–0 (0–0, 1–0, 2–0)

Az FTC-ben Bíró nem játszott. Most is nagy lendülettel kezd az FTC, de Sprencz mindent véd. A második harmadban ugyanaz a helyzet, csak az utolsó percben üti be Tele átadását Bartos. Az utolsó harmadban már nem bírja a CSTE védelme a nagy iramot, és Bartos meg Tele góljával biztosan nyer a FTC. A CSTE-ben Sprencz válogatott formában védett.

Érem nélkül a kis magyar világban

Az 1940–1944-es időszak a csíki jégkorong egyik legvitatottabb periódusa. Egyes, úgymond újságírók a konkrét tényeket tagadva, elhallgatva, e periódusról egy kis hőskort építettek fel írásaikban a kis magyar világi 1940–1944-es hokibajnokságokból.

Az 1979 és 2000-ben (27. oldal) kiadott könyvek szerint a kis magyar világban a székelyföldi csapat az 1941–1942, valamint az 1943–1944-es szezonban bronzérmet szerzett. Mindkétszer a rangos budapesti csapatok, a BKE és BBTE mögött zárva a táblázatot.

Sajnos, a közölt információk hamisak, a kis magyar világban – bár egyszer kéznyújtásnyira volt a bronzéremtől a csíki csapat – mégsem állhatott fel a magyar dobogóra. Ám mielőtt a kor sporttudósításaiból idéznék, nézzünk a székelység számára fontos momentumot. Első ízben Erdély válogatottja vendégszerepelt 1942 januárjában Budapesten. Erdély válogatottja az alábbi kerettel érkezett az akkor közös haza fővárosába: Sprencz, Bíró, Vákár (Csíkszeredai TE), Bíró dr., Antoni, Mészáros (Kolozsvári KE), Incze I., Incze II., Incze III., Kocsis (Marosvásárhely).

A havazások miatt végül is egy mérkőzést játszottak a BKE csapata ellen:

BKE–Erdély 8–2 (4–0, 2–2, 2–0).

„A nehéz havas pályához az erdélyi csapat alkalmazkodott nehezebben. A BKE igen frissen játszott az első harmadban. A második harmadban kiegyenlített játék folyt, sok szép támadást vezettek az erdélyiek.” – írta a Nemzeti Sport tudósítója.

Na de térjünk vissza az 1941–1942-es bajnoksághoz, lássuk, mit ír erről a periódusról a magyarországi szaksajtó. A BKE havilapja, A Jég 1942. márciusi számában az alábbiakat olvashatjuk:

„A Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség az 1941–1942-es évadban első ízben bonyolította le a nagyszabású bajnokságot. Az előmérkőzéseket az ország valamennyi kerületében külön-külön rendezték, majd pedig az erőviszonyokat alapul véve történt a két fővárosi csapat mellé a vidék két legjobb együttesének a kijelölése. A Kolozsvári Korcsolyázó Egylet csapata a keleti I. – erdélyi kerület győzteseként jutott a döntőbe. Viszont a negyedik helyet a szövetség a kitűnő keleti II. – Székelyföld élcsapatának tartotta fenn. A Csíkszeredai TE és a Marosvásárhelyi SE nézett farkasszemet egymással. A Csíkszeredai TE–Marosvásárhelyi SE visszavágó mérkőzése a BKE pályán sportszerű viadal volt, amely jó ideig egyenlő erők küzdelmét mutatta. Először a marosvásárhelyiek szereztek meg a vezetést. A második harmadban egyenlő arányban hullottak a gólok, és a döntést csak a harmadik harmad hozta meg. Végül is a Csíkszeredai TE győzött 5–2 arányban.”¹

A sorsolás után az elődöntőben BKE–Kolozsvári KE és BBTE–Csíkszereda párosítás alakult ki. Az elődöntőben két harmad után a budapesti csapat már 11–0-ra vezetett.

„A befejező harmadban a csíkszeredaiak is ízelítőt adtak felkészültségükből, és ez elég volt ahhoz, hogy a BBTE csatárok megtorpanjanak. A BBTE végül 11–0 (3–0, 8–0, 0–0) arányban győzött.”

diadala sajátnevelésű, új, fiatal együttesét dicséri. A csapat előtt még nyitva áll a fejlődés az európai ékklasszis felé. Sok éves sikeresorozatot várhatunk tőle, ha — a hagyományos BKE sportterénecskéjén halad!

A mérkőzés előtt és a szünetekben Botond Györgyi bajnoknő, Kállay Kristóf bajnok, a Szekrényesy bajnokpár, Kékesy Andrea és Jolán, Saáry Marika, Pajzsa Magda és Molnár—Matusik pár futott bemutatót.

A harmadik helyért folytatott küzdelemben a Kolozsvári KE csapata 2:1 (0:1, 0:0, 1:0, 1:0) arányban győzött 10 (2×5) perces hosszabbítás után a Csíkszeredai TE ellen és ezzel a legjobb vidéki korongcsapatnak bizonyult.

Magyarország 1941—42. évi országos jégkorongbajnokságának végeredménye:

- Bajnok: Budapesti Korcsolyázó Egylet
- Budapesti Budai Torna Egylet
 - Kolozsvári Korcsolyázó Egylet
 - Csíkszeredai Testnevelő Egyesület.

A bajnoki hokicsapat

Páratlan sikere volt

az évadzáró jégünnepélynek

A sporteseményekben theater paréit jelentenek a BKE városligeti jégbirodalmának káprázatos tündérestjei, a nagy gonddal, hozzáértéssel megrendezett, magasszínvonalú, sportteljesítményt és művészi beállítást egyaránt dicsérető műkorcsolyázó bemutatók és jégünnepélyek. Meg van ezeken — épügy, mint a nagy szín-

házi eseményeknek — az állandó törzsközönségük, amely évről-évre egy-két alkalommal feltétlenül igényt tart erre a megszokott kitűnő műsorra. Valóban nem sablonos sportélevezetést jelent a reflektorok fényében csillogó, ragyogó tükörszínű jégfelületen a bajnokok és bajnokjelöltek artistikus szépségű bemutatója.

A Jég című havilap 1942. márciusi száma, 3. oldal

A harmadik helyért folytatott küzdelemben a Kolozsvári KE csapata 2–1-re (0–1, 0–0, 1–0, 1–0) győzött kétszer ötperces hosszabbítás után a csíkszeredai TE ellen, és ezzel a legjobb vidéki csapatnak bizonyult.²

A Jégkorong Szövetségnek az az érdekes újítása 1944 telén, hogy a korongsport népszerűsítése érdekében vidékre tűzte ki az idejégkorongbajnokság országos döntőjét. A bajnokságnak az eredeti terv szerinti Kassán való lebonyolítását a szokatlanul enyhe időjárás lehetetlenné tette. Később a szövetség tanácsa a bajnokságnak Erdélyben – Csíkszeredában való megrendezése mellett döntött.

A csíkszeredai döntőbe öt csapat került: BKE, BBTE, Kassai VSC, Marosvásárhelyi SE, Csíkszeredai TE. A hazaiak a következő kerettel vágtak neki a döntő tornának: Sprencz–Tarsai, Szentes–László, Vákár, Endrei I.; cserék: Szabó, Császár, Schmidt.³

A csíki közönség olyan világsztárokat láthatott mint a kapus Hircsák (Csák), aki az 1938-as vb legjobb hálóőre címet hódította el, vagy Margó dr., aki a legendás Kanada–Magyarország vb-meccs 1–1-es – mai szemmel nézve hihetetlen – döntetlen magyar gólszerzője volt.

Az egyetlen, Csíkszeredában megrendezett magyar bajnoki döntő az alábbi eredményeket hozta:

Magyar bajnoki döntő turné Csíkszeredában: Marosvásárhely–BKE (A szerző tulajdona.)

BBTE–Csíkszereda 1–0 (0–0, 1–0, 0–0)

Kassa–Marosvásárhely 0–0

BKE–Kassa 2–0 (0–0, 1–0, 1–0)

Marosvásárhely–BBTE 3–2 (1–1, 1–1, 1–0)

Csíkszereda–Kassa 2–2 (0–0, 2–1, 0–1)

BKE–Marosvásárhely 1–0 (1–0, 0–0, 0–0)

BBTE–Kassa 0–0

BKE–Csíkszereda 4–2 (2–0, 2–0, 0–2)

„A vasárnap délelőttre kiírt BKE–BBTE-mérkőzés mindkét pontját a BKE javára írják, mert a BBTE a mérkőzéstől visszalépett. A vasárnap délutánra kitűzött és az erős olvadás miatt elmaradt Marosvásárhely–Csíkszereda mérkőzést később, kedvező jégviszonyok mellett játsszák le, és így a második és harmadik hely kérdése csak később dől el.”⁴ – írta 1944 telén a pesti újságíró.

Azóta is minden székely hokis és szurkoló álma, hogy jöjjön el a „kedvező viszony” és a magyar bajnokság kisdöntőjében újra játsszon a két székelyföldi csapat: Csíkszereda és Marosvásárhely.

Jegyzetek:

¹ A Jég című újság, a BKE havilapja. 1942. márciusi száma, 1. oldal

² A Jég – 1942. március, 2. oldal

³ A Jég – 1944. március, 2. oldal

⁴ A Jég – 1944. március, 3. oldal

A BKE csapata Magyarország 1944. évi jégkorongbajnoka

Pontvesztés nélkül szerezte vissza
Csíkszeredán az országos bajnoki címet

A Budapesti Korcsolyázó Egyesület csapatának sportszerű, komoly játékelfogására jellemző, hogy nem kedvetlenedett el az évad eleji rosszabb szereplés után, hanem teraszzerű munkával, nagy lelkesedéssel készült a további küzdelmekre és először kiharcolta Budapest-kerület jégkorong bajnokságát, majd a csíkszeredai országos bajnoki döntőn, teljesen idegen környezetben, szokatlan, göröngyösre fagyott pályán is legjobban magyar együttesnek bizonyult.

Tárgyilagosan megállapíthatjuk tehát, hogy a BKE ma egészen kivételes klasszist képvisel jégkorong sportunkban. A csapat minden egyes tagja nagyüzemi felkészültségről tett tanúbizonyságot.

Nem lenne teljes azonban a csapat dicsőrete, ha nem mutatnánk rá arra, hogy a BKE legénység küzdelemben ellenfeleivel szemben mindig a legpéldaadóbb sportszerű magatartást tanúsította és e sportszerűségüket, szerénységüket a győztes mérkőzések után is mindig megőrizték. Ennek tulajdonítható, hogy minden mérkőzésre elbizakodottság nélkül álltak ki és mérkőzésről-mérkőzésre jobbnál jobb teljesítményt nyújtva, valóban képességük legjavát adhatták.

A BKE fővárosi ősi riválisa, a BTE egyetlen pillanatig sem jelentett veszélyt a BKE számára. Fiaink három győztes mérkőzésen 6 pontot szereztek. Minthogy a BTE a vasárnapi rangadó előtt visszalépett, ennek a mérkőzésnek 2 pontját is a BKE-nek ítélték oda, amit egyébként csapatunk játékkal is feltétlenül megszerzett volna. Így tehát a csíkszeredai

országos döntőn 8 ponttal veretlenül végzett a BKE az első helyen.

A Jégkorong Szövetségnek az az érdekes újítása, hogy a korongsport népszerűsítése érdekében vidékre tüzte ki az idei jégkorongbajnokság országos döntő körmérkőzéseit — már-már azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy az egész torna elmarad. A bajnokságnak az eredeti terv szerinti Kassán való lebonyolítását a szokatlanul enyhe időjárás lehetet-

lenné tette. Később a Szövetség tanácsa a bajnokságnak Erdélyben való megrendezése mellett döntött, de a Csíkszeredára kitűzött mérkőzések is csak elhalasztás után, majd egy napi késedelemmel voltak megtarthatók.

Az 1944. évi országos jégkorongbajnokság döntőire az öt részvetelő jogosult csapat a következők összetételében vonult fel:

BKE: Csák dr.—Ott, Margó dr.—Elek, Tele, Saán, cseréjátékosok: Mórincz, Endrei II., Goczonyi.

Kassai VSC: Ugló—Nepkó, Stempel—Zibriusz, Bartos, Skrzypina, cseréjátékosok: Bartos, Pekár, Hargász.

Marosvásárhelyi SE: Kerekes—Daróczi, Magos—Ince II., Ince I., Ince III., cseréjátékosok: Kocsis, Bíró, Elefánt, Dada.

BTE: Gáti—Páljány, Rendi—Helmecz, Háróli, Szamosi dr., cseréjátékosok: Magyar, Pevessy dr., Barca dr.

Csíkszeredai TE: Sprenco—Tarsai, Szentes—Ladisló, Vádkár, Endrei I., cseréjátékosok: Szabó, Császár, Schmidt.

Teljesen nyílt mérkőzések . . .

Február 10-én kezdődtek Csíkszeredán az 1944. évi jégkorongbajnokság országos döntő küzdelmei. Már az első napon kitűnt, hogy közel egyenrangú és egyenlő képességű ellenfelek állnak szemben egymással és a mérkőzések sorsa teljesen nyílt. Így a BTE — a tavalyi bajnok — csak nagy küzdelemben győzte le a Csíkszeredai TE csapatát.

Az érdeklődés egészen szokatlanul nagy volt; a nézőtérén közel 2000 érdeklődő figyelte a játékot.

BTE—Csíkszeredai TE
1:0 (0:0, 1:0, 0:0)
Góllövő: Háróli.
Játékvezető: Csák dr.

Az első harmad egyenlő erőket küzdelt mutatott. A helyi csapat már a rajt-

nál bebizonyította, hogy kemény dió lesz minden ellenfél számára. A mérkőzés egyetlen gólya a második harmadban esett Háróli lövéséből. A befutó harmadban Csíkszeredának majdnem sikerült kiegyenlítenie, de végül a BTE-nek mégis csak sikerült megmenteni a két bajnoki pontot.

Kassai VSC—Marosvásárhelyi SE
0:0

Játékvezetők: Joway dr., Csák dr.

Az északi kerület győztese számottevő jütközéssel lett tanúsított a Marosvásárhelyi SE ellen. Pedig az erdélyi csapat a következő napon nem kisebb ellenfelet lényegszerűt megadásra, mint a BTE tavalyi bajnokcsapatát. A kassai kemény küzdelemben mégis pontot vettek el a marosvásárhelyiektől.

Biztos győzelemmel kezd a BKE

Sűrített programmal folytatódott február 11-én, pénteken a küzdelmek. Ezen a napon az eredeti programmal szemben nem két, hanem három mérkőzést játszottak. Nem maradt el a meglepetés sem, amelynek a BTE volt a szenvedő hőse. Két-háromszor néző a rendkívül hideg ellenére is kilátogatott a mérkőzésekre.

A tükörsíma jéghez szokott fővárosi csapatok a göröngyösre fagyott jégpályán az alkalommal is hátrányos helyzetben voltak.

A BKE e napon mutatkozott be először a csíkszeredai bajnoki tornán a jól felkészült Kassai VSC ellen és megérdemelt, biztos győzelmet aratott az északi kerület bajnoka felett.

BKE—Kassai VSC
2:0 (0:0, 1:0, 1:0)

Góllövők: Margó dr., Elek.
Játékvezetők: Szponcs, Holmeccs.

Az első harmad élénk mezőnyjátékkal telt el. A gólok még váratlak magukra. A második harmadban a BKE már fölényt harcolt ki és azt sikerült Margó dr.-nak gólrá is váltani. Ettől kezdve továbbra is dilandó fölényben játszott csapatunk, de a kassai védelem még a legbiztosabb gólbélyeztetket is Gyöcs Játékkal hárította el.

Marosvásárhelyi SE—BBTE
3:2 (1:1, 1:1, 1:0)

Játékvető: Csák dr.
Góllövők: Iacse II. (3), illetve Pálfaty és Hórai.
A mérkőzés élvezetes, szép küzdelem hozott. A marosvásárhelyi csapatra

is felépitett támadásokkal veszélyeztette a budaiak kapuját. A BBTE csak egyéni lövőmozdulatokkal kísérletezett. A budai csapat melegségére szolgál, hogy a csatárcsorból hiányzott Szamosi. Ez azonban nem változtat a marosvásárhelyiek győzelmének értékén.

Csákszeredai TE—Kassai VSC
2:2 (0:0, 2:1, 0:1)

Góllövők: Lócsig és Vádk, illetve Bartos és Stempel.
Játékvezetők: Jeney dr., Csák dr.
Senki sem várta, hogy a kassai csapat a BKE elleni mérkőzésével a lábában egyenértékű ellenfelet legyen a kitűnő csákszeredai együttesnek. A KVSC azonban egy pillanatra sem bizonyult kiemelkedően és fáradt. Mindvégig kemény küzdelem, sőt csatárcsorból a kitűnő Zibrinyi irányítása mellett majdnem sikerült kiharcolni a győzelmet is.

talánul mozogtak. A vidéki együttesek budapesti csapatok bizonyos felkészültségéből és eredményeinek értékéből azonban ez nem von le semmit sem. A vidéki csapatok közül jellemző a nagyzerül Marosvásárhelyi SE van a legjobb formában. Különösen csatárcsora egészen elsőrangú. A három lacze testvér a válogatott csapatban is megállnak a helyüket, amennyiben sportszerűen játékuokról és durvaságukról leszoknának. Kitűnő játékost ismertem meg a kassai Zibrinyiben is. Mindnyájunknak nagy öröme szolgált a vidék jégkorongsportjának fokozatos fejlődése és a vidéki csapatok férfias küzdelme.
— A BKE győzelmét teljesen megérdemeltnek tartom. Mindenképpen részologált a bajnoki címre. Napi két mérkőzést rossz jégen játszani és győzni, egyedülálló a magyar jégkorongsportban.

Már a harmadik napon eldőlt a bajnokság sorsa

A megjelöltek az országos jégkorongbajnokság harmadik napján, február 12-én, szombatn sem maradtak el. A legkezdőbb várt eredményt ismét a BBTE szolgált, mert pontot adott le a Kassai VSC-nek. Így Kassai eddig már három döntetlent ért el.
Sajnos, az időjárás nem kedvezett a mérkőzéseknek. A hőmérséklet 3 fokot mutatott fagypontra (0:0). Az olvadás jégen szinte életveszélyes volt a játékok.

dik harmadban döntő fölényt harcolva ki. Öt-re szaporította a gólok számát. A harmadik harmadban, miközben a BKE továbbra is teljes csapatával a csákszeredai kapu előtt táborozott, Csák dr. egy felzabáló korongra kikorcsolyázott a kisbörűn kívül kézzel nyúlt a koronghoz. Erre a kolozsvári bíró 2 percre kiállította. E váratlan esemény felvillanyosította a Csákszeredai TE-t a Vákár egymástán kétszer is a BKE hálójába lövi a korongot.

BKE—Marosvásárhelyi SE
1:0 (1:0, 0:0, 0:0)

Góllövő: Tele.
Játékvető: Semsey István.
Változatos, erőviszonyú, kemény mérkőzést vívott a két csapat. A mérkőzés sorsa Tele góljával már az első harmadban eldőlt. A BKE volt a többit támadó fél, de csatárainak kapura törését nem kísérte szerencse. A marosvásárhelyi védelem sziklaszilárdnak bizonyult és kemény játékkal minden további BKE-támadást elhárított.

A BKE ezzel a győzelmével már megszerezte a bajnokságot és az eredményes az sem változhatott volna, ha az utolsó mérkőzést elveszt.

Berekenyei nyerte a középiskolási gyorsbajnokságot.

A KISOK február 13-án, délelőtt a BKE városi sportműjégy pályáján rendezte bajnoki gyorskorcsolyázó versenyét. A bajnoki címet Berekenyei Imre szerezte meg. Részletes eredmények a következők:

- Bajnoki versenyek:**
300 m: bajnok Berekenyei Imre Rákóczi ker. 49.2 mp. 2. Hidvégi Márton Rákóczi ker. 53.4 mp. 3. Petik.
1500 m: bajnok Berekenyei 2:57.2 mp. 2. Petik 3:05.7 mp. 3. Hidvégi 3:07.2 mp.
Összetett versenyben: 1. Berekenyei, 2. Hidvégi, 3. Petik.

Egyéb számok:

- I. korosztály. 300 m: 1. Medvei Béla Ev. gimn. 46 mp. 2. Schnitta Károly Ev. gimn. 50.6 mp.
III—IV. korosztály 1000 m: 1. Horváti Ferenc Kemény Zsigmond-gimn. 2:25.2 mp. 2. Farkas Tibor Ev. gimn. 2:49.2 mp.
— Lányok versenyében, II. korosztály. 200 m: 1. Kovács, 2. Horvát, 3. Bokor. III. korosztály. 200 m: 1. Dragotini, 2. Danokai, IV. korosztály. 300 m: 1. Szobal, 2. Perlaki, 3. Leikes.

„Visszatérés” emlékverseny.

A MOKS ez évben február 28—27-én Máramarosszigeten tervezte megrendezni a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr által a visszatérés emlékére alapított vándordíjért folyó műkorcsolyázó versenyt. A kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt a verseny előreláthatólag elmarad.

Szó van arról, hogy fenti időpontban legjobb versenyzőink a Gyergyószentmiklósi SE rendezésében lebonyolításra kerülő sportbáton vesznek részt.

Az országos jégkorongbajnokság táblázata a vasárnapi elmaradt mérkőzések figyelembevétele után a következők:

1.	BKE	3	3	—	—	4:2	6
2—3.	MSE	3	1	1	1	3:3	3
2—3.	BBTE	3	1	1	1	3:3	3
4.	KVSC	4	—	3	1	2:4	3
5.	CSTE	3	—	1	2	4:7	1

A vasárnap délelőtre kiírt BKE—BBTE mérkőzés mindkét pontját is a BKE jövedta írják, mert a BBTE a mérkőzéstől visszalépett. A vasárnap délutánra kitűzött és az erős olvadás miatt elmaradt MSE—CSTE mérkőzést később, kedvezőbb jégviszonyok mellett játszották le és így a második és harmadik hely kérdése csak később dől el.

Jeney Zoltán dr. szövetségi kapitány az országos korongbajnokság küzdelmeiről a következőket mondta:

— A BKE és a BBTE játékosainak teljesen szokatlan volt a csákszeredai göröngyös jégpálya, amelyen a tükörsima jéghez szok-

BKE—Csákszeredai TE
4:2 (2:0, 2:0, 0:2)

Góllövők: Tele (2), Elek, Bada, illetőleg Vákár (2).
Játékvető: Semsey és Décsi.
A BKE győnyűző iskolajátékkal kezdte egymástól lövi a gólokat. A másod-

Egy fenomén az Akarat

Az 1957–1958-as szezon elején feloszlott a bukaresti Voința–Akarat. A szövetkezeti hálózat csapata volt, és a központ szívesen támogatót volna egy ilyen nevet viselő vidéki csapatot. Bodó Józsi bácsi a szabász szakszövetségnek volt a funkcionáriusa. Ő járta ki, hogy Csíkszeredába kerüljön az a csapat, amit még a bukaresti központból is támogattak, hiszen: „Az új szellemű dolgozók – idézet az alapokiratból – nevelése a Párt irányításával a szakszervezetek első számú feladata, így a sportra is nagy figyelmet kell fordítani.”

Az alábbi sorokban az Akarat meghatározó, egykori játékosai nyilatkoznak a csíki csodacsapatról.

„1960-ban hazajöttem – mondta Holló Kázmér –, a városnak volt a kérése, hogy a bajnokságot meg kellene nyerni, ehhez hiányzott egy védő – ez volt a lényeg benne –, haza is jöttem. Megnyertük a bajnokságot, megvolt a városnak az öröme, mindenki várt az állomáson, egy hétig mindenki ünnepelt. Nagyon szerettek. Akkor az Augusztus 23 stadion is tele volt, ha mi játszottunk. Itthon még a jégpályát körbevevő nyárfák is tele voltak emberekkel, fel voltak mászva, mindenki nézte a meccset. Bármilyen hideg volt, mindenki mellettünk volt. És aztán három-négy napig mindig, mindenhol csak a mérkőzést értékelték. 1963-ban sikerült ezt az eredményt megismételni. Elég szoros volt, nagy küzdelem volt az utolsó mérkőzésen. Az 1963-as győzelemben akkor még részt tudtam venni.”

Az Akarat öregfiú csapata 1979-ben (A szerző tulajdona.)

„Sofian volt a kapusunk – mesélte az egyetlen, három olimpiát is megjárt Varga Dezső – egy rádäuți-i kapus, mert nekünk, Szeredának nem volt kapusunk. Elhozta Sprencz Pali bácsi. Megkezdődött a döntő turné. Az első meccsen 1–1 volt a CCA-val. A második mérkőzésen győztünk 2–1-re, de akkor már Tasnádi Gyuri volt a kapunkban. Már az első meccsen látszott, hogy ez a Sofian kezdett a CCA-hoz húzni. Ezt észre vette Pali bácsi, és ott volt a nagy kérdés, hogy kit tegyünk be a kapuba. S bár Gyuri nem volt kapus, felöltöztettük kapusnak, és ő állt a kapuba. Így nyertünk 2–1-re.”

*A csíkszeredai Termés csapata
(A Csíki Székely Múzeum tulajdona.)*

„Bukarestben volt a döntő mérkőzés – emlészvik vissza a csíki hoki nagy rekordere, Takács István –, és azt már műjépgályán játszottuk. Az azóta is ősi ellenfél, az akkori CCA, a mai Steaua volt az ellenfelünk. A mérkőzés utolsó perceiben, 1–1-es döntetlen állásnál Bíró Tóni, aki akkor a hadsereg csapatában játszott, egyedül elfutott egy koronggal, mi már elkönnyeltük, hogy ezt a mérkőzést elveszítettük, de Tóni idegességében a korongot belelötötte a kapusunkba, a kipattanó korongból mi lőttünk gólt, így nyertük meg a bajnokságot.”

A Lendület öregfiú csapata 1979-ben (A szerző tulajdona.)

*Takács István, Szentes Gábor–Bill, Czaka Zoltán
(A szerző felvétele.)*

A bajnoki cím elnyerése után Varga Dezső és Szabó Gyula örökre Bukarestbe távozott.

A bukaresti elvtársak még hagyták az Akaratot három szezont vergődni.

Antal András újságíró a központi sajtó nyilvánosságában a helyi és központi kommunista elvtársak segítségét kérte: „Hasonló feltételek mellett az idén sem várhatnak jobb eredményeket a szurkolók. Nem ártana tehát intézkedni. Mindenekelőtt a szakszövetségtől várjuk el ezt, de jóval többet tehet a Maros-Magyar Autonóm Tartomány Tanácsa is. Nem másért, csupán jégkorongsportunk érdekében.”¹

A válasz drákói volt. A fenti újságcikk megjelenése után pár hétre drasztikus intézkedést foganatosított a fővárosi vezetés. A Kisipari Országos Szövetkezetek Szövetsége 1967 tavaszán egy határozattal megszüntette a Csíkszeredai Akarat jégkorong szakosztályát.

Az Akarat 429 mérkőzést játszott, csak 13-at veszített el, 15-ször volt döntetlen és 401 mérkőzést megnyert.²

Jegyzetek:

¹ Előre – országos napilap, 1967. február 14.

² Kovács Gábor: Huj, huj, hajrá Szereda! 73. oldal

A sikerek útján – 1990–2000

Az 1992–1993-as szezonban elért megszokott második hely belépője volt a nemzetközi szereplésnek, a Sportklub indulhatott volna a Balkán Liga küzdelmein. De kiderült, hogy a kiszállás összege nem volt beépítve a klub költségvetésébe, nem volt pénz. A hokicsapat vezetősége írásbeli kéréssel fordult a városi önkormányzathoz. Azonban a városvezetők nem adtak pénzt a csíki hoki nemzetközi szereplésére. Ám ugyanabban a hónapban kerítettek 40 millió lejt egy helyi lóversenyre. Elkéseredésemben az alábbi cikket írtam a megyei lapban.

Hamis bálványon az erős alapozás sem segít

Tíz napja nemzetközi lóversenynek lehettek tanúi a Hargita lábánál. Fél száz cég komoly anyagi áldozata, lelkes szervezők fáradtságos munkája nyomán nemzetközi szintű pályát varázsoltak e nemes sport művelőinek, kedvelőinek.

Tíz napja köztudott: a Csíkszeredai Sportklub jégkorong szakosztálya anyagi okokból nem indulhat az ezüstérem ráadásán, a nemzetközi megmérettetésen (Balkán Liga). Tíz napja 19 szeredai hokista olimpiai részvételi emlékérmeket vehetett át.

Szép, ugye? Lóversenyre van pénz, jégkorongra pedig nincs. Csíkszeredában.

Egyesek víziójában ugyanis az óriás molekula nagyobb a törpecsillagnál. S mind ez történik a jégkorong székelyföldi fellegvárában. És én itt nem a lovassportot ellenzem. Fantasztikus látvány egy magasított emelvényen átugró ló és lovas egysége, ám lehet, hogy a képletes atommag csíráztatóinak munkája egy több mint hat évtizedes hagyományt fog felrobbantani. Végül is a pénzével mindenki azt csinál, amit akar, de szomorú, hogy milyen hamar elfeledtük a jég illatát, a forró derbik felemelő hangulatát, hogy a gátlástalan és cinikus diktatúra idejében a jégpálya volt az egyetlen hely, ahol 4-5 ezer ember magyarul énekelhette, hogy „ez illik a székely legényre”. Hogy a '76-os és '80-as ötkarikás játékokon a csíki hokisok olimpiaipont-közelbe (7. hely) kerültek.

A városszerte megcsodált, ám egy nagyobb kaliberű versenyen szerény mosolyra készítő tüzes paripákkal nemzetközi eredményt elérni csak álom lehet. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a ló lovas nélkül is ló, ám a lovas ló nélkül nem lovas. És még azt is tapasztaltuk, hogy a nagy elődök nyomdokain ezrek húztak korcsolyát, s ha nem is vitte mindegyik a kék–fehér csíki mezig, de sok egészséges generáció nőtt fel.

Lehet, hogy a feledékenység könyörtelen spongyája mindezt eltörölte. Lehet, hogy nincs, mire emlékezniük. Lehet, hogy a szívük nem csíki ritmusban dobog.

Valakik valahol halálra ítélték e nagyszerű sportot, ám a „bűnöst” nem végzik ki, hagyják elsorvadni a pénztelenség siralomházában. Lóvá tették a csíki hokit.
Szép volt, fiúk!

A Hargita Népe egykori belső munkatársa cikkével válaszolt írásomra: *Több játékos, mint néző* volt a címe a lovasokat védő írásnak. Azóta a lovassport emlék, míg jégkorongban több bajnoki címet szereztünk.

1993 októberében már a Csíki Tv szerkesztőjeként első ízben közvetítettünk – a szeredai hoki történetében – egy Sportklub–Steaua-derbit (Operátor: Kémenes Vince, riporter: Becze Zoltán). Üres lelátók, 31 – igen, harmincegy néző előtt 3–3-as döntetlent harcoltak ki Nagy Attiláék, ami jó eredménynek számított, egy jobb kezzel rendelkező, tapasztaltabb Steaua ellenében. Ekkor fogalmazódott meg egy heti sportműsor szerkesztésének gondolata, s bár merésznek tűnt, sajtótájékoztatón kijelentettem, olyan műsort fogok készíteni, amelyik maximum öt év alatt visszahozza a régi közönséget a hokihoz, és bajnokcsapatot fogunk ünnepelni Csíkszeredában.

1995 telén már 7–3-as győzelmet közvetíthettünk Sepsiszentgyörgyről. Erre a mérkőzésre már sokan leutaztak Csíkszeredából.

1995–1996. Amíg két esztendeje a városvezetés támogatásának hiánya meghiúsította a Balkán Ligában való részvételt, most két magáncég jóvoltából (Agro-Novó, Harmopan) a Sportklub elutazhatott a BEK utáni második legrangosabb Európa-kupa, a Federation Cup egyik csoportjának küzdelmére. 1995. október 13–15. között Székesfehérváron, a kanadai portyáról nemrég hazajött Alba-Volán, az öt egykori szovjet extraligással erősítő belgrádi Crvena Zvezda és az orosz hoki-ábécén nevelkedő litván Solvita Kaunas volt az Agro-Novó néven szereplő csíkszeredai kék–fehérek ellenfele.

A budapesti Nemzeti Sport cikkében „körítés-csapatnak” nevezte a csíki együttest, és Volán–Kaunas-döntőt jósolt. A csíkiak nagyon megilletődve kezdtek az ex-szovjet Kaunas ellen. Nagy Attiláék kissé tartottak az „oroszoktól”. A nagyon fiatal András Levente viszont egyáltalán nem tisztelte a muszkákat. Két ébresztő találata után kezdtek potyogni a gólok, és a 9–2-es végeredmény már a döntőbe jutást jelentette, ahol mindenki meglepetésére a nagymellénnyel felálló Ocskay–Palkovics-féle team-et legyőző (Alba Volán–C. Z. Belgrád 0–2) szerbekkel kerültek szembe. A döntőben a belgrádiak az első harmadban megismételték a „fehérvári oktatóleckét”, két góllal elhúztak. A Sportklub remek második harmaddal rukkolt elő, és 3–2-re fordított. 27 másodperccel a zárás előtt, 4–3-as csíkszeredai vezetésnél a szerbek a kapusukat is mezőnyjátékosra cserélték fel, és egy szerb kapuvas után végül is Kertész állította be az 5–3-as végeredményt. Elmaradt a programban szereplő díjátadás, a szervezők a kupát és az emléktáblát az induló autóbussznál adták át.

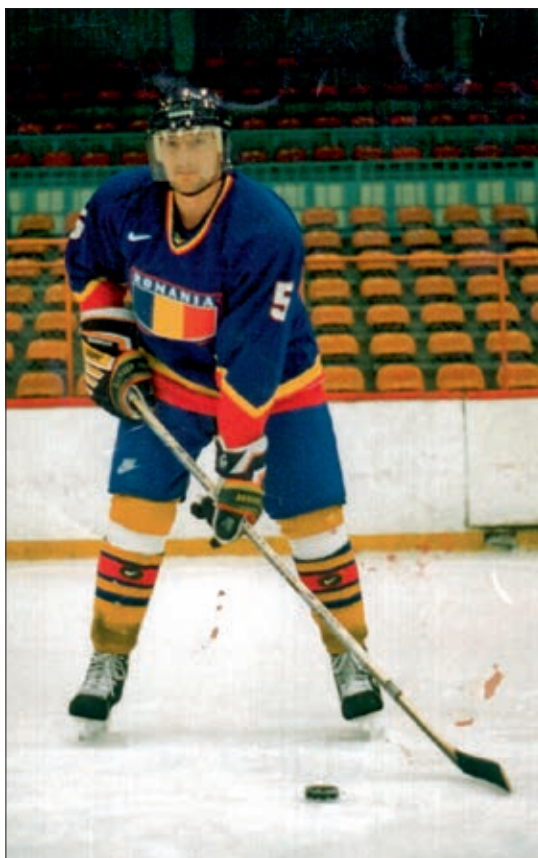
Ezzel a kupagyőzelemmel egy időben indult a csíkszeredai helyi televízió rendszeres heti sportműsora Sportszerda néven. Ez volt a csíki csapat első olyan nemzetközi szereplése, amelyet a csíki szurkolók felvételtől láthattak a helyi televízió sportműsorában.

Másfél hónap múlva, 1995. december első napjaiban Bukarestben rendezték meg a Románia-kupát. A Sportklub viszonylag könnyen legyőzte Sepsiszentgyörgyöt (8–1) és Gyergyószentmiklóst (8–2), nehezebb diónak bizonyultak viszont a galaciak. Két harmad után Radu Viorel kapuvédő parádéinak köszönhetően 1–1-re álltak a csapatok. Nagyon nehezen alakult ki a 3–1-es végeredmény. A döntőben mindenik ellenfelét kétszámú győzelemmel lelépő katonacsapat várta a kék–fehéreket. A mérkőzés feléig kétszer is vezetett a Steaua: 2–1, majd 3–2-re. Gál egyenlített 3–3-ra, majd a nagyon fiatal Moldován szerezte meg a vezetést. Ám ez a nap mindenképpen a négy gólt szerző Elekesé volt. A mindent eldöntő Elekes-találat pedig az évtized gólja lett.

Balla tört be a Steaua harmadába, majd a jobb szélső helyéről Elekes elé dobta a korongot. Löpecs a levegőből, amolyan tenisz-szerű lob-ként a Steaua kapusa vállá fölért kiszúrta a bal felső sarkot. A

Steaua zászlót hajtott, a Sportklub pedig 7–4-re zárta az eredményjelzőt. Pană szövetségi főtitkár nagy bánatára Nagy Attilának nyújtotta át a trófeát, a Románia-kupát, amelyet első ízben hódított el a csíkszeredai csapat.

„A Steauának sokkal jobb volt a kerete. Biztosra vették a kupagyőzelmet. Elekesnek és a Balla–Péter–Elekes első sornak egy nagyon jó játéka. Ládai kitűnő kaputeljesítménye.” Így összegezte Antal Előd vezetőedző a kupasikert. A kupagyőztes csapat névsora: András Levente, András Zsolt, Balla Attila, Dezső István, Elekes Levente, Farkas Szilárd, Gál Csaba, Hozó Levente, Kertész Zoltán, Kozma Loránd, Kovács Attila, Ládai András, Lakatos Gyula, Petres József, Moldován Ervin, Molnár Attila, Péter Szabolcs, Rusz Gábor, Nagy Attila, Miklós Csaba. Edzők: Antal Előd, Barta Csaba. A bajnokságban a csapat nagy meglepetésre nem jutott a rájátszás döntőjébe. Így a harmadik helyért küzdhettek Elekesék.

Elekes Levente „Löpecs” négy gólt szerzett az 1995-ös Románia-kupa-döntőn

1995–1996:

1	Steaua	20	18	1	1	168–43	37
2	Sportul St.	20	13	1	6	85–82	27
3	Sportklub	20	12	1	7	109–66	25
4	Dunărea G.	20	10	1	9	69–75	21
5	Gyergyói Progym	20	2	1	7	55–125	5
6	Sepsiszentgyörgyi ISAMA	20	2	1	7	38–133	5

Az alapszakaszt a román jégkorongozás történetében először rájátszás követte, ahol a csapatok magukkal vitték az egymás ellen elért eredményeket is. Az 5. helyért Gyergyószentmiklósi Progym–Sepsiszentgyörgyi ISAMA 5–2, 6–1 és 3–0. A 3. helyért: Csíkszeredai Sportklub–Dunărea Galați 11–2 és 13–2. A döntőben: Bukaresti Steaua–Bukaresti Sp. Studențesc (Diák Sport) 6–2 és 10–1. Így harmadik hellyel zárult egy kitűnő kupagyőzelemmel rajtoló szezon. Ez az utóbbi 15 év leggyengébb bajnoki eredménye volt.

Az 1996–1997-es szezonban több tehetséges fiatal is felkerült a felnőtt keretbe: Szőcs Szabolcs, Mihály Árpád, Páll Zoltán. Leszerelt a katonai szolgálatból és hazatért Adorján József és Simon Rudolf, és magyarországi hét év után Antal Kajec. A bajnokság első fordulója egyben a Románia-kupának is számított. Szinte hihetetlen, de a rendezési jogot Csíkszeredának ítélték oda. Csak később derült ki, hogy ez nem egyszerűen nemes gesztus volt a szakszövetség részéről, az ok jóval egyszerűbbnek bizonyult: a fővárosi jégpálya nem üzemelt. Az öt együttes 1996 novemberében körmérkőzés-sorozatot játszott. A nagy derbit, a Sportklub–Steaua találkozót, tekintettel a Sportklub harmadik helyére, nem az utolsó napon bonyolították le. Akárcsak egy éve Bukarestben, a mérkőzés felénél ismét a Steaua vezetett 3–2-re. Kovács, majd Petres találatával fordított a csíki csapat. Tíz perc volt a találkozóból, mikor egy Elekes–Balla kombináció végén a csíki csatár a kapust is elfektetve a hálóba talált, pontosabban a kapu közepén a hátsó – gólvonalon túli – tartóvasat szúrta ki. A nagy erővel meglőtt korong kivágódott a mezőnybe. A bukaresti Becze Iuliu játékvezető – ezt tévéfelvétel is bizonyítja – mintegy három méterről kitűnő szögből láthatta az esetet. Először gólt ítélt, majd Cazacu és Timaru tiltakozására (ezt csak a román bajnokságban és csak a Steauának szabad) érvénytelenítette a találatot. A jogos 5–3-ból 4–4 lett, és másnap a steauások vehették át a trófeát.

A Csíki Televízió Sportszerda című műsorában többkamerás felvételek segítségével elemezték a Balla-féle találatot. Edzők, játékosok, szurkolók, mindannyian megállapítva, hogy szabályos gól volt, amelyet később maga a játékvezető is elismert. A bajnokság második fordulóját Gyergyószentmiklóson rendezték. A hagyományos derbin először – és remélhetőleg nem utoljára – váll-váll mellett szurkolt a csíki csapat sikeréért a két székely város szurkolóserege. Ismét kísértett a Románia-kupa szelleme.

12 perccel az utolsó bírói sípszó előtt: 3–3. De a két gyergyói kitűnőség a leghazaibb pályán remekelt. Kertész 4–3-as vezetést szerzett, majd Gál Csaba beállította az 5–3-as végeredményt. 33 év után első ízben vezette a bajnokság táblázatát csíkszeredai hokicsapat. Ekkor mindenki elkezdett számolni. Kiderült, ha Sepsiszentgyörgyön a Sportklub–Steaua-találkozón nyernek a kék–fehérek, akkor az utolsó galaci turnén a vesztes mérkőzés is bajnoki címet jelent.

Hihetetlen, soha nem látott mozgósító akció folyt az írott és elektronikus médiában. De talán mindennél többet ért a törzs-szurkoló Balla Feri bácsi felszólítása: „Az én szívem úgy dobog értük – üzenté a helyi tévé sportműsorában –, hogy ki sem tudom mondani, mikor hallom, hogy: Huj, huj, hajrá!, s a vége azzal fejeződik be, hogy: Szép volt, fiúk! Mindenki jöjjön Szentgyörgyre!”

Fantasztikus emberáradat érkezett 1997. február 2-án Háromszék központjába. „Itt van fél Csík.” – mondták a szurkolók. A tribünről és a pálya széléről kiszorultak a környező tömbházak tetejéről szurkolták végig a találkozót. „Olyan akarással és a taktikai fegyelem betartásával kell küzdenünk, mint a Sportul ellen. Lehetetlen, hogy ne érjük el a célunk.” – mondta Antal Előd edző az utolsó taktikai értekezleten. Antal és Gál góljai megnyugtató 2–1-es vezetést jelentettek az első harmad után. Rusz lehetetlen szögéből tovább növelte az előnyt, majd Petres használta ki a katona hátvédpár elemi tévedését. A szentgyörgyi Kolozsi találata a harmadvonatról már 5–2-es előnyt jelentett. A harmadik harmadban főleg Popovici szépítése után már csak az volt a kérdés, mikor fújják le a találkozót. Sepsiszentgyörgyön a 21. század sportját 19. századi körülmények között

Örömtánc a sepsiszentgyörgyi 5–3-as győzelem után (A szerző felvétele.)

Örömnép a sepsiszentgyörgyi 5–3-as győzelem után (A szerző felvétele.)

játszották (szabadtéri jégpálya, hagyományos stopperóra mint időmérő, eredményjelző nélkül). De ez már senkit nem érdekelt. Az utolsó másodpercekben havazni kezdett, kék–fehér székely örömnéppé varázsolvá 1997. február másodikat.

A sors pedig nekem adta meg azt a kivételes lehetőséget, hogy 34 év után az éterbe kiálthattam: – Kedves nézőink! Bajnokok vagyunk! A játékosok valami különöset produkáltak, és most reflektorfénybe kerültek. Elmondhatjuk, elkiabálhatjuk azt, amit nagyon régóta nem mondhatunk, és mikrofonba soha sem kiálthatott székely kommentátor. Bajnokok vagyunk! Bajnokok vagyunk! És megindult a havazás is, hogy tisztára mossa 34 éve várt bajnoki címünket.

Két hét múlva az első mérkőzésen már úgy léptek jégre Galacon a szeredaiak, hogy az eredménytől függetlenül bajnokok. Az sem számított, hogy Dinu Sebastian 154 perccel büntette a csíkiakat, hogy 46 percig kettős emberhátrányban játszottak (így is a Steaua csak a 19. percben lőtte az első gólt), és 8–0-ra vesztek. A mérkőzés végén a székelyek nyakába kerültek a bajnoki aranyérmek. Akarom mondani a kezükbe, mert a Román Jégkorong Szövetség főtitkárának annyit ért a székely győzelem, hogy az utóbbi harmincnégy év legfontosabb díjátadásán gyorsan – nem tudni kitől, vagy mitől siettette – a játékosok kezébe nyomta az érmet, átadta Nagy Attilának a sárga kristálykupát, és aztán angolosan távozott.

*Harmincnégy évet kellett várni erre a pillanatra.
Nagy Attila Galacon magasba emeli a bajnoki serleget (A szerző felvétele.)*

1997. február 24-én a zsúfolásig telt műjégpályán négyezer néző előtt a Sportklub és a Sportszerda szerkesztősége közös rendezésében megtartott Pro Hoki Show-n a megye és a város elöljárói, valamint az 1963-as bajnoki csapat tagjai méltó ünnepségben részesítették az új bajnokcsapatot. Adorján József, Antal Károly, Balla Attila, Bíró Ottó, Elekes Levente, Farkas Szilárd, Gál Csaba, Geréd Botond, Hozó Levente, Kertész Zoltán, Kolozsi Loránd, Kovács Attila, Ládai András, Molnár Attila, Nagy Attila, Petres József, Páll Zoltán, Péter Szabolcs, Rusz Gábor, Simon Rudolf, Szöcs Előd, Szöcs Szabolcs voltak az új bajnokok, edzők: Antal Előd és Barta Csaba.

Az 1997–1998-as idényben a bajnoki cím megvédése volt a tét. A keret erősödött az addig Ausztriában játszó Horváth László és Geréb István hazatérésével, és a kitűnő gyergyói kapus, Molnár Szabolcs átigazolásával. A Steaua is erősített, Galacról Dimache és a kitűnő hálóőr, Radu Viorel öltötte magára a piros–kék mezt. A duplafordulós hétvége rendszerben megrendezett bajnokság első igazi rangadóján, 1997. november 22-én a Sportklub 6–2-re leiskolázta a Steauát. Másnap egy olyan mérkőzésen, ahol a második harmad 123 percen át tartott, a Steaua háromméteres lesgóllal 4–4-es döntetlent ért el.

A visszavágókat 1998. január 17-én és 18-án rendezték Bukarestben.

Ha például az 1995-ös kupadöntőn alig egy tucatnyi ember volt a fővárosi jégpálya lelátóján, a Bukarestbe beutazó csíki szurkolók most csodálkozva tapasztalták, hogy az első napon mintegy 400, a második napon pedig másfél ezer steauás focidrukker biztatja a piros–kékeket. Humoros jelenetek is akadtak. Az első napi mérkőzés második szü-

netében mintegy kétszáz steauás fociszurkoló – rongyos tréning, peccétes pulóver, buki-kucsma, egyesek kezében ragasztós műanyag zacskó – körbevette a mintegy ötven csíki drukkert. Énekelték a ghenceai focirigmusokat. A csíki szurkolók tágra nyílt szemekkel állapították meg, hogy ilyen emberek nem csak a Pro Tv ötórás híradójában, hanem a valóságban is vannak. Mikor kimerült a Dinamót és Rapidot szidalmazó verses tárúk, a szeredaiakat kezdték átkozni. A csíkiak türelmesen, rezzenéstelen arccal bámulták a balkáni hoki show-t. Ekkor a fővárosi szurkolók spontánul egy ad-hoc lider köré csoportosulva rövid szövegtanuló-elosztás után a csíki szurkolókra mutatva, elemi erővel üvöltöttek: „Voi nu sunteți români! – Ti nem vagytok románok!” Egyperces magánszámuk után pedig várták a székelyek vad ellenreakcióját. A csíki szurkolók összenéztek, majd megtapsolták a jelenetet. A ghenceai bandán látszott, hogy nem ezt várták. A legnagyobb sértésnek szánt szlogenük egy pillanat alatt párologott el a bukaresti ködben.

A második nap a hírhedt Jean Pavel által vezetett különítmény egyfolytában randalírozott. Végig ráncigálták a Sportklub cserepadját, sőt, nem egyszer mérkőzés közben (!!!) behatoltak a jégfelületre.

Ekkor hangzott el először az azóta hírhedtté vált „Ki a magyarokkal az országból!” sovén csatakiáltás. Ezt még megtoldották a „Jön Funar, és átdob a határon”, valamint a „Sărim, și vă măcelărim – Odaugrunk és lemészárolunk” rigmusokkal. Egyetlen rendőrt, egyetlen őrző-védő egyenruhást nem lehetett látni. A Sportklub vezetősége hiába tiltakozott, majd vonult le ideiglenesen a játéktérről. A Sportklub ilyen körülmények között 7–3-ra és 6–1-re elvesztette a kettős rangadót.

Az események után két nappal a Sportklub jégkorong szakosztálya – és nem a vezetősége! – átiratban tiltakozott a biztonsági előírások be nem tartásáért, és rendőri felügyeletet követelt. Ám a hét szakosztály-tag legnagyobb megrökönyödésére sem a Sport-

*Bukaresti huligánok a jégen 1997 januárjában
(A szerző felvétele.)*

klubnál, sem a szakszövetségnél nem iktatták a tiltakozást.

A bajnoki cím végső kimeneletét első ízben olyan rájátszásban döntötték el, amelyben nem számítottak az alapszakasz eredményei. Amelyik csapat hármat nyer az öt lehetséges mérkőzésből, megszerzi a bajnoki aranyakat. Az első mérkőzést Bukarestben rendezték január 27-én. A már háromszorosra növekedett steauás különítmény olyan leírhatatlan, sovén, nacionalista hangulatot teremtett, hogy azt még a katona-barát központi sajtó sem hagyhatta szó nélkül. „Ghenceai huligánok”, „Botok, füstbombák és petárdák a

bukaresti jégpályán” – írták első oldalaink a bukaresti román lapok. Ennek ellenére 50 másodperccel a befejezés előtt Elekes és Horváth találatával 2–1-re vezettek a csíkiak. Dimache szerencsés egyenlítő lövése a hosszabbítást jelentette, és sajnos, Daia aranygólja a vereséget.

1998. február 2-án és 3-án Csíkszereda adott otthont a második és harmadik találkozónak. A Csíki Tv a Duna Tv és az RTV magyar adásának segítségével élőben közvetítette a mérkőzéseket, ez volt a Csíki Tv első és azóta is utolsó élő közvetítése a jégpályáról.

A lelátók megteltek (az első helyszíni közvetítéskor, 1993 októberében 31!!! néző volt), és a kék–fehérek 3–1, valamint 3–0-ra nyertek. Egy hétre rá viszont Bukarestben léírhatatlan, már-már lincshangulatban az utolsó két találkozót 7–5-re és 1–0-ra elvesztette a Sportklub. Szemtanúk igazolták, a tévéfelvételekről látható, hogy a két utóbbi találkozót mintegy hét-nyolcezer ember nézte végig, a szövetség viszont

Így szurkoltak Bukarestben...

...és így Csíkszeredában (A szerző felvétele.)

összesen 410 jegyet adott el. Egy olyan fotó, amely Antal Előd edző teleköpködött dzsekkijét ábrázolta, a nemzetközi sajtót is bejárta.

„Kiabálták, hagyjuk el az országot. Végig köpködtek. Ez egy balkáni szokás, ehhez már hozzá vagyunk szokva, ezt csak egy gazember balkáni ember tudja megcsinálni.” – nyilatkozta Antal Előd. „Állandóan szidtak, állandóan becsméreltek emberségünkben, nemzetiségünkben. Emberi tisztaságunkat gyalázták meg. Ez nem sporttalálkozó, ez nem ellenfél volt. Egy felbuztatott ellenség volt, aki nem kegyelmezett senkinek.” – mondta a csapat orvosa, Dr. Balló Béla.

A bajnokság befejezése után, a Tokay György vezette Nemzeti Kisebbségvédelmi Hivatal közleménye úgy értékelte: „Az incidens elkövetői könnyen azonosíthatók, hiszen a mérkőzéseket egy országos tévéadó élőben sugározta, az írott sajtó pedig számos olyan fényképet, cikket közölt, amely a Büntetőtörvénykönyv 317-es, a Román Alkotmány 30. (7)-es pontja szerint bűncselekménynek minősülnek. Ugyanakkor kérik a bűnösök felelősségre vonását.” Többrendbeli levélváltást követően, Románia főügyésze – fél éves huzavona után – zárta az ügyet.

Az 1998–1999-es idényben megismétlődtek a fővárosi incidensek, csak most már hét-nyolcezer steauás randalírozó gyűlt össze. A rájátszást ismét Bukarestben kezdte a csíki csapat, és 1999. január 23-án nagy küzdelemben 2–1 arányú vereséget szenvedett. A csíkszeredai kettős rangadó első találkozóján, január 30-án 3–2-re (0–1, 3–0, 0–1) nyertek a házigazdák. Rá egy napra, a második mérkőzés pedig ritkán látott fordulatot hozott. Másfél perccel a meccs vége előtt még 4–3-ra vezetett a Steaua, de előbb Adorján, majd Geréb szerzett két olyan parádés gólt (mindketten saját harmadukból indulva lekorcsolyázták a katona-védelmet, majd bombalövessel kiszúrták a bal felső sarkat), amelyek a szó szoros értelmében levegőbe röpítették a háromezres csíki közönséget, és 5–4 arányban győzött a Sportklub.

Ezt követően február 6-án és 7-én ismét a fővárosban dőlt el minden, hiszen itt kellett még két rájátszás-mérkőzésre felállni. A Sportklubot a rendező szövetség az iglu-hideg, fűtés nélküli Viilor Hotelben szállásolta el. A Gál Sándor–Antal István edzőpáros egész éjjel a fűtőberendezést légtelenítette. Nem sokat pihentek, mint ahogyan a csapat is végigdideregte az egész éjszakát. A negyedik mérkőzésen a díszpályában olyan személyiségek foglaltak helyet mint Ion Țiriac, a Román Olimpiai Bizottság elnöke, Crin Antonescu sportminiszter, Dumitru Dragomir, a Profi Futball Liga elnöke. A hangulatra jellemző, hogy a szóbeli agressziók után fizikailag is bántalmazni akarták a sportminisztert, csak a bukaresti őrző-védő testőrök határozott közbelépésének köszönhető, hogy megszabadult.

„Te numești Antonescu, și apări pe bozgori?” – üvöltötték a nézők a sportminiszter felé. Ion Țiriac az első tíz perc után „Eu nu asist la așa ceva!” – felkiáltással elhagyta a pályát. Pedig a Steaua ekkor még vezetett 2–0-ra.

A harmad végére kiegyenlített a Sportklub, sőt, a második játékrész elején Elekes megszerezte a vezetést, és két perc alatt három óriási szeredai helyzet is kimaradt. Ekkor egy kipattanó korong óriási csetepatét eredményezett a nézőtér csíki kapu mögötti részén. Sajnos, mindenki odafigyelt, még a szeredai hokisok is, erre Daia, majd Geru

gyorsan kihasználta a rövidzárlatot. 5–3-ra kikapott a Sportklub, és ismét csak ezüstérmert nyert. Egyébként a Román Jégkorong Szövetség által Olaszországban a rájátszás előtt két hónappal megrendelt érmekre a talján mesterek már rávették: Campion Național – Steaua București.

Az 1999–2000-es szezon a legkeményebb, legszínvonalasabb bajnokságot eredményezte. Fél évszázad után ismét csapatot indított a Bukaresti Rapid Klub. Az alapszakasz közepén átigazolta a Steaua nagy reményű csatárát, Lupașcut, valamint a csíkszere-dai Elekes Leventét. Gyergyószentmiklósról hazatért a Rusz–Kertész–Gál csatársor. A szakszövetség döntése értelmében az alapszakasz egy harmadát, valamint a rájátszást a kínai C-csoportos vb utánra halasztották. A székelyföldi csapatok éltek is a lehetőséggel, és csatásorba állították a magyar bajnokságban szereplő, de a bajnokságot befejező idegen légiósaikat. A Progymhez a Borsos–Csíki–Vargyas dunajvárosi sokszoros válogatott trió igazolt. Csíkszere-dát öt nagyszerű hokis egészítette ki: a csíkszere-dai születésű Salamon Jenő (FTC), Sándor Szilárd (Alba Volán), Csibi József (Alba Volán), Rajz Attila (Alba Volán) mellett leszerződött a magyar válogatott csapatkapitánya, Dobos Tamás is. Az alapszakasz hihetetlen körbeveréseket eredményezett. A Sportklub számára az alapszakasz legfontosabb két mérkőzését április 21-én és 22-én Gyergyószentmiklóson rendezték, rendkívül ellenszenves hangulatban. Amennyiben meg lehetett szokni azt, hogy a gyergyóiak hagyományos kupáján, a Gyilkostó-kupán magukat magyaroknak tartó emberek (!) román (!) zászlóval biztassák a Steauát, mégis szinte hihetetlen volt az ott tapasztalt székelyföldi trágárság és mocsok-özön, amelyet – a tévékamerák felvétele szerint is – a csíkiakra zúdítottak. Csibi mesterhármasa (3–1) azonban a csíki győzelmet és egyben a döntőbe jutást is jelentette. A gyergyóiak 2000. április 27-én és 28-án kétszer győzték le Bukarestben a Steauát 5–3 és 4–0 arányban. A Sportklub május 5-én az utolsó fordulóban bunda-gyanús mérkőzésen veszített a Steaua ellen (4–3), ezzel egyengetve az örök ellenfél útját a bajnoki döntőbe. Rá egy napra az alapszakasz utolsó mérkőzésén a 11. percben 3–0-s csíki álomjáték után a steauások egyszerűen elhagyták a játékteret, jobb volt egy 0–5 a zöldasztalnál, mint egy biztos két számjegyű vereség.

Az öt mérkőzésre tervezett rájátszás első találkozóját ezúttal 2000. május 17-én Csíkszere-dában rendezték. A Steaua öt svéd idegenlégióossal lépett jégre. A nemzetközi leigazoláson hiányzott a svéd szövetség pecsétje és iktatószáma. Az első két harmad után 4–3-ra vezetett a katonacsapat. Az utolsó szünetben Dobos Tamás tett rendet a fejekben, Gál Sanyi lelkesítette a csapatot. Két perc alatt Adorján és Sándor Szilárd találataival meg is fordították az elveszettnek tűnő meccset (5–4). Ám három perccel a vége előtt Ládaj kapuvédőt fejen találta egy kemény lövés. A biztos kezű kapus azonban sérülten is folytatta a játékot, ám a mérkőzés után beutalták a kórházba.

Noha az alapszakasz minden fontosabb találkozóját élőben közvetítette az Antena 1 bukaresti kereskedelmi tévéadó, a mindent eldöntő két mérkőzést a szakszövetség minősíthetetlen jogdíj-vitája miatt már nem volt hajlandó sugározni. Feltételezhető, hogy az Eduard Pană főtitkár irányította szakszövetség nem akarta, hogy celluloid szalag rögzítse a csíki sikert. A Sportszerda stábjának megtiltották a hírszerű filmezést is. Negoită elnök ellentmondást nem tűrő hangnemben tessékelt ki minket a pályáról.

Ismerve a „firmát”, erre is fel voltunk készülve. Ha a nemzetközi sportújságírói igazolvány felmutatására azt a választ kaptuk, hogy hamisítvány, a Román Televízió közszolgálati csatorna igazolványa és a sporttörvény előírásainak nekik is fejet kellett hajtaniuk. De azért bosszúból felrendeltek a pálya legmagasabb, egy évtizede nem használt szintjére. Az edzői párosnak komoly gondot jelentett, hogy a bukaresti két mérkőzésre ki helyettesítse az első számú csíki hálóőrt, Ládai András. Négy pótkapus közül aztán jó megérzéssel Csiszér Elődöt, a Vákár unokát állították csatasorba. Bukarestben pedig megtörtént a csoda. A 2000. május 20-i első bukaresti találkozón a Sportklub esélyt sem adott a piros–kékeknek, a Steauának. Soha nem látott 8–0-s arányban múlták felül az örök riválist. Csiszér biztos kezű kapusnak bizonyult, és nyolc gólból hatot az itthoniak, azaz nem a magyarországi idegenlégiósok szereztek. 8–0-nál a Jean Pavel-féle társaság rátámadt a Sportklub cserepadjára, ám helyükön voltak a zsandárok és szétverték a steauás huligánokat. Ilyen sem volt még, a rájátszásban, két mérkőzés után 2–0-ra vezettek a csíkiak. A mindent eldöntő harmadik meccs előtti bemelegítéskor már levegőben lógott a végső győzelem lehetősége. Pană főtitkár az országos bajnokot megillető serleggel érkezett a stadionba. Balla találót szokásos bírói segédlettel kiegyenlítették 1–1-re. Péter góljára még válaszoltak (2–2), ám utána elindult a csíki gőzhenger. 5–2, majd 6–3-ra vezetett a Sportklub, amikor Cazacu földre teperte Szócs Szabolcsot, majd egy négy percig tartó tömegverekedés kezdődött. A steauások ritkán vállaltak fel kesztyű nélküli párharcot. Sunyi módon négyen-ötön ütlegeltek hokibottal egy-egy jégre esett szeredait. A romániai jégkorong-történelem legnagyobb tömegverekedése után öt-öt emberrel kevesebben folytatták a játékot.

A Sportklub azonban még szerzett egy gólt, majd 7–3-as győzelmével, vonatozva, boldogan vette át a győztes trófeát és érmeket. A Sportklub 3–0-s összesítéssel, 20–7-es gólaránnyal nyerte meg a bajnokságot, 2000. május 21-én megszerezve a csíki jégkorongozás történetében a hetedik országos bajnoki címet.

Az évszázad bunyója Bukarestben a 2000-es bajnoki döntőn (A szerző felvétele.)

Verekedés (A szerző felvétele.)

Megy a bajnoki gőzös... (A szerző felvétele.)

Díszkör a bajnoki serleggel (A szerző felvétele.)

A hazaérkezés feledhetetlen pillanatokot hozott. A hajnalban érkező autóbusról Salamon „Bubu” véres trikójával és az óriási serleggel szálltak le a hősök: Adorján József, Balla Attila, Csiszér Előd, Csibi József, Dobos Tamás, Gergely Attila, Geréb István, Simon Rudolf, Salamon Jenő, Kolozsi Loránd, Hozó Levente, Keresztes Levente, Kencse Albert, Kósa Endre, Kósa Szilárd, Kovács László, Láday András, Molnár Attila, Nagy Attila, Nagy Attila II., Nagy István, Nagy Zoltán, Rajz Attila, Petres József, Szőcs Előd, Szőcs Szabolcs, Tankó Attila, Péter Szabolcs, valamint az Antal István–Gál Sándor edzőpáros, Dr. Balló Béla orvos és Mezey Imre elnök. Az Öt kutya vendéglőben reggelig tartott az ünneplés.

A bajnoki cím megszerzése után, 42 éves korában visszavonult a jégkorongozástól Geréb István, aki 17 évet játszott a Sportklub színeiben és aki azután a Csíki Sportegylet elnökeként folytatta sportszervező tevékenységét. Ezt követően még napokon át ünnepelte a város a bajnoki címet és az ezredfordulót.

2000. május 28-án Dr. Csedő Csaba polgármester ünnepélyes keretek között átadta a bajnokcsapatnak a város zászlaját. „Ma, amikor átadom önöknek, a bajnokcsapatnak, a város zászlaját – mondta Csedő –, akkor a csíki jégkorongozás hetven esztendeje előtt hajtunk fejet! A hoki igazi dicsőséget, igazi nevet és hírnevet szerzett ennek a városnak, legyen az övé is tehát a zászló! A kék–fehér színek mellett kísérje

Adorján József csapatkapitány átadja a 2000-es bajnoki trófeát Vákár Lajos unokájának, Csiszér Elődnek (A szerző felvétele.)

Így nézett ki Salamon „Bubu” véres trikója a bajnokok szeredai érkezésekor (A szerző tulajdona.)

Szőcs Szabolcs két meccsen öt gólt szerzett Bukarestben (Szőcs Szabolcs tulajdona.)

el mindenhová a jelen és a jövő csapatait, és hirdesse büszkén, hogy bátor, kitartó, egyenes gerincű és mindig küzdeni képes csíkiak vagyunk, akiket soha és semmilyen körülmények között, még az igazságtalanságok, a cselszövések sem tudnak kétvállra fektetni!” Így zárult a csíki hoki egyik legszebb, legszékelyebb fejezete.

Álomszezon három tróféával – 2003–2004

A 2001–2003-as időszak a 2002-es bronzéremről híresült el. Történt, hogy a bajnoki elődöntőben zsinórban háromszor győzött a gyergyói csapat a Sportklub ellen. Ha az első gyergyói sikert (6–4) még a télzáró „székelybundának” tulajdonítottuk – a hivatalos páholyban egy pár jól informált kikotyogta a nagy titkot –, a második csíki kudarc (8–1!!!) már sejtette az óriási betlít. A mindent eldöntő mérkőzésen, a Vákár Lajos Műjégpályán, a gyergyóiak kapusa, Molnár Szabolcs 62 lövést hárított, a gyergyói csatárok pedig ellentámadásban kétszer zörgették meg a csíki hálót, így a piros–fehérek játszhatták a bajnoki döntőt a katonacsapattal.

Csíki gólöröm (Krausz Róbert felvétele.)

Sportklub-szurkolók, 2003-as szezon (Krausz Róbert felvétele.)

A 2003–2004-es szezonra a meglévő két ukrán idegenlégiós mellé (Scserbatyuk, Dvoreetskij) egy szlovák csatárt (Ondov) és egy fiatal kitűnő kapust (Hricina) igazoltak. A december közepén kiírt Románia-kupa-döntőre a szövetség nyílt nevezést (Open) és két győzelemig tartó döntőt hirdetett meg. Az első mérkőzésen, ha nehezen is, de 2–1-re győzött a Steaua. A második mérkőzésre ismét hazatért Sándor Szilárd, és hozta magával fradis társát, Hoffman Attilát. Álomhokit láthatott a csíki közönség és ritkán átélt 7–1-es csíki győzelmet. A mindent eldöntő harmadik mérkőzésen a Steaua szerzett vezetést, Salamon egyenlít 1–1-re. A kupa sorsát viszont Kertész Zoltán aranytalálata döntötte el. Így első ízben hódította el a csapat hazai környezetben a Románia-kupát.

A bajnokság alapszakaszát nagy fölényrel nyerte a Steaua (a Sportklub egyszer még a Dinamóval szemben is veszített), ám a rájátszásra a csíki csapat három kitűnő szlovák játékost igazolt. Polomskyt és aztán a több szezont Csíkban játszó Hrubyt és Filipet. A Steauát mattolta a csíkiak húzása. A három győzelemig tartó rájátszást simán hozták a kék–fehérek. Először Bukarestben nyertek 5–2-re, majd kétszer Csík-szeredában (5–2, 6–1) egy fantasztikus közönség előtt.

„Kisgyerek korom óta az volt a vágyam – nyilatkozta Moldován Ervin, hogy egy kupát és egy bajnokságot itthon nyerjek ezen csodálatos emberek előtt. Mikor a végén összefogózva együtt énekeltük a székely himnuszt, sokat megélt, kemény embereknek is könnyes lett a szeme.”

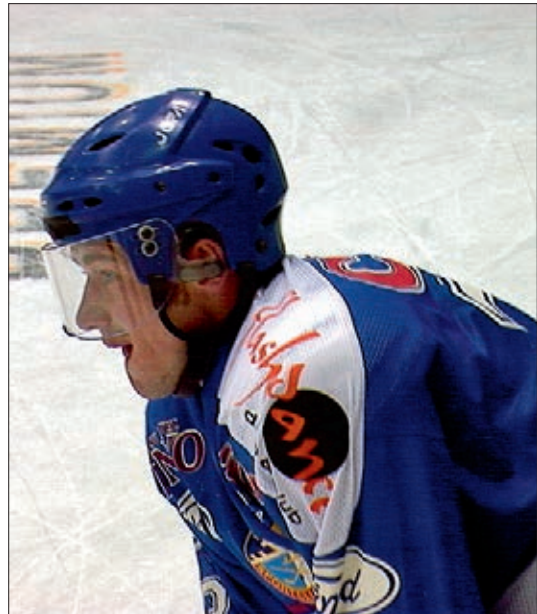

*Játékosok, nézők együtt éneklik a székely himnuszt 2004 tavaszán
(Krausz Róbert felvétele.)*

„A bukaresti győzelem után – mondta Elekes Levente – nagyon nagy volt a nyomás, itthon mindenki elvárta, hogy hozzuk ezt a két mérkőzést. Legyen meg a bajnoki cím. Nagyon nehéz volt, főleg a második meccs első része, de a végén nagyon elkaptuk őket. Fantasztikus itthon nyerni, itthon ünnepelni a szurkolóinkkal.”

„Ma egész Erdély, és sokan a határon túli részekről is itt voltak, és üdvözölték ezt a győzelmet” – mondta Fülöp Zoltán, a még mindig aktív, 72 éves sportújságíró. „Szenzációs hangulat volt. Leírhatatlan hangulat volt. Ma jó volt csíki székelynek lenni.”

S hogy Csíkban is három a magyar igazság, azt a Pannon Liga megnyerésével bizonyították a csíki jégkorongozók. Az összesítésben 2–1-re nyert kupasorozatban olyan ellenfelek is voltak, akik jelenleg (2012) az osztrák EBEL-ligában szerepelnek. Így hát három tróféával ünnepelte a város első csapata a csíki jégkorong elindításának 75. évfordulóját.

Moldován Ervin (A szerző felvétele.)

Bajnokok, kupagyőztesek, Pannon Liga-győztesek (Krausz Róbert felvétele.)

Simlisek alkonya. 2006–2009

A 2005-ös szezonról kezdve már természetes kezdett lenni, hogy az egyre előregedő Steaua már nem tudta tartani a lépést a fiatalabb és évről évre újabb és újabb játékosokat beépítő Sportklubbal. Elégedetlen dőlhettem hátra. A 2000-es bajnoki cím döntő mérkőzésen mondott Thomas Mann-idézetem bevált. „Vannak olyan csillagok, amelyeknek a fénye, amikor a földre ér, az a csillag már nem is él.”¹ Így múlt el a bukaresti Steaua–Csillag dicsősége. Az a csapat, amelyik a kilencvenes és kétezres években csak egy-egy jó játékost termelt ki (Lupașcu, ifj. Gliga), most láthatta a saját nevelés katasztrófa-politikájának negatív hozadékát. A kötelező katonaság eltörlése pedig pont volt egy egyre halványabb i-re.

A 2006-os szezonról kezdve – a hatvanas évekhez hasonlóan – ismét két elsőosztályos hokicsapata lett Csíkszeredának: a 78 éves csíki jégkorong-hagyományokat továbbvivő Sportklub és az új, magáncsapatként, magántőkével működtetett Hockey Club (HC). Az utóbbi – egykori elnöke és főtámogatója, Kurkó János szerint – azért alakult, hogy felkarolja a város fiatal játékosait, mert Kurkónak – több médianyilatkozata szerint – elege lett abból, hogy a külföldi játékosok tudása döntse el a román bajnoki cím sorsát.

A „székely Bilbao” deklarált terve – egy, csak csíkszeredai jégkorongozókból álló fiatal együttes – rövid másfél év alatt oda vezetett, hogy a 2007 decemberének végén Csíkszeredában megrendezett Magyar-kupa küzdelmeire a HC keretében 17 szlovák játékos volt – mint később kiderült, közülük öt még pályára sem léphetett volna, mert a turné időpontjában nem volt kifizetve a román szövetségnél az átigazolási összeg.² A döntő mérkőzésen a Dunaújváros ellen pedig a HC-s csíkszeredai játékosok inkább a bírói lapon szerepeltek mint a döntőben a jégen.

Az induláskor a szurkolók többsége mindkét csapatot magáénak vallotta. Aztán a Hockey Club keretében kezdtek megjelenni a szlovák idegenlégiósok. Öt, kilenc, tizenegy, majd tizenhét. Így nem csoda, hogy a Magyar-kupa elődöntője a Sportklub–Hockey Club mérkőzés egy Kurkó-ellenes tüntetésbe ment át. „Végighazudtad az utóbbi két évet” – állt a B-közép transzparensén. A testvérharcnak köszönhetően elmaradt az a történelmi lehetőség, hogy a székelyföldi csapat Magyar-kupa-győztes címet szerezzen.³

Ami még szomorúbb, hogy új honfoglaló-drukkerek, magukat HC-s szurkolóknak mondott egyének megengedték maguknak azt, amire a hírhedt bukaresti szurkoló-huligánok szeredai kiszállásukon sem vetemedtek: Csíkszeredában kifütyülték, lecígányozták a Sportklub sokszoros bajnokait, késsel fénygetőztek a Vákár Lajos Jégcsarnokban.⁴

„Ez sajnos már több mint egészséges konkurencia – vallotta egy Duna Tv-s tudósításban Bencze Szilárd Sportklub-szurkoló. – Ez már az alulról jövő csapatnak a kisebbségi komplexusa. Én azt szeretném, hogy maradjon egy nagyon kemény rivalizálás, de ne jussunk oda, mint Kolozsváron, hogy két focicsapata van a városnak, és verekednek az utcán a szurkolói. Ez lehet, hogy egyeseknek trendi, de szerintem alávaló.”

A 2007–2008-as szezon végén első ízben fordult elő a székelyföldi jégkorong 80 éves történetében, hogy két csíkszeredai csapat szálljon jégre a román bajnokság aranyérmekért történő rájátszásában. A fennállásának 60. esztendejét ünneplő nagy rivális bukaresti katonacsapat, a Steaua, negyvenvalahány bajnoki cím gőgjétől megfosztva, másodszer játszott a bronzérmekért.

Mindkét csapat vezetője reménykedett a sikerben.

Gál Sándor edző, csíkszeredai Sportklub: „A két legjobb csapat került a döntőbe. A HC is megérdemelte és mi is. Természetesen a Steaua elleni döntőnek a varázsa más lett volna, hisz a bukaresti évtizedes ellenfelünk ellen kellett volna játszánunk, és ennek más a varázsa. De így is egy kiegyensúlyozott, komoly döntő lesz.”

Kalamár Sándor elnök, HC Csíkszereda: „Amellett, hogy ez a két szeredai csapat került a nagydöntőbe, bebizonyosodott az a tény is, hogy Csíkban a hoki otthon van. Mindenki szereti és sokan művelik. És ezek közül a játékosok közül sok jó játékos került ki, akik uralják a román hokit. Természetesen mindkét csapat magának és lelkes szurkolótáborának szeretné megszerezni a végső diadalt. A két csapat közül bármelyik lehet győztes, bármelyik veszíthet. Próbáljuk úgy venni, hogy a csíki hoki a győztes, Csíkszereda a győztes. És ha eddig eljutott a csíki hoki, ezután kötelezve lesz, hogy mindig az első helyért harcoljon.”

A két együttes addig tizenegyszer találkozott egymással a 2007–2008-as szezonban, hatszor a Sportklub, ötször a HC nyert, a gólarány 33–26 a Sportklub javára.

Az 1921-ben induló román bajnokságban ez volt az első eset, amikor egy kisváros nagy hokirangadója egy országos bajnoki címért zajlott, és ahol a két csapatban egy román bajnoki döntőn egyetlen román nemzetiségű játékos sem lépett jégre. A döntőt a Sportklub 3–0-ra nyerte.

A díjátadás ritka, emlékezetes pillanatokot is hozott. Miután Ráduly Róbert Kálmán polgármester átnyújtotta Hozó Levente csapatkapitánynak a bajnoki ser-

A 2008-as győztesek és egy operatőr (Ferencz Hunor), aki nélkül ez a könyv nem készülhetett volna el

*Hozó Levente csapatkapitány átveszi
a 2008-as bajnoki serleget Ráduly Róbert polgármestertől (Csíki Zsolt felvétele.)*

*A két bajnócím-rekorder:
Takács István – 4 bajnoki cím 44 évig, Hozó Levente – 7 bajnoki cím (Csíki Zsolt felvétele.)*

leget és a zászlót, Takács István, a hatvanas évek legendás csíki jégkorongozója és egyetlen négyszeres bajnoka egy szimbolikus kézfogással átadta 44 éves egyedi bajnoki rekordját Hozó Leventének, az új bajnok-rekordernek.

A díjátadás záróakkordjaként Bálint Attila, a híres Akarat kétszeres bajnokcsapatának tagja, átadta az addig féltve őrzött '63-as bajnoki serleget Antal Istvánnak, a Sportklub elnökének, ami nem csak egy szimbolikus gesztus volt a mindenkori veterán csíki hokistáktól, hanem egy igazi székely karakteres kiállítás, annak bizonyítéka, hogy az igazi csíki veterán hokista és jelenlegi szurkoló a Sportklubot tekinti a székely város IGAZI csapatának.

A 2008–2009-es szezonra elmérgesedtek a dolgok, a HC-nak sokkal jobban sikerült a nyári átigazolási szezon, mint a Sportklubnak. Több neves szlovák játékos mellett, egy évtizedes észak-amerikai vendégszereplés után hazatért Mihály Árpád, a csíki hoki egyik legjobb produktuma, akit még az NHL-ben is draftoltak. Olyan AHL-es csapatokban játszott, mint a: Binghamton Senators, Milwaukee Admirals, Las Vegas Wranglers és az olasz bajnok Bolzano.⁵

Nem az első eset, hogy két élvonalbeli együttese volt a székely városnak. De az új csapat háttéremberei hetek alatt tettek azért, hogy kibékíthetetlen ellentétek alakuljanak ki a csapatok, vezetők, szurkolók között. A hatvanas-nyolcvanas években ez nem így volt. Akkor a több együttes egy cél érdekében jött létre.

„Egyáltalán nem osztotta meg a várost, sem a közvéleményt az, hogy akkor – Szeredának két csapata volt” – vallotta Takács István négyszeres bajnok, a hatvanas évek legendás játékos. „Akkor az volt a cél, hogy Szeredának legyen egy erős csapata

Antal István átveszi Bálint Attilától az 1963-as bajnoki serleget (Csíki Zsolt felvétele.)

A 2008-as bajnoksapat és menedzsment (Csíki Zsolt felvétele.)

Igazi csíki szurkolók (Csíki Zsolt felvétele.)

és egy másik, amelyik az utánpótlást szolgáltatja az első csapatnak. Én ma nagyon szomorú vagyok, mert nagyon úgy látszik, hogy a két vitatkozó fél mellett egy nevető harmadik fog jól járni, az ősi ellenfél, a Steaua.”

A nyolcvanas években is a Haladás és a Sportklub is Csíkszeredára színeit képviselte a romániai pontvadászatban.

„Az akkori időben az akkori vezetőség megegyeztünk, hogy a Csíkszeredában felnövő fiatal játékosok a Haladásnál lesznek, és ahogy elérték a Sportklub szintjét, átadjuk a Sportklubnak – mondta Antal Előd olimpikon, játékos – 1972–1988 között így volt. A rivalizálás megvolt és meg is lesz mindig, ha egy városon belül két csapat van, de a meccs után el volt felejtve minden. A cél az volt, hogy a jó fiatal játékosokat mindig átadtuk a Sportklubnak.”

A hoki – kétezer első évtizede végén – Csíkszeredában családokat, régi baráti társaságokat is megosztott, már a kocsmában is rákérdeztek, hogy sportklubos vagy-e vagy HC-s. Ennek ellenére voltak, akik a megosztottságban pozitívumot is felfedeztek.

„Sokan azon a véleményen vannak, hogy a HC megjelenésével a város kettészakadt – mondta Püsök Loránd HC-szurkoló –, a városnak igazából csak egy csapata kellene legyen. Ezt a véleményt nem osztom. Elsősorban azért, mert pár ember a Sportklubtól vagy a HC-től még nem jelenti az egész várost. Ha egyes szeredaiak a HC-nak, mások a Sportklubnak szurkolnak, ez nem azt jelenti, hogy a város kettészakadt. Sőt, úgy gondolom, hogy a HC megjelenése egy egészséges versenyhelyzetet alakított ki, és ebből profitálni tud elsősorban a román jégkorong.”

Tény, hogy a magyar megmaradás végvárában új drukkerek szidalmaztak négy-öt évtizedet is megélt szurkolókat. Magyar gyűlölte a magyart. Ezt elérni – a vörös fél évszázad alatt – még a kék szemű szekusoknak sem sikerült. A kommunizmus bukása után két évtizeddel a Hargita-alján is megvalósult a „divide et impera” Ceaușescu-i álom.

Mihály Árpád az NHL-t is megjárt csíki csatár (Halmágyi Zsolt felvétele.)

A Vákár Lajos Jégcsarnok hivatalos szektorában fennhangon szidtak olyan, történelmet író játékosokat, mint Hozó vagy Elekes. Mint ahogy az is, hogy ettől a hangulattól megcsömörölve, sok, sokat megélt nagy játékos és szurkoló, nem volt hajlandó kilátogatni egykori sikereik színhelyére, mint a 44 éves bajnoki rekordot tartó Takács István.⁶

Sajnos, a Sportklub-szurkoló rossz jósnak bizonyult. A jubileumi év jegyében volt Sportklub-szurkolóverés, sőt, az egyik HC-s főszponzor a sportintézményen belül bántalmazta a Hargita Népe tudósítóját.⁷ Zajlott az élet palánkon kívül és palánkon belül is. Az első ízben megrendezett 10 csapatos közös román–magyar bajnokság rájátszásába a két Hargita-alji csapat került, és a fiatalabb csíki team 4–0-ra meg is nyerte a Mol Ligát.

A román bajnokságban is a két csíki csapat zárta döntős helyen az alapszakasz és a középdöntő tabelláját. A két play off között (MOL Liga, román bajnokság) megrendezett nyolcvanéves csíki emléktornén a HC még a nagy EBEL-ligás Székeshérvári Volánt is legyőzte, míg a Sportklub alig úszta meg egy 9–0-s vereséggel.

A Sportklubtól ekkor hirtelen távozott a 2008-as sikerember, a svéd csodaedző Lundh is. Így a HC toronyesélyesként várta a román bajnoki rájátszást. A bajnoki döntő első meccsét – hét vereség után – nagy meglepetésre a Sportklub nyerte 6–4-re. A másodikat is a kék-fehérek hozták 3–1-re. Ekkor már látszott Gál Sándor edzői tehetsége, munkája, székely konoksága. Egyszerűen kikapcsolta a HC-gólokat ontó hármasszögait. Az utolsó két mérkőzést nagyon szoros küzdelemben a Sport-

A 2009-es bajnokcsapat (A Sportklub tulajdona.)

klub nyerte 3–2-re, bebizonyítva, hogy a HC hiába hozta el a Steaua, a Progym és az olasz bajnok Bolzano legjobbját, az igazi székely bajnok szívét nem lehet leírni, legyőzni.

Gál Sándor a legeredményesebb csíki edzővé avanszált öt bajnoki címmel, míg Hozó Levente és Szőcs Szabolcs játékosként hat-hat bajnoki arannyal hokitörténelmet írt.

Duna Tv, Térkép – 2008. január 15.

Jegyzetek:

¹ Thomas Mann: A Buddenbrook ház

² Csíki Hírlap, 2008. június 6–8., 9. oldal

³ Duna Tv, Térkép – 2008. január 15.

⁴ Hargita Népe, 2008. január 9., 8. oldal

⁵ icehockey.wikia.com

⁶ Csíki Hírlap, 2008. november 14–16., 11. oldal

⁷ Hargita Népe, 2009. január 30., 5. oldal

Hokicirkusz – Himnusz-ügy

Történt, hogy tizennégy év után 2011 decemberében Csíkszeredában a román jégkorong-válogatott 4–1-re legyőzte a magyar válogatottat. Ám – lehet-e ez másként – a román sajtóban nem a meglepetés-eredmény volt a szenzáció, hanem az a tény, hogy a román válogatottban lévő székelyföldi jégkorongozók mérkőzés előtt nem a román, hanem a magyar himnuszt énekelték.

„Hihetetlen pofátlanság! KI a bestiákkal a román válogatottból!” Ilyen és ehhez hasonló címekekkel kommentálta a román sajtó a nagyrészt (a román válogatott 20 székelyföldi hokisból, egy félromán kapusból, és egy Ukrajnából „honosított” bekkből állt) székelyföldi jégkorongozókból álló román válogatott 4–1-es győzelmét a magyar liga-válogatott fölött. A sporttal, az eredménnyel csak egy sorban foglalkozó újságírókat az a tény borította ki, hogy a mérkőzés kezdete előtt a játékosok nem a román, hanem csak a magyar himnuszt énekelték.

„A bukaresti sajtó eljött a csíkszeredai jégkorongmérkőzésre, és rájött, hogy itt több ezer ember éneklé a székely és a magyar himnuszt” – mondta Táncczos Barna, a Román Jégkorong Szövetség elnöke. „A román válogatottban – bár tavaly is ez volt a helyzet – nagyon sokan most ébredtek fel, hogy a csíkszeredai jégkorong 15 éves munkájának ez az eredménye, hogy a román válogatottból kiszorultak azok, akik nem dolgoztak. Nem érdekes számukra az eredmény, nem érdekes, ha Csíkszereda bajnokságot nyer négyszer, ötször, sokkal érdekesebb az, hogyha botrányt tudnak

Csíkszeredai hokisok a himnusz hallgatása közben (Kristó Róbert felvétele.)

Közös fotó a mérkőzés után (Kristó Róbert felvétele)

abból kelteni, hogy itt valaki másképp mer érezni, más identitást mer felvállalni és vallani Romániában.”

A hazaárulással, román szimbólumok megalázásával vádolt játékosok értetlenül állnak a történetek előtt.

„Szerintem a román sajtó ezt nagyon felfújta – mondta Péter Levente jégkorongozó – nem nagy szenzáció, hogy én énekeltem a magyar himnuszt. Az egész egy provokáció akart lenni részükről, hogy mi válaszként valamiket nyilatkozzunk, valamit mondjunk, hogy később tudják felfújni, hogy tudjanak majd minket támadni.”

„Senki nem foglalkozott az eredménnyel – nyilatkozta Becze Tihamér jégkorongozó –, inkább csak a fesztivállal, azzal, hogy mi történt a meccs előtt, de azzal, hogy tisztességesen helytálltunk a meccsen, sőt mi több, megnyertük 4–1-re, semmivel nem hoztunk szégyent a román hazára, a címerre, a mezre.”

A székelyföldi közvéleményt is hideg zuhanyként érte a történet, egyesek a sorozatos magyarság elleni kampány részeként értelmezik, mások a leváltott bukaresti vezetők puccsát, visszatérési szándékát sejtik a háttérben.

„Hogyha Csíkszereda például nem áldozna a jégkorong-utánpótlásra, akkor Romániának nem lenne jégkorongja” – mondta Szondi Zoltán újságíró. „Ezt világosan látni kell. A szövetségnek a volt vezetői szájalnak a legjobban, akik a jégkorongsportot szétlopták és tönkretették.”

A jelenlegi szövetségi vezetőkre nagy média- és politikai nyomás nehezedik. Egy sportért felelős államtitkár akár a jégkorongsport romániai felszámolását is előtérbe helyezte, ennek ellenére a szövetségi elnök a normalitás talaján áll.

Tánczos Barna: „A himnusz-ügyben nincs, amilyen intézkedést hozni, a játékosok tisztességesen, becsülettel képviselték Románia színeit. Senki nem tilthatja meg azt, hogy ha tehetségük, játéktudásuk feljogosítja őket, a válogatottban szerepeljenek.”

Egy hónappal a történetek után most egy újabb állítólagos hoki-botrány körvonalazódik a román sajtóban. A héten a csíkszeredai ifi hokisták 3–1-re idegen pályán legyőzték a Sparta Praga együttesét. Ez minden idők legjobb romániai ifjúsági hokiteljesítménye. A baj az, hogy a mezükön a márkanévként is levédett Csíkszereda neve magyarul szerepelt.

Duna Tv, Sportaréna – 2012. január 15.

V.

23 ÉV 23 JEGYZET

Köszönjük, Felség! Szép volt, Țopescu!

Mérget veszek rá, hogy egyes önjelölt Castro-utánzat honatya sem foglalta esti imájába a színpompás olimpiai megnyitó után egyetlen igazi sportkommentátorunk, Cristian Țopescu nevét. Hisz az olimpiai megnyitó közvetítésekor nem minden esetben a grand(r)omán fülekhez intézte a már tőle megszokott, jól dokumentált, salagmentes profi közvetítését. Már az zavaró lehetett a dákó-római füleknek, mikor megemlítette, hogy a XXV. Nyári Olimpia az **autonóm Katalán** fővárosban zajlik, ezzel kiejtvén a román politikumot hisztérikus örületbe kergető szót: autonómia. S mikor kimondta, hogy az ötkarikás játékok megrendezéséhez szükséges pénz nagy részét (a román költségvetés egy harmadát!) ezen **autonóm tartomány kormány**a szurkolta le, már sokan készíthették a nyugtatót.

De nézzük a közvetítést. Megjelenik a díszpáholyban az egykori öröknapos világbirodalom koronás királya. Szerényen és udvariasan. Rövid taps. Csend. Majd az egykori legnagyobb monarchiában, minden spanyolok királya és a spanyol származású NOB-elnök tiszteletére, Spanyolország déli részén felcsendül a... **katalán himnusz**, és fölkerül a főárbocra a katalán zászló. És áll a király és Samaranch úr, és nem vonogtatják szemöldökük, nem integetnek kétségbeesetten testőrök, protokoll főnökök. Csak áll a több tízezres stadion, és úgy fogadja a katalánok nemzeti imáját, ahogy a földkerekség bármelyik himnuszát illik, kalaplevéve, egyenes fővel. Mert ugyebár, a Lajtán túl mást jelent az a szó, hogy demokrácia, emberi jogok, erkölcsi normák, autonómia. Köszönjük, Felség!

Becze Zoltán

Megjelent: Ifi Fórum, 1992. augusztus 11.

Széchy

Ez a Széchy, az atléták háza táján is alig ismert ex-súlylökő, aki könyvmolyként végigrágja a testnevelési főiskola minden létező úszó, fiziológia, biológia, pedagógia szakkönyvét, hogy utána laikus kijelentéseivel (pl.: Serdülőkorban a szervezetre nagyobb megterhelést rónak a nagyobb távok, mint a 800–1500 méter leúszása. Eljön az idő, mikor gyorsabban ússzák a pillangót, mint a gyorsúszást.) felkavarja az uszodák két évtizedes állóvizét.

S mikor a be-beomló agg „Csaszi” lavornyai medencéjéből egyre-másra hozza a nemzetközi eredményeket – Hargitai 72-es olimpiai bronza, majd későbbi két vb-győzelme, Verrasztó világcsúcsa – lehetetlen el nem ismerni. Egy ország csodálja ezt a fanatikus, másodállásban reggel öttől este tízig szenet kihordó mágust, amivel „edző kollégái” ellenszenvét váltja ki. És eljön Montreal, ahonnan érem nélkül jönnek haza tanítványai. Az ellenlábask pezsgős vacsorával ünnepelnek. Érzik, eljött az idő, hogy olyan mélyre nyomják, ahonnan többé a „bezzegszéchy” hangja nem hallatszik. Eléri azt, amit nagyon kevesen: egy táborba állítja a sportág edzőit (irigység), versenyzőit (a háromszor-négyszer akkora munkától való félelem)... Mindenki őt szapulja. Számára ez a szakadék alja, ám tudja, innen csak felfelé lehet lépni.

1977-ben csak az ő tanítványai nyernek Eb-érmeket. Moszkvában Wladár Sándor a dobogó legmagasabb fokára állhat. Szöul három aranyat hoz. (Darnyi 2, Szabó)... A katalán fővárosban, a Darnyi–Egerszegi álomkettősnek ötször játsszák el a himnuszt. S ez a rém kellemetlen manus edzői pályafutását éjjeli vagonkirakással kezdő, renitens gyerekpofozó, nem fogadta el sem a szovjet sportvezetők által felajánlott úszószövetségi kapitányi tisztséget, sem az edzésnaplóért beígért egymillió dolláros csekket. Ő magyar olimpiai bajnokot akart nevelni, és akaratát kegyetlen megszállottként végigvitte. És még valami: elérte, amit nagyon kevesen ezen felbolydult funár–mecsár–mocsaras világban, ha csak pár percre is, úgy éreztük, hogy érdemes magyarnak lenni. Büszkék voltunk, hogy magyarok vagyunk. És ez talán a legtöbb, amit egy ember elérhet.

Becze Zoltán

Megjelent: Ifi Fórum, 1992. augusztus 11.

Hamis bálványon az erős alapozás sem segít

Tíz napja nemzetközi lóversenynek lehettek tanúi a Hargita lábánál. Fél száz cég komoly anyagi áldozata, lelkes szervezők fáradságos munkája nyomán nemzetközi szintű pályát varázsoltak e nemes sport művelőinek, kedvelőinek.

Tíz napja köztudott: a Csíkszeredai Sportklub jégkorong szakosztálya anyagi okokból nem indulhat az ezüstérem ráadásán, a nemzetközi megmérettetésen (Balkán Liga). Tíz napja 19 szeredai hokista olimpiai részvételi emlékérmeket vehetett át.

Szép, ugye? Lóversenyre van pénz, jégkorongra pedig nincs. Csíkszeredában.

Egyesek víziójában ugyanis az óriás molekula nagyobb a törpecsillagnál. S mindez történik a jégkorong székellyföldi fellegrárában. És én itt nem a lovassportot ellenzem. Fantasztikus látvány egy magasított emelvényen átugró ló és lovas egysége, ám lehet, hogy a képletes atommag csírátzatóinak munkája egy több mint hat évtizedes hagyományt fog felrobbantani. Végül is a pénzével mindenki azt csinál, amit akar, de szomorú, hogy milyen hamar elfeledtük a jég illatát, a forró derbik felemelő hangulatát, hogy a gátlástalan és cinikus diktatúra idejében a jégpálya volt az egyetlen hely, ahol 4-5 ezer ember magyarul énekelhette, hogy „ez illik a székely legényre”. Hogy a '76-os és '80-as ötkarikás játékokon a csíki hokisok olimpiaipont-közelbe (7. hely) kerültek.

A városzerte megcsodált, ám egy nagyobb kaliberű versenyen szerény mosolyra készítő tüzes paripákkal nemzetközi eredményt elérni csak álom lehet. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a ló lovas nélkül is ló, ám a lovas ló nélkül nem lovas. És még azt is tapasztaltuk, hogy a nagy elődök nyomdokain ezek húztak korcsolyát, s ha nem is vitte mindegyik a kék–fehér csíki mezíg, de sok egészséges generáció nőtt fel.

Lehet, hogy a feledékenység könyörtelen spongyája mindezt eltörölte. Lehet, hogy nincs, mire emlékezniük. Lehet, hogy a szívük nem csíki ritmusban dobog.

Valakik valahol halálra ítélték e nagyszerű sportot, ám a „bűnöst” nem végzik ki, hagyják elsorvadni a pénztelenség siralomházában. Lóvá tették a csíki hokit.

Szép volt, fiúk!

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 1993 ősze

Elnök vagy kiskirály?

Két éve még revolverlövessel is nehezen lehetett kijönni a gyergyói jégpályáról. Manapság lehetetlen oda sajtóigazolvánnyal bemenni. Így döntött a Progyim elnöke meg a stáb. Szerintük tavaly a hivatalos páholynak nevezett tökmaghamlazon szidalmaztam a Steaua fenegyerekét, Cazacut és a mostani klubelnököt, aki akkor nem tudni, milyen minőségében, lelkesen és törvényellenesen akadályozta a sajtó munkáját. Pedig akkor tájt nekik közvetítettünk mérkőzést Bencze Attila üzletember felkérésére. Azóta a gyergyói hoki megtalálta a legpompásabb sportvezető torzszülőttet a maga választotta eszmevilágához. Aki tilt és kitilt törvénytípró módon, s ezt elfelejti hivatalosan közölni. Persze, én sem vagyok ártatlan, hisz hogyan merészelek mint a MÚRE sportosztályának elnöke kiállni a sajtó jogaiért. Leírni, kimondani, hogy a sajtópádban ülhet részeg edző, helyi vezető gyereke, levitézlett játékvezető, csak újságíró nem. Hogy páros lábbal rúgják ki mérkőzés előtt a csíki szurkolókat, hogy hivatalos személy ütlegeli a Rádió 21 szerkesztőjét, hogy pirosban–fehérben díszelgő huligánok randalíroznak Csíkszeredában, és úgy mellékesen megütik Antal Előd vezetőedzőt, olimpikont. Ez az égbekiáltó nagy vétkem, meg hogy szidtam Cazacut. Pedig sajtóhadakozás helyett lenne tennivaló a gyergyói jégpályán, például betartani a biztonsági előírásokat, hogy ne köpés-zuhatagban tegye meg a vendégcsapat az öltöző–cserepad távot, vagy esetleg kinyitni egy-két WC-t. Ezer embernek jól jönne, legalább egy. Mert így szünetben kívülről rondítanak a pálya falára, ott végzik el kisdolgukat.

A nagydolgok, azok magára tartoznak, Elnök úr.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe és Új Magyar Szó, 2000. szeptember 4.

75 éves lesz a csíkszeredai jégkorong!

A sajtó segítségét kérem – így zárta Kurkó János György 2002 márciusában azt a sajtótájékoztatót, amely a csíki hoki legnagyobb szegyszenteljesítményét követte.

A változást követő fehér kendők és tépett mezek hatására modern menedzsmenetet, külföldi edzőt, felcsíki és csíkszeredai műjégpályát, valamint a befolyt pénzek elköltésének átláthatóságát ígerte.

És most vegyük sorba az ígéretek. Fordított sorrendben: ahogy szokás a Sportklubnál.

Guruló milliárdok

Két stratégiai szponzorunk van: a Csíki Sör és a Borszék. Ők egy-egy milliárd lej körüli összeggel támogatnak – hangzott el ugyanitt. Aztán a 2003-as évi gyűlésen sehol sem találtuk e pénzüsszeg zömét. Nagy nehezen, teljesen hivatalosan, a „közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés” című, 544/2001-es számú törvény cikkelyei alapján írásban kikérvén ezeket az információkat, kiderült (ez áll a Sportklub hivatalos válaszában), hogy a Csíki Sör 494,3, míg a Borszék ásványvíztöltő 324,3 millió lejjel támogatta a kék–fehér jégkorongcsapatot. A csíki sört is forgalmazó vállalkozás egyik vezetője pedig megerősítette, hogy az idén 25 000 dollárt utaltak a Sportklub számlájára.

Hol vannak a műjégpályák?

„Dave Fitzpatrick (a Nemzetközi Jégkorong Szövetség tagja) segítségével és a szponzorok pénzén jégpályát építünk Felcsíkon és Csíkszeredában, a Vákár Lajos Jégcsarnok hátánál.” Azóta Felcsíkon izgalmas meccseket játszanak. Minifocit. Nemrég Csíkmadarason rendeztek ilyen turnét.

Műjégpálya? Ez csak álom. Csíkszeredában azért haladnak a munkálatok. Már ki is fizetődött érte 1,9 milliárd lej. A Csíki Sportegylet – vagyis a csíki adófizetők – jóvoltából. Még elférne egynéhány milliárd a berendezésekre. A York hűtőberendezése nem bírja meg két jégpálya hűtését. Ennek ellenére Kurkó úr a Román Jégkorong Szövetség évi gyűlésén 2004 tavaszára meghívta a vezetőséget („la un patinoar construit de NOI!!!”) a sportlétesítmény átadására.

Csúcsmenedzsment kék–fehérben

A külföldi edző kilétét mindenki ismeri. Egy beváltatlan ígérettel több. Ami viszont felhőborító, hogy az „Elekes átigazolási botrány” után még mindig ingyen mennek el a kiváló, sokszoros válogatott csíki hokisok. Kilenc játékosról megváltunk – áll a Sportklub évi jelentésének ötödik oldalán, és nulla lej az értük kapott bevételi fejezetnél.

Sőt, a Sportklub hivatalos válaszában még az értük kapott felszerelés ellenértékénél is egy vonal a válasz. Érdekes, ha Adorján haza akar jönni, érte már 15 000 dollárt vagy ilyen értékű sportfelszerelést kér a Dinamo.

Megváltak Nagy Attilától is, aki mellesleg 12 világbajnokságon vett részt, 63-szor volt válogatott és egy évtizedig a Sportklub csapatkapitánya. Sőt, a 2002-es gyergyói szégyen után a Sportklub vezetőségének köszönheti, hogy nem a székesfehérvári vb-n fejezte be pályafutását.

Legnagyobb szó-lufi viszont a Negoïță elnök elleni zajos és sikertelen sajtókampány. Érdekes, Negoïțát a bölcs csíki hokitudorok előrelátása és szavazata emelte a romániai hoki élére 2002 decemberében. A rendkívüli gyűlés kezdetekor az „igazságtevők” 11–8-as szavazataránnyal rendelkeztek. A Dinamo – szokásos utolsó percbeli – színváltása nyomán is még mindig 10–9 volt a Negoïță-menesztők aránya. És a profi menedzserek szavazati többséggel nem voltak képesek olyan napirendi pontot megszavazni, hogy az új tagok felvétele a választások után történjen. Ők tudják, miért. Mint ahogy az is kérdéses, hogy a ténylegesen hokizó fél tucat amatőr csíki csapatnak miért nincs sportidentitási igazolványa?

Így a suceavai és rădăuți-i papíron hokizgató klubok segítségével 12–11-re vesztettek az azóta mélyen hallgató vezetők. Még az 544-es törvény által előírt havi sajtótájékoztatót sem tartják meg.

Végezetül összefoglalva az Antal–Kurkó duó eredményeit. Harmadik hely és gyergyói megalázás 2002 februárjában, míg 2003 márciusában a Spanyolországból erre az eseményre hazarándult ibériai pikoló, Cazacu bonthatott röhögve pezsgőt a bajnokság végén a Vákár Lajos Jégpályán. Egymást követő két szezonban ilyen megaláztatást ritkán ért meg a csíki hoki.

2004. január 6-án 75 éves lesz a szeredaiak szeretett sportja, ám a mai kerettel és vezetéssel semmi esély egy újabb bajnoki címre, pedig számtalanszor elhangzott: „mi a legjobb feltételeket biztosítjuk”. Ál és megtévesztő harcban állnak a szakszövetséggel, szekus PR-módszerű információkkal traktálják a közvéleményt, kanadai csodajátékosról, megváltó külföldi edzőről.

Az igazságot megíró újságírókat perrel, kitiltással fenyegetik. A „bűnösök” pedig az önkormányzati és sportbizottsági gyűléseken csak az utolsó két évben szinte négy milliárd lejt szavaztak meg a csíki hokiért.

Becze Zoltán
újságíró, városi tanácsos

Megjelent: Csíkszeredai Panoráma, 2003. október 1.

JATT-MATT

E sorok írásakor még tíz nap van a Román Jégkorong Szövetség újjáalakulási és tisztújítási gyűléséig, ám az ottani döntéseket már előre lehet borítékolni. December 5-én este a Pană–Negoiță duónak a szövetség élén nyolc éve félretaposott bakancsában ismét ott lesz egy négy évre szóló elnöki-főtítkári mandátum. A belügyminisztérium egykori tisztpárosa mikulási vigyorral könyvelheti el: ismét átvették a hazai hokitársadalmat. S ha mindez megtörténik, a jégkorongklubok, a sajtó csak önmagát hibáztathatja.

E két intézmény bűnös hallgatása, nemtörődömsége évtizedekre megpecsételheti az atomkor lovagjainak sorsát. Az elektronikus média, a Csíki Tv és a Mix Fm rádió kivételével (ahol a talk show alkalmával már a tavaly az éterbe repültek figyelmeztető jelek), sehol nem húzták meg a vészféket.

Uraim, a 69/2009-es sporttörvény alkalmat ad:

1. A csíki hokinak, hogy egy központosított állami intézményből egy igazi helyi érdeket szolgáló profi klubbá alakuljon!

2. Az utánpótlás kérdésével szinte csak az erdélyi együttesek, a Román Jégkorong Szövetség vezetésében alulképviselt hargitai csapatok kezükbe vegyék a saját és a romániai hoki irányítását.

Mi történt ehelyett? A Pană-uralom alatt bírói tévedésekkel sújtott, a fővárosi Mihai Flamaropol Jégpályán „Afară, afară cu ungurii din țară!” rigmusokkal kiutált, az ifi Eb, vb-k alatt anyagilag tönkretett egyesületek kéz a kézben menetelnek és adják szavazatukat újabb négyéves megaláztatásra. S valahol a Progym vezetőinek döntése érthető (elzártságukban, kisebbségi komplexusukban örvendenek, ha hajbókolhatnak a „bukaresti főnökök” előtt), ám a Sportklub tegnapi elnöke, holnapi esetleges kiskirályának tetteire nincs mentség, nincs minősítés.

Antal István nemegyszer meghívottja volt a Sportszerda élő beszélgetéseinek. S bár ígéretet nem tett, sejtetni engedte, hogy az a sportegyesület, amely 2000-es évi költségvetésének 23,1 százalékát az ifjúsági és sportminisztérium biztosítja, 23,4 százaléka saját jövedelem, míg a szponzorok 53,5%-ban járultak hozzá a Sportklub aktivitásához, nem maradhat bukaresti döntéshozatal alatt. Magyarán: a szeredai hokit ne Bukarestből irányítsák, hanem akárcsak egy gazdasági szereplőnél, sporttevékenységet folytató részvénytársasággá alakuljon; vezetőségét az 53,5%-át kitevő fősponzorok, szponzorok által uralt vezetőtanács nevezze ki, és ne az ifjúsági és sportminisztériumnál vizsgáljon jól meghatározott kritériumrendszer és előre ismert eredmény szerint.

Nem ez történt, annak ellenére, hogy a sporttörvény alkalmazásáról szóló rendelet (884/2001-es kormányhatározat 56-os cikkelye) kimondja: „A jelenlegi sportegyesületek a közgyűlés határozata alapján átalakulhatnak sporttevékenységet folytató részvénytársasággá”. Nos, bár a jégkorongbizottság havonta legalább egyszer ülésezett, a vitapontok sohasem tartalmazták az átalakulás kérdéskörét, a Sportklub évi közgyű-

lésének időpontját. Tény, hogy valakik valahol eldöntötték: Nem élünk demokratikus jogainkkal, nem érdekelnek a piacgazdaság törvényei, mit nekünk részvénytársaság, maradunk a „felsőbb” szerv jó magaviseletű hülye gyereke, és ezzel jó pontot szerzünk a minisztériumban az egykori KISZ-főtitkárok előtt.

A szponzorok nagy hányadának tudta nélkül, a szakbizottságokat megkerülve, a Csíkszeredai Sportklub 2001-ben kiállított sportazonossági bizonyítványában az áll, hogy: állami sportklub (club sportiv de drept public). Ez az új alapokmány a harmadik évezred legnagyobb merénylete a csíki jégkorong ellen. Azok, akik kigondolták, s a közvélemény, a sajtó, a támogatók kizárásával ezt végrehajtották, a szeredai hoki sáfárai, árulói. Hiszen a sporttörvény teljesen más alapokra helyezi egy állami sportklub és egy profi együttes működését olyan kulcsfontosságú kérdésekben, mint a költségvetés lebontása, a játékosok státusa, tévéjogok, átigazolási szabályzat.

A csíki hokiszeretők több évtizedes álmát – saját magunk által vezetett, működtetett egyesület, profi játékosok státusa, külső döntéshozatal kizárása, a katonaköteles vagy főiskolás kész játékosok ingyenes távozása, tévéjogok elidegenítése – romba döntötte egy kis csoport, s tettüket a mai napig nem merik vállalni a közvélemény előtt. Rossz vicc, ám a fenti elpuskázott történelmi lehetőség a kisebbik baj.

A nagyobbik probléma már közös Sportklub–Progym-ügy. Eduard Pană legnagyobb bánatára az új sporttörvény előírja a jelenlegi szakszövetségek újjáalakulását. Ez új, modern szakági alapokmányt, új szövetségi választást jelent. A két klub vezetése semmit nem tett annak érdekében, hogy saját érdekeik a hokistatútum cikkelyeiben szerepeljenek, s hogy a hargitai szakemberek minél nagyobb számban ott legyenek a Román Jégkorong Szövetség csúcsvezetésében, a Szövetségi Bűróban.

Eduard Pană – legalábbis ezt nyilatkozta egy tévéinterjúban – már március 30-án eljuttatta az egyesületekhez az új szövetség alapszabály-tervezetét, ezt és még utána négyet (az utolsó átadási ideje október 21.) a legnagyobb sebességgel visszautasította a sportminisztérium, hisz 90%-ban ellentmondott a sporttörvénynek és a Nemzetközi Jégkorong Szövetség alapszabályzatának. A végső tervezetet november végén kapták kézhez a klubok, s bár ez nem egy újabb kommunista kiáltvány, a tévé- és kereskedelmi jogok, valamint az átigazolási rendszer és doppingellenőrzés vonatkozásában a '89 előtti időket idézi.

Az új statútum szerint a Román Jégkorong Szövetség legfelsőbb vezetése az elnök, két alelnök, a főtitkár, a technikai igazgató és az A-divíziós csapatok képviseléseiből áll. Az elnök és a két alelnök választott személy, a többi kinevezett.

November 15-ig az elnöki posztra a jelenlegi elnök, Negoiaș, valamint a Steaua új főszponzorának, Florin Pârvunak a nevezése érkezett. A két alelnöki tisztségre heten jelölték magukat, köztük a Sportklub jégkorongbizottságának elnöke, Kurkó János György (érdekes módon, a Progym nem indított jelöltet).

És most nézzük a választást, szavazást. Amikor Eduard Pană bejelenti a régi jégkorong-szövetség feloszlását, a porondon azon klubok képviselői maradnak, akik az ülés időpontjában rendelkeznek sportazonossági bizonyítvánnyal. Eddig ezt a Sportklub, a Steaua, a Dinamo, a Sportul Studentesc és a galaci Dunărea érte el.

Folyamatban van a Progym, a Sepsiszentgyörgyi HK bejegyzése. Ez hét. Mi történt volna, ha a Sportklub–Progym–Szentgyörgy hármassal mellé felzárkózott volna a Steauával soha nem szavazó Dinamo és a Sportul? Egyszerű: mi irányítottuk, vezetőik volna a szövetséget, egy normális alapokmányt tudtunk volna elfogadtatni. Így a Sportklub képviselője választhat az ismert rossz (Negoiță) és a katasztrófa (Pană) között. Érthetetlen módon az erdélyi csapatoknak nincs jelöltjük, sőt, amennyiben megalakult volna a Hargita Megyei Jégkorong Egyesület, egy újabb szavazattal (3) indultak volna megyénk szakemberei, s ez már 4 biztos szavazat a 2 kontra és 2 tartózkodó ellenében. Ám miközben a Progym és a Sportklub azzal volt elfoglalva, hogy bokszcsatával fűszerezett tömegverekedéssel tegye emlékezetessé a felújított jégpálya keresztelőjét, a Steaua fügét mutatott a neki mindig kegyes régi vezetésének, és Florin Pârvut jelölte az elnöki székbe, aki megválasztása esetén a jégkorongberkekben Lapte néven ismert egykori ifi hokistát nevezné ki szövetségi főtitkárnak, akit az 1998-as rájátszás utolsó percében ország-világ láthatott, amint civilként kapusbottal verte a jégen a kék–fehér hokisokat.

A Pană–Negoiță-kettős pedig ott állt pofára esve, sem a Sportul, sem Galac nem kívánta őket a jégkorong élére, sőt, a Steauát támogatásukról biztosították. Ekkor jutottak Pană eszébe a „székely testvérei”, s meggyőzte a gyergyói vezetőket és Antal Istvánt, támogassák Negoiță jelölését, és ne legyen hargitai jelölt. Ugye, azt nem kell mondanom, hogy Negoiță Panăt nevezi ki főtitkárrá. S mire a fentiek nyilvánossá váltak a szeredai hokiféltők számára, lejárt az elnökjelölési határidő. Így mind Bencze Attila, mind Antal István nyilvánosan kijelentette, hogy a Negoiță–Pană duót támogatja a közgyűlésen. S miközben a két székely város adja immár egy évtizede az ifi válogatottak 80-90%-át, pénzt csak a Hargita-alji üzletember fektet a jégkorongba, ismét Bukaresttől várjuk a csodát. Attól a régi-új elnöktől, aki nyilvánosan megvádolta a hargitai ifiedzőket a Connex-felszerelések eladásával, aki ellenjegyzéssel a bírók névsorát, sáfárkodik a tévéjogokkal, és a központi sajtó előtt Kappa-tréningben bejelenti, hogy nem érkeztek meg a Kappa-tréningek. Pană úrról köteteket lehetne írni, ám két dolog mindenképpen említésre méltó: legalább három bajnoki aranyat a Steaua neki köszönhet, ő is felelős a bukaresti lelátók nacionalista, magyarellenes hangulatának eltűréseért, promoválásáért.

Becze Zoltán

Megjelent: Csíkszeredai Panoráma, 2001. december 1.

Bevezető a 75 év képekben című könyvhöz

Nyolcvan évtizede a Hargita alján néhány lelkes csíki fiatal kanadai „hockey” csapatot alapított. Akkor még ők sem sejtették, hogy ez a férfias sport lesz Csíkszereda egyik szimbóluma. Csíkszereda azon kevés helyek egyikévé vált, ahol a hoki legyőzte a mindenható foci uralmát. Mert Szeredában a hoki már rég nem csak sport. Hozzánk nőtt, kitölti napjainkat. Uralja a mindennapi beszédtemát a gyárakban, a munkahelyen, hogy a fodrászatról és taxiállomásról ne is beszéljünk.

Nyolc évtized alatt nagy utat tett meg a székelyek büszkesége. Túlélt határtológátásokat, egy világegést, fél évszázad vörös diktatúrát és egy piacgazdaságra visszatért társadalom kapitalista vadhajtságát. Csíkszeredában a jégkorong nem csak a csapaté és a vezetőségé. Itt a hoki mindenkié, a négy-ötvezres közönségé, akik fétisként tisztelt kék–fehér zászlókkal és kék–fehér szimbólumokkal biztatják kedvenceiket, akik Szatmárról, Bukarestből, Budapestről egy emberként utaznak haza, hogy nehéz pillanatokban segítsék a nemzet szimbólumává vált húsz modern kori lovagitorna-hóst. Hisz mindannyian tudjuk, hogy a kék–fehér színek alatt a szívünk környékén kék–aransárga keretes nap–holdas címert hordozunk, és hordoztunk akkor is, amikor bűn volt leírni magyarul, hogy Szereda; mikor nyelvünket a somlyói templom és a jégpálya falai közé üldözte a hokihoz is jobban értő diktátorpáros.

Tudtunk böjtölni két évtizedet az első bajnoki címig, majd 34 évet várni a hatodikra, ahhoz, hogy a hetvenötödik szezon kettős győzelme után egymásba karolva sírjuk, énekeljük a székely himnuszt, és egy évadban együtt igyunk pezsgőt három győzelmi serlegből. Tudtunk, mert a hoki olyan, mint kisebbségi létünk, tele van napi csatározásokkal, nemzeti megaláztatással, a politikum diktálta vétókkal, és állandóan benne van a bizonytalanság – a győzelem vagy vereség bizonytalansága –, ami hasonlít az élet bizonytalanságához, de ez csak hasonlít, mert minden csíki tudja, hokiban a vereségre egyszer majd győzelem következik, és ezt az élet sokszor megtagadja tőlünk.

Az írás a 75 év képekben című kiadvány bevezetője – 2004. április 3.

Baltás ember a Vákár Lajos Műjépgályán

Ha valahol a baltás ember megjelenik, akkor ott valami, amiben eddig nagyon hitünk, örökre megszűnt létezni. Mert a baltás embernek semmi sem szent, ő nem épít, nem alkot, nem gyarapít, hanem tör, zúz, megsemmisít: lelket, eredményt, egzisztenciát, civilizációt. A baltás ember ellen pedig nincs menekvés, nincs védekezés. A balta lehet káromló szó, sértő megjegyzés, gyűlöletet jelentő füttyszó is.

Szombat este a baltás ember a Vákár Lajos Jégcsarnokban is megjelent, elemi erővel fütyülve ki Elekes Leventét. Sajnos, a füttyszó egy része a B-középből érkezett. A Sportklub B közepét megtöltő embereket mindig is a világ legtanultabb, legmagasabb intelligenciájú, legjobb tudással, szabályismerettel rendelkező szurkolóknak tekintetem. Ott szinte kötelező a főiskola, és ha valaki hirtelen iskolaigazgató, bankigazgató, sikeres menedzser vagy alpolgármester lesz – sok perc- és pénzemberkével ellentétben – nem szégyelli fenntartani B-középes státusát.

A szeredai B-közép, amikor elkezd énekelni, még az olümposzi istenek is megállnak egy pillanatra, és a legkeményebb embernek is könnyet csálnak a szeme sarkába. Mikor ismeretlenek összefonódva biztatják kedvenc csapatukat, lengetve a fétisként tisztelt kék–fehér zászlót, az ember szeretné – ha csak egy pillanatra is – megállítani Kronosz homokóráját.

Innen kifütyülni egy Elekes formátumú játékos, több mint bűn. De ki is ez az Elekes?

Kétszeres bajnok, háromszoros kupagyőztes, az utóbbi hét bajnokság gólkirálya, aki hihetetlen teljesítménnyel egymaga négy gólt szerzett az 1995-ös kupadöntőn, és az egyik gólját, a Balla passzából vinklibe kanyarított tenisz-szerű lobbot méltán említik a 20. századi csíki jégkorong egyik legszebb találatának. Ismert és elismert, határon innen és túl. Aki túl a harmadik X-en sokat tett és tesz a csíki hokiért.

Legjobb példa erre a két héttel ezelőtti UTE-turné, ahol a szlovákiai Szent Márton szuperligás csapat edzője, valamint Pat Cortina, a magyar válogatott trénerének legjobb három csíki játékos listája – mindkettőnél szerepelt. És ők nem „ugatják” a hokit, és jeget nem csak hűtőszekrényben, a napi vodkájukban láttak.

Példás családapa, szerény ember. Órákat kellett nógatnom 12 év alatt, hogy kétszer megszólaltassam. „Zolika, kérdezz mást, ma XY volt a jobb.” – jött a sokadik sablonos válasz.

Nagy baj lehet egyes fejekben, érdekes, számomra felfoghatatlan értékrendszere lehet azoknak, akik elkövték ezt a galádságot. Ami a legfájóbb, hogy Elekest még a büntető elvégzése előtt fütyülték. Esélyt sem adva a bizonyításra, mint a halálra ítéltet, akit nem végeznek ki, hanem gyaljáj elveszni a siralomházban.

És kik a füttysők? Szerencsére, a teleobjektív ez esetben teljesen objektíven felvette a baltásokat, talán valamelyik helyi adón is bemutatathatom őket. Nem tudom, mi a foglalkozásuk, végzettségük, ha egyáltalán van nekik ilyen, de vajon, saját szakterületükön vannak olyanok, mint Elekes? Magyarán, vajon szakmájukban az utóbbi tíz évben dobogósak az országos mezőnyben?

És különben is, hogyan lehet a Vákár Lajos Jégpályán kifütyülni azt a csatárt, aki több száz gólt és pontot szerzett kék–fehérben. Egyáltalán hogyan lehet kifütyülni bárkit is, aki akár egyetlenegyszer is magára öltötte a kék–fehér mezt. Milyen sötét, mély lelkű perszónák az ilyenek? Van-e egyáltalán helyük a Sportklub szurkolói között?

Ezekre a kérdésekre sürgősen választ kell adjon a csíki szurkolótábor.

Amikor saját otthonodban kifütyülnek, azt nem lehet még kibeszélni sem. Nem úgy van az, hogy tíz szörnyülködés után jön a tizenegyedik, aztán csak kiszáll belőlünk, és el van felejtve. Nyomot, mély nyomot hagy és sok-sok kérdést.

Elekes vasárnap már nem vállalta a játékot, úgy hírlík, el akarja hagyni a Sportklubot, elmegy bárhová játszani, hisz ő vérbeli profi.

Amit nem sikerült a Steaua taktikusainak tizenkét év alatt, azt megoldották a magukat szeredainak és szurkolóknak gondoló baltások. Egy pillanat alatt kihúzták csapatunk egyik legveszélyesebb, leggőlerősebb csatársorának méregfogát. Büszkék lehetnek magukra!

Szerencsére, a látható és hallható többség rögtön elítélte a baltás embereket. Ők Balla Feri bácsi utódai. A 20. század csíki szurkolója szerint csak az a fontos, hogy: „az én szívem úgy dobog értük, hogy ki sem tudom mondani, mikor hallom, hogy: „Hajrá, Szereda!”, s a vége azzal fejeződik be, hogy: „Szép volt, fiúk!”

Ezt Elekes is sokszor hallhatta. Úgyhogy maradj, Löpecs, mert csak ez számít! Még nagyon sokszor szükségünk lesz rád.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. szeptember 12.

Timaru virágcsokra

A hétvégi Gyilkostó-kupa díjkiosztó gálája után történt.

A csíki drukkerok visszadobtak két virágcsokrot, melyet a döntő mérkőzés után a Steaua játékosai hajítottak feléjük. A gesztus nem Timaru falusi vándorcirkuszi késdobó mutatványát utánzó mozdulatának szólt. Csupán annyit jelentett, hogy fél évszázad megaláztatás, ármánykodás és nacionalista felhangok után, egyetlen csíki szurkolónak sem az az álma, hogy könyvnyomatos virága legyen Timarutól. Sem tőle, sem más steauás jégkorongozótól, akik úgy nyilatkoznak sportadásban, hogy: „Am învins dușmanul la Ciuc.” Ez a gesztus kiverte a biztosítékot több gyergyói hokivezetőnél. Annyira, hogy egyikük zakójához és nyakkendőjéhez nem illő módon, minősíthetetlen címkéssel illetvén a szeredai szurkolókat – kérte számon ezt a gesztust egy pár csíki szakembertől. Pedig elég lett volna Kertész Zoltántól megkérdeznie, milyen lincs-hangulatban kellett végigjátszani az 1998-as rájátszás bukaresti mérkőzéseit. Erről még a magyarbarátnak egyáltalán nem nevezhető fővárosi sajtó is írt *Ghenceai huligánok* címmel.

Ez volt a záróakkordja a Gyilkostó-kupának, az utolsó pillanatkép.

Nem így kezdődött. A vasárnapi helyosztókra érkezve – egy esetet kivéve, három éve nem voltam a gyergyói jégpályán – a sajtó számára fontos információkat tartalmazó dosszié és fagyos mosoly fogadott. Az utóbbi annak szólt, hogy a bronzmérkőzés utolsó harmada előtt 4–1-re vezettek a csíki ifik Gyergyó reprezentatív csapata ellen.

A lelátóra belépve egyből szembetűnt, hogy a szemközti oldalról hiányzik a csörgő-sipkás szimpatikus kisdobos, és háromtucatnyi piros–fehér vikingfedős szurkolóhad, akiknek lelkes szurkolása benne volt a 2002-es ezüstérmükben. A hivatalos páholy viszont tele volt. Ismerős és ismeretlen arcokkal. Két perc kellett elteljen ahhoz, hogy rádöbbenjek, itt három év alatt semmi nem változott. Szinte mindenki szidalmazta Galusnyák játékvezetőt. Azért, mert csíki, és szerintük csaló. Az ismerősök leülve, pókerarccal, az újak – három, számomra ismeretlen, a harmincas éveit taposó illető – minősíthetetlenül gesztikulálva. Európában jobb helyeken ezért az ilyeneket a B-középből is elvezeti a rendőrség.

A 4–2-re vesztett bronzmeccs után ugyancsak ők egy szakember magabiztosságával – úgy, hogy a szeredai hivatalosságok is hallják – jelentették ki: „Ma azért vesztettünk, mert az edző csíki. Én megmondtam, nem kell ide szeredai.”

Mindenki megkapta a magáét: szurkoló, játékos, játékvezető, szakember. Egy nagy közös bűnük van, csíkszeredaiak. S ez úgy látszik, itt megbocsáthatatlan. Most magyarazza el nekik az ember, hogy fél évszázada a gyergyói hoki indulásánál Szentes Bill bábáskodott a csapatnál. Vagy hogy Csíkszeredában ingyen kaptak jeget az ezüstérem évében, mert náluk a ki nem fizetett számlák miatt lekapcsolták az áramot.

Azt pedig mindenki látja, tapasztalja, hogy ellentétes irányt vett a két székely város hokicsapatának útja a 6–4, 8–1-es és 2–0-s gyergyói győzelmek óta.

Szereda bajnok és kupagyőztes lett, idén a magyar bajnokságban is játszik. A gyergyói Progym a bronzérmek után egy héten belül másodszer is veszített a csíki ifik ellen. Érdekes módon a gyergyói szurkolók nagy része másként gondolkodott, másként érvelt, másként viselkedett. Ha a Sportklub–Steaua-döntőn többségük a Steauának szorított, megtapsolták a szeredai gólokat, helyzeteket is. Néhányszor kifogásolták a helyi játékvezető, Gergely középbíró egy-egy ítéletét (csak a második harmadban háromszor annyit büntette a szeredai csapatot, mint a fővárosiakat).

Szurkoltak. Kiabáltak. Sokat és sokszor, de nem sértő módon. „Villanyt a budiba!” – hallatszott a VIP-szektor melletti részről, nem egyszer a hivatalosságok felé, az egyszerű szurkolói kérés. Ilyen jellegű óhajt megfogalmazni még soha, sehol, egyetlen szurkolótábortól sem hallottam. És nekik van igazuk. Villany, világosság kell Gyergyóba! S ha ezt a szurkolók által kívánt helyen egy égővel meg lehet oldani, egyes VIP-szektoros fejekben remélem, nem igényel hosszú folyamatot.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. szeptember 20.

Történelmi győzelem

4–1-re győzött a csíkszeredai Sportklub a magyar bajnok és kupagyőztes Alba Volán fehérvári otthonában. Megtörtént az, amire a negyvenes évek hadi bajnokságaiban sem volt példa – a második bécsi döntést követően a csíki csapat egyszer sem tudta legyőzni az akkori két nagy budapesti csapatot: a BKE-t és BBTE-t, volt 0–1 is, de 0–11-es vereség is –, és amiről hatvankét évig még álmodni sem szabadott.

Nem voltam ott a meccsen, de valami olyasmi történhetett, mint 1995 októberében az IIHF-kupán.

Tizenegy éve a futball UEFA-kupájának megfelelő nemzetközi hokikupán a Sportklubot a székesfehérvári csoportba osztották. Az ellenfelek a szovjet ábécén nevelkedő litván Solvita Kaunas, az öt orosz idegenlégióst is felvonultató belgrádi Vörös Csillag és a kanadai portyán készülő házigazdák voltak. Lenéztek, megvetettek, kinevettek minket.

„Töltelékcapat” – nyilatkozta egy nem éppen Szereda-barátként ismert magyar sportvezető a Nemzeti Sportban. Aztán történt, ami történt, és a székely töltélek mindenkinek a torkán akadt. Csíkszereda első és tornagyőztes, Ocskayék harmadikok lettek. A szervezők irigységénél csak arcátlanságuk volt nagyobb. A győztesnek járó díjat este, indulás előtt a csíki autóbuszon adták át.

Most Magyar-kupa-győzelem és sima 4–1-es első mérkőzés után jó bő mel-lénnel álltak jégre a hazaiak, és másodszer is érezhették a székely virtust. A Hargita-hegy konoksága, ha ritkán is, de ismét erőt adott a csíki kék–fehéreknek. De az is lehet, hogy ez a Sportklub már nem az a Sportklub. Az az igazság, hogy már a budapesti NHL-kupán lehetett látni, hogy ez valami más. Itt az elnök elnök (néha sofőr is, aki képes négy órát állni éjszaka a magyar vámnál, hogy az új mezek időben a Megyeri útra érjenek, miközben ülhetett volna nyakkendősen a repülő VIP osztályán), a játékos játékos, az edző edző, a jégkorongbizottság nem kirakat, hanem hokiszerető és hokihoz értő szponzorok és szakemberek összefogása, akik nem ígéretnek, hanem dolgoznak. S ezt főleg az idegenlégiósok kiválasztásánál lehetett látni. Na, meg első alkalommal a szlovákok tényleg igazi szlovákok, akiktől lehet és kell tanulni. Nem internetről leszedett, szerződés nélküli bóvli hokisták, hanem sokat megélt, a szlovák szuperligában éveket lehúzó jégkorongozók.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindent elértünk, de már van, amit és akiket féltünk. Mint ahogy félni fogjuk őket vasárnap, a Román-kupa-döntőn.

Arról nincs kétségem, hogy az utolsó két elcsalt kupadöntőt (2004-ben két meg nem adott csíki találát, 2005-ben egy háromméteres les előzte meg a Steaua aranygólját és kupagyőzelmét) egy harmadik követi. Tollezredes boszorkányműhelyében most nem is nehéz megtalálni a bölcsek követ. Sajnos, az új szabályo-

kat nem a román bírómentalitásnak találták ki. A helyzetek elbírálásában megengedhetetlen hatalmat adtak a játékvezetőknek, és Csíkszeredában Popescu, Gyergyószentmiklóson Gergely már előrejelezte, hogy mi vár ránk. Ennek ellenére vagy tán ezért is, a magyar királyváros már egyszer jó előjelnek bizonyult. A '95-ös nemzetközi sikert pár hét után az első csíki Román-kupa-győzelem követte egy olyan 7-4-es győztes mérkőzésen, ahol Elekes egymaga négy gólt szerzett. Szép lenne az ismétlés.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. október 6.

Tízéves a hatodik bajnoki arany

Felgyorsult az idő, szinte hihetetlen, hogy egy évtized telt el az 1997-es februári sepsiszentgyörgyi történelmi diadal óta. Ugye, emlékszünk még?

Az 1996–1997-es hoki évad első fordulója egyben a Román-kupának is számított.

Az öt együttes körmérkőzés-sorozatot játszik. A nagy derbit, tekintettel a Sportklub előző évi harmadik helyére, nem az utolsó nap bonyolították le. A helyi televízió első ízben filmezett három kamerával. Mint később kiderült, hihetetlen jó húzás volt. A mérkőzés felénél vezetett a Steaua 3–2-re. Kovács, majd Petres találatával fordít a csíki csapat (milyen kár, hogy a két 29 éves tehetség már nem a Sportklubot erősíti). Tíz perc volt a találkozóból, mikor egy Elekes–Balla-kombináció végén a csíki csatár a kapust is elfektetve a hálóba talált, pontosabban a kapu közepén a tartóvasat szúrta ki. A nagy erővel meglőtt korong kivágódik a mezőnybe. Becze játékvezető mintegy három méterről kitűnő szögből láthatta az esetet. Először gólt ítélt, majd Cazacu és Timaru tiltakozására (ezt csak a román bajnokságban és csak a Steauának szabad azóta is) érvényteleníti a találatot. Igaz, a maiakkal ellentétben ő egyből elismerte tévedését. A jogos 5–3-ból 4–4 lett, és a steauások a székely szurkolókat kiröhögve vehették át a trófeát.

A bajnokság második fordulóját Gyergyószentmiklóson rendezték. Ismét kísért a Román-kupa szelleme. 12 perccel az utolsó bírói sípszó előtt 3–3. De Kertész Zoltán 4–3-as vezetést szerzett, majd Gál Csaba beállította az 5–3-as végeredményt. 33 év után első ízben vezette az országos bajnokság táblázatát csíkszeredai hokicsapat.

Ekkor mindenki elkezdett számolni, és kiderült, hogy ha a sepsiszentgyörgyi turnén a Sportklub–Steaua-találkozón nyernek a kék–fehérek, akkor az utolsó galaci sorozaton akár veszíteni is lehet, mert addigra meglesz a négy pontos előny.

Hihetetlen, soha nem látott szurkolókat mozgósító akció folyt a helyi írott és elektronikus médiában. De talán mindennél többet ért az törzs-szurkoló Balla Feri bácsi felszólítása: „Az én szívem úgy dobog értük, hogy ki sem tudom mondani, mikor hallom, hogy: Huj, huj, hajrá!, s a vége azzal fejeződik be, hogy: Szép volt, fiúk! Mindenki jöjjön Szentgyörgyre!”

Fantasztikus, soha nem látott emberáradat érkezett Háromszék központjába. „Itt van fél Csík.” – mondták a szurkolók. A tribünről és a pálya széléről kiszorultak a környező tömbházak tetejéről, a gépház és a hullámbádog kis tribün tetejéről szurkolták végig a találkozót.

„Olyan akarással és a taktikai fegyelem betartásával, mint a Sportul ellen, lehetetlen, hogy ne érzük el a célunk” – mondta Antal Előd az utolsó taktikai értekezleten. Gál Csaba és Antal Kajec góljai megnyugtató 2–1-es vezetést jelentettek az első harmad után. Petres átadásából Rusz lehetetlen szögből tovább növelte az előnyt, majd maga Petres Dodó használta ki a katona bekk-pár tévedését, szemfülesen elcsenve egy korongot. Kolozsi találata (Rusz Gabi okos passza után) a harmadvonalról már

5–2-es előnyt jelentett. A harmadik harmadban főleg Popovici szépítését követően már csak azt vártuk, mikor fűjják le a találkozót. Az utolsó másodpercekben havazni kezdett, kék–fehér örömnéppé varázsolva 1997. február másodikát.

Két hét múlva az utolsó mérkőzésen már úgy léptek jégre a szeredaiak, hogy a mérkőzés eredményétől függetlenül bajnokok. Az sem számított, hogy Dinu Sebastian 154 büntetőperccel sújtotta a csikiakat, hogy 46 percig kettős emberhátrányban játszottunk (így is a Steaua csak a 19. percben lőtte az első gólt), és 8–0-ra veszítettünk. A mérkőzés végén a székelyek kezébe kerültek a bajnoki aranyérmek. Kezébe és nem a nyakukba. Ugyanis Pană úr „elfelejtette”, hogy harmincnégy év böjt után a szeredaiak megérdemelnek egy ilyen gesztust.

És végül álljon itt azon játékosok névsora, akik elérték ezt az óriási sikert: Adorján József, Antal Károly, Balla Attila, Bíró Ottó, Elekes Levente, Farkas Szilárd, Gál Csaba, Geréd Botond, Hozó Levente, Kertész Zoltán, Kolozsi Loránd, Kovács Attila, Ládai András, Molnár Attila, Nagy Attila, Petres József, Páll Zoltán, Péter Szabolcs, Ruzs Gábor, Simon Rudolf, Szócs Előd, Szócs Szabolcs, valamint a technikai stáb: Antal Előd, Barta Csaba, Dr. Balló Béla.

Köszönet érte.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. február 7.

Egy hideg, egy meleg

Egy hete két kinevezés is történt a Román Jégkorong Szövetség vezetésében. Az új elnök élve az alapszabályzat szerinti jogával, technikai igazgatónak Basa Jánost, a főtítkári székbe Becze Iuliu nevezte ki. Az első közmegelegedést, a második közfelháborodást váltott ki a szeredai hokiberkekben. Basa János szinte a teljes életét a csíkszeredai hokinak szentelte. Egy olyan generáció tagja, akik Olaszországban főiskolás ezüstérmeket szereztek. A hetvenes évek elején szinte egymaga jelentette a szeredai hokit.

Már szögre akasztotta korcsolyáját, mikor a több irányból érkező kérdésözönnel engedve, ismét magára húzta a kék–fehér mezt, és egy évtized után, a bronzkorszakot megtörve, ismét második helyre vezényelte a csíki csapatot. Később ő volt, akinek a bukaresti elvtársak kerek-perec kijelentették, hogy amíg a Kárpátok Gényusza él, és sarló–kalapács rend uralkodik, addig a Hargita alján felejtsek el a bajnoki címet, örvendjenek, hogy a Dinamót megverhetik. Basa Jánossal visszatért a normalitás a válogatottak háza tájára. Sok és nehéz dolga lesz. A nagyválogatott környékéről a fény sebességével kell eltávolítani a szinte egy évtizede bohóckodó három karikatúrát. A válogatottnak komoly felkészülési program kell (legalább olyan, mint a tanár úr válogatottsága idején) és akár külföldi szakedző is. De főleg az, hogy a számításba jövő játékosoktól ne a külföldiek vegyék el a játék- és mérkőzés-lehetőséget. Minden országban a válogatott bukása esetén drasztikusan lecsökkentik az idegenlégiósok számát. Nálunk eddig előbb a Steauával konzultáltak arról, hogy hány kérdéses helye van a három sorból. Utána pedig a Szövetségi Búróban Brassó, Galac és a fővárosi hatos iskola döntött a szavazataival. Igaz, hogy lehet tanulni egy jeles hoki-iskola képviselőjétől, ám nem a cserepadon. Az ifjúsági korosztályosoknál pedig ideje megszüntetni a Justinian–Bianu uralmat. Többet nem fordulhat elő, hogy a jégre lépők 95%-ának trénera csak közös fellépéssel kerülhet másodedzőként a csapat mellé. Többé nem írhatják elő a hivatalos nyelvet a játékosokat szállító autóbuszban.

Basáról még egy sztorit szeretnék elmesélni. Anyai nagyszüleimet a Vajdahunyad melletti Csernakeresztúrra telepítette a vörös rendszer a szatmári Szokondról. A keresztúri kocsmá fő helyén több évig egy – akkori nyomdai lehetőség szerinti – poszter volt kitűzve. Rajta három hokista: Basa, Pană, Tureanu. Idővel a nap kezdte kivenni a poszter színét. Először Tureanu feje sárgult el, majd a Panăé. Basa örökké az igazi, az eredeti maradt.

Basa Jánosnak egy beteljesületlen álma volt, hogy bajnoki aranyat nyerjen Szeredának. Játékosként egy gyengébb szeredai hokigeneráció, a fővárosba elvándorló játékosársak akadályozták meg. Edző korában egy olyan aranycsapata volt, akik – párthatározat alapján – csak másodikok lehettek. A hatalom ukáza szinte mindig a bírók sípján keresztül érkezett. Gubernu és Mureșan neve a csalással lett egyenlő. Nos, az utóbbiak lelkes tanítványa Becze Iuliu. Akiről persze nem tudhatjuk, hogy milyen

lesz főtítkárként, ám nem feledhetjük, hogy milyen volt bíróként. Sokan és sokat csaltak Szereda ellen. A legemlékezetesebb a fenti úriember nevéhez fűződik. 1996 novemberében Csíkszeredában rendezték a bajnokság első fordulóját. A körmérkőzések a Román-kupának is számítottak. A döntőnek számító Sportklub–Steaua rangadóból mintegy tíz perc volt hátra, mikor 4–3-as vezetésnél egy Elekes–Balla-kombináció után Balla két lövőcsellel elfektette a katonák hálózóját, majd elemi erővel bombázott a kapuba. A korong épp a kapu közepén található vasrudat találta telibe. Az erős lövés következtében a korong kivágódott a mezőnybe. Becze először megadta a gólt, majd Cazacu tiltakozása után érvénytelenítette azt. Megérdemelt 5–3 helyett 4–4 lett. Elűszott a kupagyőzelem és az a lehetőség, hogy a csíki közönség 44 év után otthon ünnepeljen egy trófeát. Vajon, mi fog elúszni Becze főtítkári mandátuma alatt?

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. május 30.

Egyedül mindenki ellen, de mégis győztesen!

Nem mindennapi körülmények között, negyedszer nyert Románia-kupát a csíkszerdai jégkorongcsapat. Egy sima 24–0-val kezdtek Gál Sándor tanítványai, hogy aztán megkérdőjelezzék a jó szezonkezdetet a Gyergyó elleni 3–3-mal. S mivel a Progym sima 1–9-re veszett a Steaua ellen, a hazai jégkorongot csak felületesen ismerő biztosan mehetett fogadni a vasárnapi örökrangadó steauás diadalára. Mondom, aki felületesen ismeri. A Progym elleni 3–3-as mérkőzés az 1997-es februári sepsiszentgyörgyi turnét juttatta eszembe. Éppen úgy, mint a múlt héten, két nappal a bajnoki címet jelentő 5–3-as Steaua elleni győzelem előtt, Gyergyó volt az ellenfelünk. „Nyerünk egy lezser 2–1-re” – mondta nevetve a mérkőzés előtt a kék–fehérek akkori csapatkapitánya, Nagy Attila. Az eredmény, főleg Molnár Szabolcs szenzációs védéseinek köszönhetően, telitalálat lett. A lezserség? Hát nem éppen. 1–1-nél kétszer is egyedül futott el a koronggal egy piros–fehér csatár, és csak Ládai kivételes tudása akadályozta meg a gólszerzésben. Nehezen született meg a győzelem. Másnap aztán a katonák egyszerűen lelépték a gyergyói csapatot. Igaz, a piros–fehérek kapujában már nem Molnár védett. Őt pihentette a gyergyói vezetés. Ők tudják, mire.

Idén megismétlődik a történet. Parádés gyergyói védések, egy kis bírói nyomás és 2–0-ról ott van a 3–3-as végeredmény. Másnap aztán az előző nap még oroszlánként küzdő harcias piros–fehérek az első harmadi 1–1-es döntetlen után szende bárányokként, felemelt kezekkel, vattába csomagolva mennek ki a jégre. Nekik nyolc. A Steauának is. Ugyanis a román katonacsapat Zabłudovszki mesterhármasával a székely–ukrán barátság jegyében ennyit rámol be egy teljesen barátságos mérkőzésen. Székely szolidaritásból északi szomszédaink 9–1-re veszítenek. De ez a tény már csak azt lepi meg, aki nem látta, hogyan drukkolnak román lobogóval steauás mezben Gyergyóban a Sportklub ellen.

A döntőben az történt, amit a múlt héten már leírtam. Sajnos, nem nehéz jósolni a román bajnokságban. Mielőtt az évszakhoz képest szokatlan fővárosi meleg kábultságából a hideg jég kijózanította volna, Popescu jogosan kiállít két steauást. 1–0-tól pedig végzi a dolgát. Két kézzel szórja ki a csíkiakat a legfontosabb momentumokban. Mi örvendünk, ha négy mezőnyjátékoskal vagyunk a jégen. Így legalább szoros a meccs. Nagyszerű hálórőrünk, Kucera kétperces büntetést kap akkor is, ha a kapus védelmi területén Lupaşcu kiüti kezéből a botot, vagy mikor a hajrában, amolyan zsoldos bemutatkozóként az egyik steauás csatár botvéggel jégre dönti. Ez van, katonadolog. Popescu a büntetések terén 38–24-re hozza szokásos formáját. A Steaua nem.

A végén 4–3-as Sportklub-vezetésnél már nevetségesek Popescu és Timaruék kétségbeesett próbálkozásai. Két percen keresztül hat steauás játékos három szeredaival sem bír. A Pană–Negoiţă kettős pedig átkozhatja a Nemzetközi Jégkorong Szövetség buta szabályát, miszerint egy csapatból minimálisan három mezőnyjátékos kell a jégen legyen.

A mérkőzés végén a hihetetlen kék–fehér örömtáncból négy másodpercet sugároz a Sport Tv, így nem láthatjuk a piros–kék svejkék leírhatatlan bánatát és a díjkiosztót.

Gál Sándor pedig Antal Előddel, Antal Istvánval, Prakab Gáborral együtt felsorakozik azon edzők sorába, akiknek bár a nyolcvanas években nem adatott meg, hogy játékosként Szeredának egy trófeát nyerjenek, ők edzőként vettek elégtételt. Akkor ugyanis a román politika sportja megtiltotta ezt a székely sportpolitikának. Román-kupa-győzelem, első hely a Borsodi Ligában, soha rosszabb szezonnyitót. Szép volt, fiúk!

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. október 11.

Tollfosztás idusa

A hétvégén évi közgyűlését tartja a Román Jégkorong Szövetség. A dâmbovițai szelek azt suttoják, hogy váltás lesz az elnöki székben. Több szakember és önjelölt mérkőzik meg az elnöki mandátumért. A jégkorongban viszont az igazi erős ember a főtítká. Ezt a tisztséget tizennégy éve Eduard Pană tölti be. A Dinamo egykori válogatott játékos első megválasztása utáni sajtótájékoztatóján reformokat, a válogatott világranglistán történő előrelépését, az egykori bajnoki címeket nyerő hokicentrumok (Kolozsvár, Marosvásárhely, Brassó) újraindítását ígérte. Ugyanakkor azt, hogy az erőforrások jelentős hányadát az ifjúsági jégkorongba fekteti be. Pană tizennégy évi főtítkársága alatt a felnőtt válogatott két kivételtől eltekintve ('98-ban a magyar csapat, '99-ben Hollandia mögött végzett a C-csoport második helyén) ingajaratban közlekedett az I-es és II-es divízió között. Ha Fortuna jóvoltából elkaptunk egy nálunk is gyengébb Kínát, akár bent is maradtunk. A fentebb említett erdélyi nagyvárosokban ma is több jég jut a turisták whiskyjébe, mint jégpályára. Az ifjúsági jégkorong, a hargitai központok kivételével, szinte teljesen elsorvadt. Volt olyan esztendő, hogy korosztályos bajnokságot csak a Hargita Megyei Sportigazgatóság szervezett. Az utóbbi évtizedben a főváros és Galac egy-egy hazai szinten elfogadott játékost termelt ki: Lupașcut és Cordubant. Hát nagyjából ennyit az eredményekről. Viszont Pană alatt történt meg, hogy a fővárosi, sokatmondóan Național névre keresztelt jégcsarnokban félelmetes módon eluralkodott a sovén nacionalista szellem; hogy focihuligánok mérkőzés közben hatoltak be a jég felületére, hogy büntetlenül csíki játékost és szurkolókat verjenek félholtra. A pénz viszont dőlt. Előbb a szakszövetség, később a szövetségi vezetők által irányított alapítvány kasszájába. Például 1996 decemberében és 1997 márciusában két, Csíkszeredában és Gyergyószentmiklóson lebonyolított ifjúsági kontinentális turné rendezésére, több százezer márka. A Sportszerda szerkesztőjeként próbáltam a pénz elköltési módja után járni. Három nyelven írtunk levelet a Nemzetközi Szövetség sajtóreferensének. Ekkor tudtam meg, hogy a Nemzetközi Jégkorong Szövetség egy országban csak a főtítkárral tárgyal, mással nem. Ő az egyetlen hiteles ember. Sajtó, elnök, számukra ismeretlen. Pană úr 1997. április 24. óta adós az akkor feltett kérdések megválaszolásával. A fenti időszakban két elnöke is volt a szakszövetségnek. 1997-ig a jelenlegi médiacézár és egykori szekus ügynök, Dan Voiculescu, az Antena 1, 2, 3 tévémogul és gyakran névváltó 1%-os párt elnöke, valamint Marian Negoia. Az ő rangját nem ismerjük. A tetteit sem nagyon. Nem sok volt. Ő akkor robbant be a csíki sportéletbe, mikor az 1997-es ifi Eb díjátadásáról készült tudósításban hazug módon azzal vádolta Csíkszereda akkori polgármesterét, hogy csak magyarul volt hajlandó megszólalni. Tíz év alatt egy emlékezetes tette azért volt. Internetes honlapokon bizonyította, hogy lehet aludva elnökölni, és hokimeccsen túlhorkolni kétezer ordító hokiszurkolót.

A Pană–Negoiță duót 2001 decemberében örökre el lehetett volna zavarni. Az új sporttörvény értelmében ekkor tartották a szakszövetség újjáalakulási gyűlését. Új statútumot és régi vezetőduót választottak. Pedig a Steaua bejelentette, nem támogatja Panăékát. Ez a holdudvarával kiegészítve, mintegy 4-5 szavazatot jelentett a közgyűlésen. A Hargita megyei négy ellenszavazat történelemmé minősítette volna Panăékát. Ám a „megfontolt székelyek” alelnöki, bizottsági tisztségek fejében ismét pajzsra emelték a hoki-dinoszauruszokat. A négy, hoki- és hatalom-közelbe került döntéshozó izzadtan bizonyította akkori döntésük helyességét. „Mit akarsz? Minden bizottságban többségben vagyunk. A fontos döntéseket mi hozzuk.” – förmedtek rám nemegyszer. Azóta nemhogy bizottsági többség nincs, hanem a mindenben döntő Szövetségi Bűróból is kiebrudalták a bajnok és kupagyőztes Sportklub képviselőjét. Fontos viszont, hogy ott üljön Brassó, a bukaresti Sportul Studentesc és a 6-os iskola hokieredményekben gazdag reprezentánsa. Hogy meddig?

Erre már a hétvégén választ kaphatunk.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. május 16.

Hajrá, székelyek! Hajrá, magyarok!

1996 decembere. A csíkszeredai Sportklub az utóbbi harmincnégyszázötvenedik legfontosabb mérkőzésére érkezett Gyergyószentmiklósról. Rendkívüli kiegyenlített meccsen Gál Csaba duplázása jelentette az 5–3-as szeredai győzelmet, ezzel megnyitva az utat egy három évtizedes álom, a hatodik szeredai bajnoki cím felé.

A gyergyói és csíki drukkerok összefonódva hullámoztak, szurkoltak, és ez nem csak a hazai Gáll–Rusz–Kertész-triónak szólt. Akkor Székelyország reprezentánsának drukolt mindenki. Az ötödik győztes találatunkat együtt kiáltottuk a két Basilides édesapjával a Sportszerda mikrofonjába, ő talán egy decibellel hangosabban. Jó volt, felemelő volt székelynek lenni Gyergyóban 1996 decemberében. Aztán történt valami. 1999 februárjában a fővárosi Viilor szállodában Szereda és Gyergyó csapatainak vezetői, szurkolói és újságírói még együtt ünnepelték a gyergyói bronzérmet. Aztán megint történt valami. Egy szurkolói, vezetői, játékos kisebbség tett azért, hogy ne legyen felhőtlen a viszony a két székely város csapatai között. A legnagyobb baj pedig az volt, hogy a sajtó ezt meg is írta. A múlt hibáiból tanulni kell. Mindenkinek. De azt sem lehet, hogy egy szakadékhoz közeledő autóbusz utasaihoz hasonlóan, folyton visszanézzünk. Talán erre érzett rá minden idők egyik legnagyobb gyergyói jégkorongozója, Vargyas László, amikor kitalálta, hogy a Székelyföld hogyan léphet be a Regátnál egy nappal hamarabb Európába. Az ötlet maga egy díjat érdemel. És ahogy én ismerem Vargyas Lacit, a kivitelezés is tökéletes lesz. Élőben látni a hokilegenda Ancsin Janit, Berényit, Ladányit, Horváthot és a többieket, olyan hokiélmény lehet, amit nagyapáink éreztek 1944 februárjában, mikor a Nemzeti Sport címdaláról a csíki pályán megjelent Hircsák. Amúgy az 1938-as vb legjobb kapusa. Aki egymaga harcolta ki a ma már hihetetlen vb eredményt: Magyarország–Kanada 1–1!!!

És éppen olyan fontos, hogy a nap–holdas évszázados címer alatt együtt játszik majd Gáll és Kertész Zoli, a sokak által csak hírből ismert Vargyas–Borsos-páros és a többi gyergyói és szeredai jégkorongozó. De talán ami ennél is fontosabb, hogy az eredményjelző táblán az áll majd, ami soha a hoki történetében: SZÉKELYFÖLD.

Vargyas Laci nagy tisztelője vagyok, hét világbajnokságon Eindhoven-től Pekingig, sokszor és sokat láthattam kivételes játékát. Szíve joga, hogy ő állítsa össze az általa szervezett mérkőzésen a kereteket. Remélem, az alábbiakért nem fog neheztelni rám. Ám ilyenkor minden székely szurkolóból kibújik a szövetségi kapitány, gondolatban mindenki összeállíthatja az ő keretét. Én még egy ötössel kiegészítettem volna. A két válogatott Basilides, Hozó, Rusz Gabi és Antal Kajec pótolta volna nálam – hangsúlyozom, nálam – a névsort. Mindegyikről sokat lehetne írni. Hozó minden idők legtöbb trófeáját nyerő csíki jégkorongozója. Három bajnoki cím, négy Románia-kupa tulajdonosa. Rusz Gábor a legnehezebb pillanatokban szerzett gólt az 1995-ös kupadöntőn és az 1997-es szentgyörgyi 5–3-as aranymeccsen. Antal Kajecnek, a Baci-

lus-nemzedék tagjának pedig megadatot volt, hogy ott fejezze be pályafutását, ahol elkezdte, Gyergyóban.

1984 októberében Basa János megfogadta a saját magának adott tanácsot, és Kajecet betette a Sportklub első csatársorába, a két olimpikon Nagy testvérpár közé. Az alig tizenhét éves ifj. Antal Kajec élete első mérkőzésén Tureanut kicselezve, a kétségbeesetten kirohanó Hutan kapus füle mögé, a pipába lőtte a szeredai győztes negyedik találatot.

1996 telén öröm volt székelynek lenni Gyergyóban. Rá tíz évre, remélem, ismét öröm lesz székelynek lenni ugyanott.

Minden jégkorongmérkőzés végén van egy felemelő jelenet, amikor 60 perc küzdelme után, fáradtan, izzadtan, de az igazi férfimunka elvégzésének tudatában kezek fognak a csapatok. Mindenki, mindenkivel. Ezt csak a hoki adja meg. Adja az Isten, hogy ez a kézfogás ne csak a jégen, hanem a nézőtéren, a vezetői irodában is megtörténjen. December 30-án ez a kézfogás vihet bennünket egy nappal hamarabb Európába. Köszönet érte Vargyas Lacinak.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. december 27.

Álomszezon

Miért nyertünk?

Első ízben az 1990–1991-es jégkorongszezonról írhattam összefoglalót az akkor megjelenő Új Sport napilapban. *Fények és árnyak* volt a cikk címe. Azóta több szezonzárás után sokszor kerestem a választ arra a kérdésre, hogy miért veszítettünk? Most irigylésre méltó könnyű helyzetben van az újságíró, egy rendkívüli, egyedi, győztes szezon után kell meghúznia a vonalat, és elmondani, leírni meglátásait.

Először is hangsúlyozni szeretném, hogy az idei diadalsorozat egy nagy csapatmunka volt. Ahol a játékoskeret minden tagjától kezdve, vezetőkön, szponzorokon keresztül, a menedzseri kört betöltő személyekig, mindenkinek meg volt a maga helye és szerepe, és mindenki jól teljesített. A legfontosabb a csapat játéka volt. Alig tizenötön kezdtek meg az első alapozó edzéseket a jégpálya mögötti minifocipálya műgyepén. Ekkor még csak azt tudtuk, hogy egy hihetetlen fizikai fáradtsággal járó, repülőutazásos, két bajnokságban való szereplés vár a fiúkra. Eddig a csíki jégkorongozó a hazai bajnoki rendszer értelmében részt vett egy minden hokiközpontban megrendezett turnén, volt évente négy-öt tétmeccs. 1998-ban bevezették a három győzelemig tartó rájátszást, így a döntőbe jutott két nagy csapat, amolyan vb-felkészülésként több rangadót játszhatott viszonylag rövid idő alatt. Nehéz volt előre felmérni, mit hozhat egy olyan idény, ahol az eddigi 30-35 mérkőzést egy 85-90-es hosszú menetelés fogja felváltani. Egy olyan szezon előtt álltunk, ahol nem csak a mérkőzések száma nőtt háromszorosára, hanem az egyetlen igazi hazai derby legalább öt ellenfél elleni kemény meccs jelentette. Egy olyan szezon, amelyben kétszer is, tíz nap alatt nyolcszor kellett kemény csapatok ellen jégre lépni. Az őszi budapesti DHL-kupán a csapat hat új idegenlégióssal egészült ki. Őket nem az internetről szerződtették, kiválasztásuk két lelkes és hokihoz is értő szponzor hosszú szlovákiai megfigyelése után történt. A város szeretetét már rég bíró Filipet – egy kivétellel – a legjobb hokista korban járó (26–29 év) Kucera, Strapko, Valko, Misal, Ilavski Kavulici-négyes egészítette ki. Rögtön kialakult egy kiváló szlovák első sor. A második sor pedig a legjobb hazai ötössé avanszált elő. Ma itthon nincs jobb csatársor, mint a Moldován–Szöcs–Hozó-trió, és jobb bekkpárok, mint a Papp–Kósa vagy a Nagy–Adorján duók. Ez a két ötösfogat jobb volt bármelyik hazai ellenfél legjobb soránál is.

Ugyanakkor a csíki hoki történetében első ízben olyan harmadik és negyedik sor is összejött, amelyik nyugodtan egyenlő félként felvehette, és fel is vette a harcot bárkivel a hazai mezőnyben. És nem csak felvette, hanem sok rangadón Elekes vagy Zsók találatai döntöttek.

A hazai pontvadászaton az örök ellenféllel, a Steauával összesen tizenöt mérkőzést játszottunk. A mérleg: tíz győzelem, két döntetlen, három vereség. A háromból viszont az alapszakasz utolsó két bukaresti találkozója már teljesen érdektelen volt egy

tartalékosan kiálló, és inkább a sérüléseket elkerülő Sportklub számára. Így valójában egyetlenegy tétmérkőzésen veszítettünk, és tízet nyertünk. Igaz, nem volt 9–3-as vagy 6–2-es diadal, ám teljesen a múlté lett az a séma – főleg a román fővárosban –, hogy kapunk két-három gólt (rendszerint és bizonyítottan Hricsina óriási közreműködésével), majd rohanunk az egyenlítésért. Négyszer nyertünk két góllal, hatszor volt egygólos a különbség, ám mindenik győzelem három nagy pontot jelentett. Egygólos vezetésnél is látszott, vége a Steaua-komplexusnak. Ugyanakkor a tavalyi szezonnal ellentétben, nem fulladtunk ki a rájátszásokra. Akkor egy nehezen, 2–1-re nyert első találkozót négy sima vereség követte a rájátszásban. Az idén a nyolcvanadik mérkőzés után is kirobbanó formát mutatott a csapat. Nem csak bírtuk erővel, hanem Filip és Ervin kirobbanó formát, gólerősséget mutatott (9 gól, 5 gólpasz a Steaua ellen, 5 gól és 2 gólpasz az UTE ellen), és Kucera is feleltette néhány borsodi ligás leventególját. Ez egy jó alapozásnak, óriási munkának, és nem utolsósorban egy kitűnő edzőpárosnak és technikai tanácsadónak volt köszönhető.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. március 28.

Ki a huligánokkal a jégpályák lelátóiról!

Egy olasz rendőr halála ismét rávilágított a sportarénákon egyre jobban tomboló huliganizmusra. A sors fintora, hogy 22 évvel a heysseli tragédia után (az 1985-ös Juventus–Liverpool közti BEK-döntő előtt a két szurkolótábor összecsapása során 41-en haltak meg) az UEFA-eltiltástól akkor megkímélt olasz szurkolók most törnek, zúznak, petárdáznak, míg az akkor kitiltott angolok stadionjaiban jelenleg csend honol és csak egy sárga szalag választja el a nézőteret a zöld gyeptől.

A rendőrgyilkosság másnapján Bukarestben egy kézilabda-mérkőzés előtt csaptak össze a Steaua és Dinamo focidrukkerei. Igen, jól olvasták, focidrukkerekről van szó. Úgymond alapállású focidrukkerekről, mert míg nyugati társaik évi bérlet befizetésével, trikók, sálak, klubjelvények vásárlásával gazdagítják a kedvenc együttesük költségvetését, addig főleg a fővárosi három nagy csapat szurkolói, legalábbis egy részük, fizetett szurkoló. A kemény magnak és az úgynevezett vezérszurkolóknak többmilliárdos évi költségvetésük van, amiből főleg a fővárosi rangadókra, drágábbnál drágább minielőadásokhoz vásárolnak kellékeket. Aztán amikor a mély zsebű szponzorok nagy ritkán el-elszámoltatnának, akkor leltár előtt pár nappal érdekes módon leégnek a kellékes raktárak, mint történt ez a Steauánál a Păunescu-testvérek regnálása idején. 1998 januárjától a Steaua focihuligánjainak egy része a jégpályán is megjelent. 1998. január 18-án Jean Pavel irányítása alatt még csak százan, másnap már háromszázan, majd a rájátszás utolsó mérkőzésén mintegy hétezeren tomboltak és üvöltöttek három óráan keresztül, hogy: „Ki a magyarokkal az országból!”, „Rátok rontunk és lemészárolunk!” és ehhez hasonló rigmusokat. Egyesek odáig merészkedtek, hogy a VIP-helyen ülő Antonescu sportminisztert próbálták felpofozni egy Sportklub-gól után. A bajnokság után Tokay György kisebbségügyi államtitkár felszólította Dinu Mihai főügyészt, hogy a büntető törvénykönyv 317-es paragrafusa szerint, a tévéfelvételek birtokában, indítson eljárást a hokihuligánok ellen, mert ellenkező esetben könnyen megtörténhet, hogy a verbális agressziót a fizikai követi. A kivizsgálás ellen a sajtóban (s talán máshol is) keményen tiltakozott Eduard Pană örökös főtítkárra, aki kemény szavakkal ítélte el a politikum beleszólását a sportba. Az ezt követő események ismeretek. Két levélváltás után, jó dâmbovițai szokás szerint – pupat piața Independenței – elfelejtették az ügyet. Sajnos, Tokay jó jósnak bizonyult. 2002 októberében Szőcs Szabolcsot és Bucenkót alaposan megverte egy vascsövekkel, fadorongokkal felfegyverzett, telefonon odarendelt banda. 2005 márciusában öt, csoportjuktól leszakadó csíki szurkolót a pályától nem messze hagyott helyben egy ötvenfős verőkülönítmény. A fenti atrocitások elkövetői a mai napig ismeretlenek.

Az olaszországi tragikus eset után nálunk is előtérbe került a huliganizmus elleni küzdelem. Bár az ismert randalírozókat már 1997. október 16-tól keményen lehetett volna büntetni. Ekkor fogadta el Románia Szenátusa a sporthuliganizmus elleni európai konvenciót, mely szerint a verbális vagy testi erőszakot alkalmazó szurkolókat ki

kell tiltani a sportarénákról. Nos, 1997 és 2006 között egyetlen huligán sem kellett a rendőrörsön töltsse a mérkőzés alatti időt. A tavalyi véres futballév után is összesen 31 tiltó intézkedést hoztak. Jean Pavelt már 1998-ban minden sporteseményről ki kellett volna tiltani. Ezt a Steaua focicsapat új tulajdonosa meg is tette 2002-ben. Jean még Giginek sem volt szalonképes. Azóta a katonák jégkorongcsapatával járkal és provokál, sőt, érdekes módon egyike azon hat steauás hivataloságnak, akik az előírás szerint a cserepadon tartózkodhatnak. A kérdés: Meddig? Mint ahogy az is kérdés, milyen intézkedéseket foganatosítanak a székelyföldi együttesek az újságírókat szidalmazó és munkájukban gátló HC-s hokis szülők egy kis csoportja, vagy a magukat pénteken alulmúló és felülköpködő gyergyói jeanpavelek ellen. Csíkszeredában például olyan HC-s szülő oktatja az újságírást nekünk, akinek mint steauás pójtjátékos, két helyesírási hibával volt felírva a meze hátára a neve. Így félő, hogy a Tokay-jóslat Székelyföldön is beigazolódhat.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. február 14.

Idegenlégiósok pró és kontra

Tiszta székely csapat vagy idegenlégiósokkal megtűzdelt Sportklub? 2001 óta ez az egyik nagy kérdés a csíki hokiban.

Mindkét tábornak vannak védelmezői és ellenzői, támogatói és keresztbetevői is. Tény és való, hogy a 2000-es bajnoki cím megszerzésekor a szeredai születésű, elszármazott és a magyar bajnokságban szereplő játékosokkal, valamint Dobos Tamással kibővített Sportklub 3–0-s összesítéssel nyerte a bajnokságot úgy, hogy Bukarestben is 8–0-s hihetetlen győzelemmel mosta fel a jeget Cazacuékkel.

A Steaua akkor egy sebtében és szabályellenesen leigazolt svéd sorral erősített, akikből a rájátszás első csíki mérkőzése után már csak kettő játszott a fővárosi viszszavágón.

Azt a csapatot még mindenki teljesen a miénknek tekintette, és az egyetlen „idegen”, Dobos Tamás a legnépszerűbb játékos lett. A 2001-es szezontól kezdve az ukrán kapus, Vasziljev volt az első fecske, őt követték Bucenkó, Tatár és a többiek.

Az idei keretben már nyolcan vannak, és eddigi teljesítményük alapján elmondhatjuk, hogy szerződtetésük nem volt kidobott pénz. Az igazság az, hogy a Sportklub soha nem az ideglégiósok szerződtetésével próbálta megoldani problémáit. Antal Előd 1992–1996-os csapatépítése után szinte minden szezonban beépült egy fiatal játékos a csapatba: Moldován, Petres, Kósa, Kovács László, Papp, Szócs Szabolcs, Tankó, Péter Róbert, ifj. Antal István, Zsók.

Az ideán a szezonnyitó DHL-kupán a tizenhat éves János Imre még a szlovák csapat edzőjének is tetszett.

A Steauánál pedig Lupașcu és Corduban kivételével már nem tudtak frissíteni az egykori galaci, rădăuți-i és bukaresti ifikből. Megbukott a három, egykoron futószalagon termelő ifi-központ. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy Pană 1993-ban egy sok lábón álló ifi-programmal nyerte meg a főtítkári széket és a Nemzetközi Szövetségnek készült 2004-es évi jelentésében is 240 bukaresti fiatal hokistáról beszél.

A Steaua lépett elsőként. Gliga úgy dolgozik, mint egy jó fogorvos. A különbség annyi, hogy ő zsibbasztó nélkül tömi idegenekkel a katonacsapat egyre foghíjasabb és vénülő keretét. Ha öt játékosra van szüksége, ötöt, ha nyolcra, nyolcat szavaz meg a hírhedt Szövetségi Bűró.

Egy-két év múlva oda jutunk, mint a brit bajnokság, hogy a válogatott nagy részét nem a dobogóért küzdő csapatok adják. Ott svédek, finnek és kanadaiak küzdenek Szigetország bajnoki serlegéért.

A Steaua lépései kényszerítették rá a szeredai jégkorong vezetőit, hogy idegeneket szerződtessenek. El kellett dönteni, vagy felvesszük a kesztyűt vagy játszunk a bronzérmekért. Ezt a döntést – nem csak globalizálódó világunkban – fél évszázada máshol is meghozták. Gondoljunk csak a legismertebb esetre, a Barcelona–Real Madrid párharcra. A központosított spanyol állam jelképe, a madridi királyi gárda, hogy

sportpályán is hirdethesse felsőbbrendűségét az autonómiáért harcoló katalánokkal szemben, már az ötvenes években szerződtette Puskást, Di Stefanót, Didit. Egy-két év szüntiszta katalán ellenállás után a „Barca” is leszerződtette Kocsist, Kubalát és Czibort (Oh, idők! Akkor még a magyarok voltak kelendőek, és nem a brazilok, argentinok!), mert meglegelte, hogy a Real nemcsak spanyol földön, hanem a BEK-ben is sorozatosan diadalmaskodjon.

Így történhetett meg, hogy Kocsis és Czibor a Barcelona színében az 54-es berni csapás után ugyancsak Bernben és ugyancsak 3–2-re veszítsenek BEK-döntőt.

A kezdeti zavar után pedig mind a piros–kék, mind a patyolatfehér szurkolók elfogadták a tényeket. És nemcsak elfogadták, hanem egyre jobban megszerették az egykor „orundiónak” csúfoltakat. Annyira, hogy egy 2000-es szavazáson az évszázad futballistája címet Madridban Puskás „Pancho”, Barcelonában Kubala nyerte.

Igaz, az egy másik évszázad volt.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. november 1.

Briliáns a címer fölött

Elment Puskás. A legismertebb magyar. Nekrológot írni egy örök vidám, pályán belül és kívül minden balhében nyakig ülő isteni tehetségről nagyon hálátlan dolog. És valahogy ez más is lesz, mint a többi emlékező írás.

A kispesti grundról indult, hogy huszonkét éves élvonalbeli pályafutás után nevét Pelé, Maradona, Beckenbauerrel együtt említsék. Pályafutásának történetét megírták a statisztikusok. Egy adat azért mégis örök és utolérhetetlen. Az 1,06 gólos mérkőzésátlaga. Neki mindegy volt, hogy BEK, olimpiai vagy világbajnoki döntő, esetleg a kispesti grund vagy a nagyváradi pálya, ő mindenhol megzörgette az ellenfél hálóját. Nyertes BEK-döntőn négyszer, vesztesen háromszor. Sokat adott a magyar sportnak, a világ futballjának. Cserébe semmit sem kért, és sokszor sokan sokat elvettek tőle.

Az '56-ban beözönlő szovjet tankok megtagadták, hogy több mint 150-szeres magyar válogatott legyen, hiszen az 1962-es vb-n még játszott mint spanyol válogatott. Azok az újságírók, akik mindent elkövettek, hogy BEK-győztes és gólkirályként (csak a BEK-döntőben négy gólt szerzett) 1960-ban csak második legyen az aranylabdaszavazáson. Ling angol játékvezető, aki les címen – egy amatőr filmfelvétel bebizonyította a téves ítéletet – nem adta meg az '54-es berni vb-döntőn a második gólját, ami a világbajnoki címet jelenthette volna. A csillagot a válogatott mez címere fölött. A kommunista rezsim, amely negyedszázados emigrációra ítélte.

Mindenkinek van egy Puskás-sztorija, hallotta, olvasta. Ne vegyék szerénytelenységnek, ha leírom az én Puskás sztorimat.

1997 áprilisában Ferencz Hunor kollégámmal az Atrium Hyatt szálló felé igyekeztünk, a 70 éves Puskás tiszteletére szervezett ünnepségsorozat első programpontjára, a nemzetközi sajtótájékoztatóra. Két magyarka, ők tudják miért, a budai dombok felé irányított. Mivel egyre jobban éreztük, hogy eltévedtünk, egy útkeresztesződésnél kiszálltunk a kocsiból és a japán turisták hozzáértésével néztük a térképet. Fél óra volt hátra a kezdésig. Tudtuk, hogy már csak a csoda segíthet. A Csoda pedig ott állt az út túloldalán, a kocsijára várt. Térképpel a kezemben köszöntöttem Öcsi bácsit, majd gyorsan beismertem, eltévedtünk. „Ide figyelj, székely! – igaz, hogy azelőtt már készítettem két interjút, de álomban sem gondoltam, hogy megismer. „Tudsz 120-szal vezetni?” Majd folytatta: „Te most beülsz a kocsidba, nem nézel se jobbra, se balra, jössz utánam.”

Azóta sem száguldoztam Budapest főutcáin 120-szal és nem mentem át tucatnyi piros jelzésen. Pár perc múlva lassított és intett, itt van a Hyatt, majd a parkírozót megkerülve eltűnt a fekete Mercivel.

Lóhalálában rohanunk a második emeletre. A szervezők akkor szerelték Gento, Di Stefano, Fritz Walter előtt a mikrofont. Puskás is érkezik – mondtam a jól értesültek magabiztosságával a Nemzeti Sportos kollégának. „Az lehetetlen – válaszolt

a kolléga –, tíz perc múlva száll le Samaranch – az akkori NOB elnöke – gépe Ferihegyen, Öcsi bácsi már rég ott van, ő fogadja.” Ekkor éreztem, hogy százszorosan igaz minden Puskás-sztori. Hogy isteni bal lábánál csak embertársain segítők szíve nagyobb. A szív, amelyik pénteken örökre megszűnt dobogni.

Elment a száguldó őrnagy, akinek parádés cselei elől úgy dőltek el a hátvédek, mint célzott kugligolyó alatt a fabábuk. A világ egyetlen focistája, akinek gyémánt tehetsége csiszolatlanul is briliánsként ragyogott. Briliáns, ami számomra örök időkre a meggy-piros mez címere fölött fog állni.

A Nemzet Öcsije nélkül szegényebbek lettünk mindannyian, egy kis magyarságtudat büszkeségével, egy pár sztorival, egy Nagy Magyarral. Elment az ember, a futball-titán, maradtak a Puskás-legendák, és egy örökös nemzetfájdalom: ha akkor, Bernben Ling tényleg gentleman lett volna?

Nyugodjál békében, Öcsi bácsi!

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. november 29.

Bölöni arcai és harcai

Mélyponton van a magyar futball. A máltai 1–2 után természetes volt Bozsik Péter lemondása. Azóta új szövetségi kapitány kerestetik. A tizennyolcadik 1986 óta. Vagyis nagyjából egy évet lehet ülni a világ legbizonytalanabb ringlispíljén, az MLSZ kispadján.

Egyre gyakrabban kerül előtérbe a 108-szoros román válogatott, Bölöni László neve. Bölöni, aki bizonyított már játékosként és edzőként is. A román válogatottat trénerként 13 mérkőzésen vezette. A Hagi-éra megkopott „aranycsapatát” kellett lecserélnie és újraéleszteni. És ez neki akkor és ott sikerült. Rădoi, Florentin Dumitru, Codrea, Măldărășeanu, egy pár fiatal tehetség, akiket ő épített be abba a válogatottba, amelyről Bicskei Bertalan és Hrutka ama ominózus 2001. júniusi román–magyar 2–0 után azt nyilatkozta, hogy jobb, mint a Hagi-féle román tizenegy.

Most a magyar futballt a mélypontról kell felhozni. És bármilyen hihetetlen, két nagyon tehetséges generációval, az U 21 és U 19 éves válogatottal már lehet valamit kezdeni. Filkor, Priskin, Németh, Koman és Farkas már nemzetközileg is jegyzett nevek. Ám ehhez idő és türelem kell. S nem csak a vásárhelyi sztár részéről.

Bölöni céltudatos és jó stratégia, egy kivétellel mindig tudott banni játékosokkal, elnökökkel, a médiával. 1996 májusában egy vásárhelyi újságírókollégával vártuk a Ghencea stadion játékosbejáratánál. Ekkor játszottá újra tíz év után a BEK-győztes Steaua legénysége a Barcelona elleni megismételt sevillai álomdöntőt. Bölöni az öltöző felé araszolva profi módon szabadult meg a központi sajtó képviselőitől, és csak akkor fordult meg, amikor magyarul annyit mondtunk, hogy mi Székelyföldről érkezünk.

„Itt vannak a székely testvérek, na nektek nyilatkozok”. Ezt már magyarul mondta, majd készségesen mintegy húsz percet beszélgetett velünk. Érdekes kontrasztként a nézőtéren eközben a hangosbemondó, Cristian Țopescu felhívására, Valentin Ceaușescut éltette a mintegy húszeszes tömeg.

2001 júniusában a román–magyar vb-selejtező előtt már mint román szövetségi kapitány elérhetetlen volt a hazai bármilyen nyelvű sajtó számára. S ha a román kollégákra – akik ez idő tájt nagyon ellenszenvesen viselkedtek, képesek voltak azért is falhoz állítani, amiért edzésnaplóját magyarul vezette – jogosan pikkelt, mi érthetetlenül álltunk azon tény előtt, hogy a mi Lacink nem áll szóba velünk.

Egyetlenegy ember jelentette eközben számára a médiát, a híres-hírhedt Marius Tucă és a Tucă-show. Az Antena 1 tévécsatorna show-műsorában háromszor is megfordult, irigyelt sportriporterré varázsolva a nem épp magyarbarátként és sportszakértőként ismert Tucă.

A mérkőzés, akárcsak a két évvel azelőtti ghenceai Eb-selejtező, 2–0-s román győzelemmel zárult. Bölöni mérkőzés után, a késői vacsoránál, éjjel fél kettő felé látogatta meg a nem éppen felhőtlen örömben úszó magyar válogatottat. Mindenkihez volt egy biztató szava. Kivéve az erdélyi és anyaországi magyar sajtót. Minket akkor valahogy nagyon elkerült.

„Írjatok, amit akartok, ma én nyertem” – vetette oda félvállról. És mi még ekkor sem tudtunk ifjúkorunk bálványára haragudni. A talján világbajnok Zoffnak lőtt 1982-es bombagólja, a BEK-serleg magasba emelése, az a tény, hogy nem engedte Bălanra fordítani nevét, mindent elfeledtetett.

Egy valamit azért kérnénk cserébe: ha úgy hozza a sors, a fenti mondatát magyar szövetségi kapitányként is ismétlje meg a 2010-es vb és a 2012-es Eb-selejtezők zárómérkőzése után.

Még akkor is, ha másnap a román Szenátusban nem dicséri majd meg Adrian Păunescu.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2006. november 8.

Messze van még Európa?

Két napja teljes tagjává váltunk az Európai Uniónak. Ez a státus, ha nem is látványosan, de érezhető változásokat kellene hozzon életszínvonalunkban, a közéletben, és miért ne, az újságírásban is.

Az elektronikus médiával ellentétben, az írott sajtóban nincsenek törvényerejű rendeletek, kormányhatározatok, amelyek az újságírók etikai, deontológiai munkáját szabályoznák. A Román Újságíró Csoport, valamint a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete is csak ajánlásokat fogalmaz meg. 2007-től viszont számunkra is mérvadó a Nemzetközi Újságíró Szövetség 1953-ban elfogadott, majd 1986-ban felújított tízparancsolata, ami viszont már több mint ajánlás. Benne olyan elemekkel, mint az igazság tisztelete és kötelező kimondása, a hír ellenőrzése, a kritikához való jog és kötelesség. Ezért is csodálkoztam és csodálkozom, mikor sokan a jól informált olvasófajtából a csak elvben meg jóindulatban létező viszontválaszokra, jogos replikákra hivatkoznak. Csak az utóbbi időben egyházi előjáró, tanfelügyelő, szállodavezető kardoskodott, számomra érthetetlen és saját magukat minősítő viszontválaszokkal, nem bírva elviselni a jogos kritikát. Főleg, ha azt egy kis humorral is körítették. Ezzel már-már önkontrollra kényszerítenek olyan tollforgatókat is, akik 1990 után tették le névjegyüket a Gutenberg-galaxisban. Érdekes módon, én még egy újságírót sem láttam, aki a szószékről, vezetőtanácsi, tanfelügyelői székéből fogalmazzon meg bármilyen ellenválaszt. Tény, hogy nem a fővárosban, hanem Konstanca vagy akár Bákó megyében is egy újságírói összefogás, egy jogos sajtókampány két hét alatt közéleti kerti törpéket csinált volna a sajtóhoz is jobban értőkből. Nálunk, a Hargita alján ez nem történt meg 2006-ig. Remélem, 2007-ben ennek vége szakad. Ebben a rovatban biztos. Ha írni kell a gigászi munkát elvégző és nemzetközi eredményeket produkáló Márton Simonok, Tófalvi Évák, Novák Edékről, akkor írni fogok. De ugyanakkor itt lesz az ideje és helye olyan kérdéseket is feltenni, hogy miért kullog egyik ifjúsági futballcsapatunk Udvarhely és Gyergyó mögött, miközben az utolsó hat évben százmilliós nagyságrendű közpénzt, a mi adónkat költötték rájuk. Miért csak négyen, és miért így hokiztak a tucat HC-sből az U20-as vb-n? Lerántani a leplet pözelnökökről, részeg edzőkről, lógós játékosról, félművelt bíróról. Akiknek a székely fúrás-faragás hagyományából csak az első Unió-konformos.

Székelyföldi sportújságírónak nem kell piranhát reggeliznie, hogy epeömléssel írjon. Elég megnéznünk a sajátos társadalmunk keresztmetszetét, a magával hozó és jelentő helyi sportvezetők, edzők, bírók, sportolók egy kis, ám szerintük önérzetes csoportját. Ők azok, akik visszaírják a ceausisza dicshimnuszos újságírást, akik háttérben mindent megmozgatnak, hogy eltűnjön sportrovat és sportadás, hogy ne jelenhessen meg egy csípős kritika, ne adj Isten, egy humorosabb írás. S ha már megjelent, akkor jöhet a háttéri szálhúzogató, az asztal- és mellveregető anyázás vagy

nyílt telefonfenyegetés. Akik képletesen kivont karddal, anyagi befolyással, fenyegetéssel küzdenek nehezen felépített sértetlenségüket, renoméjukat védve, miközben elfelejtik, hogy a becsületéért csak az küzd, akinek nincs.

Ha valaki elé egy tükröt tesznek és csúnyának látszik, az kellemetlen, zavaró. Ők a torz tükör hívei. Végül is a kritika olyan, mint egy odvas fog, fáj. És akinek valamije fáj, az ama Lear királyhoz hasonlatosan üvölt, felelőst keres. Másokban. Szét akarja törni a tükröt, elfeledvén, hogy ha ez sikerülne is neki, attól ő még csúnya marad.

2007. január elseje után a csillagos kék lobogó szellemében és alatt erről is kell szólnia a székelyföldi sajtónak.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. január 3.

Nyolcvanasok

Nyolcvan éve született minden idők legnagyobb magyar labdarúgója, Puskás Ferenc. Nyolc évtizedes fennállását ünnepelte a Magyar Jégkorong Szövetség.

Az olimpiai bajnok, háromszoros BEK-győztes és válogatottként 85 mérkőzésen 84 gólt szerző futballfenomén sajnós, nem érthette meg e jeles születésnapot. Ezért is fontos, hogy a tíz évvel ezelőtti ünnepségsorozaton egy nemzet és a világ futballelitje ünnepelhesse a magyar zsenit. Ez volt a Horn-kormány legjobb húzása. Nem hiszem, hogy az idén létrejöhetett volna egy olyan ünnep, ahol Kuncze Gábor lenne a fővédnök egy jobboldalinak tartott Puskás Ferenc-ünnepségen. Az egy évtizeddel ezelőtti budapesti rendezvénysorozatra négy erdélyi újságíró is külön meghívót kapott. A négyből hárman szeredaiak voltunk. Borbély Lászlóval, a Hargita Népe akkori főszerkesztőjével és Ferencz Hunor kollégámmal jelen lehettünk egy olyan nemzetközi sajtótájékoztatón, ahol Di Stefanónak, Gentónak, Fritz Walternek tehetünk fel kérdéseket. Megtekinthettük az ausztrál–magyar mérkőzést, melynek legfontosabb momentumát a szünetben történt. Ekkor adta át Juan Antonio Samaranch NOB-elnök a magyar gólgyárosnak a világ legnagyobb sportkitüntetését, az olimpiai érdemrendet. Az esti fogadáson pedig egy szemfüles riporter olyan sporttitánokkal és annyi tévés anyagot készíthetett, mint egész pályafutása alatt összesen. A Sportszerda mikrofonja előtt megszólalt az aranycsapat akkor még élő öt tagja (Puskás, Hidegkuti, Czibor, Grosics, Buzánszky), a világ legjobb játékosai, Puhl Sándor, az egykori Real Madrid előbb említett két sztárja, Kárpáti György, olimpiai bajnok vízipólós, valamint Jenei Imre.

A mi asztalunknál szép kis egyes társaság verődött össze. Torgyán József, Kisgazdapárt-elnök, a Real Madrid és az angol futballszövetség meghívottjai. Két fogás között megkérdeztem a hetvenes éveit taposó londoni úriembert, hogy emlékszik-e a 6:3-ra, és hogyan lehetett így kikapni a régi Wembley-ben?

„Well – jött a válasz – nehéz olyan meccsen nyerni, ahol angol részről csak egyvalaki játszik jól. Ez pedig szünetben a katonazenekar volt.”

Nyolcvanadik évét ünnepelte a magyar hoki. Az ünnepség első momentumát óriási meglepetést hozott. Ocskayék 2–1-re legyőzték a jelenlegi világ- és olimpiai bajnok háromkoronás svéd gárdát. És ez a hosszabbításban kiharcolt diadal – főleg a mai erőviszonyokat tekintve – értékesebb, mint a magyar hoki eddigi legnagyobb eredménye, az 1938-as prágai vb-n elért Kanada elleni 1–1.

Nekünk, szeredaiaknak külön öröm, hogy öt bajnoki évadban a kék–fehérek is letették névjegyüket a magyar pontvadászatban. A háború alatt nem jutott érem a csíki hokisoknak, pedig az első szereplésen kéznnyújtásnyira voltunk a bronzéremtől. A tartományi bajnokságban Szereda 3–1-re legyőzte a marosvásárhelyi csapatot. Ám akkor is voltak olyan székelly testvérek, akik óvással megalálták az

újrajátszás lehetőségét. Pesten aztán 5–2-re verték Vákárék a három Inczét is felvonultató Maros-parti együttest. A kisdöntőn pedig hosszabbításban veszített a csíki gárda a kolozsváriak ellen.

Az idén viszont Moldován Ervin kivételes teljesítménye az első magyar érmet jelentette a csíki hokinak. Az a felemelő pillanat, amikor a Borsodi Liga bronzérmével a nyakukban a kék–fehérek együtt ünnepelnek a mintegy ötvenfős székelyföldi szurkolóval, a 78 éves csíki hoki egyik legszebb momentumaként vonul be hokitörténelmünkbe.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2007. április 4.

Virtus

Lenézték, sajnálták, kinevették, temették őket. Hét, zsinórban nyert meccs göggyével jogosan vártak el egy újabb 4–0-s seprést. Félgózzal és lehetőleg kesztyűvel.

Ment a szöveg a sajtóban, lelátón, internetes fórumokon: „Adjunk valami lóvét a Sportklubnak is, esetleg egy sort a piros dzsekisekből.” „Nincs ellenfelünk itthon, majd a BL-ben. Jön a Pire–Zablu-henger!”

Már a kék–fehér klubszínt is román trikolornak látták azok, akik kinőtték a G-szekort. Volt, aki a Sportklub csődbejelentésének dátumát is tudni vélte. A nem HC-barát újságírók szokásos kiokításához idén nyakázás is járt. Lundh távozása pedig már csak pont volt egy egyre halványabb i-re. Akinek érkezése tavaly bajnoki aranyat jelentett. Tavaly. Igaz, maradt Sanyi. Akarom mondani, maradt egy IGAZI SANYI. Aki talán egyedülként reménykedett a címvédésben. Aki megfogadta a saját magának adott tanácsot, és visszaállította a régi, sokat megélt, bevált sorokat. Aki el tudta hitetni, hogy az erő, tehetség, a tapasztalat velük van. Hogy értük szorítanak valahol fent az alapítók, Egerben Löffler Aurél, a csíki hoki neves és névtelen Takács Istvánjai, Basái, Antal Elődei, több százan a B-középben, több tízezen abból az 5+5+5 millióból.

És elkezdődött a bajnoki rájátszás, a félistenek a lelkes iparosok ellen. Aztán valahogy az első meccs ötödik percében kiderült, hogy a kék–fehérek lelkesek, de több mint iparosok, avagy talán a félistenek nem is félistenek. Valami nagyon akadozott a HC játékában, de főleg a taktikában.

Az nem volt benne a bajnoki rájátszási döntő taktikájában, hogy az első meccset a harmadik sor, a másodikat Ervinék nyerjék. Saluga fejelése utáni kapkodás pedig sokat sejtetett. Sem Pupak, sem más nem hozta a legjobb sorral a Mol Ligás kanadai pontverseny eredményességét.

A harmadik győzelem aztán végre meghozta a várva várt északi fényt. Kikapcsolták az ellenfél legjobb ötösét. A Sportklubosok. Ezt a meccset pedig Wallenbergék hozták 3–1-re.

A negyedik, a mindent eldöntő győzelem edzői kapkodása már sejtette az aranyat. A bezzeg-tréner felforgatta a legeredményesebb sort. Szétszedte a Mihály–Petres párost, és Kozuch is jobb védési átlagot produkált, mint Polc.

Az utolsó, az aranyat jelentő gól pedig az a gyémánt volt, ami csiszolatlanul is briliánsként ragyog a bajnoki koronán. Koronán, amelyet Gál Sándor fejére helyeztek. Proféta lett saját hazájában. Ő az egyetlen, akit két vörös rendszerben is királlyá koronázott a világ legszebb B-középeje.

Becze Zoltán

Megjelent: Hargita Népe, 2009. április 2.

A szerző Szepesi György társaságában

Magyarok a Gala Hagi-n. Détári Lajos kétszeres világválogatott, Jenei Imre BEK-győztes edző és a szerző

Sportújságírók: Kopacz Gyula, Becze Zoltán, Fülöp Zoltán

A csíkszeredai olimpikon emlékmű (A szerző tulajdona.)

Köszönetnyilvánítás

1990 októberében egy Paks melletti nemzetközi sportújságíró táborban vehettem részt. Az egyik nap meghívottja Smitt Pál – akkor még NOB-tag – volt. A későbbi NOB-alelnök és köztársasági elnök egy interjút követően megkért, nézzek utána a Székelyföldön született és magyar színekben olimpiai bajnokságot nyert sportolók Székelyföldön még fellelhető emléktárgyainak.

Igy indult el egy több mint két évtizedes kutatómunka. Gyűjtöttem az adatokat, fényképeket Székelyföldön, de eljutottam a Nemzetközi Olimpiai Akadémia olimpiai (Görögország) könyvtárába, vagy az első székely olimpiai bajnokunk versenyszínhelyére, Amszterdamba is. Nem volt könnyű munka, szinte minden fotóért, információért meg kellett küzdeni. Az első cikkeket róluk az Új Sport napilapban közöltem 1992-ben. A három magyar olimpiai bajnokról készült 5-5 perces kisfilmet pedig 1997 augusztusában mutattam be a Román és Magyar Olimpiai Akadémiák hargitafürdői találkozáján. Az olimpikon portréorozat mára már csaknem százperces lett. Három kisfilm közülük összesen 10 nemzetközi filmdíjat nyert.

A kisfilmek elkészítéséért köszönettel tartozom Fülöp Zoltán szerkesztő kollégámnak, aki már 1990-től biztatott a kutatásra, Ferenc Hunor vezető operatőrnek, akivel képileg együtt álmodtuk meg a kisfilmeket. Továbbá Csíki Zsolt, Ferenc Ernő és Csúcs Péter operatőröknek, Dobos László kollégámnak, aki többek között, talán a legfontosabb – Samaranch NOB-elnökkel készített – interjúmnál nyújtott segítséget, valamint D. Balázs Ildikónak és Forró Gyöngyvérnek a profi narrációért. Köszönet a gyergyói Rubin Stúdió két munkatársának: Berszán-Árus Györgynek és Vetési-Szabados Kenéznek a vágási utómunkálatokért.

Köszönettel tartozom mindazon magánszemélyeknek, illetve a sajtó képviselőinek és sportintézményeknek, akik fotókkal, információval hozzájárultak a könyv elkészítéséhez. Neveik jogosan szerepelnek a képaláírásokban. Lőrincz Márton korondi hozzátartozóinak, Molnár Endre csíkszeredai rokonainak, a Váradi családnak. Ugyanakkor a hús csíki sporttitánnak és hozzátartozóiknak. Az ő munkájuk is a könyv része. Feleségemnek, Abos Enikőnek a szöveggondozásban és javításában, lányomnak Becze Melindának a fotók elkészítésében nyújtott munkájáért. Ugyanakkor Prigye Kingának profi könyvszerkesztői munkájáért.

Köszönet azon intézményeknek és magánembereknek, akik felkarolták az ötletemet, és anyagilag támogatták is azt. Nevük méltán szerepel a kezdőlapon.

Külön köszönet dr. Zsigmond Barna Pál, Magyarország csíkszeredai főkonzuljának és Ráduly Róbert Kálmán, Csíkszereda polgármesterének, akik a 2011-es, *A korondi Herkules – Lőrincz Márton* filmbemutató után biztattak, és anyagilag támogatták a könyv kiadását és a kisfilmek elkészítését.

S végül, de nem utolsósorban szüleimnek, akik megszerettették a sportot és az újságírást, akik hokiosztályba és párhuzamosan újságíró körre írtak már ötödik osztályban.

Becze Zoltán

Tartalomjegyzék

Ráduly Róbert Kálmán előszava	5
Bevezető	7
I. SZÉKELYFÖLDI OLIMPIAI BAJNOKOK	13
Keresztes Lajos	15
Lőrincz Márton	22
Hazai Kálmán	33
Molnár Endre	36
Szabó Katalin	40
Novák Eduárd	46
II. CSÍKI OLIMPIKONOK	53
Balló Ferenc	55
Szabó Árpád	58
Élthes Csaba	60
Varga Dezső	62
Szabó Gyula	64
Szabó Géza	67
Czáka Zoltán	68
Basa János	70
Texe István	73
Fogarasi Zoltán	75
Kalamár Sándor	76
Antal Előd	77
Gál Sándor	80
Antal István	85
Hodos László	89
Kopacz Tibor	92
Bónis Attila	95
Tófalvi Éva	97

Kristó Katalin100
Miklós Edit102

III. SPORTCSILLAGOK A SPORTSZERDÁBAN105

H. E. Juan Antonio Samaranch NOB-elnök109
Larissa Latinina110
Papp László111
Nadia Comăneci114
Puskás Ferenc118
Alfredo di Stefano120
Francisco Gentó121
Fritz Walter122
Buzánszky Jenő123
Grosics Gyula125
Kárpáti György dr.127
René Fasel128

IV. CSILLOGÓ JÉGSZILÁNKOK.

ADALÉKOK A CSÍKI HOKI TÖRTÉNETÉHEZ131

Az indulásról Löffler Auréllal133
Fradi-várás 1940 karácsonján137
Érem nélkül a kis magyar világban139
Egy fenomén az Akarat144
A sikerek útján – 1990–2000147
Álomszezon három tróféával – 2003–2004161
Simlisek alkonya. 2006–2009164
Hokicirkusz – Himnusz-ügy.172

V. 23 ÉV 23 JEGYZET	175
Köszönjük, Felség! Szép volt, Ţopescu!	177
Széchy	178
Hamis bálványon az erős alapozás sem segít	179
Elnök vagy kiskirály?	180
75 éves lesz a csíkszeredai jégkorong!	181
JATT-MATT	183
Bevezető a <i>75 év képekben</i> című könyvhöz	186
Baltás ember a Vákár Lajos Műjégpályán.	187
Timaru virágcsokra	189
Történelmi győzelem	191
Tízéves a hatodik bajnoki arany	193
Egy hideg, egy meleg	195
Egyedül mindenki ellen, de mégis győztesen!	197
Tollfosztás idusa	199
Hajrá, székelyek! Hajrá, magyarok!	201
Álomszezon	203
Ki a huligánokkal a jégpályák lelátóiról!	205
Idegenlégiósok pró és kontra	207
Briliáns a címer fölött	209
Bölöni arcai és harcai	211
Messze van még Európa?	213
Nyolcvanasok.	215
Virtus	217
Köszönetnyilvánítás	220

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BECZE, ZOLTÁN

Székelyföldi olimpiai bajnokok, csíki olimpikonok /
Becze Zoltán. - Miercurea Ciuc : Editura Csíkszereda, 2012
ISBN 978-606-93243-0-1

796

A kiadásért felelős:
Prigye Kinga, a Csíkszereda Kiadóhivatal vezetője
Borítóterv, könyvtipográfia, nyomda:
Gutenberg Grafikai Műhely és Nyomda, Csíkszereda
www.gutenberg-art.ro
Felelős vezető: Tózsér László igazgató

A z újkori olimpiák történetében öt székely sportoló állhatott fel az ötkarikás játékok dobogójának legfelső fokára, egy pedig paralimpiai bajnok lett. Ha Székelyföld színeiben indultak volna, az általuk nyert 8 arany-, 3 ezüst- és két bronzéremmel, valamint egy paralimpiai aranyéremmel és két ezüstéremmel Székelyföld a világ 52. nemzete lenne a 204 tagot számláló NOB-nemzetek táblázatán. Az egy főre eső olimpiai aranyérmek táblázatán a másodikok, a GDP/fő/aranyérem táblázatban az elsők lennének. Ez a könyv 23 év kutatásának eredménye, a görögországi Olympiától a budapesti Széchényi könyvtáron keresztül Amszterdamig gyűjtöttem az adatokat, régi fotókat. Céлом, hogy leomoljon a kommunizmusban körjük húzott hallgatás fala. Továbbá egy-egy portrét olvashatnak 20 nagyszerű csíki olimpiakon pályafutásáról, a csíki hoki ismeretlen évtizedeiről. Ugyanakkor közlöm a 20. század legnagyobb sportolóival és sportvezetőivel készített interjúimat Samaranch NOB-elnöktől Puskásig. A könyvhöz csatolt DVD-n négy negyedórás dokumentumfilmet láthatnak három székely olimpiai és a paralimpiai aranyérmesről, egy-egy kisfilmet hét csíki olimpiakorról, valamint az 1999-ben tartott budapesti, *Az évszázad sportolója* nemzetközi gáláról.

Becze Zoltán

ISBN 978-606-93243-0-1

9 786069 324301